

**Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo**

Martina Draskovič

Tveganja po odhodu iz institucije: primer Vzgojni dom Veržej

Diplomsko delo

Ljubljana, 2017

**Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo**

Martina Draskovič

Tveganja po odhodu iz institucije: primer Vzgojni dom Veržej

Diplomsko delo

Mentorica: izr. prof. dr. Vesna Leskošek

Ljubljana, 2017

ZAHVALA

Največja zahvala gre moji mentorici,izr. prof. dr. Vesni Leskošek, za vse napotke, nasvete in pomoč pri pisanju diplomskega dela.

Zahvala gre tudi gospe Vidi Šijanec, za pomoč pri organizaciji intervjuvanja v Vzgojnem domu Veržej, prav tako pa vsem ostalim zaposlenim za pomoč pri pridobivanju podatkov za mojo raziskavo.

Hvala tudi strokovnim delavkam z izbranega centra za socialno delo, za vso pomoč in dobljene informacije.

Diplomsko delo je nastalo z namenom pridobiti čim boljše in uporabne rezultate, ki bodo v pomoč otrokom in mladostnikom, ki bivajo v Vzgojnem domu Veržej, da se jim zagotovi čim boljši prehod iz institucije, v katero so bili nameščeni. Zaradi mladostnikov v vzgojnem domu je moje diplomsko delo uspelo, zato se njim še posebej zahvaljujem.

Zahvaljujem se tudi vsem domačim, svojemu fantu Klemnu, sodelavkam v DM-u in vsem ostalim, ki so mi bili v podporo, pomoč in spodbudo, da sem diplomsko delo uspešno dokončala.

Na tem mestu želim omeniti tudi vse sošolke, s katerimi sem med študijem preživela največ časa. Skupaj smo premagovale izpite in praznovale posebne priložnosti. Vse to je moje prvo študijsko obdobje naredilo lepše in polno spominov, ki me bodo spremljali tudi kasneje v mojem življenju.

Celotnemu diplomskemu delu je na koncu dal pečat moj prvi nečak Vito, ki me je s svojim rojstvom razveselil in mi dal še dodatno spodbudo.

Vsem omenjenim se iskreno zahvaljujem.

PODATKI O DIPLOMSKEM DELU

Ime in priimek: Martina Draskovič

Naslov diplomskega dela: Tveganja po odhodu iz institucije: primer Vzgojni dom Veržej

Ime in priimek mentorice: Izr. prof. dr. Vesna Leskošek

Kraj: Ljubljana **Leto:** 2017

Število strani: 227 **Število prilog:** 6

Število tabel: 2 **Število opomb:** 0

Ključne besede: vzgoja in izobraževanje mladih, ranljivost mladih, prehod iz institucije, socialno delo z družino

Povzetek

Diplomsko delo prikazuje tveganja na prehodu otrok in mladostnikov iz institucionalnega varstva v domače okolje ali druge oblike bivanja. V delu se osredotočim na mnenja, strahove in želje mladostnikov, ki bivajo v Vzgojnem domu Veržej. V intervjuvanje so vključeni tudi zaposleni v vzgojnem domu in strokovna delavka z izbranega centra za socialno delo. V teoretičnem delu sem izpostavila pomembne teme za moje raziskovanje in preko različnih avtorjev opisala socialno ranljivost otrok in mladostnikov, dejavnike tveganja in varovalne dejavnike, institucije za mladino v Sloveniji in prehod iz institucij, socialno delo z družino in koncepte socialnega dela, izpostavila sem tudi vlogo centrov za socialno delo na tem področju. Ker sem se v diplomskem delu osredotočila na Osnovno šolo Veržej – Enota Dom, sem vključila tudi kratek opis same organizacije. Pomembne teme, ki sem jih z intervjuvanjem raziskovala, so: odnosi med mladostniki in zaposlenimi v Vzgojnem domu Veržej, odnosi med mladostniki in strokovno delavko s centra za socialno delo, podpora in pomoč, ki jo mladostniki prejmejo med bivanjem v vzgojnem domu, priprave mladostnikov na odhod iz institucije, programi, ki so mladostnikom na voljo na prehodu iz Vzgojnega doma Veržej v domače okolje ali druge oblike bivanja, poleg vsega pa sem pustila tudi prostor za temo o predlogih, pomembnih za področje prehoda otrok in mladostnikov iz institucije, ki so jih podale vse skupine intervjuvancev. S kvalitativno analizo sem ugotovila, da so odnosi med mladostniki in zaposlenimi v Vzgojnem domu Veržej vrednoteni predvsem pozitivno, kajti temeljijo na obojestranskem zaupanju in pomoči. Mladostniki dajejo velik poudarek podpori, ki jo dobijo s strani zaposlenih, saj potem lažje sodelujejo in je njihovo počutje med bivanjem v instituciji prijetno. Odnos med mladostniki in strokovno delavko s centra za socialno delo se z namestitvijo v vzgojni dom nekako prekine in le občasno pride do njihovih stikov, kar lahko predstavlja težavo po odhodu iz institucije, ko je center za socialno delo spet pristojen za spremljanje mladostnikov vse do njihove polnoletnosti. Ugotovila sem, da se mladostnike, ki so v zadnjem razredu osnovne šole, pripravlja predvsem na srednješolsko izobraževanje, posebnih priprav na odhod in na življenje po odhodu iz institucije, razen pridobivanja novih veščin in samostojnosti med bivanjem v vzgojnem domu, pa ni. Med raziskovanjem sem prišla tudi do predlogov, ki prihajajo tako s strani mladostnikov kot tudi s strani zaposlenih v Vzgojnem domu Veržej in strokovne delavke s centra za socialno delo, da je potrebno izboljšati sodelovanje med institucijami in zagotoviti dodatne programe na prehodu mladostnikov.

DATA ON THE THESIS

Author: Martina Draskovič

Title: Risks after leaving the institution: the case of Educational institution for youth Veržej

Name of Mentor: Izr. Prof. dr. Vesna Leskošek

Location: Ljubljana **Year:** 2017

Number of pages: 227 **Number of appendices:** 6

Number of tables: 2 **Number of notes:** 0

Key words: upbringing and education of youth, youth vulnerability, progression, social work with family

Summary

This diploma paper shows the risks of children and adolescents passing from institutional care to home environment or other forms of residence. The focus of this diploma paper are views, fears and wishes of adolescents residing in Educational home Veržej. Interviews include employees of the educational home and a professional from a chosen social work centre. Theoretical part focuses on important themes for the research and through various authors describes social vulnerability of children and adolescents, risk factors and factors of protection, institutions for youth in Slovenia and the progression from these institutions, social work with family and concepts of social work, as well as the role of social work centres on this field. The focus of this diploma paper is on Primary school Veržej – unit educational home. For this reason, a short description of the organization is included. Important themes researched through interviews are relations between adolescents and employees in Educational home Veržej, relations between adolescents and the professional from the social work centre, support and help given to adolescents while residing in the educational home, preparations of adolescents to leave the institution, programmes that are available to adolescents passing from Educational home Veržej to home environment or other forms of residence, furthermore I left some space for suggestions important for the field of progression of children and adolescents out of the institution, which were given by all groups of interviewees. By qualitative analysis it was established, that relations between adolescents and employees of the Education home Veržej, are mainly positively valued and they base on mutual trust and help. Adolescents emphasize the support they receive from employees, since it is easier to collaborate and their residence in the institution is more pleasant. The relation between adolescents and the professional from the social work centre is broken off with the accommodation in the educational home and contacts between them are only occasional, which can present a problem at the time of leaving the institution, when the social work centre is again in charge of monitoring the adolescent until his or her majority. It was established that adolescents of the last grade of primary school are mainly being prepared for high school education, while there are no special preparations for leaving the institution and for life after that, except gaining new skills and independence while residing in the educational home. The research led to prepositions of adolescents, employees of the educational home and the professional from the social work centre, that say it is needed to improve the collaboration among institutions and provide extra programmes for the progression of adolescents.

KAZALO VSEBINE

1 TEORETIČNI UVOD	1
1.1 OTROCI IN MLADOSTNIKI S ČUSTVENIMI IN VEDENJSKIMI TEŽAVAMI	1
1.1.1 KOMUNIKACIJA	5
1.2 RANLJIVOST MLADIH	7
1.2.1 DEJAVNIKI TVEGANJA	8
1.2.2 VAROVALNI DEJAVNIKI	9
1.3 INSTITUCIJE ZA OTROKE IN MLADINO	11
1.3.1 PREHOD IZ INSTITUCIJE	12
1.4 SOCIALNO DELO Z DRUŽINO	15
1.5 VLOGA CENTROV ZA SOCIALNO DELO PRI DELU Z OTROKI IN MLADOSTNIKI V VZGOJNEM DOMU	19
1.6 OSNOVNA ŠOLA VERŽEJ – VZGOJNI DOM	21
1.6.1 PREDSTAVITEV JAVNEGA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEGA ZAVODA OSNOVNE ŠOLE VERŽEJ – VZGOJNI DOM	22
1.6.2 VZGOJNA SKUPINA	23
1.6.3 STANOVANJSKA SKUPINA	24
1.6.4 ODPUST OTROKA	24
2 PROBLEM	26
3 METODOLOGIJA	28
3.1 VRSTA RAZISKAVE	28
3.2 RAZISKOVALNI INSTRUMENTI	28
3.3 POPULACIJA IN VZORČENJE	29
3.4 ZBIRANJE PODATKOV	30
3.5 OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV	31
3.5.1 PRIMER PODČRTANIH IN OZNAČENIH DELOV BESEDILA IZ INTERVJUJEV Z MLADOSTNIKI	32
3.5.2 PRIMER IZPISANIH DELOV IN ODPRTO KODIRANJE – INTERVJUJI Z MLADOSTNIKI	32
3.5.3 PRIMER KODIRANJA ZNOTRAJ KOD (TEM) – INTERVJUJI Z MLADOSTNIKI	33
3.5.4 PRIMER OSNEGA KODIRANJA – INTERVJUJI Z MLADOSTNIKI	33
4 REZULTATI	35
4.1 MLADOSTNIKI	35

4.2 ZAPOSLENI V VZGOJNEM DOMU	55
4.3 STROKOVNA OSEBA S CENTRA ZA SOCIALNO DELO.....	68
5 RAZPRAVA	77
6 SKLEPI	85
7 PREDLOGI.....	87
LITERATURA	89
VIRI.....	92
PRILOGE	93
PRILOGA 1: VPRAŠALNIK ZA MLADOSTNIKE	93
PRILOGA 2: VPRAŠALNIK ZA ZAPOSLENE V VZGOJNEM DOMU VERŽEJ .	94
PRILOGA 3: VPRAŠALNIK ZA STROKOVNO OSEBO S CENTRA ZA SOCIALNO DELO	95
PRILOGA 4: KVALITATIVNA ANALIZA - INTERVJUJI Z MLADOSTNIKI	96
PRILOGA 5: KVALITATIVNA ANALIZA – INTERVJUJI Z ZAPOSLENIMI V VZGOJNEM DOMU VERŽEJ	175
PRILOGA 6: KVALITATIVNA ANALIZA INTERVJUJA S STROKOVNO OSEBO S CENTRA ZA SOCIALNO DELO	211

KAZALO TABEL

TABELA 1: PRIMER KVALITATIVNE ANALIZE - ODPRTO KODIRANJE INTERVJUJEV Z MLADOSTNIKI.....	32
TABELA 2: PRIMER KVALITATIVNE ANALIZE - KODIRANJE ZNOTRAJ KOD (TEM) PRI INTERVJUJIH Z MLADOSTNIKI.....	33

1 TEORETIČNI UVOD

Naše življenje, tako otroštvo kot mladost nasploh, je polno novih stvari, novih ljudi, novih in neznanih pojmov, dogodkov. Prav tako je tudi prehod iz otroštva v odraslost povezan z različnimi izzivi, ne samo za samega posameznika, ki stopa iz otroštva v odraslost, temveč tudi za vso njegovo socialno mrežo – družino. Družina je namreč primarno okolje otroka, ki najbolj vpliva na njegov razvoj. Vsekakor pa imajo vpliv na razvojno okolje tudi drugi dejavniki v življenju, na primer šola, ki je drug pomemben dejavnik razvoja. Pri vsakem posamezniku pride do razlik v tem, kako ta dva dejavnika nanj vplivata, ali ga v razvoju podpirata ali pa zanj predstavljata obremenitev. Zaradi vplivanja dejavnikov lahko posameznik doživlja nesprejetost, neuspešnost, čustvene in odnosne težave. V šoli se odraščajoči otrok srečuje z vrstniškimi skupinami, s čimer utrjuje stare socialne veščine in se uči novih. Velikokrat se v tem obdobju primerja z drugimi in posledično zavzema različne socialne položaje v skupinah. Lahko pride na boljši, višji ali obrobni socialni položaj. Socialni položaj odraščajočega pa pomembno vpliva na razvoj samopodobe in samospoštovanja, iz česar sledi oblikovanje motivacijskih mehanizmov in vedenjskih strategij (Kobolt, Pelc Zupančič 2010: 56 – 57).

1.1 OTROCI IN MLADOSTNIKI S ČUSTVENIMI IN VEDENJSKIMI TEŽAVAMI

Otroci in mladostniki, ki so nameščeni v institucije in ki jih označujejo za *vedenjsko in osebno motene*, so s časom dobivali različne nazive. Horvat pravi (2000: 7), da so v Sloveniji, potem, ko je kategorijo uvedel prof. Leopold Bregant, dobili naziv *otroci/mladostniki z motnjami vedenja in osebnosti*, danes pa sta v uporabi predvsem naslednji poimenovanji: *otroci/mladostniki s težavami v socialni integraciji* in *otroci/mladostniki s čustvenimi in vedenjskimi motnjami/težavami*.

Začetki razumevanja in opredeljevanja čustvenih in vedenjskih motenj segajo vse do 18. stoletja. Na prelomu iz 18. v 19. stoletje je prevladovala *normativno-patološka paradigma*. Takrat je bilo odstopanje od norme razumljeno kot bolezen ali moralni primanjkljaj. Tistega časa so prevladovali izrazi, kot so: *pedagoška patologija*, *otroška motnja*, *psihopatska manjvrednost* (Metljak, Kobolt in Potočnik 2010: 91 po Schultheiss

1974: 34). Pojavljali pa so se še naslednji izrazi in pojmovanja: *vzgojna zanemarjenost*, *težja vzgojljivost – pedagoški deficit* ipd. (Metljak, Kobolt in Potočnik 2010: 91).

Kobolt (2010: 88 po Metljak 2009) navaja naslednjo definicijo: »Vedenjske motnje so pojem, ki ustreza zgolj vidiku opazovalca. Pojem služi meni, opazovalcu ali soudeležnemu akterju, ki me to vedenje moti, da nekaj, kar je med nama, torej najin problem, opredelim kot njegov/njen problem. Še bolj mi pomaga, če ta problem stabiliziram v relativno trajno obliko – vedenjske motnje. Z enostavno potezo sem najin skupni problem prepoznal kot njegov/njen relativno trajen problem, s katerim se bo moral soočiti sam oz. strokovnjaki, ki se spoznajo na tovrstne motnje.«.

Navedeni citat govori o tem, da učitelj problem, ki ga lahko ima z otrokom, opredeli kot otrokov problem in se ga s tem preprosto povedano reši, s tem pa vso odgovornost za nastali problem pripiše otroku. To slabo vpliva na možno napredovanje otroka, saj potem nosi velik delež odgovornosti, kar pa ga lahko ovira in preveč obremenjuje pri njegovem razvoju.

Vedenjske in čustvene težave so zelo raznolike. Lahko so čustvene težave kot npr. »anksioznost, socialni umik, emocionalne težave/motnje, psihosocialne težave ali pa vedenjske kot npr. socializacijske motnje, vzgojne težave, vzgojna nevedljivost, vzgojna zanemarjenost, socialno-integracijske težave, socialna oškodovanost, moteče vedenje, odklonsko vedenje, izstopajoče vedenje, agresivno vedenje, *acting out* ali nekontrolirano vedenje, izguba kontrole hiperaktivno vedenje, impulzivno vedenje, opozicionalno vedenje in drugo« (Kobolt 2010: 88). Ko govorimo o čustvenih in vedenjskih težavah moramo vedeti, da imamo v mislih obe dimenziji. Lahko se zgodi, da je ena dimenzija izrazitejša, bodisi čustvena bodisi vedenjska, obe pa lahko nastopita skupaj in sta ena od druge odvisni (Kobolt 2010: 88–89).

Po zapisu Kobolt, Metljak in Potočnik (2010: 89) sta vedenjska in čustvena dimenzija temeljno povezani s *socialnim kontekstom*, in vsak človek se na ta kontekst odziva s svojim razumevanjem. Pri tem uporabi svoje pretekle izkušnje in sedanja pričakovanja ter lastno umeščenost v socialni položaj, ki ga zavzema v različnih socialnih okoljih. Čustveni ter vedenjski odzivi so lahko posledica dogajanja v posamezniku samem ali pa v njegovem socialnem kontekstu. Avtorice Kobolt, Metljak in Potočnik (2010: 89) poudarijo tudi dva zanje najbolj smiselna izraza:

- »Socialno-integracijske težave – izraz po njihovem mnenju poudari težavo, ki jo ima posameznik (saj ne zanika individualne ravni ali dimenzije), in vpelje socialno, družbeno, skupinsko, okoljsko raven, ki je z nastajanjem in vzdrževanjem tovrstnih težav usodno povezana;
- čustvene, vedenjske in socialne težave/motnje – s kratico ČVST. S tem izrazom se opozori, da se težave pojavijo na enem, dveh ali vseh treh področjih, najpogostejše pa so soodvisne in druga drugo vzdržujejo«.

V biltenu *Skupnosti centrov za socialno delo Slovenije* (Vec 2013: 32) je lepo prikazan kontinuum čustvenih, vedenjskih ter socialnih težav in motenj:

Prehodne, manjše, <i>običajne</i> težave, ki ne potrebujejo posebnih oblik pomoči (otrok jih premaguje sam, v interakciji s socialnim okoljem).	Težave, ki ovirajo zadovoljevanje otrokovih potreb (težave, ki jim otrok s svojim funkcioniranjem ni kos, jih ne zmore konstruktivno reševati). Otrok potrebuje pomoč v okviru drugačnih pristopov (nudijo jo lahko učitelji, svetovalni delavci v OŠ).	Težave, ki resneje ovirajo zadovoljevanje otrokovih potreb. Otrok potrebuje specializirano pomoč.	Motnje (otrok ima moten odnos do stvarnosti, do socialnega okolja in do sebe); potrebe zadovoljuje na način, ki ogroža njega in/ali okolico. Otrok potrebuje obravnavo v specializirani ustanovi (vzgojni zavod, stanovanjska skupina ipd.).
---	--	--	---

V literaturi se pri nekaterih terminih pojavi beseda težave, pri drugih spet motnje. Zaradi omenjenega želim opredeliti razliko med tema besedama. Ta dva termina (težave in motnje) po mnenju avtoric (Kobolt, Metljak, Potočnik 2010: 89–90) bolj poudarita pogostost ter stopnjo čustev in vedenja. Za težavo gre, če neki način čustvovanja ali vedenjskega odziva ne moti, niti posameznikovega razvoja niti ni izrecno moteč za okolico. Namreč, težave so lahko prehodne, zato se lahko posameznik ter okolje z njimi brez težav spoprime in jih tudi obvladata. Obstajajo socialne, emocionalne, materialne, odnosne in tudi druge težave, s katerimi se še najbolj spoprime, če imamo dovolj podpore s strani svojega socialnega okolja in če najdemo dovolj učinkovitih virov za spoprijemanje z njimi. Stabilizirane težave večinoma prerastejo v motnje, na primer: *razvojne, psihične, osebnostne, emocionalne, socialne ali odnosne*. Motnje lahko ogrožajo napredek posameznika in njegov psihosocialni ter osebni razvoj, prav tako pa lahko postanejo moteče za okolje.

Motnje vedenja se nanašajo na *težje, dlje časa trajajoče, ponavljajoče se, različne simptome*, ki so prisotni na različnih področjih življenja. Za moteče vedenje je značilno,

da se pojavlja v socialni interakciji. Gre za vse vrste vedenja, ki je v družbi manj zaželeno ali pa sploh ni zaželeno. Ker je moteče vedenje vezano na socialno interakcijo, večinoma ne moti povzročitelja tega vedenja, temveč tistega, ki se s tem vedenjem srečuje, se z njim sooča. Za povzročitelja vedenja, na primer otroka ali mladostnika, ki to vedenje izvaja, so pomembne posledice, ki jih prejme s strani okolice, ki se z njegovim vedenjem sooča. To socialno okolico lahko predstavljajo tako vrstniki, ki tega otroka ali mladostnika odklanjajo, so nanj agresivni in sovražno nastrojeni, kakor tudi odrasli, katerih posledice so različne kazni, prav tako tudi agresija in maščevanje (Vec 2011: 126–127).

Vec (2011: 127) meni, »da so nekatere oblike motečega vedenja širše družbeno nesprejemljive (npr. fizična agresija, poseganje po tuji lastnini, mučenje živali /.../), nekatere pa so odvisne od specifičnega socialnega okolja. Tako je neko vedenje npr. lahko moteče za nekatere učitelje ali za enega od staršev, za druge učitelje in sorodnike pa ni (npr. ugovarjanje odraslemu, tekanje po hodniku, pogovarjanje s hrano v ustih /.../).«.

Vec (2011: 129, po Stringaris in Goodman 2009) avtorja navaja, da govorita o »treh dimenzijah, ki predstavljajo tako dejavnike tveganja, oporne točke za napovedovanje, kot področja, na katerih lahko delujemo ob soočanju z opozicionalnim vedenjem pri mladostniku. Poimenovala sta jih razdražljivost (se povezuje s temperamentom, hitrostjo odzivanja – zlasti z jezo in zamerljivostjo), škodljivost (ki pomeni neobčutljivo, premišljeno agresivno delovanje proti drugim) in samosvojost (ki zajema prepire z odraslimi, odklanjanje in neupoštevanje pravil, norčevanje iz drugih ipd.)«.

Eden izmed dejavnikov za zmanjšanje vedenjskih težav pa je tudi otrokova socialna mreža. Vec (2011: 130–131) piše o raziskavah avtoric (Marshall, Noonan, McCartney, Marx in Keefe 2001), ki govorijo o tem, da k zmanjšanju vedenjskih težav veliko pripomore tudi socialna mreža, v katero je vključena celotna družina. Raznovrstnost povezav staršev s socialnim okoljem (družina, prijatelji in sosedje) v veliki meri vpliva na občutek večje učinkovitosti pri starših, na zagotavljanje kognitivnega in socialno spodbujajočega domačega okolja, prav tako pa povečuje izkazovanje topline in skrb za otroke. Otrok s strani staršev dobi več čustvene podpore, kar vpliva na izoblikovanje njegovih varovalnih dejavnikov, zaradi katerih se pojavi manj vedenjskih težav otrok pa si pridobi boljše socialne veščine, posledično pa dosega tudi boljši uspeh v šoli in je manj depresiven.

1.1.1 KOMUNIKACIJA

Socialno delo je vseskozi povezano s komunikacijo. Delo z otroki in mladostniki zahteva veliko komunikacije, predvsem prave komunikacije, s katero se mladostniku približamo, ga pritegnemo in dobimo njegovo pozornost. Velikokrat se zgodi, da strokovne osebe pri delu z otroki in mladostniki uporabijo nepravilno komunikacijo, ki ne prinese napredka v delovnem odnosu med njimi in otroki/mladostniki, ampak odnos samo še poslabša. Še najbolj pa je pravilno uporabljena veščina komuniciranja potrebna pri otrocih in mladostnikih s čustvenimi in vedenjskimi težavami, ki se soočajo s stiskami in različnimi težavami. Pri otroku ali mladostniku s čustvenimi in vedenjskimi težavami sta dober odnos in dobra komunikacija izrednega pomena za napredek in iskanje rešitev. Ko skupaj z otrokom ali mladostnikom ustvarimo zaupen delovni odnos, v katerem je prisotna komunikacija, ki sogovornika približa, lahko pride do najboljših rešitev in sprememb v sodelovanju. Tako je dobra komunikacija ena izmed pomembnih veščin, ki jo zaposleni v Vzgojnem domu Veržej potrebujejo za pripravo otrok in mladostnikov na odhod iz institucije v domače okolje. Pomembno se mi zdi, da tukaj napišem nekaj besed o sami komunikaciji, o tem, kako naj ne bi komunicirali, če želimo pri svojem delu ustvariti dober odnos s sogovornikom, pa naj bo to otrok, mladostnik ali odrasla oseba.

Gordon (1989: 8–9) piše o besedni komunikaciji (sporazumevanju), ki lahko učitelja/starša/socialnega delavca približa ali oddalji od učenca/otroka/uporabnika. Pri komunikaciji je zelo pomembno tudi aktivno poslušanje, kar pomeni, da se, v našem primeru socialna delavka ali delavec, prepriča, da pravilno razume tisto, kar uporabnik pove.

Jezik nesprejemanja – socialni delavec uporabniku sporoči, da je njegovo vedenje nesprejemljivo in da želi, da se vede tako, kot da problema ne bi imel. Jezik nesprejemanja je lahko včasih tudi koristen, ampak v primeru, ko ima uporabnik problem, ni (Gordon 1989: 37).

Sporočila nesprejemanja je možno uvrstiti v 12 kategorij, ki zavirajo komunikacijo in onemogočajo obojestransko komuniciranje. Prikazala jih bom tako kot Gordon (1989: 37–39) v svojem priročniku, na primeru učenca, ki mu zmanjkuje časa, da bi dokončal nalogo:

1. »Ukazovanje, usmerjanje – učencu daje sporočilo, da njegova čustva, potrebe in problemi niso pomembni. To povzroči pri učencu jezo in odpor.
2. Opozarjanje, grožnje, svarilo – nakaže kaj bo sledilo, če ukaz ne bo izpolnjen. V takem primeru učenci namenoma naredijo kaj, da vidijo ali se bo grožnja uresničila.
3. Moraliziranje, pridiganje – temelji na avtoriteti, dolžnostih, obveznostih. Prisotni so občutki krivde, prepričanje učencev, da so slabi.
4. Nasvet, ponujanje rešitev, sugeriranje – sporočilo učencu, da sam ni sposoben najti rešitev, kar povzroča tudi odvisnost učenca od učitelja.
5. Poučevanje, navajanje logičnih argumentov – občutek podrejenosti, manjvrednosti. Sporočilo učencu, da ne zna logično razmišljati.
6. Dajanje sodb, kritiziranje, nestrinjanje, grajanje – povzroča občutke, da so neumni, manjvredni, slabi. Moramo se zavedati, da je učenčeva samopodoba odvisna od sodb odraslih – učiteljev, staršev.
7. Nagrajevanje, soglašanje, pozitivno vrednotenje – tudi to lahko vpliva negativno, saj lahko učenec dobi občutek, da ga učitelj ne razume.
8. Dajanje vzdevkov, smešenje – oblike negativnega vrednotenja, kritiziranja vplivajo na učenčevo samopodobo.
9. Interpretiranje, analiziranje – sporočilo je, da je učitelj učenca spregledal in pozna njegove motive za vedenje. Skrito sporočilo je, da je učitelj pametnejši, ker lahko vse to opazi.
10. Simpatiziranje, podpora, tolaženje – opogumljanje učenca v situaciji, ko se počuti prizadetega lahko pomeni, da ga ne razumemo.
11. Spraševanje, navzkrižno zasliševanje – po navadi se lahko zgodi, da sprašujemo čisto mimo problema. Otroka lahko s svojimi vprašanji omejimo in usmerimo na eno področje, tako mu zapremo svobodno pot do pogovora.
12. Umik, sarkazem, humor – s tem učenca zabavamo, ga želimo spremeniti, se mu izogniti. S tem učenec čuti učiteljevo nezanimanje in se počuti prizadetega«.

Vseh teh 12 ovir je neučinkovitih. Z vsako izrečeno besedo mlademu človeku damo tudi neko sporočilo o njem. Sporočimo mu, kaj si mislimo o njem in hkrati vplivamo na to, kaj si bo sam mislil o sebi. Te ovire sporočajo človeku, otrokom in mladostnikom, uporabnikom, da se morajo spremeniti na bolje in da ni dobro, da imajo probleme, s

katerimi pridejo do oseb, ki se jim na prvi pogled zdijo pravi naslov za njihove probleme (Gordon 1989: 40–43).

1.2 RANLJIVOST MLADIH

»Brez ljubezni se lahko ukvarjate s stroji, brez ljubezni lahko podirate drevje, delate opeko, kujete železo. Toda brez ljubezni se ne morete ukvarjati z otroki, kakor se brez previdnosti ne morete ukvarjati s čebelami. Če s čebelami ravnate nemarno, boste poškodovali njih in sebe. Enako je z otroki« (Brinc 1991: 59 po Young 1952). Otroci in mladostniki so v svojem obdobju odrasčanja izpostavljeni pritiskom in težkim razmeram. Nekateri otroci in mladostniki te pritiske in težke razmere sprejmejo dobro, mimo njih zmorejo iti brez težav, drugi spet potrebujejo veliko pomoči, lepih besed in spodbud. Obstajajo otroci, ki so že v običajnih življenjskih okoliščinah pogosto prizadeti in zato pri njih hitreje pride do psihosocialnih motenj. Pri teh otrocih je pomembno zaznati njihove težave ali ogroženost, kdaj potrebujejo pomoč, prav tako pa tudi, kako jim lahko pomagamo. Pomembno je pravilno presoditi, ali je za otroka potrebna pomoč določenih strokovnih služb (na primer kakšne oblike zdravljenja) ali pa ukrepi, kot so administrativne odločitve (na primer prepis otroka v drug zavod ali institucijo, prešolanje). Potrebno je razumevanje razlik v odzivanju, vedenju in storilnosti otrok v odnosu do družbenega okolja, prav tako pa tudi vprašanje o tem, kako preprečiti, da te težave ne bi vplivale na zmanjšanje kakovosti otrokovega življenja (Mikuš Kos 1999: 24).

»Če bi nekdo udaril z istim kladivom in z enako silo tri lutke – eno stekleno, eno plastično in eno jekleno, bi se prva lutka zdrobila, na drugi bi nastala razpoka, tretja pa bi ob udarcu morda prijetno zazvenela« (Mikuš Kos 1999: 26). S tem citatom lahko opišemo razlike v psihični odpornosti otrok in mladostnikov pri travmatskih doživetjih ali okoliščinah, ki so kronično stresne, prav tako pa tudi v sposobnosti obvladovanja življenjskih izzivov in težav, kot sem to že omenila na začetku (Mikuš Kos 1999: 27).

Ule (2011 po Ule idr. 2000) piše o povečevanju socialne in psihološke ranljivosti, ki jo povzročajo težave, s katerimi se danes srečujejo mladi. Povzame tudi besede Schuyta (1995: 8), ki govori o *socialni ranljivosti* tistih mladih, ki so kakorkoli v stiku z institucijami družbe, izpostavljeni nadzoru in ukrepom teh institucij, namesto da bi od

njih imeli kakšno korist. Socialna ranljivost temelji na nenehnem stopnjevanju in kopičenju težav, nerešenih problemov, ki izhajajo eden iz drugega, kot na primer po slabem šolskem uspehu pride nizka izobrazba, zaradi te izobrazbe sledijo slabe zaposlitvene možnosti in tako naprej, vse do pojava zdravstvenih, čustvenih in socialnih težav (Ule 2011: 141).

Ranljivega otroka ali mladostnika Mikuš Kos (1999: 27) opisuje kot otroka, ki je neodporen na bolj ali manj neizogibne pritiske in življenjske obremenitve. Govori o otrocih, ki so *občutljivi, krhki, delikatni, ne prenesejo veliko*. Opiše jih tudi kot *otroke s posebnimi potrebami*. Avtorica pa omeni tudi izraz odporen otrok. Pri odpornosti gre za zmožnost obvladovanja življenjskih težav brez nesprejemljivih odstopanj v vedenju, delovanju in razvoju. Otrokova ali mladostnikova odpornost se kaže z ohranjanjem normalnega razvoja, z vedenjem in odzivanjem, ki je družbeno sprejemljivo, s pozitivnimi odnosi z vrstniki in odraslimi, z učinkovitim opravljanjem običajnih vsakodnevnih nalog in šolskega dela ter drugega učenja.

Odporni otroci so tisti, »ki so doživeli travmatske izkušnje ali živijo v hudo neugodnih psihosocialnih okoliščinah ali nosijo v sebi dejavnike tveganja (na primer težko obolenje), ampak so kljub temu brez psihosocialnih motenj in se razvijejo v zdrave odrasle osebe« (Mikuš Kos 1991: 27). Različni dejavniki, pa naj so to dejavniki tveganja ali varovalni dejavniki zelo različno vplivajo na določenega otroka ali mladostnika. Enak dejavnik tveganja (na primer izkušnja težke družinske situacije) lahko pri enem otroku zmanjšuje odpornost za nova travmatska doživetja, pri drugem pa lahko ta dejavnik otrokovo odpornost še okrepi (Mikuš Kos 1999: 27–28). Tivadar (2000: 153–171) našteva naslednje dejavnike prestopniškega vedenja: »spol, gmotne razmere in izobrazba staršev, struktura družine, starševska podpora, družinski problemi in izpostavljenost nasilju, doživljanje šole in šolski uspeh, religioznost in druge vrednote«. Sande (2004: 35) govori o prisotnosti dejavnikov tveganja in varovalnih dejavnikov na naslednjih področjih: »individualno področje, družinsko področje in šolsko/skupnostno področje«.

1.2.1 DEJAVNIKI TVEGANJA

Dejavniki tveganja pri otroku povečujejo verjetnost, da bo ta razvil motnje na področju čustvovanja ali vedenja, prav tako pa ogrožajo otrokov psihosocialni razvoj. Lahko gre za enkratno hudo travmatsko doživetje, kot sta huda prometna nesreča, izguba staršev,

lahko pa za kronično neugodne okoliščine, kot sta na primer nasilje očeta ali matere ter težave staršev z alkoholom. Tem travmatskim dogodkom večkrat sledijo neugodne dolgotrajne posledice (Mikuš Kos 1999: 52–53). Dejavniki tveganja so lahko:

- »v otroku: akutno ali kronično obolenje, razvojno pogojene učne težave, drugi razvojni odkloni,
- v družini: duševna bolezen staršev, kriminaliteta staršev, slabo ravnanje z otrokom, konflikti med starši,
- v šoli: preganjanje, šolska neuspešnost,
- v socialnih okoliščinah: prenaseljena stanovanja, brezdomstvo, diskriminacija,
- težki življenjski dogodki: hude bolezni ali smrt v družini, travmatski dogodki (nesreče, vojna, /.../)« (Mikuš Kos 1999: 53).

Sande (2004: 36 po Baumrind 1985, Hawkins in drugi 1985 in Newcomb in Bentler 1989), dejavnike tveganja podobno kot zgoraj navedena Mikuš Kos razdeli v pet podskupin: »individualni dejavniki tveganja (upornišтво, asocialno vedenje, impulzivnost idr.), družinski dejavniki tveganja (naučeno vedenje po družinskih članih), vrstniški dejavniki tveganja (primerjave med vrstniki, tekmovanje), šolski dejavniki tveganja (šolska neuspešnost, obdobje ob prehodu iz osnovne v srednjo šolo) in skupnostni dejavniki tveganja (slab socialno-ekonomski status, nejasnost prehoda v odraslost)«.

Če je mladostnik izpostavljen kateremu od zgoraj navedenim dejavnikom tveganja, še ne pomeni, da bo zanj značilno moteče vedenje, vsekakor pa obstaja pri njem večja možnost, da se manj sprejemljivo ali nesprejemljivo vedenje pojavi (Sande 2004: 38–39).

1.2.2 VAROVALNI DEJAVNIKI

Varovalni dejavniki zmanjšajo možnost, da bi mladi, kljub prisotnim dejavnikom tveganja, zašli, s strani okolice, v manj sprejemljivo ali nesprejemljivo vedenje (Sande 2004: 35). »Varovalni dejavniki dajejo odgovor na vprašanje, zakaj številni otroci, ki so doživeli ali še doživljajo veliko neugodnega, bolečega, ostajajo brez psihosocialnih motenj in uspevajo obvladovati svoje težave. Med otroki, ki so izpostavljeni kronično neugodnim okoliščinam in travmatskim doživetjem, je več otrok z različnimi psihosocialnimi motnjami kot med otroki, ki odraščajo v psihološko dobrih okoliščinah. Ampak večina otrok, ki izhaja iz zelo neugodnih družinskih okolij nima psihosocialnih motenj in je kljub ogrožajočim dejavnikom v psihosocialnem pomenu zdrava. Kar pa

vsekakor ne pomeni, da otrok, ki živi v neugodnih družinskih razmerah, ni čustveno prizadet.« (Mikuš Kos 1999: 55)

Tomori (2000: 108) namesto o varovalnih dejavnikih piše o *zaščitnih dejavnikih* oz. *varovalnih vplivih*. V primeru, da se tvegano vedenje pokaže kasneje v mladostnikovem obdobju odraščanja, imamo boljše razmere, saj naj bi mladostnik do tedaj že pridobil nekaj pozitivnih izkušenj, ki ga bodo spodbujale v procesu opuščanja prestopniškega vedenja. Zaščitni in zanj pomemben dejavnik je mladostnikova zmožnost čustvovanja (obžalovanje vedenja, zavedanje o neprimernosti vedenja) in izkušnja z vsaj nekaj dobrimi medosebnimi odnosi, ki jih je pripravljen negovati.

»Varovalni dejavniki so tako pojavi, dogajanja in procesi, katerih vpliv na posameznika, ki je izpostavljen ogrožajočim dejavnikom, zmanjšuje ali celo izniči učinke neugodnih okoliščin. Praktično povedano, prisotnost varovalnih dejavnikov ohranja psihosocialno zdravje in ustrezno delovanje posameznika, ki je izpostavljen dejavnikom tveganja biološke, družinske ali socialne narave ali izredno travmatskim doživetjem, za katera je znano, da so statistično povezana z odklonskim vedenjem in drugimi psihosocialnimi motnjami.« (Mikuš Kos 1999: 55)

Po Mikuš Kos (1999: 56) poznamo tri vrste varovalnih dejavnikov:

Varovalni dejavniki lastni otroku: »lastnosti temperamenta (dobra prilagodljivost, pozitivno osnovno razpoloženje, zmerna intenziteta reakcij), socialne sposobnosti (dobri odnosi z vrstniki, sposobnost konstruktivnega prispevanja k skupinski dejavnosti, sposobnost prevzemanja različnih vlog v skupini), sposobnost obvladovanja impulzov, načrtovanja in postopnega izvajanja načrtovane dejavnosti, sposobnost izrabit moč in vire, ki so na voljo v okolju, intelektualne sposobnosti (sposobnost abstraktnega mišljenja, miselna prožnost, sposobnost preizkušanja različnih pristopov pri reševanju nalog v novih okoliščinah), aktivna naravnost in zaupanje v to, da je možno z lastnimi prizadevanji uravnati svojo življenjsko pot, usmerjenost v prihodnost in dobra samopodoba«.

Varovalni dejavniki znotraj družine: »dobri medsebojni odnosi v družini, dober odnos otroka z vsaj enim družinskim članom, dober odnos med sorojenci, jasno postavljena pravila vodenja v družini, podpora staršev otroku in psihosocialno zdravje matere«.

- O pomembnosti čustvene podpore otroku ali mladostniku, s strani družine, piše tudi Tomori (2000: 109), ki omenja ustrezno socialno mrežo, ki je pripravljena pomagati mladostniku, da se potruji zase na neškodljiv način, upošteva pravila in omejitve, ob tem pa se uspešno razvija na pomembnih področjih v svojem življenju: *socialnem, izobraževalnem in delovnem*.

Varovalni dejavniki v širšem okolju: »Vključenost otrok v širšo socialno mrežo (prosocialne skupine, organizacije ali dejavnosti, kot so športni klubi, taborniška organizacija, interesne dejavnosti, cerkvene organizacije)« (Mikuš Kos 1999: 59) je pomemben dejavnik predvsem pri tistih otrocih in mladostnikih, ki nimajo vzpostavljenih potrebnih varovalnih dejavnikov znotraj družine.

1.3 INSTITUCIJE ZA OTROKE IN MLADINO

Ranljive otroke in mladostnike, ki se v svojem obdobju odraščanja srečujejo z različnimi težavami v šoli, v družinskem okolju ali kje drugje, v Sloveniji še vedno nameščamo v za to namenjene institucije. Na tej poti oz. v procesu pomoči se srečujejo s centri za socialno delo, centri za usposabljanje, vzgojno-izobraževalnimi ustanovami, mladinskimi domovi, stanovanjskimi skupinami, psihiatričnimi ustanovami, prevzgojnimi domovi, nekateri so nameščeni tudi v rejniške družine.

Vzgojni zavodi večinoma, razen v Vzgojnem zavodu Planina, sprejemajo otroke in mladostnike z vedenjskimi težavami. Vzgojni zavod Planina poleg vedenjskih težav vključuje tudi otroke in mladostnike z lažjo motnjo v duševnem razvoju. V kolikor mladostnike v vzgojni zavod napoti center za socialno delo, gre za *vzgojno varstveni in preprečevalni ukrep*, če pa jih napoti sodišče, pa gre za *sodni ukrep oddaje otroka ali mladostnika v vzgojni zavod*. Omenjeni zavodi sprejemajo otroke in mladostnike med 6. in 17. letom starosti, zavodi za adolescente pa mladostnike od 14. do 18. leta, ki lahko ostanejo tam vse do dopolnjenega 21. leta (Šoln Vrbinc, Jakič Brezočnik, Švalj 2016: 3 po Skalar 1995).

Stanovanjske skupine so se po besedah avtorice Videmšek (2012: 74) razvile z namenom, da bi se ljudi, ki so živeli v institucijah, preselilo v skupnost. Prehod v življenje v stanovanjski skupini lahko predstavlja prehod v želeno obliko življenja, kar je v primeru otrok in mladostnikov na primer samostojno življenje. Je pa pri stanovanjskih skupinah

pomembno partnerstvo, ki se vzpostavi med strokovno osebo in stanovalci. To partnerstvo se v socialnem delu nanaša na *etiko udeležnosti*, kar pomeni, da se pri sodelovanju med strokovnim delavcem in stanovalcem upoštevajo stanovalčeve življenjske izkušnje, potrebe, kar strokovni delavec spoštuje, saj stanovalec najbolj ve, kakšen je njegov položaj (Videmšek 2012: 82 po Mali 2009: 12).

V *mladinske domove* so sprejeti otroci in mladostniki, ki so se zaradi različnih situacij znašli brez varstva in vzgoje s strani svoje primarne družine. Tem otrokom in mladostnikom se med bivanjem v mladinskem domu nudita varnost in zdrav osebni razvoj, z namenom, da zaključijo osnovnošolsko ali poklicno izobraževanje (Šoln Vrbinc, Jakič Brezočnik, Švalj 2016: 4).

V *prevzgojni dom*, v Sloveniji je samo en, v Radečah, se namesti mladostnike po dopolnjenem 14. letu na prestajanje *vzgojnega ukrepa* s strani mladinskega sodišča (Šoln Vrbinc, Jakič Brezočnik, Švalj 2016: 4).

1.3.1 PREHOD IZ INSTITUCIJE

Na temo prehodov iz institucij je možno zaslediti zelo malo gradiva, teorije. Tudi po besedah strokovnih oseb, s katerimi sem govorila o tej temi, obstaja precejšnja potreba po raziskovanju omenjene teme ter po vzpostavljanju novih programov, s čimer bi se otrokom in mladostnikom omogočil lažji in bolj učinkovit prehod iz institucij. V mojem primeru, v Vzgojnem domu Veržej, imajo otroci ali mladostniki vzpostavljeno navezanost na vzgojitelje, nekateri tri leta ali več, saj so ti z njimi vsak dan, z njimi živijo, jih vzgajajo in jim nudijo oporo ter varnost v tem življenjskem obdobju. Zaradi tega je treba tem mladim osebam prehod iz institucij čim bolj omiliti in prilagoditi ter jih na ta prehod dobro pripraviti. Zelo učinkovito je že delo tekom bivanja otrok ali mladostnikov v vzgojnem domu. Pomembno je sodelovanje vzgojnega doma in pristojnega centra za socialno delo s starši otrok. Staršem je treba nuditi pomoč in podporo pri pripravi otrok na vrnitev v domače okolje, saj bodo oni tisti, ki bodo morali otrokom ali mladostnikom po odhodu iz vzgojnega doma nuditi tisto, kar so jim med bivanjem v vzgojnem domu nudili vzgojitelji in druge strokovne osebe, ki so pri obravnavi sodelovale. Le tako bo prehod učinkovit za otroke ali mladostnike tudi v prihodnje (Anzeljc Bratina idr. 2013: 17). Pri razpravah med centri za socialno delo in zavodi sta bila poudarjena zelo

pomembna vidika – pomanjkanje dela z družino na terenu in pripravljanje družine na vrnitev otroka v primarno okolje (Anzeljc Bratina idr. 2013: 12). Neučinkovito je za odhod domov pripravljati le otroka v vzgojnem domu, če ob prihodu v domače okolje ni sprememb, če starši še vedno niso pripravljeni na učinkovito in primerno vzgojo, če bivalne razmere niso ustrezne za odraščanje otroka ali mladostnika, če je med staršema še vedno prisotno nasilje. Takšen prehod bo otroku ali mladostniku le še bolj škodoval in ga še bolj zmedel, saj bo imel občutek, da je bil iz urejenega okolja vrnjen nazaj v zanj neprimerno okolje za odraščanje, kjer ne bo mogel razvijati svojih talentov in postati odgovorna odrasla oseba. Za to so potrebni tudi starši, ki mu pri tem pomagajo in ga spodbujajo, namesto da z dejavniki tveganja ovirajo njegov napredek. Na razpravah centrov za socialno delo (v nadaljevanju CSD) in zavodov se omenja potreba po celostnem vidiku obravnave, v katerega so vključeni mladostnik, njegovi starši, zavod in CSD (Anzeljc Bratina idr. 2013: 12).

Zelo pomemben dejavnik za učinkovit napredek in spremembe tekom bivanja otroka ali mladostnika v vzgojnem domu je njegova motiviranost za odhod v zavod (Anzeljc Bratina idr. 2013: 8). Res je, da nobenemu otroku ali mladostniku ni lepo, da kljub domačim razmeram odhaja iz domačega okolja v vzgojni dom, ampak ga je kljub temu treba motivirati, mu prikazati pozitivne stvari tega, mu omogočiti razvijanje talentov in ga s tem bolj približati sami odločitvi, ki jo navsezadnje izvede pristojni center za socialno delo ali sodišče z ukrepom.

Prehod mladih, ki zapustijo posebne oblike varstva, je pogosto težaven (Boškić idr. 2012: 16 po Stein 2008 in Stein, Munro 2008). Njihova pot v odraslost je večkrat nenadna, krajša in hujša, v nekaterih primerih spet daljša in bolj zaščitena. Ta pot je drugačna kot pot mladih, ki niso vključeni v posebne oblike varstva, v mojem primeru v vzgojni dom. Vsekakor pa obstajajo tudi med mladimi, vključenimi v te oblike varstva, razlike v izhodih. Kljub visokemu tveganju za socialno izključenost se nekateri zelo uspešno vključijo v družbo, drugi *preživijo* in so odvisni od formalne pomoči države. So pa tudi taki, ki se v družbo nikakor ne morejo vključiti (Boškić idr. 2012: 16).

Zaviršek (2012: 156) predstavlja dejavnike, ki vplivajo na uspešno ali neuspešno vključitev mladih v družbo po izhodu iz institucij:

- »notranja moč, temperament osebe in sposobnosti, da zase najde oblike pomoči za preživetje,

- okolje, kamor so bili nameščeni (rejniška družina ali zavod),
- zunanje okolje in pomembne osebe v okolici v času bivanja v posebnih oblikah skrbi (vzgojitelj, učitelj ipd.)«.

Po teoriji navezanost, ki jo je razvil John Bowlby (1988, 1991), vsak otrok potrebuje vsaj eno odraslo osebo, na katero je navezan oz. se lahko nanjo naveže. Nikakor pa ni nujno, da je to biološka mati otroka, važno je le, da ta oseba v otroku vzbuja varnost, zanj skrbi, mu omogoča stabilnost in daje podporo v življenju. Pri navezanosti sta najbolj pomembni njena kakovost in dolgotrajnost (Boškić idr. 2012: 16–17 po Zaviršek 2012).

Za uspešen prehod v samostojno življenje sta pomembna dva dejavnika: stabilnost namestitve v posebne oblike varstva in dostopnost programov pomoči po izhodu iz posebnih oblik varstva (v nadaljevanju POV). Pri prvem dejavniku je zelo pomembna pozitivna izkušnja bivanja v POV, za kar pa je treba zagotoviti naslednje pogoje: stabilno in varno namestitev, identiteto zgrajeno na občutku pripadnosti in povezanosti (z vzgojitelji v vzgojnih domovih in z rejniki v rejniških družinah) in podporno okolje za izobraževanje (Boškić idr. 2012: 19 po Stein in Munro 2008). Pri drugem dejavniku pa so pomembni programi pomoči po izhodu iz POV, ki mladim pomagajo pri širjenju socialnih mrež, vzpostavljanju odnosov in graditvi samozavesti, v povezavi s pozitivnimi in podpornimi odnosi mladih z družinskimi člani, prijatelji in/ali rejniki (Boškić idr. 2012: 21 po Stein 2008).

Trije koraki, pomembni za načrtovanje izhoda iz posebnih oblik varstva:

- »opredelitev potreb posamezne osebe,
- opredelitev poti do izpolnitve ciljev,
- sodelovanje relevantnih institucij« (Boškić idr. 2012: 21 po Stein 2012) .

V končnem poročilu o življenjskih potekih oseb, ki so bile prikrajšane za normalno družinsko življenje, sem zasledila opredelitev treh različnih izhodov mladih iz posebnih oblik varstva, ki pomagajo pri identifikaciji specifičnih potreb mladih. Avtorice poročila (Boškić idr. 2012: 22) so jih povzele po Steinu (2008):

- Uspešni prehod v samostojno življenje je pripisan mladim, ki jih avtor imenuje *integrirani v družbo*. Za te mlade je zelo pogosta izkušnja stabilnosti in kontinuitete v življenju, odnosov varne navezanosti in osmislitve odnosov z

družino, da lahko poteka psihološka distanca od njih. Priprava te skupine mladih na odhod je bila postopna, malo poznejša in najverjetneje načrtovana.

- V drugi skupini so mladi, ki so doživeli več nestabilnosti, motenj in selitev v času POV, lahko pa imajo tudi izkušnjo prekinitve rejništva ali nenadnega odhoda iz zavoda. To skupino Stein (2008) imenuje *preživeli*. Imeli so se za *trdnejše* in za *preživele* ob izhodu iz POV. Po prehodu so tem mladim veliko pomagale strokovne osebe in mentorstva drugih mladih oseb, da so lažje stopili na pot neodvisnega življenja.
- Najbolj ranljiva skupina pa se imenuje *žrtve*. Ti mladi so že pred prihodom v institucije imeli najbolj problematične izkušnje, ko pa so bili nameščeni v POV, jim strokovne osebe tam niso mogle pomagati, da bi lahko prebrodili te neprijetne izkušnje iz preteklosti. Zaradi neuspešne pomoči institucij, so bili velikokrat premeščeni v druge institucije, kar pa je povzročilo še dodatne motnje v njihovem življenju. Zaradi teh premestitev, odsotnosti od družinskih članov in neurejenih razmer niso imeli možnosti vzpostaviti navezanosti, ne z družinskimi člani ne z vzgojitelji in ne z rejniki. Na njihovi poti so bili večkrat prisotni: osamljenost, izoliranost in duševne težave. Zaradi slabih izkušenj pomoč ob izhodu iz posebnih oblik varstva ni bila uspešna ali pa so jo celo zavračali.

1.4 SOCIALNO DELO Z DRUŽINO

Primarna družina je v življenju prva, s katero stopiš v stik, ko se rodiš. Prav tako pa družina spremlja vsakega človeka skozi njegovo življenje, razvoj in na njegovi poti, pa naj je ta polna vzponov ali padcev. Večkrat je družina tista, ki te ob stiskah in padcih ponovno dvigne na noge in ti pomaga, da greš naprej. Ni pa vedno tako. Nekateri ljudje se v svojem življenju s svojo primarno družino, kjer naj bi bila varnost in zavetje, kamor se zatečeš, ko naletiš na probleme, nikakor ne morejo videti skupaj, skupaj ne preživljajo prostega časa in vsakdana, kot to počne večina ljudi. Ti ljudje so v življenju vsekakor prikrajšani za občutek družinske sreče in ljubezni; ampak nekateri vseeno imajo družino, pa naj so ta družina prijatelji, drugi sorodniki, sosedje, ljudje, ki jih imajo radi, jim stojijo ob strani in so jim na voljo, ko potrebujejo pomoč. V takem položaju so večkrat tudi otroci in mladostniki, ki so nameščeni v institucije, v mojem primeru v Vzgojni dom Veržej. Otroci in mladostniki iz Vzgojnega doma Veržej se v svojem otroštvu in mladosti soočajo

z različnimi družinskimi situacijami. Nekateri prihajajo iz družin kjer je prisotno nasilje, zanemarjanje, nespoštovanje med družinskimi člani, kar vsekakor vpliva na njihovo prihodnost ter na njihovo življenje, ko bodo odrasli. Ti otroci in mladostniki, katerih razvoj je ogrožen zaradi neugodnih okoliščin, pa naj so to družinske ali socialne okoliščine, potrebujejo dodatno pomoč v procesu socializacije, ki pa jim je ne more nuditi družina, zato so v tem trenutku potrebni pomoči drugih usposobljenih strokovnih oseb, institucij (Mikuš Kos 1999: 64). Zaradi same družinske situacije pride večkrat do izstopajočega vedenja, motečega vedenja v primarni, domači šoli, zato jih pristojni center za socialno delo v sodelovanju z družino in drugimi udeleženi namesti v Vzgojni dom Veržej. Temu, kar sem opisala, pravimo socialno delo z družino. Čeprav je v ospredju posameznik – otrok ali mladostnik, delamo socialno delo s celotno družino, z vsemi, ki so kakorkoli udeleženi v samem primeru.

Tukaj na tem mestu moram omeniti delovni odnos, bolje rečeno odnos med socialno delavko in uporabnikom. Čačinovič Vogrinčič in drugi (2008) govorijo o odnosu med socialno delavko in uporabnikom kot o delovnem odnosu, ki je opora socialni delavki, da vzpostavi pogovor, ki omogoča raziskovanje in sooblikovanje dobrih izidov. Govorijo tudi o sodelavcih v skupnem projektu, ki imajo nalogo, da soustvarijo delež v rešitvi. Prav tako pa tudi o izvirnem delovnem projektu, ki je za kompleksne probleme ljudi vsakič znova zastavljen. Namreč, vsak posameznik, vsak uporabnik je po svoje drugačen, ima drugačen problem kot prejšnji, potrebuje drugačno obliko pomoči. Zato so izvirni delovni projekti vsakič znova prilagojeni uporabniku, s katerim vzpostavimo delovni odnos in osebni stik. Vsak uporabnik ima drugačno instrumentalno definicijo problema in temu primeren mora biti tudi izvirni delovni projekt pomoči.

Glede na to, da sem omenila besedno zvezo delovni odnos, se mi zdi pomembno, da jo tudi opredelim. Delovni odnos sestavljajo trije elementi. Prvi element delovnega odnosa je dogovor o sodelovanju, ki je uvodni ritual, pri katerem je pomembno, da se ga na začetku dela udeležijo vsi udeleženi v problemu. Ta dogovor vsebuje pristanek na sodelovanje tu in zdaj ter o času, ki ga imamo na voljo, in dogovor o delovnem odnosu, o tem, kako bomo delali. V tem odnosu bi morala biti socialna delavka in drugi strokovni delavci v Vzgojnem domu Veržej razumljeni s strani otrok in mladostnikov kot spoštljivi in odgovorni zavezniki, otrok ali mladostnik pa naj ve, da je v tem odnosu podprt, da ima varen prostor za izražanje svojega mnenja in da je ekspert iz lastnih izkušenj. Drugi element delovnega odnosa sta instrumentalna definicija problema (Lüssi 1991) in

soustvarjanje rešitev, ki sta temelja delovnega odnosa. Tukaj v tem delu socialni delavec poskrbi za prostor, kjer uporabnik raziskuje svoj delež v rešitvi. Vsak uporabnik v tem elementu delovnega odnosa vstopi s svojo definicijo problema, socialni delavec pa doda svoje videnje in nato se začne soustvarjanje rešitev. Tretji element delovnega odnosa pa je osebno vodenje (Bouwkamp, Vries 1995). Osebno vodenje se imenuje zaradi naloge socialne delavke. Socialno delavsko ravnanje pomeni vodenje k dogovorjenim in uresničljivim rešitvam oz. k dobrim izidom, prav tako pa je to vodenje tudi osebno, saj se socialna delavka v odnosu osebno odziva, podeli svoje izkušnje ali zgodbo, ki lahko pomeni pogled na nove možne rešitve (Čačinovič Vogrinčič 2008).

Če želimo, da delovni odnos pri svojem delu vzdržujemo in ohranjamo, pa se moramo opreti tudi na naslednje štiri sodobne koncepte v socialnem delu: perspektivo moči (Saleebey 1997), etiko udeležnosti (Hoffman 1994), znanje za ravnanje (Rosenfeld 1993), ravnanje s sedanjostjo ali koncept so-navzočnosti (Andersen 1994) (Čačinovič Vogrinčič 2008).

Na kratko bom opisala vsakega od naštetih konceptov v socialnem delu.

Perspektiva moči pomeni, da pri uporabniku, v mojem primeru pri mladostniku, spoštljivo iščemo njegovo moč in vire. Pri svojem delu na način tega koncepta pomagamo odkriti, urediti, raziskati in izkoristiti moč mladostnika, da bo dosegel svoje cilje. Mladostnika sprašujemo o zelenih razpletih, dobrih izidih, o sanjah in upanju, po opori skupnosti in po dobrih izkušnjah iz preteklosti (Čačinovič Vogrinčič 2006 po Saleebey 1997).

Pri etiki udeležnosti gre za sodelovanje, v katerem ni nikogar, ki bi imel zadnjo besedo, saj zadnje besede nihče niti ne potrebuje. Tukaj gre za pogovor, ki se vedno znova nadaljuje. Ne gre več za iskanje nekega vzroka in resnice, zakaj je prišlo do problema, ampak za etiko udeležnosti, v kateri strokovnjak odstopi od moči, da bi sporočal resnico in rešitve. Strokovnjak ali socialni delavec skupaj z drugimi udeleženi išče in raziskuje, postane sogovornik in soustvarjalec v tem delovnem odnosu (Čačinovič Vogrinčič 2006 po Hoffman 1994). Koncept znanje za ravnanje govori o posebnosti v socialnem delu razvitega znanja in o tem, kako ravnati z njim. Gre predvsem za znanje, ki ga v procesu socialnega dela pretvorimo v akcijo (Čačinovič Vogrinčič idr. 2011: 14 po Rosenfeldu 1993).

Zadnji koncept – ravnanje s sedanjostjo ali koncept so-navzočnosti, govori o delovnem odnosu, usmerjenem v sedanjost, v čas, ko smo v delovnem odnosu z uporabniki. Ta čas, ki ga porabimo za sodelovanje, je najbolj dragocen čas v projektih pomoči. Omenjeni čas moramo zavarovati in s tem omogočiti, da se razvije in konča tako, da ga je mogoče nadaljevati. Potrebna je skrbno varovana sedanjost v sodelovanju z uporabnikom in vsemi udeleženi, saj tako vsi dobijo izkušnjo sodelovanja in občutek spoštovanja. Nekako tako pa govori tudi Anderson (1994), ki omenja koncept so-navzočnosti. Z njim poskuša povedati, da je to poslušanje, ki hkrati pomeni biti na voljo za sočutje in razgovor. »Poslušalec ni le sprejemnik zgodbe, temveč s svojo prisotnostjo tudi spodbuja dejanje ustvarjanja zgodbe. In to dejanje je dejanje konstruiranja sebe« (Čačinovič Vogrinčič idr. 2011 po Andersen 1994: 66).

Družina je primarna skupina otroka. Že na splošno je pomembna za človekovo socializacijo, čustvenost in za njegov vrednostni sistem. Če ni čustvenosti v družini, otrok zapade v deviantnost, ki se pokaže v različnih oblikah vedenja – asocialno in neprilagojeno vedenje. Kljub spremembi, ki jo je družina doživela, ostaja nenadomestljiv dejavnik za normalen razvoj otroka in mladostnika. Nobena institucija, v mojem primeru vzgojni dom, ne more enakovredno zadovoljiti funkcije družine. Družina, v kateri mladostnik živi, ima velik vpliv na njegove intrapsihične in vedenjske težave, ki predstavljajo vzrok konfliktov z okoljem in njegov prihod v zavod. Ker imajo starši veliko svojih problemov, s katerimi so preobremenjeni, se svojemu otroku ali mladostniku ne zmorejo ali mogoče niti ne znajo posvečati, lahko pa, da njihovi vzgojni prijem niso primerni. Starši s tem, ne da bi se zavedali, sami prispevajo k nastajanju ali vzdrževanju, lahko tudi stopnjevanju otrokove težavnosti. Zaradi tega se otroku omogoči začasen odhod iz domačega, motečega okolja, v nadzorovano zavodsko okolje, kjer se mu zagotovita varstvo in vzgoja (Gerič in Horvat 2000: 21–22).

Vsekakor pa je kljub začasni umaknitvi otroka ali mladostnika iz primarne družine treba vzdrževati njihovo vez ter delati tudi na starših in celotni družini, v kateri je otrok živel. Le tako, z vključitvijo otroka v zavodsko vzgojo ali prevzgojo, in staršev, ki se učijo novih prijemov vzgoje in vzpostavljanja ter vzdrževanja dobrega odnosa s svojim otrokom, je mogoče ustvariti takšno primarno okolje, da bo to v korist otroku in njegovemu odraščanju v prihodnje, po odhodu iz vzgojnega doma. Tako je treba v delo vključiti tudi starše, ki morajo imeti veliko zaupanja in pričakovanj do ljudi, ki so v tem obdobju otroku vsakodnevno najbližje (Gerič in Horvat 2000: 23). Tukaj imamo v mislih

zaposlene v vzgojnem domu, kamor se otroka ali mladostnika namesti. Otrok se bo k svojim staršem vrnil po odhodu iz vzgojnega doma, zato bi bilo nesmiselno in polovično delati samo na vzgoji otroka, ne pa tudi s starši. Starši so lahko najpomembnejši vir informacij, saj nam poznavanje družinske situacije pojasni vedenjske vzorce pri otroku ali mladostniku, kar pa daje strokovnim osebam v vzgojnem domu osnovo za vzpostavljanje individualnega vzgojnega načrta. Vsekakor pa je vedno možno, da starš s svojim vedenjem ni v pomoč, delo vzgojitelja ne podpira in ga izničuje. Takšne situacije so velikokrat prisotne v zavodskem delu, ampak kljub tem staršem, ki dajejo *slab* dom otrokom ali mladostnikom, moramo vedeti, da so to edini *pravi* domovi teh otrok.

Vzgojitelji večkrat omenijo, da je včasih težje delati s starši kot pa s samimi otroki, ki so v vzgojnem domu. Starše lahko glede na njihovo sodelovanje pri vzgoji otroka uvrstimo v tri skupine: v prvo skupino spadajo starši, ki se iz različnih razlogov ne zanimajo za svoje otroke, v drugo spadajo *nekako* zaščitniški starši, ki svoje otroke pretirano zagovarjajo in ščitijo, kritike v dobro svojih otrok nikoli ne sprejmejo, in še tretja skupina, v kateri so starši, ki se v dobro svojih otrok poenotijo z vzgojitelji in se trudijo odpraviti tisto, kar je otroke pripeljalo do vzgojnega doma (Gerič in Horvat 2000: 23–26).

1.5 VLOGA CENTROV ZA SOCIALNO DELO PRI DELU Z OTROKI IN MLADOSTNIKI V VZGOJNEM DOMU

Centri za socialno delo so najintenzivneje vključeni v sodelovanje z vzgojno ustanovo v primeru nameščanja otroka ali mladostnika v ustanovo in v primeru ko se otroka ali mladostnika odpušča iz ustanove. Obstajajo različne oblike sodelovanja med centri za socialno delo in vzgojno ustanovo: timske obravnave otrok in mladostnikov, strokovna in družabna srečanja, vzgojna poročila, telefonski pogovori in skupni obiski na domu otrok in mladostnikov (Gerič in Horvat 2000: 26). Gerič in Horvat (2000: 26) opozorita na luknjo v sodelovanju v času trajanja obravnave – v času bivanja otroka ali mladostnika v vzgojni ustanovi in na nekatere druge težave, kot so pomanjkljiva varovančeva dokumentacija ob sprejemu, nameščanje v vzgojno ustanovo tik pred začetkom šolskega leta in ob zaključku šolanja, neadekvatno prikazovanje obravnave v vzgojni ustanovi in dajanje obljub, ki lahko pozneje otroka ali mladostnika pripeljejo v konflikte.

O pristojnosti centrov za socialno delo govori 121. člen *Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih*:

- Center za socialno delo sme sam ali v sporazumu s starši oddati otroka v zavod zaradi njegove osebnostne ali vedenjske motenosti, ki bistveno ogroža njegov zdrav osebni razvoj.

- Center za socialno delo odloči o ustavitvi izvrševanja ukrepa iz prejšnjega odstavka takoj, ko prenehajo razlogi, zaradi katerih je bil ukrep izrečen. Ukrep lahko traja največ tri leta.

- Na podlagi mnenja zavoda sme center za socialno delo izjemoma podaljšati ukrep iz prvega odstavka tega člena tudi preko roka iz prejšnjega odstavka. Tudi za tak ukrep veljajo omejitve iz prejšnjega odstavka.

- Otrok, ki dopolni osemnajst let, sme ostati v zavodu le v primeru, da v to privoli.

Tudi *Katalog javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki jih izvajajo centri za socialno delo* (2016: 64–66) (v nadaljevanju CSD), govori o pooblastilu *oddaja otroka v zavod*. Namen pooblastila je, da se uredita varstvo otroka in umik iz njegovega okolja na predlog staršev ali na pobudo CSD. Naloge CSD so v primeru oddaje otroka v zavod naslednje: proučitev pobude in/ali začetek postopka po uradni dolžnosti, opravi se ugotovitveni postopek, v katerega je vključen pogovor s starši, pogovor z otrokom, obisk na domu otroka, sodelovanje z institucijami, sledi ogled zavoda – otroku se predstavi zavod, pelje se ga na ogled, kjer mu zaposleni v zavodu predstavijo delo, okolje in druge zaposlene, in če je možno tudi druge otroke in mladostnike, po ogledu se skliče strokovna komisija, potem se opravi ustna obravnava, pripravi se odločba in na koncu se opravi namestitev otroka ali mladostnika v zavod. Ob namestitvi v zavod se poudarja navzočnost staršev, če je to možno in v korist otroka. Po namestitvi CSD spremlja izpeljavo ukrepa – sodeluje z zavodom, predvsem pa z matično družino otroka.

V *Katalogu javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki jih izvajajo centri za socialno delo* (2016: 110–111), pa obstaja vzgojni ukrep, ki se opravlja po kazenskem zakoniku: *namestitev mladoletnika v vzgojni zavod ali zavod za usposabljanje*. Namen tega ukrepa je mladostnika izločiti iz njegove okolja, kadar mu strokovna pomoč v njem ne zadošča ali pa je za njegov razvoj neprimerna. Tukaj so naloge CSD malo drugačne,

saj gre za sklep sodišča: najprej se prouči sklep sodišča, potem se določi zavod in datum začetka izpolnitve ukrepa, opravi se pogovor z mladoletnikom in starši, zavod se obvesti o datumu začetka izvrševanja ukrepa, sledi ogled zavoda, namestitev v vzgojni zavod, sodnika se obvesti o izvedbi ukrepa, ukrep se izvaja – dela se z družino, sodeluje se z zavodom, sledi proučitev zahtevka glede predloga za spremembo vzgojnega ukrepa (če je potreba po tem) in na koncu še obvestilo o prenehanju, spremembi vzgojnega ukrepa.

1.6 OSNOVNA ŠOLA VERŽEJ – VZGOJNI DOM

Vzgojno-izobraževalni zavodi imajo v sistemu usposabljanja otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami najdaljšo tradicijo. Sprejemajo otroke in mladostnike s čustvenimi in vedenjskimi težavami, učno, poklicno in delovno neuspešne. V zavod jih usmerjajo pristojni centri za socialno delo v skladu zakonom, ki ureja področje zakonske zveze in družinskih razmerij v soglasju s pristojno šolsko upravo. V zavode za vzgojo in izobraževanje se nameščajo tudi mladostniki, ki jim sodišče izreče ukrep oddaje v vzgojni zavod. Nekateri zavodi imajo organizirane interne oblike osnovnega ali poklicnega izobraževanja. To omogoča vključitev otrok in mladostnikov, ki imajo poleg čustvenih in vedenjskih težav tudi večje učno-šolske težave in so za kompenzacijo le-teh potrebni posebej prilagojeni pogoji in ustrezno dodatno usposobljen kader (Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport).

Namen zavodske vzgoje je nudenje pogojev za varen in zdrav osebnostni razvoj (kompletno oskrbo), kompenzacija razvojnih primanjkljajev in vrzeli v kognitivnem, čustvenem in socialnem razvoju, po potrebi pa tudi medicinska oskrba (splošna medicinska, pedo-psihiatrična, psihoterapevtska ipd.). Cilja bivanja otrok in mladostnikov v zavodu sta čimprejšnja usposobitev za uspešno vrnitev/vključitev v matično/običajno okolje in uspešno dokončanje osnovnega ali poklicnega izobraževanja (Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport).

Zavodi za vzgojo in izobraževanje so organizirani v dveh različnih oblikah, in sicer:

- v obliki od uprave oddaljenih, dislociranih, v urbano okolje integriranih in relativno avtonomnih stanovanjskih skupin,
- ali pa v obliki klasične zavodske vzgoje (vse pod eno streho, celovita centralna oskrba itd.). Slednji imajo praviloma tudi po eno stanovanjsko skupino, locirano

v bližnjem primestju ali v mestu. Te stanovanjske skupine imajo funkcijo zadnje faze zavodske obravnave (mehak prehod v stvarno življenje) ali možnost večje/ustreznejše izbire poklicnega izobraževanja za bolj motivirane mladostnike in mladostnice (Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport).

1.6.1 PREDSTAVITEV JAVNEGA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEGA ZAVODA OSNOVNE ŠOLE VERŽEJ – VZGOJNI DOM

V sklopu javnega vzgojno-izobraževalnega zavoda Osnovne šole Veržej, v katerem deluje tudi Vzgojni dom Veržej, potekajo: predšolska dejavnost, osnovnošolsko izobraževanje in domska vzgoja. Namen samega Vzgojnega doma Veržej je vzgoja in prevzgoja šoloobveznih otrok s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami iz vse Slovenije. Hkrati je imenovan kot *šola življenja in dela*, da bi prekinil otrokovo razvojno stagnacijo in zagotovil pogoje za njegov razvoj. Organizacija ima posebni družbeni pomen, saj skrbi za obvezno šolanje in vzgojo otrok s posebnimi potrebami. Vzgojni dom sprejema fante in dekleta, ki so še šoloobvezni, in sicer tiste, ki obiskujejo osnovno šolo od 1. do 9. razreda. Obstajajo različni vzroki, zaradi katerih pristopi vzgojni dom na pomoč, kadar se otrok ali mladostnik znajde v stiski in ko starši ali rejniki niso vzgojno dovolj močni. Še pred tem pa se izkoristijo oblike svetovalnega dela. Vzroki, zaradi katerih pride do namestitve v vzgojni dom, so lahko za vsakega posameznika različni – neopravičeno izostajanje od pouka, potepanje, beganje, neprilagojeno vedenje, čustvene težave, konflikti s starši, z učitelji, z vrstniki, učne ter psihosomatske težave, kraja, kazniva dejanja, izkušnje s prepovedanimi psihoaktivnimi snovmi, avto-agresivno vedenje, spolne zlorabe ipd. (Vzgojni dom Veržej: Dokumentacija).

V nadaljevanju bom opredelila cilje, ki so za šolsko leto 16/2017 zapisani v *Publikaciji Osnovne šole Veržej za Enoto Dom*:

»Zaradi čustvenih in vedenjskih težav v razvoju so nujni socialno-varstveni, kompenzacijski in korektivni cilji. Poleg spleta tisočerih vsakdanjih drobnih skrbi in aktivnosti, so glavne naslednje socialno pedagoške naloge:

- zagotavljanje ustreznih pogojev za življenje in delo otrok,
- nudenje socialne varnosti otrokom, zaščita njihovega zdravja, socialne in osebne integritete, skrb za delovanje posameznika, skupine in skupnosti v

- skladu z veljavnimi internimi in splošnimi družbenimi normami; pri tem tudi skrb za zaščito ustanove, njene integritete in kontinuitete delovanja,
- nudenje pomoči in opore otrokom pri prilagoditvenih težavah, v konfliktnih situacijah, težavah pri učenju, v osebnih stiskah in težavah,
 - dvigovanje otrokove samopodobe,
 - skrb za učni uspeh in organiziranje učne pomoči,
 - organiziranje vseh dejavnosti iz rednega programa Doma in navajanje na življenje in delo v Domu po načelih soupravljanja oz. soodgovornosti,
 - koordiniranje zunanjih in notranjih dejavnikov,
 - pedagoško poseganje v otrokovo odraščanje v skladu z vzgojnimi cilji,
 - organiziranje dejavnosti prostega časa« (Vzgojni dom Veržej: Dokumentacija: 8).

1.6.2 VZGOJNA SKUPINA

Po besedah avtorice Kobolt (1993: 33) predstavlja skupina, v kateri je otrok, pomembno vlogo v institucionalnem življenju. Sama skupina in vse, kar ta skupina omogoča, je za otroka pomembno, saj se v skupini uči solidarnosti, sposobnosti deliti, dati in jemati, nauči se meriti z drugimi in posledično tudi nekaj veljati. Vse to so pomembne veščine in lastnosti, ki jih bo otrok ali mladostnik po odhodu iz institucije potreboval in uporabljal.

Skalar (1995: 22) vzgojno skupino imenuje *organizacijska enota*, ki mladostnikom, vključenim vanjo, nudi zavetje in možnost, da zadovoljujejo osebne in socialne potrebe, predvsem potrebi po varnosti in bližini. Vzgojne skupine se po njegovih besedah oblikujejo po *načelu raznovrstnosti*, in tako je tudi v Vzgojnem domu Veržej. Omenjeno načelo pomeni, da se skupine ne oblikujejo po istih kriterijih – na primer po starosti, šolanju ali spolu. Kljub temu pa še vedno obstajajo institucije, ki ne delajo po tem načelu.

Vzgojni dom deluje v stanovanjih, ki so grajena kot enoten kompleks. V letošnjem šolskem letu so vzpostavljene štiri vzgojne skupine – tri fantovske in ena dekleška. Poleg teh štirih skupin se je v sosednji vasi ustanovila še stanovanjska skupina, v kateri bivajo trije fantje. Vsako stanovanje v vzgojnem domu ima malo kuhinjo, kjer otroci in mladostniki večkrat tudi kaj skuhamo, lahko si pripravijo napitek, jedilnico skupaj z dnevnim prostorom, kjer preživljajo prosti čas in imajo dnevne obroke, vsako stanovanje ima tudi kopalnico in sanitarije, v zgornjih dveh nadstropjih pa je pisarna za vzgojitelje in sobe za stanujoče otroke in mladostnike. Še več, vsako stanovanje ima zunanji vrt. V

vzgojnem domu je tudi šivilja, ki skrbi za obleke otrok in mladostnikov, ter glavna kuhinja, kamor hodijo po hrano. Otroci in mladostniki sami skrbijo za pomivanje posode in čiščenje prostorov, kjer bivajo čez teden, s čimer se učijo vsakdanjih opravil in pridobivajo delovne navade (Vzgojni dom Veržej: Dokumentacija).

1.6.3 STANOVANJSKA SKUPINA

Poleg vzgojnega doma je bila v začetku šolskega leta 2016/2017 vzpostavljena tudi stanovanjska skupina, v kateri živijo trije mladostniki. To stanovanjsko skupino bi lahko imenovali zunaj-zavodska stanovanjska skupina, saj sta dva mladostnika tam z namenom, da bi se jima omogočil lažji prehod iz vzgojnega doma v domače okolje. Mladostnika še vedno obiskujeta osnovno šolo v Veržeju, a se nekako navajata na življenje v ločenem stanovanju, kjer pa sta kljub vsemu še vedno pod nadzorom vzgojiteljev. Tudi v Nemčiji se je leta 1970 pojavil izraz zunaj-zavodska stanovanjska skupina, ko so bile ustanovljene mladinske stanovanjske komune. Eden izmed vzrokov za vzpostavljanje zunaj-zavodskih skupin, ki se mi zdi smiselni tudi v primeru Vzgojnega doma Veržej, je težak prehod od popolne domske oskrbe h kasnejšemu samostojnemu življenju. Namreč, hitro in zelo pogosto se zgodi, da se mladostniki po odhodu v samostojno življenje, brez vmesnega postanka v prehodni stanovanjski skupini, spet znajdejo na obrobju. Smisel teh zunaj-zavodskih skupin, kamor bi mladostniki po odhodu iz domske oskrbe, sploh tisti, ki nimajo matične družine in urejenih razmer za življenje v domačem okolju, šli, je, da bi mladostniki postali toliko samostojni, da bi lahko potem lažje živeli naprej in skrbeli zase (Kiehn 1997: 70–71).

Stanovanjska skupina je primerna tako za ublažitev institucionalnih odnosov kakor tudi za pristnejše medosebne odnose, ki jih omogoča bližina med stanujočimi in strokovnimi delavci. Mladi z bivanjem v stanovanjski skupini niso potisnjeni na družbeni rob, omogočene so jim normalne življenjske razmere, prav tako pa sta spodbujeni njihova samostojnost in prevzemanje odgovornosti za njihova ravnanja (Skalar 1995: 37).

1.6.4 ODPUST OTROKA

Do začetka odpusta iz Vzgojnega doma Veržej pride zaradi treh stvari: pobude staršev, centrov za socialno delo ali samega vzgojnega doma. Razlogi so lahko različni. Otrok ali

mladostnik je lahko v domu nameščen že tri leta, kar je zakonsko opredeljeno, lahko je prišlo do zaključenega učno-vzgojnega procesa. Vsekakor pa lahko pride do odpusta tudi zaradi nedoseganja zastavljenih ciljev, v primeru, da otrok ne sodeluje in je odklonilen do pomoči. Dom in center za socialno delo že tekom celotnega bivanja v vzgojnem domu pripravljata tako otroka kot tudi starše na odpust otroka iz vzgojnega doma (Anzeljc Bratina idr. 2013: 14). Išče se ustrezno pomoč celotni družini in otroku z izvajanjem različnih storitev, kot so svetovanje, nudenje pomoči staršem pri osvajanju novih znanj, različne delavnice za starše in otroka, obiski na domu in pripravljane okolja za otrokovo vrnitev. Pripravi se tudi načrt dela za odpust otroka. Če je otrok ali mladostnik bil nameščen v vzgojni zavod zaradi odločitve sodišča in ne odločbe centra za socialno delo, se v odpust otroka vključi tudi pristojno sodišče, ki izpelje ugotovitveni postopek in obravnavo (Vzgojni dom Veržej - Dokumentacija: 9).

2 PROBLEM

»Odrasli smo tisti, ki v največji meri vplivamo na to, koliko bo kakšna lastnost ali posebnost otroka obremenjevala, koliko bo zaradi nje prizadet ali nesrečen, koliko življenjskih poti mu bo zaprla« (Mikuš Kos 1999: 7). S tem zapisom sem želela načeti problem, zaradi katerega sem se odločila, da bo tema mojega diplomskega dela prehod otrok in mladostnikov iz Vzgojnega doma Veržej.

Ko sem opravljala študijsko prakso v Osnovni šoli Veržej – Enota Dom, sem veliko razmišljala o tem, kako pomembno je, da se za te, še posebej ranljive otroke in mladostnike tekom bivanja, ustrezno poskrbi, da se v tem času resnično pripravijo na odhod nazaj v domače okolje, k rejnikom, v mladinske domove ali druge zavode. V času opravljanja prakse sem opazila, da so otroci in mladostniki zelo navajeni reda, nadzora s strani vzgojiteljev, da so na njih in na svoje sovrstnike v vzgojnem domu precej navezani. Ob tem sem se zamislila, ali je poskrbljeno zanje na njihovem prehodu iz te varnosti nazaj v nenadzorovano okolje. Že takrat se mi je zdelo zelo pomembno, da morajo biti na ta prihod pripravljeni tudi starši, h katerim se mladostniki vračajo po letih bivanja v vzgojnem domu, in da bi bilo treba mladostnikom še naprej do neke mere omogočiti pomoč in podporo, da bi se lažje prilagodili domačemu ali novemu okolju v katerega prihajajo.

Pred samo izbiro teme sem o svojem razmišljanju govorila z mentorico na fakulteti, s socialnimi delavci in delavkami na centru za socialno delo, prav tako pa tudi z zaposlenimi v Vzgojnem domu Veržej. Strinjali smo se, da ta tema še ni tako zelo raziskana, da je na tem področju treba še marsikaj spremeniti in urediti, zato sem se na koncu odločila, da ostanem pri tej temi.

Z diplomskim delom sem želela ugotoviti, ali so mladostniki pripravljeni na prehod iz zavoda nazaj v domače okolje in ali so dovolj podprti s strani strokovnih oseb, ki so na kakršenkoli način povezane z njimi v tem mladostniškem obdobju, polnem novih izkušenj, ljudi in dogodkov. V sami raziskavi dajem največ prostora mladostnikom, da povedo svoje mnenje in izrazijo svoja občutenja glede bivanja v vzgojnem domu ter glede samega prehoda, ki jih čaka. Poleg mladostnikov sem v raziskavo vključila še mnenje zaposlenih v vzgojnem domu in naključno izbranega strokovnega delavca v izbranem

centru za socialno delo, ki je pristojen za nameščanje otrok in mladostnikov v Vzgojni dom Veržej.

Glavna raziskovalna vprašanja, na katera želim odgovoriti v diplomskem delu, so:

- So mladostnikom, ki kar nekaj časa bivajo v vzgojnem domu Veržej, nudeni kakovostni programi, ki jih pripravljajo na prehod iz institucije v domače okolje?
- Ali mladostniki menijo, da so med bivanjem v vzgojnem domu pridobili dovolj podpore, novih znanj in veščin za prehod v domače okolje in na kakšen način je to potekalo?
- Kaj mladostniki pred prehodom v domače okolje še potrebujejo in kaj bi si še želeli dobiti od zaposlenih v vzgojnem domu in drugih oseb, ki so pomembne za prehod, da bo ta stekel brez strahov in dvomov?
- Katere so najpomembnejše osebe za mladostnika na prehodu iz institucije v domače okolje in kako so te osebe prispevale k pripravam na njegov prehod v domače okolje?

3 METODOLOGIJA

3.1 VRSTA RAZISKAVE

Raziskava je kvalitativna, saj so zbrani podatki zgolj besedni opisi, ki sem jih analizirala kvalitativno. Prav tako je raziskava zaradi poizvedovanja pri skupinah intervjuvancev o njihovem mnenju, občutenju in potrebah poizvedovalna ali eksplorativna. Raziskava je tudi primerjalna, saj primerjam odgovore (mnenja, potrebe in predloge) med skupinami intervjuvancev (npr. med mladostniki in vzgojitelji, med zaposlenimi v vzgojnem domu in strokovnim delavcem s centra za socialno delo) (Mesec 2009).

3.2 RAZISKOVALNI INSTRUMENTI

Za pridobitev podatkov sem s pomočjo mentorice sestavila tri različne vprašalnike, ki vsebujejo vprašanja, katera so mi bila v pomoč pri intervjuvanju treh skupin intervjuvancev, in sicer: vprašalnik za mladostnike, ki vsebuje 14 opornih vprašanj, vprašalnik za zaposlene v Vzgojnem domu Veržej (vzgojitelje in socialno delavko), ki vsebuje 13 opornih vprašanj, in vprašalnik za izbranega strokovnega delavca s centra za socialno delo, pristojnega za nameščanje otrok in mladostnikov v vzgojni dom, ki vsebuje 11 opornih vprašanj. Vprašalniki so oblikovani različno glede na skupino intervjuvancev.

Teme za kvalitativno analizo intervjujev z mladostniki in mladostnicami v Vzgojnem domu Veržej:

- počutje v vzgojnem domu,
- odnos z drugimi osebami v vzgojnem domu,
- stiske med bivanjem v vzgojnem domu,
- reševanje stisk,
- podpora, spodbuda in pomoč s strani zaposlenih v vzgojnem domu,
- priprava na odhod iz vzgojnega doma,
- pomembne osebe, vključene v priprave na odhod iz vzgojnega doma,
- počutje ob odhodu domov med vikendi,
- izkušnje iz preteklosti,

- odhod iz vzgojnega doma,
- želje po odhodu iz vzgojnega doma.

Teme za kvalitativno analizo intervjujev z zaposlenimi v Vzgojnem domu Veržej:

- počutju mladostnikov v vzgojnem domu,
- odnos z mladostnikom v vzgojnem domu,
- vloga zaposlenega v vzgojnem domu,
- metode dela,
- priprave mladostnika na odhod iz vzgojnega doma,
- programi na prehodu mladostnikov.

Teme za kvalitativno analizo intervjuja s strokovno osebo s centra za socialno delo, pristojno za nameščanje otrok in mladostnikov v Vzgojni dom Veržej:

- vloga strokovne osebe pri nameščanju v Vzgojni dom Veržej,
- druge pomembne osebe/institucije,
- odnos z mladostnikom,
- stiki z mladostnikom med bivanjem v vzgojnem domu,
- metode dela,
- prisotnost pri pripravah mladostnika na odhod iz vzgojnega doma,
- programi na prehodu mladostnikov.

3.3 POPULACIJA IN VZORČENJE

Populacija so mladostniki iz Vzgojnega doma Veržej, ki v šolskem letu 2016/2017 obiskujejo 8. in 9. razred, zaposlene osebe v Vzgojnem domu Veržej, ki delajo s temi mladostniki, in strokovni delavci na centrih za socialno delo, pristojni za nameščanje otrok in mladostnikov v Vzgojni dom Veržej.

Vzorec je neslučajnostni, priložnostni, saj sva skupaj s socialno delavko izbrali mladostnike, ki so želeli odgovarjati na vprašanja, prav tako tudi vzgojiteljico in vzgojitelja, zaposlena v vzgojnem domu (Mesec 2009).

Po dogovoru z mentorico sem intervjuvala še eno strokovno osebo na izbranem centru za socialno delo, ki je pristojna za nameščanje otrok in mladostnikov v vzgojni dom. Tudi to strokovno delavko sem izbrala glede na dostopnost in željo po sodelovanju.

3.4 ZBIRANJE PODATKOV

Ko sem imela pripravljene vse vprašalnike, sem se 23. 1. 2017 najprej dobila s socialno delavko, zaposleno v Vzgojnem domu Veržej, in ji predstavila temo svojega diplomskega dela. O tem, da bom izvedla raziskavo v instituciji, kjer je zaposlena, je bila obveščena že prej. Skupaj sva izbrali deset mladostnikov, ki v šolskem letu 2016/2017 obiskujejo 8. in 9. razred, z namenom, da lažje pridobim podatke o pripravah na prehod iz institucije. Najprej sva izključili mladostnike, ki so komaj prispeli v vzgojni dom, saj z intervjuvanjem teh, ne bi mogla pridobiti potrebnih informacij. Po premisleku sva zbrali pet mladostnic in pet mladostnikov, ki bi po njenem mnenju bili pripravljeni odgovarjati na vprašanja. Nato sva izbrali še enega vzgojitelja in eno vzgojiteljico, ki sta zaposlena v Vzgojnem domu Veržej. Sama socialna delavka se je strinjala s sodelovanjem pri intervjuju, tako da sem intervjuvala tudi njo. Ker je socialna delavka v nenehnem stiku z mladostniki in vzgojitelji, je najprej ona povprašala o pripravljenost mladostnikov in mladostnic za sodelovanje, prav tako tudi pri izbranih dveh vzgojiteljih. Vsi so potrdili sodelovanje, zato sem z intervjuvanjem začela 25. 1. 2017 in zaključila 22. 3. 2017. Vmes sem opravila tudi intervju na izbranem centru za socialno delo s strokovno delavko, ki želi ostati anonimna.

Intervjuvanje sem opravila z vsemi osebami osebno, po vnaprejšnjem dogovoru o terminu; večino pogovorov sem snemala, nekaj pa sem jih sproti zapisovala, saj je bila taka želja s strani intervjuvancev. Intervjuje z mladostniki sem opravila na samem, večinoma v njihovih sobah v vzgojnem domu, kjer bivajo, da so ohranili zasebnost pri odgovarjanju na vprašanja. Ko sem opravila določen intervju, sem doma v čim krajšem času zapisala odgovore na vprašanja.

Vsem intervjuvanim sem že vnaprej, pred izvajanjem intervjuja, zagotovila anonimnost, prav tako pa sem pojasnila, da bom te podatke uporabila zgolj za potrebe svojega raziskovalnega dela.

Skupno sem izvedla trinajst intervjujev. Devet intervjujev z mladostniki (pet mladostnic in štirje mladostniki), tri intervjuje z zaposlenimi v Vzgojnem domu Veržej (ena vzgojiteljica, en vzgojitelj in socialna delavka) in en intervju s strokovno osebo na centru za socialno delo.

Ker so mladostniki in mladostnice osnovnošolci, sem med intervjuvanjem pridobila odgovore tudi z dodatnimi podvprašanji. Včasih posamezen mladostnik ni želel podati odgovora na moje vprašanje, zato sem pri teh vprašanjih to tudi zapisala. Ker so mladostniki mladoletni, sem že sproti pri zapisovanju intervjujev spremenila vsa imena, ki so jih v odgovorih omenili. Najprej je bil dogovor, da intervjuvam deset mladostnikov, ampak se je v zadnjem trenutku eden od mladostnikov odločil, da ne želi sodelovati, ker mu ni prijetno, zato tega mladostnika nisem intervjuvala.

Pomembno se mi zdi, da pri informacijah, ki sem jih dobila z intervjuvanjem mladostnikov in mladostnic, upoštevam njihovo starost in težko situacijo, s katero se spopadajo med bivanjem v Vzgojnem domu Veržej.

3.5 OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV

Podatke, ki sem jih pridobila s pomočjo intervjuvanja, sem obdelala z metodo kodiranja. Najprej sem po opravljenih intervjujih vse pridobljene informacije dobesedno zapisala v računalniški program Microsoft Office Word 2013. Ko sem imela zapisane vse intervjuje, sem se lotila podčrtovanja in označevanja tistih delov intervjujev, ki so se mi zdeli pomembni za teme, ki sem si jih pri vsaki skupini intervjuvancev zastavila. Vsako skupino intervjuvancev sem kodirala posebej. Podčrtane dele sem nato odprto kodirala in pripisala nadpomenke, sopomenke ali pojme. Nato sem kodirala še osno, kjer sem kode hierarhično uredila in jim pripisala oznake anketirancev ter njihove izjave.

V nadaljevanju je prikaz kvalitativne analize intervjujev z mladostniki. Enako analizo sem naredila tudi z intervjuji zaposlenih v vzgojnem domu in z intervjujem strokovne osebe s centra za socialno delo. Celotno kvalitativno analizo sem dodala pod poglavje Priloge.

3.5.1 PRIMER PODČRTANIH IN OZNAČENIH DELOV BESEDILA IZ INTERVJUJEV Z MLADOSTNIKI

Kako se počutiš tukaj v vzgojnem domu?

Sedaj se že boljše počutim, sploh zato ker imam prijateljice tu (MA1). Ker jim lahko zaupam (MA2). Na začetku ko nisem še nikogar poznala mi je bilo težko (MA3). Najbolj mi ni fajn ker se moremo dosti učiti (MA4). To me moti, da nas vzgojitelji in učitelji dosti opozarjajo na učenje (MA5) in ker moram narediti tako kot mi vzgojitelj pravi (MA6). Tega doma ni bilo in zato nisem vajena (MA7). Ni slabo in ni tak dobro (MA8).

3.5.2 PRIMER IZPISANIH DELOV IN ODPRTO KODIRANJE – INTERVJUJI Z MLADOSTNIKI

INTERVJU MA (MLADOSTNIK/-CA A)

Tabela 1: Primer kvalitativne analize – odprto kodiranje intervjujev z mladostniki

MA1 - Sedaj se že boljše počutim, sploh zato ker imam prijateljice tu.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MA2 - Ker jim lahko zaupam (prijateljicam).	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MA3 - Ko nisem še nikogar poznala, mi je bilo težko.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MA4 – Ni mi fajn, ker se moremo dosti učiti.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MA5 - Me moti, da nas vzgojitelji in učitelji dosti opozarjajo na učenje.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MA6 - Ker moram narediti tako, kot mi vzgojitelj pravi.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MA7 - Tega doma ni bilo in zato nisem vajena.	IZKUŠNJE IZ PRETEKLOSTI
MA8 - Ni slabo in ni tak dobro.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MA9 - V redu (se razumem z zaposlenimi).	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MA10 - Vzgojiteljici K. in K. sta zelo v redu.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MA11 - Vzgojitelj mi ni najbolj pri srcu, ker je zelo osoren in strog.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU

3.5.3 PRIMER KODIRANJA ZNOTRAJ KOD (TEM) – INTERVJUJI Z MLADOSTNIKI

Počutje v vzgojnem domu

Tabela 2: Primer kvalitativne analize - kodiranje znotraj kod (tem) pri intervjujih z mladostniki

MA1 - Sedaj se že boljše počutim, sploh zato, ker imam prijateljice tu.	Pozitivno vrednotenje počutja
MA3 - Ko nisem še nikogar poznala, mi je bilo težko.	Negativno vrednotenje počutja
MA4 – Ni mi fajn, ker se moremo dosti učiti.	Negativno vrednotenje počutja
MA5 - Me moti, da nas vzgojitelji in učitelji dosti opozarjajo na učenje.	Negativno vrednotenje počutja
MA6 - Ker moram narediti tako, kot mi vzgojitelj pravi.	Negativno vrednotenje počutja
MA8 - Ni slabo in ni tak dobro.	Pozitivno in negativno vrednotenje počutja
MA50 - To mi ni všeč (ostajanje v vzgojnem domu med vikendi).	Negativno vrednotenje počutja

3.5.4 PRIMER OSNEGA KODIRANJA – INTERVJUJI Z MLADOSTNIKI

Počutje v vzgojnem domu

Pozitivno vrednotenje počutja

- a) Splošno
 - ME1 - Pa dobro se počutim tukaj.
 - MF2 - Kateri smo pridni gremo za vikend lahko domov, ostali ostanejo.
 - MG1 - V redu se počutim.
 - MI1 - Lepo mi je tu.
 - MD35 - Po eni strani mi je bilo malo lažje, ker sem bila prej že v mladinskem in sem vedela kako to vse poteka.
- b) Nova prijateljstva in druženje
 - MA1 - Sedaj se že boljše počutim, sploh zato ker imam prijateljice tu.
 - MC29 - Boljše se počutim kot sem se prej. Dobila sem tudi nove prijatelje tukaj, ker jih prej nisem imela veliko.
 - MH3 - Razen tega, da se družimo med sabo pa se kaj hecamo.
- c) Domačnost vzgojnega doma
 - MD2 - Tukaj se počutim domače.
 - ME3 - Tukaj se počutim domače in mi je prijetno.
 - MF3 - Počutim se domače.

- d) Izboljšanje počutja po določenem času bivanja v vzgojnem domu
 - MC1 - V redu, sedaj mi je že boljše kot je bilo takrat ko sem prišla.
 - MC29 - Boljše se počutim kot sem se prej. Dobila sem tudi nove prijatelje tukaj, ker jih prej nisem imela veliko.
 - MH1 - Pa v redu, zdaj sem se že privadil pa je v redu.
- e) Dobri odnosi z drugimi
 - ME4 - Najboljše volje sem ko se razumemo med prijateljicami in tudi vzgojitelji.
 - MI3 - Počutim se sprejetega, sploh s strani vzgojiteljev.
- f) Aktivnosti v vzgojnem domu
 - MF1 - Skozi teden imamo različne aktivnosti zato tudi mine hitro.

4 REZULTATI

Intervjuje sem naredila s tremi skupinami intervjuvancev, zato bom rezultate kvalitativne analize prikazala v treh poglavjih. Prva skupina so mladostniki, katerim sem v svoji raziskavi namenila največ glasu, sledijo jim zaposleni v Vzgojnem domu Veržej, kjer sem raziskavo opravila, v tretjo skupino pa spada strokovna oseba z izbranega centra za socialno delo, ki namešča otroke in mladostnike v Vzgojni dom Veržej.

4.1 MLADOSTNIKI

Počutje v vzgojnem domu

Mladostniki so počutje v vzgojnem domu (v nadaljevanju dom) vrednotili zelo različno. Veliko se jih v domu počuti dobro, tam jim je lepo. Zaradi novih prijateljstev in druženja z vrstniki v domu jim je po določenem času bivanja prijetneje, počutijo se boljše (MA1 – *»Sedaj se že boljše počutim, sploh zato, ker imam prijateljice tu.«*, MC29 – *»Boljše se počutim, kot sem se prej. Dobila sem tudi nove prijatelje tukaj, ker jih prej nisem imela veliko.«*). Prijetno počutje jim prinaša tudi domačnost v domu, kjer bivajo med tednom (MD2 – *»Tukaj se počutim domače.«*, ME3 – *»Tukaj se počutim domače in mi je prijetno.«*). Za njihovo počutje so prav tako pomembni dobri odnosi z drugimi v domu – z vrstniki in zaposlenimi (ME4 – *»Najboljše volje sem, ko se razumemo med prijateljicami in tudi vzgojitelji.«*, MI3 – *»Počutim se sprejetega, sploh s strani vzgojiteljev.«*).

Kar nekaj mladostnikov je svoje počutje v domu ovrednotilo kot slabo. Večinoma so dejavniki slabega počutja pravila, ki jih postavlja institucija, v katero so nameščeni, saj tega doma niso bili vajeni (MA4 – *»Ni mi fajn, ker se moremo dosti učiti.«*, MA5 – *»Me moti, da nas vzgojitelji in učitelji dosti opozarjajo na učenje.«*, MA6 – *»Ker moram narediti tako, kot mi vzgojitelj pravi.«*, MA50 – *»To mi ni všeč (ostajanje v vzgojnem domu med vikendi).«*, MA54 – *»Doma niso tako strogi, ni se mi treba toliko učiti in paziti na red kot tukaj. Tudi ni mi treba vsakič, ko kaj rabim, prositi za tisto. Ker tukaj v domu moram povedati: prosim lahko dobim /.../ jaz pa tega nisem navajena in pozabim.«*, MH26 – *»Doma bom svoboden. Tukaj moramo vprašati, če lahko gremo na stranišče, če lahko pijemo, če lahko kaj pojemo, vse moraš vprašat. Brez veze res.«*). Eden izmed

mladostnikov je dom imenoval kar zapor (*MH2 – »Ampak za mene je tukaj v vzgojnem domu kot če bi bil v zaporu.«*). Tako kot pri dejavniki dobrega počutja, mladostniki za slabo počutje navajajo tudi slabe odnose z drugimi v domu (*MB3 – »Tudi zaradi deklet tukaj, s katerimi živim, se kdaj slabo počutim.«*, *MB58 – »Menim, da ne morem izraziti svojih želja tukaj.«*). Želijo si, da bi bili doma, v domačem okolju (*MD3 – »Bi seveda bilo boljše doma ampak se pač navadiš.«*, *MG2 – »Ampak bi vseeno bil raje doma.«*).

Nekateri pa se preprosto ne morejo odločiti, ali se v domu počutijo dobro ali slabo, saj imajo mešane občutke, ki jih povzročajo različni dejavniki. Eden izmed dejavnikov so starši, ki jih mladostniki pogrešajo, drugače pa se v domu počutijo v redu (*MI2 – »Malo edino pogrešam svojo mamo, drugače mi je pa vseč.«*). Nekateri se, kljub temu da v domu niso po svoji volji, potrudijo in poskušajo sprejeti, da to morajo dati čez (*MD1 – »Na začetku je bilo kar težko, potem pa se sproti počasi navadiš na to, da moraš dati to skoz.«*).

Odnos z drugimi osebami v domu

Odnose z drugimi osebami mladostniki večinoma vrednotijo pozitivno. Največ negativno vrednotenega odnosa je pripisanega socialni delavki oz. delavcu s pristojnega centra za socialno delo, kar pa je predvsem posledica redkih stikov in pogoste zamenjave. Odnose sem raziskala glede na osebe, s katerimi se mladostniki med bivanjem v domu najbolj pogosto srečujejo. Vključene so tudi informacije o pogostosti stika s temi osebami.

- Odnos z vzgojitelji

Odnosi z vzgojitelji, s katerimi mladostniki med bivanjem preživijo največ časa, so večinoma vrednoteni pozitivno. Mladostniku veliko pomeni odnos, ki temelji na zaupanju in razumevanju s strani vzgojitelja (*MA12 – »Vzgojiteljicama lahko zaupam in povem kaj je narobe, če imam kakšne težave.«*, *MA13 – »Razumeta me in mi pomagata (vzgojiteljici).«*, *MB6 – »Najbolj se razumem z vzgojiteljico K, ker je zelo prijazna, posluša me, če ji želim kaj povedati in tudi najbolj ji lahko zaupam.«*, *MB27 – »Učiteljica K mi je najbolj pri srcu, ker ji lahko zaupam in je zelo prijazna.«*). Velik poudarek dajejo tudi pomoči, ki jo prejmejo od vzgojiteljev (*MC5 – »Z vzgojiteljico K se res dobro razumem. Če je kaj narobe in če vidi da sem slabe volje, me pokliče k sebi in mi pomaga, se z nami pogovarja.«*, *MI8 – »Najbolj mi je všeč, da so do mene prijazni in da mi pomagajo pri učenju in domačih nalogah.«*). Nekaj jih odnose z vzgojitelji, predvsem zaradi samega pristopa vzgojitelja, vrednoti negativno (*MA11 – »Vzgojitelj mi ni najbolj*

pri srcu, ker je zelo osoren in strog.», MD21 – »/.../ vsi vzgojitelji ne gledajo na nas, kot bi mogli, /.../«).

- Odnos s socialno delavko v domu

Odnos s socialno delavko, ki je zaposlena v domu, mladostniki opisujejo kot lep, sodelujoč, temelječ na razumevanju (MA14 – *»Lep.«*, MA19 – *»Pove mi tudi, kaj je izvedela od druge socialne, tiste s centra za socialno delo.«*, MC7 – *»Ja, s to soc. delavko tukaj v vzgojnem domu se dobro razumem, tudi ona mi je fajn.«*). Je pa en mladostnik oz. mladostnica negativno ovrednotil/-a njun odnos, ker socialna delavka v domu preveč sprašuje (MB10 – *»Niti se nočem in ne da se mi (pogovarjati s soc. delavko v VD).«*, MB11 – *»Večkrat me kaj sprašuje, jaz pa ne maram vprašanj, ker se celo življenje vrti samo okrog vprašanj.«*).

- Stiki s socialno delavko v domu

Mladostniki s socialno delavko v domu povečini nimajo dosti stikov (MG9 – *»Imava v redu odnos, ampak nimam veliko stika z njo.«*, MH7 – *»Vsake toliko imava kakšen pogovor, drugače pa se kaj veliko ne vidiva.«*), razen, ko kaj potrebujejo (MA17 – *»Na začetku nisem veliko bila pri njej, edino tisto kar je bilo potrebno.«*, MA18 – *»Sedaj pa, ko kaj rabim in me kaj zanima, vedno stopim k njej in se z njo pogovorim.«*, MG10 – *»Z njo pridem v stik samo če je kaj za šolo ali kaj bolj pomembnega.«*). En izmed mladostnikov se je z njo srečal le ob sprejemu v dom in na timskih sestankih (MF9 – *»Drugače me je imela samo na sprejemu v vzgojni dom in na začetku, ko smo imeli timski po enem mesecu ko sem že bil tu.«*). Ima pa socialna delavka v domu organizirane dejavnosti, v sklopu katerih se mladostniki z njo odpravijo v bližnji dom starejših, kjer se družijo in ustvarjajo (MD11 – *»Imava kar nekaj stikov. Skupaj tudi hodimo v dom starejših v G. Radgono.«*, ME10 – *»Z njo tudi skupaj obiskujemo dom starejših v G. Radgoni vsak drug teden in takrat ko se peljemo se marsikaj pogovarjamo.«*).

- Odnos z zaposlenimi v domu

Poleg vzgojiteljev in socialne delavke so v domu tudi drugi zaposleni, s katerimi so mladostniki precej v stiku. To so učitelji v šoli, psihologinja in medicinski tehnik. Mladostniki odnos z zaposlenimi v večini vrednotijo kot dober (MD19 – *»Najbolj sta mi pri srcu vzgojiteljica K. in psihologinja.«*, MF6 – *»Smo v dobrem odnosu.«*, MH5 – *»V*

redu se razumemo z zaposlenimi.«). Predvsem jim ustreza, da je odnos z zaposlenimi zaupen in da temelji na pogovoru (MA32 - »Zato, ker jim lahko zaupam in povem kaj me teži. Razumejo me.«, MD20 – »Psihologinja mi najprej ni bila všeč, ampak sva se potem veliko pogovarjale in večkrat me je peljala domov za vikend in mi je nekako prirasla k srcu, ker sem jo veliko bolj spoznala in imava dober in zaupljiv odnos.«, ME18 – »V redu mi je tudi medicinski delavec, ker se lahko z njim pogovarjam.«, MH6 – »Imamo nekakšen pristen odnos in jim lahko zaupam.«). Eden izmed mladostnikov pa je omenil pomembnost enakovrednega odnosa, ki temelji tudi na spoštovanju (ME7 - Najbolj mi je pomembno da se lepo obnašajo do nas in nas nimajo za manj vredne.«). Le ena mladostnica je omenila preveč vprašanj s strani zaposlenih, takrat, ko ona tega ne potrebuje (MB13 - Ni mi všeč, da ko nisem razpoložena za vprašanja, da me takrat največ sprašujejo.«).

- Odnos s socialno delavko s centra za socialno delo (v nadaljevanju CSD)

Kar nekaj mladostnikov je odnos s socialno delavko s CSD opisalo kot pozitiven – dober odnos (MA20 – »Je fajn.«, MB15 – »Ja, v redu se razumeva.«, ME12 – »Pa je dokaj dober.«). Dejavnik, ki vpliva na dober odnos s socialno delavko s CSD, je tudi zaupanje (MC10 - »S tisto prej sva se več slišali in to mi je bilo všeč, saj sem ji lahko tudi vse povedala in ji zaupala.«, ME14 – »Zaupam ji stvari, ki me težijo in če mislim, da je kaj narobe.«). Nekateri mladostniki odnosa s socialno delavko s CSD ne vrednotijo pozitivno, saj pravega odnosa z njo, predvsem zaradi pogoste zamenjave socialnih delavk, niti nimajo možnosti vzpostaviti (MF10 – »Do sedaj sem zamenjal že štiri socialne delavke, tako da nimam nikakršnega odnosa s to sedanjo, tudi z ostalimi nisem imel.«, MI11 - »Sem pa že dva-krat v tem času zamenjal socialno delavko s CSD.«, MD17 – »Sem pa od mladinskega zamenjala že dve socialni delavki s centra.«). Eden izmed razlogov za slab odnos s socialno delavko s CSD je namestitev mladostnika v dom (MH8 – »Tiste socialne delavke iz centra ne maram čisto preveč, saj so me prav oni dali sem.«).

Kar je zanimivo, pa je omemba staršev pri odnosu s socialno delavko s CSD, ki po besedah mladostnikov, ni preveč dober (MB16 – »Moji starši pa ne (se ne razumejo s socialno delavko na CSD).«, MB17 – »Njim gre ona na živce.«).

- Stiki s socialno delavko s CSD

Mladostniki imajo zelo malo stika s socialno delavko, ki jih je namestila v dom oz. ki je pristojna zanje, mogoče se vidijo dva do trikrat letno (MB18 – *»Mogoče se srečava dva krat ali tri krat na leto, ko pride sem v vzgojni dom, drugače po telefonu se ne slišiva, da bi se kdaj pogovarjali.«*, MB19 – *»Ampak meni je to čisto dovolj, teh dva krat ali tri krat na leto.«*, MC9 – *»Ne dolgo nazaj sem dobila novo socialno delavko s CSD in se ne slišiva kaj preveč veliko.«*, MD14 – *»Mislim da sem jo do sedaj samo dva krat videla, ko je prišla na timski sestanek na začetku in na eno prireditve.«*). Še ti stiki, ki jih mladostniki navedejo, so večinoma timski sestanki in prireditve, ki jih dom organizira (MC11 – *»Upam da bo tudi s to enako, za praznike je že prišla na nastop.«*, MG12 – *»Pride na kakšno prireditev ali sestanek, drugače nimava veliko stikov, da bi lahko imela boljši odnos.«*, MI12 – *»Me pride obiskat ko imamo kakšne prireditve in ko se udeleži sestankov.«*). Eden izmed intervjuvanih mladostnikov je celo omenil, da sploh ne ve, katera socialna delavka je pristojna zanj, saj je še sploh ni videl (MF11 – *»Trenutno niti ne vem katera je odgovorna za mene, edino mama mi je povedala, da je taka bolj mlada.«*). Je pa različno, nekateri mladostniki si sploh ne želijo stika s socialno delavko s CSD (MD16 – *»Pa niti je ne želim kaj dosti videti ker mi ni všeč.«*), drugi pa bi si ga želeli več, kot ga imajo (MB20 – *»Bi pa bilo fajn, če bi se kdaj slišali kaj po telefonu.«*).

- Prijateljski odnosi v domu

Nekateri mladostniki menijo, da v domu ni mogoče vzpostaviti iskrenega prijateljstva (MF5 – *»Menim, da tukaj ne morem imeti pravega iskrenega prijateljstva.«* MI4 – *»Tukaj ne moreš imeti pravih prijateljev.«*). Včasih se med seboj skregajo (MC15 – *»Bolj se kregamo v skupini, me punce, ker pride do kakšnih zmerjanj, včasih katera kaj naredi pa obtoži drugo.«*, MG13 – *»Se kdaj skregamo, najbolj se kregajo v naši skupini tisti, ki so mlajši med sabo.«*), ampak večinoma odnose z vrstniki v domu vrednotijo kot pozitivne – dobre, razumevajoče in prijateljske (MA23 – *»Dobro se razumemo.«*, MA28 – *»Tudi ko sem bila na začetku žalostna sem se z njo največ družila.«*, MA29 – *»Tudi z drugimi dekleti v skupini se razumemo, /.../«*). V odnosih z drugimi mladostniki v domu je mladostnikom zelo pomembno zaupanje (MA2 – *»Ker jim lahko zaupam.«*, MA27 – *»Pri njej se mi zdi, da se ji lahko zaupam. Njej lahko vse povem.«*, MC3 – *»Najbolj zaupam svoji sostanovalki, s katero sva skupaj v sobi.«*, MD4 – *»Njej lahko tudi zaupam če želim in ona mi je tu še nekak najboljša prijateljica.«*), zato so tisti, ki so se v domu nekomu

zaupali in tega zaupanja drugi niso upoštevali, razočarani in ne zaupajo več toliko (ME19 – *»Smo se nekaj skregali in sedaj si več ne zaupamo toliko.«*, ME38 – *»Tukaj dekletom se več ne zaupam toliko, ker smo se skregale veliko in so druge ven povedale če sem jim kaj zaupala.«*, MI5 – *Sem že zaupal kateremu pa je izdal, zato sem se odločil, da več ne zaupam nobenemu.«*).

- Stiki z drugimi vrstniki v domu

Pravila doma ne dopuščajo druženja med vzgojnimi skupinami (razen znotraj skupin, ko je za to namenjen čas), zato ni veliko stikov med mladostniki v domu, razen ob posameznih dejavnostih, na primer v primeru vikenda, če jih več ostane v domu, in med odmori v šoli (MD18 – *»Ampak nimamo nekega posebnega odnosa. Se ne družimo veliko.«*, MF13 – *»Z nekaterimi pa sploh nimam nikakršnih stikov.«*, MA25 – *»So predvsem drugi vzgojitelji, iz drugih skupin, proti druženju med skupinami.«*, MB23 – *»Družimo se edino v šoli, ker popoldne moramo biti v svojih skupinah.«*, MC13 – *»Čez dan se ne družimo, edino med poukom ko mam odmoro.«*). Mladostniki nad tem pravilom niso navdušeni, saj v tem ne vidijo smisla, in si želijo več stikov (ME17 – *»Med skupinami se drugače ne smemo družiti in to mi ni čisto prav, se mi zdi brez veze.«*, MC14 – *»Bi se lahko več družili v prostem času.«*).

Stiske med bivanjem v vzgojnem domu

Mladostniki se morajo v obdobju, ko so nameščeni v dom, navaditi na novo okolje, nova pravila, nove ljudi, v bistvu na vse. Vzeti so iz primarnega okolja in vključeni v njim neznano okolje, kar jim prinaša nemalo stisk, težav in problemov, s katerimi se morajo spoprijeti. Prva taka stiska je prihod v dom, ki pri veliko mladostnikih povzroča žalost (MA33 – *»Ko sem prišla v vzgojni dom sem jokala.«*, MA35 – *»Ko sem videla, da ona (sestra) joka in da je žalostna, sem tudi sama bila, ker mi je bilo težko.«*, MC18 – *»Bila sem zelo žalostna, nisem imela prijateljev in nisem vedela kaj naj naredim.«*). Kljub neprimernim razmeram v družini, zaradi katerih so nameščeni v dom, v prvi vrsti pogrešajo svojo mamo ter celotno družino (MA36 – *»Najbolj sem bila srečna, ko je prišla na obisk mama.«*, MF18 – *»Veliko sem pogrešal mamo.«*, MI2 – *»Malo edino pogrešam svojo mamo, drugače mi je pa všeč.«*, MD24 – *»Sem pa zadnje čase največ slabe volje zaradi tega ker pogrešam domače.«*, MH12 – *»Ja, pač pogrešal sem družino in je prišlo že večkrat do kakšnih kriz glede tega.«*), potem tudi domače okolje, kjer so preživljali

svoje otroštvo, vse do takrat, ko so jih namestili v dom (MA34 – »Zato, ker 1. mesec sploh nisem smela domov, pa tudi moja mlajša sestra ne.«, MB28 – »Velikokrat sem si želela domov in takrat sem bila žalostna in jezna.«, MF19 – »Med tednom se mi je večkrat zgodilo, da sem bil žalosten in imel sem domotožje.«).

Stiske, ki jih mladostniki doživljajo, opisujejo tudi kot družinske situacije, iz katerih so bili vzeti in v katere se med vikendi vračajo (MA37 – »Domov nisva smeli zaradi situacije doma – oče je pil in celo bil nasilen nad mamo.«, MA38 – »Nad nama ni bil nasilen, ampak nad mamo pa ja.«, MC19 – »Mama in oče sta ločena.«, MB46 – »Ampak babica je že tudi imela prepoved približevanja ker je moja mama tako želela pa sploh ne vem zakaj.«, MC20 – »Z očetom se zelo malo slišim, ker se z mamo ne razumeta dobro.«). Mladostniki izpostavljajo tudi slabe odnose z družinskimi člani, ki jim med tednom v domu povzročajo neprijetne občutke (MB32 – »Prejšnji vikend sem se skregala s svojo mamo, ko sem bila za vikend doma in sedaj je rekla, da me noče več videti, zato sem ta vikend ostala tukaj v vzgojnem domu.«, MB33 – »Pa niti ne vem točno kaj sem naredila narobe.«, MC17 - Ja, večinoma doma, ker se z mamo nisem čisto dobro razumela, k očetu pa nisem veliko hodila.«).

Ena izmed mladostnic je omenila skrb in stisko, povezano z nadaljevanjem šolanja. Svoj strah pred prehodom iz doma opisuje tako: »Ampak me je malo strah. Ker sem taka bolj samosvoja in me je strah ko moram tak med nepoznane ljudi« (MA57).

Veliko mladostnikov in mladostnic v domu ima težave z učenjem, s samostojnostjo pri učenju, zaradi česar so tudi bili nameščeni v dom. Ker so nekateri nameščeni v dom že proti koncu šolskega leta, morajo na osnovni šoli, ki deluje v kraju, kjer dom je, pravočasno opraviti vse obveznosti, če želijo uspešno zaključiti razred in naslednje leto nadaljevati šolanje s svojo generacijo, obenem pa se spoprijemajo s pritiskom in časovno stisko (MD31 – »V bistvu ko sem jaz prišla sem bila neocenjena, imela sem veliko negativnih ocen.«, MD32 – »Tako sem v petih mesecih morala vse to urediti za nazaj in še tekoče ocene.«).

Reševanje stisk

Mladostniki reševanje stisk, s katerimi se srečujejo med bivanjem v domu, povečini ocenjujejo kot uspešno. Poudarili so kar nekaj načinov reševanja stisk, ampak pomoč vzgojiteljev in vzgojiteljic prevladuje nad vsemi (MB34 – »Vzgojitelje in tudi moje

prijateljice tukaj v skupini prosim za pomoč ko sem v stiski.», MB58 – »Puncam edino, pa nekaterim vzgojiteljem.», MC23 – »Tukaj sem tudi povedala vzgojiteljici kaj me je težilo in sva se pogovarjali, kar mi je pomagalo in sem se potem bolje počutila.», MD29 – »Glede domotožja sva veliko o tem govorili z vzgojiteljico K, ki mi je pomagala pri tem, me tolažila.», MF22 – »Tudi pogovor z vzgojitelji mi pomaga pri tem, da lažje grem skozi te stiske.«). Oporo v stiskah iščejo mladostniki tudi pri svojih prijateljih, vrstnikih v domu (MA39 – »Takrat sem se zaupala prijateljici L tukaj v vzgojnem domu.», MB30 – »Ja, lanska bivša gojenka M in tudi A sta mi bile v oporo.», MH15 – »Nikogar ne prosim za pomoč glede tega, razen med prijatelji si kaj povemo o tem.«); nekateri so poudarili tudi pogovor s starši (MC21 – »Na začetku ko sem prišla v vzgojni dom sem jima povedala, da to tako ne bo šlo in sta videla, da se bosta mogla začeti pogovarjati in skupaj sodelovati.», MF21 – »Ko pokličem mamo in se malo pogovorim z njo mi je veliko lažje.«) in urejene šolske obveznosti (MC27 – »Do sedaj sem si uspela popraviti vse ocene, saj sem ko sem prišla sem imela veliko negativnih ocen.», MD32 – »Tako sem v petih mesecih morala vse to urediti za nazaj in še tekoče ocene.«).

Nekaj mladostnikov med bivanjem v domu reševanja stisk ne dojema kot uspešno, ampak jih zaradi nezaupanja do vzgojiteljev in vrstnikov v domu pojmuje kot neuspešno (MB59 – »Ampak nerada se zaupam, ker so me nekateri vzgojitelji in tudi punce že velikokrat izdali.», MB60 – »Ko sem jim nekaj povedala in zaupala, so povedali naprej drugim vzgojiteljem in to mi sploh ni bilo všeč, ker sem jim povedala, da bi jaz želela, da to ostane med nami.«). To nezaupanje je posledica slabih preteklih izkušenj z vzgojitelji in vrstniki, ki njihovih stisk niso zadržali zase, kot so to želeli mladostniki.

Pogovor in podpora sta najpogostejša načina reševanja stisk pri mladostnikih. Tako opisujejo reševanje stisk v domu: MB35 – »Največkrat mi pomagajo s pogovorom in podporo.», MD27 – »Ko je prišlo do kreganj sem pač puncam povedala kaj sem imela za povedati in tudi vzgojitelji so pomagali da smo razrešile nestrinjanja.», MD28 – »Pogovor je največkrat tisti način, ki ga tukaj uporabljamo za reševanje problemov.», MD48 – »Ja, to, da sem se lahko zaupala, mi je tukaj tudi velikokrat pomagalo, da sem rešila težave in stiske.», MF17 – »Ko imam kakšne probleme in stiske se je lepo pogovarjati z njo, saj mi pogovor takrat veliko pomeni.», MI18 - Najbolj s pogovorom, ker pogovor mi vedno res pomaga, da lahko povem kakšni so moji občutki in kaj me teži.«. Tudi pogovor s starši nekaterim pomaga, da razrešijo stiske (MF20 – »Največkrat grem vzgojiteljici in jo prosim, če bi lahko poklical domov svojo mamo.«). Eden izmed

mladostnikov je omenil, da ima med doživljanjem stiske, po dogovoru z vzgojitelji, določene možnosti, strategije, kako se lahko pomiri: MG19 – *»Imam pa različne možnosti, za katere smo se zmenili, da jih lahko počnem ko sem jezen: lahko udarjam ob steno dokler ne začne padati omet, lahko grem na samo in se poskušam pomiriti.«*, podobno pomiritev ob stiskah opisujejo tudi nekateri drugi mladostniki: MB36 – *»Ko sem kričala, mi je pomagalo. S kričanjem sem si pomagala in mi je bilo potem lažje.«*, MG17 – *»Probam čim bolj stran, ker se moram pomiriti, da je potem boljše in nisem več jezen na tistega ki me je razjezil.«*, MH14 – *»Zelo sem živčen in se poskušam pomiriti.«*

Pomoč, podpora in spodbuda s strani zaposlenih v vzgojnem domu

S strani zaposlenih mladostniki v veliki meri prejmejo pomoč, podporo in tudi nekaj spodbude.

- Podpora s strani zaposlenih

Ko sem mladostnikom postavila vprašanje o podpori, ki jo dobijo v domu, so mi v veliki meri pritrdili, da potrebno podporo vedno dobijo (MC24 – *»Ja sem dobila podporo in spodbudo.«*, ME25 – *»Vedno so mi bili v oporo.«*, MF23 – *»Ja, dosti sem dobil podpore. Zdi se mi, da mi vsi stojijo ob strani.«*, MF24 – *»To pokažejo s svojim odnosom do mene in mojih težav ko jih imam tukaj in doma.«*), je pa tudi nekaj mladostnikov, ki menijo, da niso dobili dovolj podpore takrat, ko so jo potrebovali. Eden izmed mladostnikov oz. mladostnic govori o tem, kako takrat, ko bi želel, da ga nekdo posluša oziroma ko bi potreboval pogovor, tega ne dobi (MB13 – *»Ja takrat (ko pride do stiske) bi se pogovarjal, samo me takrat nobeden noče poslušati.«*, MB14 – *»Tako je, ko rabim pogovor me ne poslušajo, ko ga pa ne rabim pa bi se vsi nekaj pogovarjali.«*).

Pogovor, ki ga imajo mladostniki z zaposlenimi v domu, jim v največji meri pomeni podporo. Največ jih namreč govori o podpori kot o pogovoru, ki ga dobijo s strani zaposlenih, ko jim je težko, ko se soočajo s problemi in stiskami (MA41 – *»Ja, ko kaj potrebujem, sploh pogovor, so mi vedno na voljo, sploh vzgojiteljice in socialna delavka.«*, MC8 – *»Takrat smo veliko skupaj in se pogovarjamo, nam tudi pomaga če potrebujemo kakšno pomoč. Tudi njej lahko zaupam kot vzgojiteljici iz skupine.«*, MC23 – *»Tukaj sem tudi povedala vzgojiteljici kaj me je težilo in sva se pogovarjali, kar mi je pomagalo in sem se potem bolje počutila.«*, MD10 – *»Najbolj mi je všeč, da ti vse nekako z lepo besedo pove, ne pa kot da bi bil nekaj manj vreden.«*, MF17 – *»Ko imam kakšne probleme in stiske se je lepo pogovarjati z njo, saj mi pogovor takrat veliko pomeni.«*,

MF22 – *»Tudi pogovor z vzgojitelji mi pomaga pri tem, da lažje grem skozi te stiske.«*, MG15 – *»Pogovorim se lahko z vsakim in lahko jim zaupam.«*, MI15 – *»Tudi ko imam kakšne težave in stiske se lahko pogovorim z njimi in ostane to med nami, dobim potrebno podporo od njih.«*, MI19 – *»Ja lepo se pogovorimo, mi tudi svetujejo kaj.«*).

Vzgojitelji so prvi, na katere se mladostniki v domu lahko zanesejo, ko kaj potrebujejo (MC47 – *»Ja, lahko izrazim svoje želje. Največ vzgojiteljem, ker smo veliko skupaj.«*, MG37 – *»Prvi so vedno vzgojitelji.«*, MI17 – *»Sem šel tudi k socialni delavki ampak vzgojitelji so vedno tisti prvi, ki so nam na voljo.«*), so pa v domu tudi socialne delavke tiste osebe, ki jim lahko zaupajo, ko jih kaj teži (ME11 – *»Lahko ji zaupam če me kaj teži ali kaj potrebujem.«*, ME39 – *»Se pa zaupam vzgojiteljem in socialni delavki.«*).

Eden izmed mladostnikov je izrazil nezaupanje do vzgojiteljev, kar je vzrok za to, da pri njih niti ne išče podpore. To je v intervjuju tudi opisal: MB59 – *»Ampak nerada se zaupam, ker so me nekateri vzgojitelji in tudi punce že velikokrat izdali.«*, MB60 – *»Ko sem jim nekaj povedala in zaupala, so povedali naprej drugim vzgojiteljem in to mi sploh ni bilo všeč, ker sem jim povedala, da bi jaz želela, da to ostane med nami.«*.

- Spodbuda s strani zaposlenih

Spodbude dajo mladostniku voljo, da gre naprej, da se še naprej trudi in je uspešen (MA43 – *»To rabim, to me razveseli in imam več volje potem za naprej.«*, MC25 – *»Všeč mi je ko me nekdo spodbuja, ker potem imam več volje za naprej.«*). Kar nekaj mladostnikov v domu dobi spodbudo s strani zaposlenih, predvsem glede šolskih uspehov in v stiskah, ob katerih mladostniki občutijo nemoč in obupajo (MA42 – *»Zelo mi je fajn, ko me učitelji in vsi ostali spodbujajo.«*, MB37 – *»Spodbujali pa so me letos prvič, saj sem prvič dobila enko v šoli.«*, MC24 – *»Ja sem dobila podporo in spodbudo.«*, MD33 – *»Ja, zelo me spodbujajo tukaj v vzgojnem domu.«*, ME24 – *»Pomagajo mi s spodbudami in pogovorom.«*, MG21 – *»Tudi vzgojitelji so me pohvalili glede tega, ker vidijo, da se uspešno soočam s temi krizami.«*, MG23 – *»Ja nekako mi je spodbuda, da vidim zadovoljstvo vzgojiteljev in učiteljev, tudi zadovoljstvo moje mame, to mi je v največjo spodbudo.«*).

- Pomoč s strani zaposlenih

Predvsem vzgojitelji v domu so v pomoč mladostnikom, ko kaj potrebujejo. Mladostniki so s strani vzgojiteljev in nekaterih drugih zaposlenih (socialna delavka) obveščeni, da se

lahko v primeru če kaj potrebujejo, lahko oglasijo pri njih in so jim takrat tudi na voljo (MC8 – »Takrat smo veliko skupaj in se pogovarjamo, nam tudi pomaga če potrebujemo kakšno pomoč.«, MC40 – »Tudi socialna delavka nam je povedala, da če katero kaj zanima, da je vedno na voljo, da lahko pridemo vprašat.«, MD27 – »Ko je prišlo do kreganj sem pač puncam povedala kaj sem imela za povedati in tudi vzgojitelji so pomagali da smo razrešile nestrinjanja.«, MI14 – »Zato ker mi pomagajo in so mi na voljo če kaj potrebujem.«).

Kot pomoč s strani zaposlenih mladostniki opisujejo predvsem pomoč pri šolanju, šolskih obveznostih in pomoč pri izbiri srednje šole (MC28 – »Tukaj imamo učno pomoč in to mi zelo pomaga, ker če bi bila doma, ne vem kako bi bila sedaj z ocenami.«, MC34 – »Tukaj želim dokončati šolanje ker mi veliko bolj uspeva in imam pomoč.«, MC36 – »Z učiteljico sem se tudi pogovarjala, da bom imela še dodatno nemški jezik, ker sedaj imamo samo angleščino.«, MC39 – »Prejšnjikrat je vzgojiteljica K skupaj s sostanovalko, ki obiskuje 9. razred, gledala srednje šole in smo se potem pogovarjali o tem kaj si želimo.«, MH17 – »Ja sem dobil podporo. Najbolj pri učenju. Tukaj dobim pomoč pri učenju, izboljšal sem ocene.«). Nekateri zaradi pomoči in podpore, ki jo dobijo v domu, odhoda iz doma ne jemljejo kot nekaj najboljšega, kar se jim bo zgodilo, ampak bodo v prihodnje to pomoč pogrešali. Tako sta to opisala dva izmed intervjuvanih mladostnikov: MC43 – »Tukaj imamo vseeno vzgojitelje, ki nekako pazijo na nas in vsaj meni to veliko pomaga; skupaj z nami se učijo in so nam v pomoč pri nalogah in učenju, ko to potrebujemo.«, ME2 – »Po eni strani komaj čakam da se vse skupaj konča, po drugi strani mi bo pa žal za zavod, ker so me dosti naučili.«).

- Pomoč s strani strokovne osebe s pristojnega centra za socialno delo

Mladostnik je opisal odnos s socialno delavko s centra za socialno delo. Med mladostnikom in njo je dogovor, da mu v primeru potrebe, na primer če doma kaj ni v redu, pride na pomoč in uredi, če je kaj potrebno (»ME13 - Če jo kaj potrebujem, če je kaj doma narobe, potem jo lahko pokličem in pride, da vse uredi.«).

Priprava na odhod iz vzgojnega doma

Med bivanjem v domu se po besedah mladostnikov in mladostnic mladostniki pripravljajo na življenje v prihodnje, po odhodu iz doma. Po njihovem mnenju so se nekatere stvari naučili med bivanjem v domu, kar jim bo kasneje pomagalo pri odločitvah, čeprav trenutno v tem ne vidijo nič dobrega ali pomembnega. Te priprave za nadaljnje

življenje opisujejo kot priprave na čim bolj samostojno življenje: MA44 – »Ja, veliko sem se naučila tukaj.«, MA47 – »Zdaj mi to ni fajn, ampak mislim, da mi bo kasneje to pomagalo.«, MB38 – »Veliko sem se že naučila tukaj v vzgojnem domu.«, MB40 – »To mi bo tudi pomagalo pri odločanju ko ne bom več v vzgojnem domu.«, MD35 – »Najbolj mi bo to pomagalo glede šole, pa tudi pri sami organizaciji življenja.«, MF37 – »Mislim, da sem zadosti naredil in še bom naredil v teh letih, ko sem tu in še bom tu.«, MI22 – »Naučim se tukaj kako je treba živeti.«, MI32 – »Učijo nas predvsem samostojnosti.«).

Razen pridobivanja novih veščin in samostojnosti, ki jo mladostniki pridobivajo med bivanjem v domu, pa nekateri povejo, da drugače posebnih priprav na odhod, razen priprav na nadaljnje šolanje, ni. Torej v domu nimajo nobenih točno določenih priprav, ki bi bile naravnane prav na pogovor o odhodu, o tem, kako bodo živeli naprej, kakšno bo življenje s starši, kako se bodo spopadali s problemi ipd. (MA70 – »Drugače nimamo posebnih priprav (na odhod).«, MB53 – »Ne, nimamo priprav na odhod.« MD45 – »Ne, nimam priprav na odhod.«, MF36 – »Mogoče se kaj vmes pogovarjamo o tem kaj si želimo za naprej, ampak drugače se mi zdi, da bolj z devetošolci.«). Večina mladostnikov niti nima želje po pripravah na odhod, dovolj jim je že to, da so v domu in da se malo pogovarjajo o tem (MB54 – »Niti se mi ne bi dalo to pripravljati za življenje naprej, ker mislim, da se v srednji šoli to vse naučimo.«, MD46 – »Mislim, da se z mano niti ne bi bilo treba, ker je moje mnenje in tudi mnenje vzgojiteljev takšno, da imam od vseh tukaj v glavi še najbolj urejeno vse.«, MD47 – »Niti ne bi rabila nekih priprav, pogovor je čisto dovolj.«). Mladostnik se čuti pripravljenega za odhod, zato ne potrebuje nobenih priprav (ME43 – »Mislim, da ne bi rabila pomoči, sem dovolj pripravljena na odhod.«).

Eden izmed mladostnikov je celo povedal, da ne potrebuje priprav na odhod iz doma, saj bo še naprej počel iste stvari, kot jih je pred prihodom v dom (MH19 – »Jaz sem že tako vsem rekel, da ko pridem nazaj v Maribor, bom isti; bom naprej kadil, še naprej bom dilal, in ko enkrat začneš s tem ne moreš nehat.«). Po drugi strani je eden izmed mladostnikov izrazil željo po boljših pripravah na odhod; želi si več pogovora o tem, kako bo, ko odide, prav tako si želi, da bi se izvedla delavnica na to temo (MC44 – »Lahko bi se več pogovarjali o odhodu iz vzgojnega doma.«, MC46 – »Bi pa bilo fajn če bi se kaj več pogovarjali o tem kako naprej, ko odidemo od tu. Lahko bi imeli kakšno delavnico na to temo.«).

Mladostniki bivanje v domu opisujejo kot zelo organizirano. Dnevi v domu potekajo precej ustaljeno, in sicer po pravilih. Mladostniki imajo za vsak dan določene dejavnosti ter opravila, ki jih morajo narediti, prav tako se učijo vsakdanjih opravil in primerne obnašanja. Po pouku, ko pridejo iz šole v dom, imajo rutino, v kateri so vsaj ti mladostniki, ki so že nekaj časa v domu, domači, saj so nanjo navajeni. Kljub nestrinjanju mladostnikov z določenimi pravili jih poskušajo zaposleni pripraviti na nadaljnje življenje (MB39 – *»Recimo kako poskrbeti za stanovanje, ko boš odrasel, tudi kam ne smeš zahajati. Tudi to, da ne smem kričati, kako se obnašati primerno.«*, MC45 – *»Drugače vsak četrtek kaj kuhamo ali pečemo, tisti ki so kdaj čez vikend tukaj tudi pečejo pico.«*, MF27 – *»Zelo sem si izboljšal ocene v šoli, pridobil sem si samostojnost pri učenju, urejenosti, čiščenju prostorov v katerih bivamo.«*, MG20 – *»Opažam dosti večji napredek. Zdaj pride do kakšne takšne krize ali jeze mogoče enkrat mesečno, prej se je to dogajalo dosti bolj pogosteje, lahko bi rekli vsak teden.«*, MG26 – *»Tudi glede jeze mislim, da mi bo to v prihodnosti pomagalo, saj mislim, da se bom lažje obvladoval ko pride do jeze in bom vedel kakšen je najboljši način da se umaknem in umirim, kot tukaj v domu.«*). Pri različnih aktivnostih, ki jih imajo organizirane v domu, se mladostniki naučijo novih veščin, odkrijejo lahko nove talente in stvari, v katerih uživajo (MI23 – *»Najbolj se učim različnih opravil, tudi glede učenja in reševanja konfliktov z drugimi.«*, MI33 – *»Večkrat kaj skuhamo, pomivamo posodo, urejamo okolico, pospravljamo po hiši.«*, MI34 – *»Tudi drugače pri dejavnostih se marsikaj naučimo – z lesom, s pleksi-steklom, pri likovni delavnici.«*). Sami mladostniki tudi opažajo, da jih vzgojitelji navajajo na čim večjo samostojnost pri učenju, kar je po njihovem mnenju dobro za naprej, saj odhajajo v srednje šole, kjer se bodo morali učiti sami (MH28 – *»Med učnimi posebej naju dva, ko sva tukaj starejša fanta, ki odhajava letos iz vzgojnega doma, pustijo, da sva čim bolj samostojna pri nalogah, pri učenju, da vse najprej res sama narediva.«*, MF26 – *»Tukaj sem glede tega postal zelo samostojen in sedaj se zavedam, da v šolo moram hoditi.«*).

Program v vzgojnem domu nekaterim mladostnikom pomaga opustiti slabe navade, ki so jih pridobili pred prihodom v dom. Ena izmed mladostnic se je pred prihodom v dom velikokrat samopoškodovala in kadila, kar je po določenem času bivanja v domu počasi opustila (ME26 – *»Na začetku sem se pol stvari odvadila, nehala sem kaditi, nisem se več rezala, kakšni dve leti potem nisem več delala teh bedarij.«*).

Največ je v domu priprav na šolanje po odhodu iz vzgojnega doma. Bolj kot na samo življenje po odhodu se mladostnike pripravlja na nadaljnje šolanje, na srednje šole, kamor odhajajo po zaključenem osnovnošolskem izobraževanju. Veliko se z vzgojitelji, s socialno delavko v domu in psihologinjo pogovarjajo o šolanju naprej, kam bodo šli, kam si želijo (MA59 – »Tudi vzgojiteljica mi je kaj povedala in sva se pogovarjali o tem.«, MA66 – »Pogovarjamo se o tem šolanju naprej, kaj drugo ne.«, MB55 – »Edino kar se pogovarjamo je o šolanju naprej.«, MC37 – »O tem se že pogovarjamo, nas sprašujejo o tem kam si želimo.«, ME31 – »Najbolj mi svetuje socialna delavka V.«, ME32 – »Mi je tudi povedala, da bo ta šola dobra za mene, da bo tudi primerna mojim zmožnostim in ocenam, pa tudi zmožnostim moje družine zaradi prevoza.«).

- Svetovalni pogovor glede nadaljnjega šolanja

Za priprave na nadaljnje šolanje, sta v vzgojnem domu odgovorni predvsem socialna delavka in psihologinja. Tudi vzgojitelji se z mladostniki pogovarjajo o nadaljnjem šolanju, ampak mladostniki v največji meri hodijo na svetovalni pogovor k socialni delavki in k psihologinji (MA58 – »Ja imeli bomo svetovanje in pogovor pri socialni delavki.«, MC39 – »Prejšnjikrat je vzgojiteljica K skupaj s sostanovalko, ki obiskuje 9. razred, gledala srednje šole in smo se potem pogovarjali o tem, kaj si želimo.«, MC40 – »Tudi socialna delavka nam je povedala, da če katero kaj zanima, da je vedno na voljo, da lahko pridemo vprašat.«, MD39 – »Ja, socialna delavka in psihologinja mi največ pomagata pri izbiri srednje šole.«, ME31 – »Najbolj mi svetuje socialna delavka V.«, MG29 – »Ja, bil sem na pogovoru s socialno delavko v vzgojnem domu in mi je pomagala pri iskanju informacij glede šole.«, MH24 – »Ja, socialna delavka. Imela sva svetovalni pogovor kjer mi je svetovala o nadaljnjem šolanju.«); rešujejo tudi vprašalnike na temo poklicne usmeritve (MD40 – »Največ se pogovarjamo o naši izbiri, če se res vidimo v tem, reševali smo tudi vprašalnike o tem kateri poklici so najbolj za nas.«). Zaradi nadaljevanja šolanja v srednjih šolah, predvsem pri starejših mladostnikih delajo na šolskih obveznostih, da pravočasno pridobijo ocene in uredijo vpis za izbrano srednjo šolo (MA45 - »Imamo pomoč, ki je doma nisem imela.«, MA46 – »Doma se nisem učila in ni bilo nikogar, ki bi me tako priganjal in pomagal kot tukaj.«, MC26 – »Najbolj mi je všeč, da bom tukaj lahko uspešno zaključila šolanje.« MC27 – »Do sedaj sem si uspela popraviti vse ocene, saj sem ko sem prišla sem imela veliko negativnih ocen.« MG24 – »Menim, da če bi ostal v M, šole sigurno ne bi uspešno končal, ker me je družba med tednom potegnila preveč in sem šprical šolo.«).

Pomembno je, da mladostnik s strani zaposlenih dobi informacije o šolah, v katere se lahko vpiše po končani osnovni šoli. Tudi mladostniki menijo enako, saj se jim zdi pomembno in prav, da jim zaposleni pomagajo pri izbiri srednje šole ter, da jim svetujejo (MC38 – *»To mi je všeč, ker se lahko malo naučimo o tem kaj vse so možnosti.«*).

- Timski sestanek

Timski sestanek je pomemben del priprav na odhod iz vzgojnega doma, tako za mladostnike kot tudi za zaposlene. Mladostniki kar čakajo na timski sestanek, da izvedo, kam bodo šli naprej, da se pove, kje bodo živeli, s kom (MA67 – *»Ja na sestanku bom lahko kaj povedala.«* MG36 – *»Na timskih sestankih potem oni sami odločijo ali greš domov ali v kakšen zavod.«*). Mladostniki so obveščeni o timskem sestanku, vedo, da so na sestanku prisotni njihovi starši, rejniki, socialna delavka in psihologinja, socialna delavka s centra za socialno delo (MA65 – *»Vem, da bomo imeli na koncu sestanek s starši pa z vsemi, ker so ga imeli tudi lansko leto tisti, ki so odšli iz vzgojnega doma.«*, MB64 – *»Se pa dobijo starši tudi pri timskem sestanku skupaj z vzgojitelji, socialno delavko, psihologinjo, socialno delavko s centra.«*).

- Družinske razmere in priprave na odhod v domačem okolju

Mladostniki se čutijo pripravljene na odhod tudi zaradi izboljšanih razmer doma. Nekateri vidijo, da so se razmere v družini, od takrat, ko so odšli v dom, izboljšale, da se sami bolje razumejo z drugimi družinskimi člani ter da se med seboj razumejo tudi njihovi družinski člani (starši in mladostniki, starši med seboj), zato si še toliko bolj želijo nazaj v domače okolje (MD25 – *»Na začetku nisem imela takšnih težav s tem, ampak se mi zdi, da se je naš odnos od začetka doma zelo izboljšal, vse se je uredilo, veliko bolj se razumemo in zato bi zelo rada bila spet doma.«*, MC31 – *»Z mamom se od takrat, ko sem v vzgojnem domu, veliko bolje razumeva.«*, MC32 – *»Ker več hodim k očetu kot prej, pa imam tudi z njim dosti boljši odnos in vidim, da mu lahko vse zaupam.«*).

Pomembno je omeniti tudi dvom mladostnika o pripravljenosti na odhod iz doma v domače okolje, saj izraža strah, ker ne ve, kako se bo spet navadil na življenje doma, prav tako ga je strah, da bo, glede na to, da ne bo več v domu pod nadzorom, izgubljen (MH29 – *»Ampak mislim, da bom zdaj, ko ne bom več v vzgojnem domu, kar precej zgubljen doma, ker ne bom več tukaj, moral se bom znova privaditi na domače okolje in ritem.«*).

Pomembne osebe, vključene v priprave na odhod mladostnika iz vzgojnega doma

V največji meri so v priprave vključeni starši mladostnikov in mladostnic, še najbolj mame. Starši se vključujejo v sestanke, (MA69 – »Ja, na ta sestanek pridejo tudi moji starši.«, MB64 – »Se pa dobijo tudi pri timskem sestanku skupaj z vzgojitelji, socialno delavko, psihologinjo, socialno delavko s centra.«, MH30 – »Starši se udeležujejo sestankov tukaj.«); prav tako se udeležujejo delavnic, ki jih organizira vzgojni dom (MB62 – »Ko imamo kakšne delavnice, potem pridejo.«).

Mladostniki pri pomembnih osebah za njihovo pripravo na odhod omenjajo predvsem svoje mame, ki se vključujejo v priprave in se udeležujejo sestankov v domu (ME40 – »Ja, je vključena mama.«, MD52 – »Je pa vključena v timski sestanek na koncu, ki bo marca.«). Prav tako mama hodi na center za socialno delo (MF12 – »Mama hodi kaj na center za socialno delo in zato ona ve.«), se z mladostnikom pogovarja o šolanju naprej (MI29 – »Tudi z mamo sva se pogovarjala o tem.«), o vrnitvi nazaj v domače okolje (MD49 – »V bistvu z mamo se midve veliko pogovarjava o mojem odhodu iz vzgojnega doma.«) in mama bo tista, ki bo mladostniku v oporo, ko ne bo več v domu (MF35 – »Menim pa, da mi podpore ne bo manjkalo, ker je že dovolj dobim od svoje mame.«, MF38 – »Če pa bi že potreboval kaj, pa imam podporo svoje mame, ki mi bo pomagala in stala ob strani.«). Mama je tista, zaradi katere se mladostnik v domu in v šoli trudi ter dosega uspehe (MG23 – »Ja, nekako mi je spodbuda, da vidim zadovoljstvo vzgojiteljev in učiteljev, tudi zadovoljstvo moje mame, to mi je v največjo spodbudo.«).

Mladostnica je izrazila tudi problem pomanjkanja finančnih sredstev za prevoz na sestanke in delavnice, katere organizira dom, ki se jih njena mama včasih ne more udeležiti, čeprav bi si to želela (ME41 – »Ampak večkrat zaradi prevoza mama ne more priti.«).

Ker ima eden mladostnik rejnico, h kateri odhaja med vikendi, je tudi rejnica vključena v njegove priprave na odhod iz doma, saj mu pomaga predvsem pri izbiri srednje šole, se udeležuje sestankov in izraža svoje mnenje (MI28 – »Ona mi je svetovala ta poklic, jaz sem se pa potem tudi odločil za to, sem malo razmislil in mi je všeč. (rejnica)«, MI35 – »Moja mama in rejnica tudi.«).

Kakor vsak mladostnik pa imajo tudi ti mladostniki v domu določene želje po vključitvi njihovih bližnjih v priprave na odhod, kot si to želi eden izmed intervjuvanih mladostnikov, ki je poudaril željo po vključitvi svoje babice (MB66 – »Ja, želim si, da bi

bila babica vključena v sestanke o mojem odhodu iz vzgojnega doma. «). Prav tako je tudi babica tista, s katero se največ pogovarja o šolanju naprej (MB48 – *»Edino z babico se veliko pogovarjava o šoli.«*).

Počutje ob odhodu domov za vikend

Povečini gredo vsi mladostniki za vikend domov v svoje domače okolje. V domačem okolju se družijo s svojimi prijatelji in so spet s svojo družino. Večinoma se mladostniki veselijo odhoda domov med vikendi, obstajajo pa tudi taki, ki se tega zaradi slabih razmer v družinskih odnosih ne veselijo.

Mladostniki se med vikendi počutijo dobro. Ker so v družbi domačih, so bolj umirjeni, odpočijejo si tudi od vseh pravil, ki jih morajo upoštevati v domu (MA51 – *»Zelo fajn, to mi je všeč.«*, MB42 – *»Najboljše se počutim, če sem pri babici.«*, MC33 – *»Počutim se pa super med vikendi, ko grem domov.«*, ME28 – *»Dobro se počutim. Doma sem bolj umirjena.«*, MF28 – *»V redu mi je, ko lahko grem domov v domače okolje, da se odpočijem.«*, MG27 – *Počutim se dobro, ker sem z družino in se lahko družim s prijatelji.«*). Eden izmed razlogov, da gredo mladostniki za vikend radi domov, so tudi izboljšane družinske razmere, ker vidijo spremembe v odnosu med staršema (MA54 – *»Doma je zdaj boljše, oče več ne pije, ker sem mu jaz povedala, da če bo še naprej pil, da lahko gre.«*, MC22 – *»Od takrat je boljše, se mi zdi.«*, MC31 – *»Z mamo se od takrat, ko sem v vzgojnem domu, veliko bolje razumeva.«*, MC32 – *»Ker več hodim k očetu kot prej, pa imam tudi z njim dosti boljši odnos in vidim, da mu lahko vse zaupam.«*, MC30 – *»Rada grem k očetu, ker imam tam brata - polbrata, ki ga ima oče z drugo partnerko, in se zelo dobro razumeva.«*, MF29 – *»Najbolj mi je všeč, da vidim svojo mamo in sva lahko skupaj, ker se čez teden ne vidiva.«*). Med vikendi vidijo tudi svoje prijatelje iz domačega okolja, s katerimi skušajo takrat ko so doma, preživeti čim več časa (MG14 – *»Imam pa doma najboljšega prijatelja. Je dve leti starejši in je doma v istem kraju kot jaz. Z njim se med vikendi veliko druživa.«*, MH11 – *»Doma imam najboljšega prijatelja in se vidimo čez vikend.«*).

Mladostniki, ki pa doma s svojimi bližnjimi nimajo dobrih odnosov, odhoda domov za vikende, vrednotijo bolj negativno (MB41 – *»Z mamo se že od malega ne razumeva.«*), prav tako nekaterim ne ugaja okolje, v katero odhajajo med vikendi (MB43 – *»Če sem pri ateju, se sploh dobro ne počutim, ker nimam nobenega prijatelja.«*, MF15 – *»Trenutno nimam niti doma v domačem kraju najboljšega prijatelja.«*).

Odhod iz vzgojnega doma

Mladostniki se večinoma veselijo odhoda iz doma (MB49 – »Ja, zelo se veselim odhoda iz vzgojnega doma.«, MD53 – »Že komaj čakam ta timski sestanek, ker takrat bo še malo in bo vsega konec.«, MG31 – »Ja, komaj že čakam, da grem od tu.«, MH25 – »Ja, absolutno. Zaradi vsega tukaj. Tukaj nič ne moreš.«). Odhod iz vzgojnega doma jim nekako pomeni svobodo, saj morajo v domu upoštevati vsa pravila, ki jih dom zastavi (MA63 – »Veselim se, ker bom lahko spet bolj svobodna, ne bom več pod takšnim nadzorom, kot sem zdaj tukaj.«, ME34 – »Najbolj si želim odhoda zaradi druženja z mamo, pa tudi zaradi tega ker bom doma lahko počela to, kar tu ne smem – lahko bom kadila, imela telefon, bila na facebooku.«, MH26 – »Doma bom svoboden. Tukaj moramo vprašati, če lahko gremo na stranišče, če lahko pijemo, če lahko kaj pojemo, vse moraš vprašat. Brez veze, res.«). Kar nekaj pa jih je kot razlog za veselje izpostavilo, da se jim ne bo treba za vikend vračati nazaj v dom, in se tako daleč voziti (MD43 – »Ja, ker komaj čakam, da bom od ponedeljka do petka doma in mi ne bo treba skrbeti za to vračanje nazaj.«, MF33 – »Mogoče zaradi tega, ker sem res že dolgo časa tukaj in bi si želel videti, kako bo, ko bom samo doma in se mi ne bo treba vsak vikend vračati sem.«, MG32 – »Zaradi tega, da bom lahko z družino in prijatelji. Pa tudi zaradi tega, da se ne bo treba več vsak vikend voziti toliko in nekam bogu za hrbtom.«).

Eden izmed mladostnikov je omenil, da bo odhod iz doma pomenil raziskovanje in učenje novih stvari ter spoznavanje novih ljudi (MI31 – »Bo pa lepše, ker grem v nov svet. Lahko bom kaj novega raziskal, spoznal nove ljudi in se naučil veliko novega.«).

Mladostniki pa imajo glede odhoda iz vzgojnega doma tudi nekaj negativnih mnenj, saj jim je bilo kljub vsem pravilom v domu lepo, toplo, kajti dobili so pomoč, ki so jo potrebovali (MI30 – »Niti se ne veselim, ker je tukaj lepo, sem na toplem, imam vzgojitelje, ki mi pomagajo.«); spet drugi bodo pogrešali prijatelje in vzgojitelje iz doma (MA64 – »Ampak bom pa pogrešala prijateljice in vzgojiteljice v domu, zaradi tega edino ne.«, MC42 – »Ne zato, ker bom pogrešala nove prijateljice in prijatelje, tudi vzgojitelje, ker sedaj lahko rečem živimo skupaj čez teden in smo veliko skupaj.«, MD44 – »Ne pa zato, ker sem nekako navajena tega in bom tudi pogrešala najbolj vzgojiteljico K. in še nekatere tukaj.«, MF34 – »Bom pa pogrešal nekatere od tukaj, tako prijatelje kot tudi vzgojitelje.«).

Eden izmed razlogov, zakaj odhod iz doma ni tako veselje, so dvomi mladostnikov o tem, ali so pripravljeni na življenje v domačem okolju, na srednjo šolo (MD51 – »Moram priznati, da tudi jaz včasih nisem čisto prepričana v to in me včasih kar stisne glede tega (ali sem pripravljena na srednjo šolo).«, MH29 – »Ampak mislim, da bom zdaj ko ne bom več v vzgojnem domu, kar precej zgubljen doma, ker ne bom več tukaj, moral se bom znova privaditi na domače okolje in ritem.«), pri nekaterih pa tudi dvom staršev, ali so njihovi otroci res pripravljeni na vrnitev (MD50 – »Ona še zdaj ni točno prepričana ali bom jaz res hodila v šolo, ko se vrnem domov.«).

Mladostniki imajo razloge za veselje ob odhodu iz doma, prav tako pa so se na dom, vsaj tisti, ki so bili v domu dlje časa, že nekako navadili – tako na rutino kot na zaposlene. Posledično odhod iz doma opisujejo zelo mešano (MA62 – »Ja pa ne.«, MC41 – »Na nek način se veselim odhoda iz vzgojnega doma, ja, na nek pa ne.«, ME2 – »Po eni strani komaj čakam, da se vse skupaj konča, po drugi strani mi bo pa žal za zavod, ker so me dosti naučili. ME33 - Pa ja, se veselim, ampak bom pa pogrešala tu te trenutke v vzgojnem domu.«).

Želje po odhodu iz vzgojnega doma

Mladostniki, ki po nekem času bivanja v domu, odhajajo nazaj v domače okolje in bodo šolanje nadaljevali na srednjih šolah, imajo zagotovo določene želje in strahove. Pojavljajo se predvsem naslednje želje: uspešno obiskovanje srednje šole, pomoč v srednji šoli, samostojnost, svoboda, urejeni bivalni prostori, podpora zaposlenih v domu; omenjajo pa tudi pomembne osebe v prihodnosti, po odhodu iz vzgojnega doma.

- Srednja šola

Največ mladostnikov najprej pomisli na srednjo šolo (MB50 – »Da bom lahko šla domov, pa v srednjo šolo.«, MB70 – »Hodila bom tudi v šolo, ampak se še moram točno odločiti kam.«, MH36 – »Hodil bom v šolo.«). Želijo si predvsem uspehov v srednji šoli, da bi jo uspešno zaključili (MC52 – »Mislim, da mi bo v srednji šoli šlo, ker se bom učila, saj nočem več dobivati slabih ocen.«, MC53 – »Želim si uspešno končati srednjo šolo.«, MH20 – »Edino mogoče glede šolanja, da bom šel v srednjo šolo in poskušal uspešno končat.«).

- Zaposlitev po končani srednji šoli

Nekateri razmišljajo že o zaposlitvi po končani srednji šoli (MA73 – *»Hočem narediti srednjo šolo in imeti službo.«*, MA76 – *»Hočem hoditi v službo pa potem domov. Kot vsi.«*, MD41 – *»Želim si postati dermatologinja.«*, ME35 – *»Sem se pa sama odločila, da želim končati šolo, srednjo šolo in dobiti službo.«*, ME36 – *»Ne želim si biti kot nekateri naši Romi, ki so samo doma in nimajo izobrazbe pa službe.«*, ME46 – *»Najbolj si želim uspešno končati srednjo šolo in najti dobro službo, da bom normalno živela naprej.«*).

- Pomoč v srednji šoli

Mladostniki so bili v domu navajeni pomoči pri učenju; če so kaj potrebovali, so se lahko vedno obrnili na zaposlene, zato jih kar nekaj razmišlja o pomoči v srednji šoli, sploh pri učenju (MA72 – *»Edino mogoče pomoč v srednji šoli, če mi ne bo šlo.«*, MI36 – *»Ja, želel bi si pomoči; sploh pri učenju, najbolj pri angleščini.«*, MI37 – *»Upam, da bom lahko v srednji šoli imel pomoč pri angleščini, drugi predmeti mi sploh ne delajo problemov, ker imam dobre ocene.«*), prav tako so bili navajeni vzgojiteljev, s katerimi so bili veliko skupaj (MC50 – *»Če bi rabila kakšno pomoč pri učenju in odločanju, bi bilo super, če bi se lahko obrnila spet na vzgojitelje.«*).

- Samostojnost in svoboda

Tudi samostojnost in svoboda sta pogosti želji mladostnikov, ki v kratkem odhajajo iz doma. V domu so se mladostniki učili samostojnosti pri opravilih in učenju, zato si tudi za naprej želijo, da bi bili samostojni (MA77 – *»Samostojna želim biti.«*, MG39 – *»Prva moja želja je, da bom imel dovolj denarja, da bom imel službo.«*). Zaradi pravil v domu, kjer so morali spoštovati vzgojitelje in njihova pravila, se po odhodu veselijo predvsem telefonov, računalnika, kajenja, družabnih omrežij (faceebook), druženja s prijatelji in družino, skratka vsega, kar jim je med bivanjem najbolj manjkalo, zato temu pravijo svoboda (MB51 – *»Želim si biti bolj svobodna.«*, MB67 – *»Bolj bom svobodna; internet bom imela pa telefon.«*, ME34 – *»Najbolj si želim odhoda zaradi druženja z mamo pa tudi zaradi tega, ker bom doma lahko počela to kar tu ne smem – lahko bom kadila, imela telefon, bila na facebooku.«*).

- Pomembne osebe po odhodu iz vzgojnega doma

Vsak mladostnik ima za prihodnost v mislih pomembne osebe, s katerimi bo preživel dneve, se z njimi družil ipd. Kar nekaj mladostnikov kot pomembno osebo omeni svojo

mamo ali družino (MD56 – »Mama, fant in starejša brat ter sestra mi bodo najbolj stali ob strani.«, MB68 – »Z babico se bom več družila kot pa z mamo.«, ME45 – »Še naprej si želim živeti pri svoji mami kot sedaj.«, MF41 – »Živel bom najprej pri svoji mami.«, MH38 – »Živeti želim z mamo, ker imamo doma takšne družinske razmere z očetom.«). Želijo si dobrih odnosov v primarnih družinah (MC54 – »Želim si tudi, da se bomo dobro razumeli z mamo in očetom še naprej, da si bomo zaupali in se imeli radi.«).

Naslednje pomembne osebe so prijatelji iz domačega okolja, ki so jih mladostniki, zaradi bivanja v domu, videli bolj malo (MB69 – »S prijatelji se bom veliko družila.«, MF40 – »Srečeval se bom s prijatelji iz domačega okolja, ker jih sedaj precej pogrešam.«, MG40 – »Želim biti s svojimi najboljšimi prijatelji v domačem kraju in z mojo družino.«).

Navsezadnje si mladostniki želijo tudi po odhodu iz doma ohraniti stike z vzgojitelji in nekaterimi prijatelji iz doma (MB65 – »Niti si ne želim stikov kasneje, razen od prijateljic in mogoče vzgojiteljice K.«, MC49 – »Zelo rada bi ohranila stike s prijatelji in vzgojitelji, sploh zato ker jih imam rada.«, ME44 – »Želim si, da bi s svojo sestanovalko tukaj, ki je tudi moja sestrična, se razumeli in si bili dobri še naprej, ko odideva od tukaj.«, MG41 – »Razmišljal sem tudi o tem, da bom prišel kaj na obisk sem, pogledat mlajše fante, ki bodo še tukaj.«).

- Podpora po odhodu iz doma

Pogovor je bil zelo pogost način dela in del življenja v domu, tako za mladostnike kot tudi za vzgojitelje. Eden izmed mladostnikov je izrazil željo, da bi se bilo lepo obrniti na vzgojitelje tudi kasneje, če bi potreboval pogovor (MC51 – »Tudi za pogovor bi se bilo fajn obrniti na vzgojitelje tudi kasneje.«).

4.2 ZAPOSLENI V VZGOJNEM DOMU

Od zaposlenih sem intervjuvala dva vzgojitelja (vzgojiteljico in vzgojitelja) in socialno delavko. Pri določenih temah je njihovo mnenje zelo primerljivo, medtem ko pri določenih ni.

Počutje mladostnikov v vzgojnem domu

Zaposleni opisujejo počutje mladostnikov zelo različno; večinoma je počutje odvisno od posameznika, npr. pri določenem mladostniku se počutje včasih zelo spreminja iz ure v

uro, včasih iz enega dneva na drugega (ZA1 – »Ja, tako je; pri vsakem mladostniku je drugače, prav tako pa se počutje mladostnikov v vzgojnem domu in tako tudi tukaj v stanovanjski skupini iz dneva v dan spreminja.«, ZA2 – »Dopoldne je lahko mladostnik zadovoljen in se smeje, že popoldne je lahko čisto obratno.«). Vsak vzgojitelj govori predvsem za mladostnike, s katerimi je največ v stiku, torej za mladostnike v svoji vzgojni skupini (ZB1 – »Jaz bi rekla, da se moja dekleta, v naši skupini, z menoj, dobro počutijo.«); medtem ko za druge mladostnike nekateri opazijo, da se mogoče ne počutijo dobro (ZB2 – »Imaš pa druge vzgojitelje v drugih skupinah, ki se ne počutijo tak dobro.«). Seveda se najboljše v domu počutijo mladostniki, ki so v domu na lastno željo, kot sta dva mladostnika, ki sta se sama odločila podaljšati bivanje v stanovanjski skupini, kot nekakšen prehod iz doma (ZA7 – »Sama sta se pa odločila, da bi še ostala v tem okolju, da bi podaljšala še eno leto v osnovni šoli in se vselila v hišo, ki jo imamo sedaj v najem tukaj na Krapju blizu Veržaja, kjer smo vzpostavili stanovanjsko skupino.«).

Tako pa se tudi tisti, ki doživljajo dom kot njihov drugi dom, v domu boljše počutijo (ZA3 – »Eni sprejemajo dom/zavod kot svoj drugi dom.«).

Nobeden izmed mladostnikov, ki so nameščeni v dom, ni v domu po lastni volji, ker bi sam želel iti v dom, zato predvsem na začetku, nočejo sodelovati (ZC3 – »Tako mladostniki, ki pridejo v zavod, posebej na začetku, niso pripravljeni sodelovati.«). Večina jih je namreč v domu zato, ker morajo biti (ZA4 – »Drugi so tukaj pod prisilo, so tukaj proti svoji volji.«, ZC1 – »Marsikateri mladostnik bo odgovoril, da se v vzgojnem domu ne počuti dobro, da v zavodu ne želi biti, kar je razumljivo, saj redko kateri pride v zavod po lastni želji.«). Ampak, kljub temu da so v domu pod prisilo, nekateri po določenem času sprejmejo bivanje v domu, kar pa je odvisno od vsakega posameznika (ZA5 – »No, seveda so v zavod otroci in mladostniki vsi nameščeni nekako pod prisilo, ampak pa različno to sprejemajo.«).

Zaposleni kot vzrok za slabo počutje mladostnika v domu navajajo tudi stigmo, ki jo mladostnik pridobi z namestitvijo v dom (ZB6 – »Veliko pa k njihovem počutju tukaj prispevajo njihovi domači, predvsem stari starši; ta stigma, tudi same jih včasih slišim, da pravijo: joj ta zavod, presneti zavod, zakaj zdaj to...; kar slišijo doma in od drugih ljudi.«); med drugim pa so velik dejavnik slabega počutja v domu tudi pravila, ki jih mladostnik mora upoštevati, in sprememba okolja ter ljudi, s katerimi živi (ZC2 – »V

vzgojnem domu mora živeti tako, da upošteva pravila; zapusti svoje domače okolje, starše, prijatelje, otroci doživljajo dramatične spremembe.«).

Odnos z mladostnikom v vzgojnem domu

Zaposleni poskušajo mladostnikom s pogovorom in dobrim odnosom do njih pokazati, da niso tam zato, da bi jih kaznovali, ampak da bi jim pomagali (ZA8 – *»Seveda, moj odnos do mladostnikov je takšen, da jih vedno vprašam o njihovem počutju.«*, ZB28 – *»Vedo, da sem jim na voljo.«*, ZB4 – *»Pa tudi marsikaj se je spremenilo, da vidijo, da smo jim v pomoč, ne pa za kaznovanje.«*).

Če si mladostnik želi pogovora z zaposlenim, mu pove, kako se počuti in kaj vse se mu je zgodilo; zaposleni to dojema, kot da mu mladostnik zaupa (ZA9 – *»Glede zaupanja pa menim tako, da če se mladostnik z mano pogovarja, se želi pogovarjati in mi pove o sebi, o svojem počutju, o tem, kaj se mu je zgodilo, da mi zaupa.«*, ZA10 – *»Kar pogosto se zgodi, da mladostniki sami izrazijo željo, da bi se želeli pogovoriti na samem, torej izrazijo nekakšno zaupanje s tem, da pridejo do mene in si želijo pogovora z menoj.«*). Zaposlena oseba je omenila tudi zagovorništvo, ki ga udejanja pri delu z mladostniki, vsekakor pa se ji zdi pomembno, da upošteva uporništvo mladostnikov, zato vse informacije tudi preveri (ZB39 – *»Nekako bi jih rad zagovarjal, ne bi pa jih rad podpiral pri kakšnih izmišljenih primerih.«*).

Kot je od vsakega mladostnika odvisno njegovo počutje, je tudi pri vsakem mladostniku njegov odnos do vzgojitelja različen. Zaposleni odnos z mladostnikom ocenjujejo tudi po tem, koliko mladostnik določenega zaposlenega pusti zraven, koliko se mu je pripravljen odpreti in zaupati (ZB37 – *»Veliko je odvisno tudi od tega, koliko je kateri pripravljen pustiti vzgojitelja blizu.«*).

Zaposleni dajejo velik poudarek grajenju dobrih odnosov z mladostniki v domu, saj v nasprotnem primeru ni velikih možnosti za napredek pri mladostniku in pri njegovem vedenju, posledično tudi zaposleni težko delajo z njim (ZB16 – *»Mi smo namreč nemočni, če nimamo dobrega odnosa z mladostniki, saj se takrat oni lahko obrnejo proti tebi in te ne upoštevajo več.«*).

Grajenje odnosa, ki temelji predvsem na zaupanju, opisujejo zaposleni v domu takole: ZB34 – *»Najprej moraš ti z mladostnikom ustvariti nek zaupen odnos, da potem sploh lahko delaš z njim in sploh izvajaš pedagoško delo.«*. Zdi se jim pomembno, da jim

mladostnik zaupa, da lahko njegovo jezo preusmerijo in da si vzamejo čas za pogovor z njim (ZC4 – *»V procesu dela z mladostniki je pomembno, da si pridobiš zaupanje in poizkušaš preusmeriti njihovo jezo in nezadovoljstvo, si vzeti čas za pogovor o njihovih težavah, mu prisluhneš brez moraliziranja, ga usmerjaš, da si zastavi cilj, kateremu bo sledil.«*). Dober odnos z mladostnikom pomeni tudi lažjo prilagoditev mladostnika na bivanje v domu, mladostnik takrat tudi začne sodelovati (ZC5 – *»Ko si otroci/mladostniki pridobijo zaupanje, občutek varnosti, ko vidijo, da sem odkrita, da jim realno povem, kaj se da in kaj ne, kaj lahko storim in kaj ne, se vzpostavi med nami sodelujoč odnos in mladostnik tudi lažje sprejme namestitve.«*).

Če mladostnik s strani zaposlenih dobi občutek, da jih skrbi zanj, da jim je pomembno, kako se počuti in kaj se mu dogaja, je lahko njihov odnos zelo uspešen in dober za mladostnikov napredek (ZC19 – *»Pomembno je, da mladostnik dobi občutek, da ti je mar zanj, da mu prisluhneš brez moraliziranja.«*).

Metode dela

Zaposlenim, čeprav po izobrazbi niso vsi socialni delavci, so metode socialnega dela pri delu z mladostnikom, ki ima čustvene in vedenjske ali kakršnekoli druge težave v odraščanju, zelo pomembne.

V veliki meri zaposleni pri svojem delu v domu uporabljajo metode socialnega dela, saj se jim to znanje zdi prvo, ki ga morajo pri tem delu imeti in znati uporabiti (ZA31 – *»Saj so mi v pomoč pri odnosu z mladostniki.«*, ZB33 – *»Mislim, da je prvo, da imaš te metode socialnega dela za delo z otrokom in mladostnikom.«*, ZB35 – *»To se meni res zdi pomembno, da zna človek pristopiti k otroku in mladostniku in ga ne v odnosu le potolči in ponižati.«*, ZC10 – *»Pri svojem delu izhajam iz metod socialnega dela.«*).

Zelo pogosta metoda dela z mladostniki je pogovor (ZA18 – *»Pogovori z mladostniki, pogovor z vsakim udeležnim posebej.«*, ZA21 – *»Nekateri mladostniki si pogovora želijo, zelo iščejo pogovor.«*). Nekateri mladostniki si pogovora ne želijo (ZA22 – *»Drugi se umaknejo in ne želijo govoriti o tem, kaj se je zgodilo.«*), spet drugi si ob stiskah želijo takojšen pogovor (ZC18 – *»Ko so v stiski, potrebujejo takojšen pogovor.«*). Zaposleni se zdi pomembno, da mladostniku da možnost, da se sam odloči, kdaj je pripravljen za pogovor, saj nekateri takrat ko so zelo vznemirjeni, pogovora nočejo (ZB27 – *»Jim pa dam na voljo, da same odločijo kdaj se bodo pogovarjale o tem in če se hočejo.«*). Predvsem gre pri pogovoru za individualni pogovor, kjer mladostnik oziroma

mladostnica dobi potrebno zasebnost, da spregovori o stiskah in problemih (ZB14 – *»Veliko se jaz poslužujem individualnega pogovora z mladostnico, jo pokličem v pisarno, kjer se na samem pogovoriva.«*).

Naslednja pomembna metoda je vzpostavljanje delovnega odnosa (ZA29 – *»Uporabljam vzpostavljanje delovnega odnosa.«*, ZB31 – *»Tudi na delovnem odnosu.«*), ki se zaposlenim zdi bistvenega pomena, saj mladostnik tako dobi možnost, da se izrazi in se počuti soudeleženega v procesu pomoči (ZC11 – *»Bistvenega pomena je vzpostavitev delovnega odnosa, ki temelji na vzpostavitvi varnega prostora za pogovor, da je otroku/mladostniku omogočeno, da govori in je slišan, da ubesedi težave in da aktivno sodeluje v iskanju rešitve, kako bo težavo odpravil.«*).

Tudi perspektiva moči je ena izmed metod dela v domu (ZA30 – *»Poskušam delati vseskozi tudi z metodo perspektive moči.«*).

Mladostnik je del družine, živi v svoji družini, zato je tudi delo z družino v vzgojnem domu zelo pomembno. Družina je kot celota zaradi določene stiske, odklonskega vedenja, potrebna pomoči (ZC14 – *»Velik poudarek pri našem delu z mladostnikom dajemo delu z družino, saj je družina otroka z odklonskim vedenjem v resnični stiski.«*). Da bi lahko zaposleni v domu dosegli napredek pri mladostniku, je pomembno ustvariti napredek tudi v njegovi družini, ki ji je potrebno dati moč, s katero bodo zmogli napredovati (ZC15 – *»Pomoč staršem je nujna, da bi se zmanjšali občutki krivde in da bi se povečala njihova učinkovitost in pripravljenost sodelovati v vzgojnem procesu otroka.«*, ZC16 – *»Zato krepiam njihovo moč, da obnovijo svoje medsebojne odnose, ko so le-ti porušeni, da spreminjajo svoja neučinkovita ravnanja.«*). Za starše se v domu organizirajo tudi delavnice in sestanki, s katerimi jih spodbujajo k sodelovanju (ZC30 – *»Za starše organiziramo predavanja, delavnice.«*, ZC32 – *»Organizirajo se obiski na domu; posamezne starše povabimo, da preživijo pod strokovnim vodstvom čez vikend z otrokom v zavodu, da spoznajo aktivnosti in način življenja otrok pri nas.«*).

Naslednja metoda, ki je uporabljena s strani zaposlenih, je širjenje socialne mreže mladostnika. Pomembno je iskati vire pomoči mladostniku, ko njegova družina odpove (ZC12 – *»Pomembno je tudi iskanje socialne mreže, kot ključni vir pomoči mladostniku, ko družina odpove.«*), kakor tudi razumeti položaj v mladostnikovi socialni mreži, kot pomoč pri procesu dela z mladostnikom (ZC13 – *»Sodelovanje s socialno mrežo nam*

lahko pomaga razumeti otrokove potrebe in tudi odstrani ovire, ki onemogočajo spremembe.«).

Zaposleni se pri svojem delu opirajo še na nekatere druge metode socialnega dela, saj se jim prav tako zdijo pomembne. Mediacija ali soočanje je pogosta metoda v primeru reševanja konfliktov med mladostniki, kajti z njo se krepi njihova rast in odgovornost za dejanja (ZC21 – *»Uporabljam mediacijo, kot eno izmed možnosti reševanja konfliktov, za večjo aktivnost in odgovornost otrok in njihovo osebno rast.«*). Tudi iskanje dejavnikov tveganja in varovalnih dejavnikov zaposlenim olajša delo in hitrejši napredek pri mladostniku (ZC24 – *»Skušam ugotoviti dejavnike tveganja v njegovem življenju in iščem dejavnike, ki delujejo nanj zaščitniško.«*). Potem so tu še naslednje metode: igranje vlog, pomembnost otrokovega glasu (ZB29 – *»Jaz sem zagovornica otrokovega glasu, to je preko socialnega faksa.«*) in opolnomočenje.

Seveda pa poleg metod socialnega dela zaposleni, predvsem vzgojitelji v vzgojnih skupinah, uporabljajo pedagoške metode dela, ki jim pomagajo pri vzgoji in učenju (ZA32 – *»Vsekakor pa so prisotne tudi pedagoške metode, saj sem na delovnem mestu vzgojitelja oz. socialnega pedagoga, katerega naloga je pomagati mladostniku pri vzgoji, učenju, pridobivanju veščin.«*).

Tudi skupinsko delo je lahko uspešna metode dela v domu, a je to odvisno od dinamike celotne skupine (ZB15 – *»Velikokrat je lahko tudi skupinsko delo učinkovito; odvisno, kakšna je dinamika celotne skupine.«*).

Pri socialni delavki, zaposleni v domu, pa je prvotna metoda dela svetovanje mladostniku, ki ga opisuje z naslednjimi besedami: ZC8 – *»Svetovalno delo tako zajema svetovanje, pomoč otroku in družini pri reševanju težav in iskanju novih, boljših rešitev v odnosu, s katerim se lahko mobilizira moč, ki jo imata sama družina in mladostnik.«*.

Zaposleni metode dela prilagajajo samemu položaju, v katerem se znajdejo. Kadar gre za morebitno fizično nasilje, najprej mladostnika ločijo od drugih in se šele potem odločijo za metodo, s katero bodo spor med njima razrešili (ZA17 – *»Seveda, če pride do fizičnega nasilja, najprej udeležene mladostnike spraviš narazen, potem, ko se zadeva umiri, pa izbereš metodo, ki se ti v določeni situaciji zdi najbolj primerna.«*), medtem ko v primeru prepira ali drugih težav, nekateri pustijo mladostnikom, da najprej pri sebi razmislijo, kaj se je zgodilo, in če potem potrebujejo pogovor, vedo, da so jim zaposleni na voljo (ZB26 – *»Ja, ampak imam nekako metodo, da mladostnico pustim, naj predela kar se je zgodilo,*

dam ji vedeti, da ko se bo želela pogovoriti o tem, da lahko pride do mene.«). Ker so konflikti med mladostniki v domu pogosti, dajejo zaposleni velik poudarek učinkovitim veščinam komuniciranja in konstruktivnemu reševanju konfliktov (ZC20 – *»Pri nas so konflikti med mladostniki sestavni del njihovega življenja, zato dajem velik poudarek temu, da mladostnik obvlada učinkovite veščine komuniciranja, da se otrok nauči konstruktivnega obvladovanja konfliktov.«).*

Naštevajo tudi druge pomembne metode: delo na sebi (ZB18 – *»Na primer, da se ustaviš, vidiš malo okrog, zaduhaš, če pa je fizično nasilje, pa moraš pristopiti in poskušati ustaviti.«*), sodelovanje med vzgojitelji (ZB36 – *»Pomemben je tudi odnos in složnost nas vzgojiteljev.«*), prepoznavanje situacije (ZC25 – *»Poskušam prepoznati situacijo, v kateri se pojavijo pritiski po samopoškodovanju.«*), sprostivne tehnike (ZC26 – *»V pomoč mladostniku so razne sprostivne tehnike.«*) in domska skupnost, v kateri lahko mladostniki izrazijo svoje želje in mnenja (ZC36 – *»Mladostniki so vključeni tudi v domsko skupnost, kjer lahko izražajo svoje mnenje, interese in potrebe ter sodelujejo pri oblikovanju življenjskega prostora in pogojev bivanja.«*).

Vloga zaposlenega v vzgojnem domu

V intervjuje sem vključila vzgojitelje in socialno delavko, zato v nadaljevanju pišem o njihovih vlogah v domu.

- Vloga socialne delavke v domu

Socialna delavka svojo vlogo opisuje kot delovanje na podlagi strokovnega znanja, s katerim se vključuje v reševanje pedagoških, psiholoških in socialnih vprašanj vzgojnega doma, prav tako pa sodeluje z drugimi udeleženci v domu in z zunanjimi institucijami (ZC6 – *»Na podlagi posebnega strokovnega znanja se vključujem v reševanje pedagoških, psiholoških in socialnih vprašanj vzgojno-izobraževalnega dela v zavodu in v OŠ, s tem, da sodelujem z vsemi udeleženci v domu in šoli in tudi z zunanjimi institucijami in strokovnjaki.«*).

Ena izmed njenih nalog je delo z otroki in mladostniki v domu, ki jim nudi potrebno pomoč in podporo (ZC17 – *»Mladostnikom sem ves čas na razpolago v času svojega delovnika, v kolikor nisem odsotna iz hiše ali na kaki timski obravnavi.«*), prav tako pa je njena naloga, da deluje v otrokovo korist (ZC7 – *»Pomoč otroku/mladostniku je zasnovana na način, da v skladu z etičnimi in moralnimi principi vsi strokovni delavci*

delujemo v otrokovo korist.«). Zelo pomembno vlogo ima socialna delavka tudi pri vodenju postopka vpisa v srednje šole, saj ureja vpise devetošolcev v srednjo šolo in organizira pogovore z njimi (ZC51 – *»Socialna delavka vodi vpisni postopek učencev v srednje šole in sodeluje s psihologinjo in šolsko svetovalno delavko pri načrtovanju in izvedbi informativnih dejavnosti v zvezi z vpisom (obveščanje o posameznih srednješolskih programih).«*). V precejšnjem stiku je socialna delavka tudi z družino mladostnika, kateri pomaga pri izpolnjevanju načrtovanih dejavnosti (ZC9 – *»Naloga socialnega delavca je, da podpre družino v prizadevanjih, ki so v dobro otroka, jo ozavesti tam, kjer to potrebuje ter jo podpira v načrtovanih aktivnostih.«*).

- Vloga vzgojitelja v vzgojni skupini

Vzgojitelji so največ z mladostniki in so tudi prvi, na katere se mladostnik lahko obrne. Vzgojitelj je svojo vlogo opisal kot vlogo starša ali poslušalca (ZB11 – *»Jaz mislim, da je nekakšna vloga starša ali ene zaupne osebe, na katero se lahko obrne.«*, ZB12 – *»Lahko bi rekla vloga poslušalca, ker starša ne moreš nadomestiti; hujši je, bolj ga majo radi.«*).

Naloge vzgojiteljev so: skrb za otroka ali mladostnika, vzgoja in učenje (A13 – *»Moja naloga je skrb za mladostnike, delo z njimi, vzgajanje, učenje.«*) ter vodenje mladostnika, ko vidi, da ta zaide z zadane poti (ZB9 – *»Ampak pa vseskozi nekako vodiš, spremljaš, ker ko opaziš, da gre nekaj predaleč, moraš pristopiti in ustaviti, da ne odide vse skupaj še naprej.«*). Njihova naloga je dati mladostniku vedeti, da se lahko obrne nanje, da so tam zanj in da so mu pripravljeni pomagati, ko vidijo, da je njihova pomoč potrebna (ZB10 – *»Pa tudi je potrebno jim dati vedeti, da si nekje, da nisi neumen in da ne razumeš, da se nekaj dogaja.«*).

Priprava mladostnika na odhod iz vzgojnega doma

Zaposleni v domu naštevajo kar nekaj vzpostavljenih programov, ki so v pomoč pri pripravi mladostnika na odhod iz doma v domače okolje oz. v okolje, v katero odhaja. Menijo, da se mladostnika že tekom celotnega bivanja v domu pripravlja na odhod v domače okolje (ZA33 – *»Seveda. Mladostnike že tekom celotnega bivanja v domu pripravljamo na odhod iz doma v domače okolje.«*), mladostniki, ki zaključujejo osnovnošolsko izobraževanje, pa so še posebej deležni priprav (ZC52 – *»Mladostniki, ki zaključujejo osnovnošolsko obveznost in se vpisujejo v nadaljnje poklicno izobraževanje, so še posebej deležni priprav na vrnitev v domače okolje.«*).

- Priprava na nadaljnje šolanje

Največji poudarek pri pripravi mladostnika je predvsem na pripravi na nadaljnje šolanje (ZC38 – *»Velik poudarek pa se daje tudi poklicnemu usmerjanju.«*). Mladostniki imajo možnost svetovalnega pogovora, kjer socialna delavka in tudi psihologinja v domu z njimi individualno opravita razgovor (ZA47 – *»Mladostniki in mladostnice imajo možnost pogovora glede šolanja naprej, tudi svetovanja.«*, ZB52 – *»Ja, to pa ima socialna delavka čez in psihologinja.«*, ZB54 – *»Dela se pa individualno, bila je že L. pri socialni delavki in nekaj sva tudi skupaj pogledali po internetu, zdaj pa počasi vsaka pride na vrsto.«*). Mladostniki dobijo na svetovalnih pogovorih informacije glede srednjih šol, izpolnijo tudi vprašalnike o primerni usmeritvi (ZC46 – *»Mladostniku nudimo informacije o poklicih, šolah in izobraževalnih institucijah, možnostih bivanja v domovih, finančni pomoči, trgu dela, štipendijah.«* ZC47 – *»V mesecu januarju in februarju je poudarek na individualnih svetovalnih razgovorih z učenci zaključnih razredov s ciljem, da se poklicna opredelitev posameznika še utrdi oz. se mu svetujejo druge alternativne možnosti, ki so zanj bolj ustrezne.«*); organizirane imajo tudi informativne dneve kot vsi drugi mladostniki, na katere se jim prevoz v primeru, da zanj nimajo možnosti, tudi omogoči in uredi (ZB55 – *»Tudi za informativne dneve se organiziramo, če slučajno katera nima prevoza, da gremo potem mi vzgojitelji zraven in se uredi prevoz tudi v Maribor, če so želje.«*, ZC48 – *»V februarju vse srednje šole organizirajo informativni dan in učenci ta dan namesto pouka obiščejo srednje šole, kamor se nameravajo vpisati.«*). Večinoma odhajajo na informativne dneve s svojimi starši, če pa to ni možno, gre z njimi svetovalna delavka (ZC49 – *»Učenci srednje šole obiščejo skupaj s starši, izjemoma s svetovalno delavko.«*).

- Pridobivanje novih veščin

Programi, ki so zapisani in opredeljeni v letnem delovnem načrtu doma, so sestavljeni na način, da mladostniki skozi dejavnosti pridobijo čim več novih znanj in veščin, ki jim bodo v pomoč tudi v prihodnje (ZA34 – *»Vsakozi s programi, ki jih najdete v letnem načrtu doma, otrokom in mladostnikom poskušamo dati čim več veščin, novih izkušenj in delovnih navad, jim pokazati in jih naučiti, kako se spoprijeti s problemi, ki jih doletijo, kako se odzivati v situacijah, ko jim ni najlepše, ko jim je težko.«*). Poleg teh veščin jim dom omogoča tudi pozitivne izkušnje in pridobitev pozitivne samopodobe, ki je za mladostnike v obdobju odraščanja zelo pomembna (ZC34 – *»Vsakozi mladostnikom*

zagotavljamo pogoje za pridobivanje pozitivnih izkušenj in oblikovanje pozitivne samopodobe.«).

Ker imajo mladostniki v domu za vsak dan določene aktivnosti in so zadolženi za vsakdanja opravila, si pridobijo veliko delovnih navad in postanejo precej organizirani (ZC35 – *»Življenje in delo v vzgojnem domu teče z nujnimi obveznimi vsebinami in dejavnostmi (obiskovanje pouka, učne obveznosti, urejenost bivalnih prostorov, skrb za okolje, učenje socialnih veščin, izvajanje skupnih aktivnosti, pristočasnih dejavnosti, obravnava pozitivnih in negativnih pojavov, vrednotenje in samovrednotenje posameznikovega vedenja, skušamo razvijati nove vzorce vedenja, ponujamo možnosti razvijanja njihovih sposobnosti in vedno pripravljeno roko v pomoč).«).*

- Želje mladostnika pri pripravah na odhod

Mladostnik ima v domu do neke mere možnost, da izrazi svoje želje (ZA41 – *»Pomemben pri pripravah je pa v največji meri mladostnik sam, ki izrazi svoje želje.«*), ampak se poleg njegovih želja vedno upošteva tudi njegova situacija v družini in njegove zmožnosti, da je odločitev čim bolj v njegovo korist (ZA42 – *»Seveda pa poleg njegovih želj upoštevamo možnosti, ki so na voljo v njegovem primeru, situaciji.«*).

- Delo s starši

Mladostniki so z odhodom v dom nekako ločeni od svojih staršev, vsaj med tednom, nekateri na začetku tudi več kot pet dni. Ker gre za mladostnike, ki odraščajo, vsekakor potrebujejo vez s svojimi starši, njihovo ljubezen in prisotnost. V domu se zaposleni tega zavedajo, zato imajo za ohranjanje vezi med starši in mladostniki vzpostavljene programe (ZC27 – *»Že tekom bivanja mladostnikov v vzgojnem domu, zaradi ohranitve emocionalnih vezi s starši in postopne priprave domačega okolja na vrnitev otroka, razvijamo različne oblike dela s starši.«*). Omogočajo se obiski staršev v domu; takrat so jim nudeni svetovalni pogovori, lahko se tudi informirajo, če jih kaj zanima (ZC28 – *»Med obiski staršev v vzgojnem domu potekajo informativni in svetovalni razgovori.«*). V primeru, da starše kaj zanima, imajo omogočene vsakodnevne telefonske pogovore s svojimi otroki in tudi z zaposlenimi (ZC31 – *»Imajo možnost vsakodnevnih telefonskih kontaktov z otroki in strokovnimi delavci.«*).

- **Obiski domačega okolja med vikendi**

Mladostniki so z namestitvijo v dom vzeti iz svojega domačega okolja, v katerem so živeli pred prihodom v dom. Medtem ko živijo v domu, imajo med vikendi, prazniki in počitnicami možnost bivanja v domačem okolju (ZC33 – »Otroci tudi redno obiskujejo starše ob koncu tedna, praznikih, v času počitnic.«).

- **Skupina odpustnikov pod vodstvom psihologinje**

Socialna delavka je kot del priprav mladostnikov na odhod iz doma omenila obstoj skupine, ki jo vodi psihologinja v domu. V to skupino so vključeni mladostniki, ki zapuščajo dom (ZC37 – »Deluje pa tudi skupina odpustnikov, ki jo vodi psihologinja in na kateri mladostniki, ki zapuščajo vzgojni dom, obravnavajo različne teme.«).

- **Zaključni timski sestanek**

Zaključni timski sestanek je namenjen mladostnikom pred odhodom iz doma, kjer poleg mladostnika sodelujejo tudi druge strokovne osebe in njegova družina (ZA51 – »Na koncu, ko je mladostnik pred odhodom iz vzgojnega doma, ko zaključuje šolanje, imamo tudi zaključni timski sestanek, v katerega so vključeni tudi mladostniki in vsi ostali udeleženi v situaciji mladostnika.«). Na tem zaključnem timskem sestanku se govori predvsem o mladostniku in njegovem razvoju, prav tako pa se predlagata nadaljnje izobraževanje in bivanje mladostnika (ZC43 – »Na timski obravnavi se poda ocena osebnostnega razvoja mladostnika in predlog o nadaljnjem izobraževanju in bivanju po odpustu iz zavoda.«). Na sestanku lahko tudi mladostnik izrazi svoje želje (ZC53 – »Svoje poklicne želje in želje, kje se vidijo po odpustu (ali je to domače okolje ali bivanje v dijaškem domu ali v stanovanjski skupini), imajo možnost izraziti tudi na timski obravnavi pred vpisom v srednje šole.«).

- **Pomembne osebe, vključene v priprave mladostnika**

V priprave mladostnika se vključijo vse osebe, ki so kakorkoli pomembne za mladostnika in so udeležene v njegovem primeru (ZA39 – »Vključimo vse, ki so kakorkoli pomembni za posameznega mladostnika.«).

Družina mladostnika ali njegovi rejniki so najbolj pomembni pri njegovih pripravah (ZA35 – »Vsekakor vključimo v te priprave starše mladostnikov in sorodnike, ki so jim blizu.«, ZA40 – »Tudi rejniki, če jih mladostnik ima, povedo svoje mnenje, svoje videnje.«, ZB48 – »Tudi kakšne sorodnike, če ima kateri mladostnik katero zaupno osebo.«). Je pa

vedno odvisno od vsakega posameznika, od vsake družine, koliko je pripravljena sodelovati pri teh pripravah (ZB49 – *»Starši dajo toliko, kolikor se sami vključijo; odvisno je tudi od tega, koliko se kaj vključujejo v domačem okolju, v kakšne programe, kako sodelujejo s centrom za socialno.«*).

Poleg družine in sorodnikov se v priprave mladostnika vključujejo tudi določene strokovne osebe in institucije: centri za socialno delo (ZA36 – *»Centri za socialno delo.«*), različni terapevti, če jih mladostnik ima (ZA37 – *»Različni terapevti.«*), razrednik in učitelji iz osnovne šole, socialna delavka in psihologinja v domu (ZA50 – *»Nato pa v največji meri o tem raziskujejo tudi s socialno delavko v vzgojnem domu in psihologinjo.«*); v primeru, da se mladostnik predčasno vrača v domače okolje, se vključi tudi osnovno šolo, v kateri bo nadaljeval osnovnošolsko izobraževanje (ZC41 – *»V kolikor se bodo otroci predčasno vrnili v domače okolje in tam nadaljevali šolanje v OŠ, pa vključujemo seveda tudi kolektiv tamkajšnje šole.«*).

- Ocena pripravljenosti mladostnikov na odhod

Zaposleni pripravljenosti mladostnikov ne morejo oceniti, saj menijo, da je od vsakega posameznika zelo odvisno, ali je pripravljen ali ni (ZA43 – *»Nekateri so, nekateri niso.«*). Pripravljenost mladostnika je kljub temu, da se v domu trudijo, po njihovih besedah zelo odvisna od situacije in razmer, v katere se mladostnik vrača (ZA45 – *»Lahko je tekom bivanja vse v redu, mladostnik napreduje, ko pa pride iz doma, pa se zgodi, da spet pade v slabo družbo.«*, ZA46 – *»Mi se trudimo, da bi jih pripravili, ampak okolje, v katerega odhajajo jim tega več ne nudi; ne nudi jim več vodenja, ki ga imajo v domu, strokovnih oseb, ki jim povedo, kaj je prav in kaj ni.«*).

Po mnenju zaposlenih se premalo dela s starši v primarnem okolju, kamor se mladostnik vrača, zato je zelo težko povedati, da bo mladostnik po odhodu iz doma živel primerno in koristno za njegovo dobro (ZB40 – *»S starši v bistvu nihče ne dela tam v domačem okolju, z njimi se nič ne spremeni na boljše; tudi če se mladostniki veliko tu naučijo, je včasih, ko pridejo iz doma, še slabše.«*, B45 – *»Ne, ker se vračajo nazaj v staro okolje.«*), saj odnosi v njegovi družini, v kateri je živel pred prihodom v dom, večinoma ostanejo enaki (ZB51 – *»Četudi mi tukaj z mladostnikom uspemo nekaj, pa pride domov v enake odnose, kot so bili pred tem ko je šel v vzgojni dom, ne moreš kaj več narediti.«*).

Veliko je torej pri pripravljenosti odvisno od celostne obravnave mladostnika v domu. S tem je mišljena obravnava, v katero je vključen tako mladostnik kot tudi njegovi starši

(ZC39 – »V kolikor je tekom tretmaja mladostnikom uspelo napredovati na različnih področjih osebnostnega razvoja in so bili vzpostavljeni znotraj svojih družin boljši odnosi, se mladostnik lahko uspešno vključi v življenje in delu zunaj zavoda.«).

- Potrebne spremembe pri pripravah mladostnikov

Kljub temu da se mladostnike v veliki meri pripravlja na nadaljnje šolanje, pa zaposlena meni, da bi lahko bile priprave malo bolj organizirane tudi na drugih področjih. Predlaga predvsem izdelavo brošur, v katerih bi se mladostniki lahko informirali o tem, kam se lahko po odhodu iz doma obrnejo po pomoč, v primeru, da bi jo potrebovali (ZB44 – *»Menim pa, da bi nujno morali imeti kaj, vsaj kakšne brošure – SOS, kam se lahko obrnejo, kakšne osnovne informacije. Menim, da bi moralo biti za to bolj poskrbljeno.«*). Eden izmed predlogov je bil tudi boljše povezovanje služb, ki so vključene v priprave mladostnika na odhod, kamor bi vključevali tudi mladostnikove starše (ZB50 – *»To bi se moralo nekako povezati, tako starši in center za socialno delo in mladostnik, da bi se res bolj načrtovalo to pripravljanje mladostnika nazaj v njegovo domače okolje, da bi tudi starši videli da so potrebne kakšne spremembe, da bo naprej bolje.«*).

Programi na prehodu mladostnikov iz vzgojnega doma

Z vzpostavitev stanovanjske skupine blizu vzgojnega doma se je zgodil majhen korak v smer, da se vzpostavi nekaj prehodnega za mladostnike, ki bi se želele vključiti v stanovanjsko skupino, preden nadaljujejo izobraževanje ali pa samo nadaljujejo bivanje, ki je bolj samostojno od bivanja v vzgojnem domu (ZA56 – *»Smo pa letos vzpostavili stanovanjsko skupino, ki je sprejela dva mladostnika, ki sta želela ostati še leto dni in podaljšati osnovnošolsko izobraževanje in sta še naprej v oskrbi nas vzgojiteljev in pod našim vodenjem.«*).

Zaposleni poudarjajo potrebo po vzpostavitvi prehodnih programov, ki bi mladostnikom, ki bi si to želeli, omogočili nadaljevanje izobraževanja, kljub temu da bi ostali v domu oz. v na novo vzpostavljeni stanovanjski skupini (ZA54 – *»Namreč, veliko je bilo v preteklosti pobud s strani mladostnikov, da bi nadaljevali tudi srednješolsko izobraževanje v domu.«*). Po njihovem mnenju bi ti mladostniki še vsaj kakšno leto po odhodu potrebovali spremljanje s strani zaposlenih v domu ali za to določene osebe, da bi se lažje vključili v samostojno življenje oziroma v življenje v svojem domačem okolju (ZB59 – *»Še najmanj leto dni po odhodu bi jaz predlagala spremljanje tistih, ki bi si želeli, ali pa mogoče celotno srednjo šolo.«*), saj so mladostniki po bivanju v domu nekako

vrženi nazaj v okolje, kjer se morajo znajti sami, kjer več ni nadzora s strani strokovnih oseb, na katere bi se lahko obrnili v primeru stisk in v primeru, če bi zašli s poti (ZC55 – *»Prav gotovo ni prav, da so mladostniki po odhodu iz zavoda bolj ali manj prepuščeni sami sebi.«*).

Poudarjajo predvsem vlogo centrov za socialno delo, ki bi morali vzpostaviti takšne programe, da bi z njimi mladostnikom nudili podporo in pomoč tudi po odhodu iz doma (ZC56 – *»Tu bi svojo vlogo morali odigrati predvsem CSD, ki bi morali organizirati program za te mladostnike in jih še nadalje spremljati in jim nuditi pomoč ob težavah, se povezati s šolami in iskati skupne rešitve.«*).

Izpostavili so tudi problem, ki se nanaša na pomanjkanje sredstev in neposlušnost Ministrstva za šolstvo, saj ima dom že nekaj časa pripravljen program za vzpostavitev stanovanjske skupine, ki bi bila namenjena mladostnikom, ki bi si želeli obiskovati srednje šole v Pomurju in ob enem biti še naprej vključeni v spremljanje strokovnih oseb (ZC57 – *»Že nekaj let imamo pripravljen program za ustanovitev stanovanjske skupine za srednješolce, vendar s strani Ministrstva za šolstvo ni posluha oz. sredstev, da bi stanovanjska skupina zaživel.«*, ZC58 – *»Bi pa lahko te srednješolce še nadalje spremljali na poti njihovega odraščanja, samostojnosti, saj imamo v Pomurju kar nekaj šol, ki bi jih lahko obiskovali.«*).

Na prehodu mladostnikov predstavlja težavo tudi nesodelovanje služb, ki po mnenju nekaterih zaposlenih delajo vsaka zase, namesto da bi delale celostno, povezano in s tem pomagale mladostnikom in njihovim družinam (ZB60 – *»Predvsem bi se moralo bolj delati na povezovanju služb, ki so prisotne pri tem odhodu mladostnika v domače okolje.«*, ZB61 – *»Ker sedaj nekako vsaka služba dela nekaj za sebe in potem to ne gre skupaj, ne naredi se toliko za mladostnika, kot bi se pa lahko, če bi se službe bolj povezovale in sodelovale med sabo.«*).

4.3 STROKOVNA OSEBA S CENTRA ZA SOCIALNO DELO

Strokovna delavka z naključno izbranega centru za socialno delo je pristojna za nameščanje otrok in mladostnikov v vzgojni dom.

Ukrep namestitve v vzgojni dom

Pri ukrepu namestitve v vzgojni dom (v nadaljevanju dom) imajo posamezni centri za socialno delo (v nadaljevanju CSD) različno prakso glede postopka, ki pripelje do namestitve otroka ali mladostnika v dom (*CSD1 - Različni centri za socialno delo imajo različno prakso glede tega, kako sploh pride do odločitve, da se bo določenega otroka ali mladostnika namestilo v zavod. «).*

Ta ukrep strokovna delavka opisuje z naslednjimi besedami: *CSD2 – »Ker to je skrajni ukrep – izločitev iz okolja.«*

Na izbranem CSD imajo pred odločitvijo o namestitvi timski sestanek, na katerem podajo oceno ogroženosti (*CSD4 – »Potem imamo na centru za socialno delo timski sestanek, kjer naredimo oceno ogroženosti.«*); če ocenijo, da je stopnja ogroženosti visoka, pride do tako imenovanega ukrepa namestitve v vzgojni dom, in takrat se tudi začne sodelovanje med mladostnikom in strokovno delavko (*CSD5 – »Če je ocena za ogroženost visoka, se odločimo za namestitev v zavod. Tukaj ga potem jaz dobim.«*).

Da bi o mladostniku in njegovi situaciji zbrali vse informacije, tudi o njegovem zdravstvenem stanju, vključijo v postopek tudi druge institucije in pomembne osebe, da pridobijo čim boljše informacije o mladostniku, kar je potem instituciji, v katero ta odhaja, v pomoč pri delu (*CSD7 – »V postopku odločitve zberemo tudi vso dokumentacijo, ki lahko vpliva na odločitev – pedo-psihiatri, psiholog, šola, da imajo potem v zavodu tudi boljšo predstavbo.«*). Prav tako strokovna delavka instituciji, v katero želijo mladostnika namestiti, poda vlogo za sprejem (*CSD6 – »Pred odločitvijo preverim že, če je v zavodu prosto, napišem vlogo za sprejem in dam predlog direktorici centra za socialno delo, katera pa skliče strokovno komisijo.«*).

Če ima vzgojni dom prosto mesto za namestitev mladostnika, ta skupaj s strokovno delavko CSD in starši opravi ogled doma, kjer mu zaposleni v domu predstavijo pravila, pokažejo mu prostore, kjer mladostniki bivajo, in šolo, ki jo bo obiskoval (*CSD18 – »Potem se tudi na samem ogledu vzgojnega doma pridružim njemu in staršem.«*, *CSD20 – »Povejo se mu tudi določena pravila doma.«*).

Ko je izdana odločba o namestitvi otroka ali mladostnika v dom, se ga lahko tja tudi namesti (*CSD10 - »Po izdani odločbi se otroka ali mladostnika namesti v zavod.«*).

Delo z mladostnikom in njegovo družino

Strokovna delavka s CSD dela z mladostnikom predvsem pred namestitvijo v dom, saj z njim opravi svetovalni pogovor in druge svetovalne storitve z namenom, da bi se preprečila izločitev iz okolja (CSD3 – *»Najprej poskušamo z vsemi svetovalnimi storitvami in šele potem pride do te odločitve.«*). Pri delu z mladostnikom poskuša krepiti njegovo moč in mu odgovoriti na čim več vprašanj, ki jih ta ima (CSD12 – *»Krepimo njegovo moč.«*, CSD21 – *»Jaz že cel čas delam z njim, poskušam jih tudi razbremeniti v njihovih vprašanjih, dilemah.«*). Ko pride do odločitve o namestitvi, najprej skupaj pregledata vse informacije o domu, tudi dejavnosti, v katere se bo v domu lahko vključeval (CSD17 – *»Preden gremo na ogled vzgojnega doma, mu že tukaj preko interneta pokažem kaj, se že pogovarjamo o kakšnih interesnih dejavnostih, ki bi mu bile všeč in primerne za njega, da bi se krepil na tem področju. Tako ga tudi poskušam pritegniti.«*).

Pomembno pa je tudi neke vrste soglasje, odobritev, ki jo strokovna delavka pridobi s strani staršev ter tudi s strani mladostnika, saj je tako bivanje v domu še najbolj uspešno in v korist otroka ali mladostnika (CSD15 – *»Večinoma imamo soglasje vseh, saj sta tako namestitvev in bivanje tam še najbolj uspešna in koristna.«*).

Druge pomembne osebe/institucije

- Starši mladostnika

Da se otroka ali mladostnika sploh lahko namesti v dom, je potrebno soglasje staršev, saj gre za mladoletno osebo (CSD14 – *»Za namestitvev potrebujemo tudi soglasje staršev otroka.«*).

- Psihologinja

Preden se otroka ali mladostnika namesti v dom, ta s psihologinjo opravi pogovor (CSD16 – *»Razgovor z otrokom ali mladostnikom opravi vsekakor tudi psihologinja.«*).

- Zavod za šolstvo

Ker lahko gre pri namestitvi v zavod za otroka ali mladostnika, ki je že opredeljen s strani Zavoda za šolstvo kot otrok z vedenjskimi in čustvenimi težavami, mora tudi Zavod za šolstvo izdati odločbo o namestitvi tega otroka ali mladostnika v dom (CSD8 – *»Če je otrok opredeljen že s strani Zavoda za šolstvo kot otrok z vedenjskimi in čustvenimi*

težavami, mora dati mnenje tudi ta zavod.«, CSD9 – »V takšnem primeru tudi Zavod za šolstvo mora izdati odločbo o namestitvi v zavod.«).

- **Sodišče**

Namesto CSD lahko ukrep za namestitev v zavod poda tudi sodišče. Sodišče mora ob začetku in ob koncu mladostnikove namestitve izdati odločbo o tem, kaj se bo z njim dogajalo ob namestitvi in ob odhodu iz doma (CSD64 – *»V določenih primerih, kjer sodišče določi namestitev v vzgojni zavod, pa zavod sporoči sodišču, da je mladostnik zaključil šolanje in da naj uredi naprej.«*).

- **Zaposleni v Vzgojnem domu Veržej**

Mladostnik že pred samo namestitvijo, ob ogledu doma, spozna večino tam zaposlenih. Razkažejo mu dom, šolo, tudi telovadnico in pisarne, kjer se lahko vedno oglasi, če kaj potrebuje (CSD19 – *»Tam pripravijo socialna delavka, vodja doma in ravnatelj predstavitev doma, kjer se mu razkaže šolo, vzgojni dom, kje bo bival, telovadnico, pisarne, kamor se lahko vedno obrne.«*).

Odnos z mladostnikom

Strokovna delavka v odnosu z mladostnikom daje velik poudarek na vključevanje mladostnika. Vključenost mladostnika je opisala z lestvico do 10 (CSD22 - *Mladostnike vključujem v našem odnosu do lestvice 10 – vedno.«*). Mladostniku vedno vse prebere in ga obvešča, vsekakor mu nikoli nič ne olepšuje, pove mu realno stanje (CSD23 – *»Vse jim preberem, kar napišem o njih, nikoli jim nič ne olepšujem, iskreno jim odgovorim na vsa vprašanja.«*).

Vedno najprej dela na odnosu z mladostnikom in šele potem preide na druge stvari (CSD25 – *»Vedno najprej delam na odnosu in potem naprej.«*). Z mladostnikom ustvarja sproščen odnos (CSD24 – *»Cel čas strmim k sproščnemu odnosu z njimi.«*); kot je opisala, mu je tudi po namestitvi v dom na voljo, če jo ta potrebuje (CSD26 – *»Tudi ko so tam, jim pravim, da če me potrebujejo ali jih kaj zanima, naj me kontaktirajo.«*).

Stiki z mladostniki, ki jih namesti v dom, med bivanjem v domu

Strokovna delavka s CSD, ki je otroka ali mladostnika namestila v dom, razen na začetku, ko ga je v dom namestila, med njegovim bivanjem v domu, nima z njim skoraj nič stika (CSD27 – *»Ne vidimo se dosti.«*). Med vikendi so mladostniki doma v svojem domačem

okolju, ampak takrat strokovne delavke s CSD niso v delovnem razmerju, da bi mladostnike obiskale (CSD30 – »Med vikendi, ko so doma, jih ne moremo obiskati, saj tudi nismo v delovnem času.«).

Prireditve v domu, timski sestanki ali delavnice, ki jih dom organizira, predstavljajo možnost, da strokovne delavke pridejo v stik z mladostniki (CSD31 – »Vsekakor jih obiščemo med počitnicami; med prazniki jim damo tudi darila, tudi pošljemo, uredimo kar potrebujejo. Urejamo tudi botrstvo.«, CSD48 – »Z njimi samimi po namestitvi, razen na določenih prireditvah, delavnicah, timskih sestankih, nimam stika.«).

Strokovna delavka meni, da bi lahko bilo stikov s samimi mladostniki več, čeprav meni, da so odnosi z mladostniki že zdaj dobri (CSD47 – »Menim, da imam precej dobro sodelovanje, ampak bi pa lahko bila še več v stiku s samim mladostnikom, to pa res.«).

Starši mladostnikov so tisti, s katerimi ima strokovna delavka s CSD več stikov. Z njimi se dobi vsak mesec, ko skupaj delajo na tem, da se razmere v domačem okolju mladostnika izboljšujejo in pripravljajo na njegovo vrnitev (CSD49 – »Bolj sem v stiku z njihovimi starši. S starši delamo vsaj enkrat mesečno, saj delamo z njimi na odnosu.«).

Strokovna delavka je v stiku predvsem s socialno delavko v domu, preko katere se redno obvešča o mladostnikih, o tem kako so in kaj se z njimi dogaja (CSD45 – »Jaz sama se poskušam res vključevati, vsak mesec tudi vsaj enkrat pokličem ali po elektronski pošti vprašam, kako je z mojimi varovanci, da zvem, kako jim gre, kaj se z njimi dogaja.«); so pa stiki s strani vzgojiteljev do določene mere omejeni, saj jih ti usmerjajo (CSD28 - To nekako usmerjajo zavodi - vzgojitelji.), kar se strokovni delavki ne zdi prav (CSD29 - To meni sicer sploh ni všeč, mi ne ustreza.).

Metode dela

Strokovna delavka pri svojem delu uporablja metode socialnega dela, čeprav po izobrazbi ni socialna delavka (CSD32 – »Kljub temu, da po izobrazbi nisem socialna delavka, se pri svojem delu poslužujem vseh metod socialnega dela.«).

Bistvo vsakega odnosa z mladostnikom je po njenem mnenju vzpostavljanje delovnega odnosa, ki ustvari možnosti za delo naprej (CSD33 – »S konceptom vzpostavljanje delovnega odnosa vedno začnem, to je osnova mojega dela, in s tem tudi krepim naše sodelovanje potem naprej.«), prav tako pa vseskozi uporablja koncept perspektive moči, s katerim krepi dobre lastnosti, tako pri mladostniku kot tudi pri njegovih starših (CSD34

– »Tudi perspektiva moči je veliko prisotna, saj skupaj z otroki in mladostniki, pa tudi v sodelovanju s starši, vedno krepim njihovo moč, krepim njihove dobre lastnosti in zmožnosti.«).

Ker njeno delo temelji na pogovoru z mladostnikom in njegovimi starši, je to tudi najbolj pogosta metoda dela, brez katere preprosto ne bi šlo (CSD36 – »Najbolj pogosta metoda je pogovor, tako z mladostnikom, kot tudi s starši.«).

Mladostnike in njegove starše kasneje v procesu pomoči celostno vključi v pogovor, da imajo občutek, da so tudi oni pomembni pri napredku svojega otroka, kar opisuje kot koncept etike udeležенosti (CSD35 – »Omogočam jim tudi celostno vključenost v pogovor, v sodelovanje; skupaj soustvarjamo in iščemo rešitve, ki so najboljše za njih.«).

Prisotnost pri pripravah mladostnika na odhod iz vzgojnega doma

Strokovna delavka s CSD ne pripravlja mladostnika na odhod iz doma v domače okolje, ker nima veliko stikov z njim (CSD66 – »Mi mladostnika ne pripravljamo, ker nimamo toliko stika z njim.«), ima pa željo, da bi se to v prihodnje spremenilo in bi lahko bila v večji meri prisotna v pripravah mladostnika na odhod (CSD42 – »Zdi se mi, da bi lahko mi iz centrov za socialno delo bili več prisotni v vzgojnem domu, na splošno že v vseh zavodih.«).

Strokovna delavka niti nima informacij o tem, ali in na kakšen način vzgojni dom mladostnike pripravlja na odhod iz doma (CSD51 – »Mi na centrih za socialno delo nismo seznanjeni o tem, kako sam vzgojni dom pripravlja mladostnike na odhod iz institucije.«, CSD62 – »O tem, kakšne priprave imajo v vzgojnem domu, pa nismo obveščeni.«), se pa strokovni delavci na CSD soočajo z očitki zavodov, da premalo delajo s starši mladostnikov (CSD50 - So pa res s strani zavodov očitki, da zelo malo delamo oz. premalo delamo s starši.).

Seznanjena je, da priprave mladostnikov na odhod v večini vodita socialna delavka in psihologinja, saj vodita tudi timske sestanke, ki so namenjeni mladostnikom, ki odhajajo iz doma (CSD39 – »Drugače pa vodi svetovanje predvsem socialna delavka v vzgojnem domu in psihologinja.«).

Strokovni delavci s CSD so prisotni pri pripravah mladostnika predvsem pri timskih sestankih in pri delu s starši.

Na timskih sestankih, ki se jih strokovni delavci s CSD udeležijo na povabilo zavoda, strokovni delavci podajo svoje mnenje, poročajo o delu s starši in skupaj z drugimi sodelujočimi sprejmejo odločitve o tem, kaj se bo z mladostnikom dogajalo naprej, pri kom in kje bo živel, ter podobne stvari, povezane z mladostnikom in njegovo družino (CSD38 – *»Na timskih sestankih se pogovarjamo in dogovorimo določene stvari.«*, CSD63 – *»Pred tem, ko mladostnik zapusti vzgojni dom, se edino dobimo na timskem sestanku, kjer se pogovarjamo o tem, kako naprej, kaj bi bilo najboljše. Kje bo nadaljeval šolanje, določijo se cilji, ipd.«*).

Največja prisotnost strokovnega delavca s CSD, ki je povezana s pripravo mladostnika na odhod nazaj v domače okolje, je delo s starši, z mladostnikovo družino, ki se začne že med bivanjem v domu (CSD52 – *»Mi delamo predvsem na starših.«*). V primerih, ko mladostnik ne gre živeti nazaj v domače okolje, ampak se ga namesti v drug zavod ali mladinski dom, se urejajo namestitve (CSD59 – *»Je pa od vsakega primera različno, nekateri ne grejo v domače okolje, ampak ostanejo pri rejnikih, nekateri se vključijo naprej v kakšen zavod ali mladinski dom, kjer potem nadaljujejo šolanje. V teh primerih se potem urejajo te namestitve.«*), pri katerih gre predvsem za sodelovanje in dogovarjanje z institucijami, v katere mladostnik odhaja.

S starši mladostnikov, ki odhajajo nazaj v domače okolje, strokovni delavci načrtujejo njihovo vrnitev (CSD53 – *»Z njimi se dogovarjamo in pripravljamo načrt, kaj vse je potrebno spremeniti do takrat, ko se otrok ali mladostnik vrne domov.«*); če je potrebno, skupaj s starši urejajo bivanjske razmere, ki bodo primerne za življenje mladostnika (CSD54 – *»Lahko gre za primer bivanjskih razmer, v tem primeru se urejajo te razmere, pomaga se jim urediti vse potrebno, spodbujamo jih, da so vključeni, da se trudijo in poskrbijo za vse, kar se zmenimo.«*); v primeru zakonskih težav urejajo tudi to (CSD55 – *»Če gre za zakonske težave staršev, za vzgojo, delamo tudi na tem.«*); v primeru pomanjkanja finančnih sredstev pa se jim pomaga tudi pri pridobitvi denarne pomoči, če so do nje upravičeni (CSD56 – *»Pomagamo jim tudi pri urejanju denarne pomoči, če so upravičeni do nje.«*).

Strokovni delavci se trudijo in pripravljajo starše na vrnitev mladostnika v domače okolje (CSD57 – *»V bistvu mi bolj pripravljamo starše na prihod otroka ali mladostnika nazaj v domače okolje.«*). Veliko je odvisno od pripravljenosti staršev, saj nekateri nočejo sodelovati s strokovnimi delavci (CSD58 – *»Je pa to sodelovanje zelo odvisno od samih*

staršev, koliko so pripravljeni.«). V primeru, da starši niso pripravljeni sodelovati, jih strokovni delavci v to ne morejo prisiliti (CSD70 – *»Mi s starši delamo; razen, če starši ne želijo sodelovati, takrat pa pač ne moremo siliti nekoga v sodelovanje.«).*

Strokovna delavka bi si želela s strani zaposlenih v domu večjo obveščenost o mladostnikih (CSD44 – *»To zelo pogrešam, večjo udeležbo pri obveščanju.«).* saj se večkrat zgodi, da za določene dogodke v domu izve precej kasneje, kot so se zgodili (CSD43 – *»Velikokrat tudi kaj sploh ne vemo, ko se kaj zgodi, ker ostane to v samem zavodu, razen, če gre za kakšne hujše težave, pa še o teh včasih komaj po določenem času, ko je že vse mimo.«).* Informacije velikokrat pridobi preko staršev mladostnikov ali pa s strani socialne delavke v domu (CSD41 – *»Drugače nismo seznanjeni o tem veliko, to, kar zvemo, se pozanimamo pri starših ali socialni delavki.«).*

Vzgojni dom se obrne na strokovno delavko, ko gre za hujše stvari, ko je treba v domačem okolju mladostnika kaj urediti, kar tudi stori (CSD46 – *»Ko me prosijo iz vzgojnega doma da malo pogledamo situacijo doma, pri določenih mladostnikih, to tudi izvedemo in uredimo zadeve.«).*

Programi na prehodu mladostnika

Strokovna delavka s CSD pripravljanje mladostnika na odhod iz doma vrednoti kot zelo pomembno, celo najbolj pomembno (CSD68 – *»Namreč, te priprave na odhod se mi zdijo najpomembnejše.«).*

Ko mladostnik odide iz doma, je CSD pristojen za spremljanje mladostnika vse do njegovega 18. leta (CSD73 – *»Te otroke in mladostnike bomo mi spremljali vsaj do 18. leta, tudi njihovo družino, saj bodo odšli večinoma nazaj v svoje domače okolje.«).* prav tako spremlja njegovo družino, kateri se nudi storitev pomoč družini za dom (CSD74 – *»Mi nudimo storitev pomoč družini za dom, zato, če vsaj malo sodelujejo, pomagamo in jim nudimo naše storitve, jih spremljamo.«).*

Vsekakor pa je strokovna delavka mnenja, da bi na tem področju, na prehodu mladostnika in tudi pozneje, bile potrebne precejšnje spremembe, saj mladostnik, ki odhaja iz doma, zapušča neko varno, nadzorovano okolje, kjer je imel podporo in pomoč strokovnih oseb, kar naenkrat pa se mora znajti v svojem domačem okolju (CSD69 – *»V instituciji ti lahko funkcioniraš, so pravila, ki se jih v teh letih priučijo, ampak pridejo domov, tam teh pravil*

več ni, ni nikogar, ki bi te spremljal, ki bi ti bil na voljo za pogovor, za podporo, ki bi jo v določenem trenutku potreboval.«).

Predlogi strokovne delavke so naslednji: vzpostavitev intenzivnih programov za pripravo mladostnika, sploh v zadnjem letu bivanja v domu (CSD67 – *»Menim, da bi tukaj morali imeti vzpostavljene programe, da bi se zadnje leto šolanja mladostnika intenzivno pripravljalo na odhod iz zavoda.«*, CSD72 – *»Na sistemski ravni bi bilo potrebno vzpostaviti programe, ki bi bili namenjeni za pripravo mladostnika za odhod iz institucij.«*), vzpostavitev programa v vzgojnem domu, namenjenega pomoči mladostniku po odhodu iz doma (CSD75 – *»V primeru vzgojnega doma pa bi bilo dobro urediti program, da bi vsaj ena strokovna oseba bila zadolžena za sodelovanje z družino in mladostnikom, mogoče socialna delavka ali pa matični vzgojitelj posameznega mladostnika.«*, CSD76 – *»Da bi bilo urejeno še vsaj tisto leto dni po odhodu, da bi imeli možnost, se obrniti po pomoč, da bi ta strokovna oseba imela možnost, se še vključiti in sodelovati naprej z njimi in jim nuditi mogoče samo pomoč pri učenju mladostnika v srednji šoli, mogoče pri vzgoji mladostnika, če bi starši naleteli na težave ipd.«*), vzpostavitev prehodnih stanovanjskih skupin, za tiste mladostnike, ki bi si to želeli (CSD71 – *»Menim, da bi tudi tukaj v Pomurju morali vzpostaviti stanovanjske skupine – prehodne stanovanjske skupine, kjer bi še vsaj leto dni imel dodatno pomoč in podporo.«*) in vzpostavitev celostnega programa, ki bi vključeval sodelovanje vseh pomembnih oseb in institucij med celotnimi pripravami mladostnika na odhod in tudi kasneje ob spremljanju mladostnika in družine (CSD77 – *»Bi pa vsekakor morali biti tudi mi nekako povezani s temi programi, da bi se vzpostavilo celostno obravnavanje, kjer bi bili prisotni mi, centri za socialno delo, vzgojitelj in otrok oz. mladostnik.«*).

5 RAZPRAVA

V nadaljevanju pišem o temah, ki se mi zdijo za mojo raziskavo ključnega pomena oz. imajo kakršen koli vpliv na mladostnike v vzgojnem domu, na njihovo bivanje v vzgojnem domu, še najbolj pa na prehod in življenje po odhodu iz vzgojnega doma. Po razpravi opišem pomanjkljivosti in prednosti svojega raziskovanja, temu pa sledijo sklepi, do katerih sem prišla s pregledom literature, intervjuvanjem in kvalitativno analizo.

Otroci in mladostniki, nameščeni v vzgojni dom, nenadoma izgubijo vsakodnevni stik s svojo družino, prijatelji iz domačega okolja, nekako so potisnjeni v novo okolje, kjer je veliko novih obrazov, različnih značajev, in v tem okolju jim je na začetku precej težko vzpostaviti odnose. Interakcije z drugimi ljudmi so del našega vsakdana, ampak se jim, če imaš takšno željo, v domačem okolju lažje izogneš. Dobri odnosi z ljudmi, s katerimi si vsakodnevno v stiku, veliko pripomorejo k boljšemu počutju in lažjemu premagovanju stisk in problemov, če do njih pride. Enako tudi otroci in mladostniki v vzgojnem domu vzpostavljajo odnose z zaposlenimi, predvsem z vzgojitelji, s katerimi preživijo največ časa in so zanje najbolj pomembni v obdobju njihovega odraščanja. Te *socialne interakcije* z zaposlenimi so nujne za nastanek in tudi ohranitev medosebnih ter drugih socialnih odnosov (Nastran Ule 1997: 199). Do odnosov, ki temeljijo na zaupanju, sodelovanju in naklonjenosti, kot jih opisujejo mladostniki v intervjujih, pride šele po določenem času. Tako tudi avtorica Nastran Ule (1997: 199) opisuje medosebne odnose kot posledico trajnejših in tudi ponavljajočih se interakcij, ki stečejo med dvema ali več osebami.

Tudi s strani zaposlenih v vzgojnem domu je grajenje dobrega odnosa z otroci in mladostniki zelo pomembno, saj le tako lahko z mladostnikom sodelujejo in posledično pride do napredka. Le z dobro vzpostavljenim odnosom lahko v tem primeru vzgojitelji soustvarjajo skupaj z mladostniki rešitve. V tem procesu pomoči je potem mladostnik, tako kot opisujejo Čačinovič Vogrinčič in drugi (2011: 6), ekspert iz izkušenj, vzgojitelj pa spoštljiv in odgovorni zaveznik. Tako kot mladostnikom je tudi vzgojiteljem in drugim zaposlenim pomembno zaupanje v odnosu. Zaupanje in dober odnos sta pomembna za delo in sodelovanje z mladostnikom, saj se mladostnik v takšnem odnosu lažje prilagodi na bivanje v domu in je posledično pripravljen na sodelovanje. V vzgojnem domu je pomembno vzdrževanje odnosov, do katerih med bivanjem otrok in mladostnikov pride, saj se na ta način krepijo odnosi, posledično pa se vzpostavlja temeljno zaupanje. Da

dosežemo zaupanje v odnosu, so potrebni naslednji *socialnopsihološki dogodki*: nudenje medsebojne pomoči, izkazovanje solidarnosti in naklonjenosti, tudi medsebojnega spoštovanja (Nastran Ule 1997: 209). Pomoč, ki jo mladostniki prejmejo s strani zaposlenih, je velikega pomena pri vrednotenju odnosa kot pozitivnega.

Mladostnikom je pomembno, da so v vzgojnem domu vrednoteni enakovredno, da so, kljub temu da so tam, spoštovani s strani zaposlenih. V primeru vzgojnega doma, kjer so pravila določena s strani institucije in zaposlenih v njej, gre za avtoritarni pristop, ki ga Poštrak (2015: 274) opiše kot pristop, v katerem so vloge vsiljene, prav tako pa tudi jasno in ostro določene – vzgojitelj je eno, mladostnik je nekaj drugega. Zelo je pomembno, tako kot opiše vzgojiteljica, da mladostniki v vzgojnem domu občutijo skrb zaposlenih in jih ne jemljejo le kot kazni, ampak navsezadnje tudi kot pomoč.

Strokovna oseba s centra za socialno delo, ki je pristojna za namestitev otroka ali mladostnika v vzgojni dom, je prva oseba, s katero se mladostnik v tem socialno-delovnem procesu pomoči sreča. Je tista, ki ga pripravlja na bivanje v vzgojnem domu in ki gre z njim na ogled vzgojnega doma (*CSD18 – »Potem se tudi na samem ogledu vzgojnega doma pridružim njemu in staršem.«*), skratka poskrbi za njegovo namestitev, ampak potem se tudi nekako poslovijo od njega. Stik te strokovne osebe, ki otroka ali mladostnika namesti v vzgojni dom, je z otrokom ali mladostnikom zelo redek, do njega pride le ob določenih delavnicah in sestankih, ki se jih strokovna delavka udeleži v vzgojnem domu. Nekateri mladostniki socialne delavke oz. strokovne osebe s centra za socialno delo niti ne poznajo, ne vedo, kdo je. Tukaj je pomembno omeniti spremljanje mladostnika po njegovem odhodu iz vzgojnega doma, ki ga je omenila strokovna delavka s centra za socialno delo. Ne glede na to, da strokovne osebe s centrov za socialno delo ne krepijo delovnega odnosa z mladostniki, ker stika z njimi večinoma nimajo, bodo po odhodu iz vzgojnega doma tiste, ki bodo mladostnika spremljale in mu bodo v podporo, če jo bo potreboval. Kako bo to možno ob odnosu, ki ni bil negovan; dobrega sodelujočega odnosa s strokovnim delavcem, tudi zaradi pogoste menjave strokovnega delavca, mladostnik ni mogel vzpostaviti, da bi mu lahko ta predstavljal spoštljivega in odgovornega zaveznika (Čačinovič Vogrinčič idr. 2011). Mladostniki so namreč poudarili dejavnik, ki vpliva na njihov odnos s strokovnim delavcem s centra za socialno delo – pogosta zamenjava strokovnega delavca, ki je pristojen za posameznega mladostnika.

K bivanju v vzgojnem domu spadajo tudi stiske in problemi, s katerimi se otroci in mladostniki spopadajo. Lahko gre za žalost ob sami namestitvi v dom, domotožje, pogrešanje bližnjih, prijateljev iz domačega kraja, stiske jim povzročajo tudi družinske situacije iz katerih so bili vzeti, slabi odnosi z družinskimi člani, skrb za uspeh v šoli, ker jim pri učenju ne gre najbolje in podobno. Pomembno je omeniti, da pri vsakem otroku ni enako, ko gre za doživljanje stisk in problemov. Vsak otrok ali mladostnik drugače sprejme in obvladuje situacijo, v katero je bil vržen z namestitvijo v vzgojni dom. Nekateri mladostniki potrebujejo veliko več časa, da sprejmejo namestitev in da začnejo sodelovati, kot drugi, ki se hitro prilagodijo spremembi. Tako tudi Mikuš Kos (1999: 27) opisuje ranljivega in odpornega otroka ali mladostnika. Kljub doživetim neugodnim okoliščinam lahko eden izmed mladostnikov doživi veliko travmo, ima kasneje tudi posledice, medtem ko se drug mladostnik lahko ob enakih neugodnih okoliščinah odzove čisto drugače, brez posledic v njegovem življenju. Enako je pri mladostnikih v vzgojnem domu, kjer se nekateri zelo težko, tudi po pretečenem času bivanja v vzgojnem domu, privadijo na pravila in življenje v vzgojnem domu, medtem ko jih drugi hitro sprejmejo in sodelujejo pri dejavnostih ter učenju.

Pri premagovanju stisk in problemov, s katerimi se soočajo mladostniki v domu, predstavljajo pomembno vlogo zaposleni v vzgojnem domu, ki so mladostnikom v podporo in pomoč, predvsem s pogovorom in svetovanjem, nanje se mladostniki lahko tudi zanesejo. Tukaj so zelo pomembni pristopi, ki jih zaposleni izberejo v situaciji, ko mladostnik potrebuje pomoč in tudi takrat, ko gre le za vsakdanje pogovore in druženje. Večina zaposlenih je omenila različne metode socialnega dela, s katerimi si v procesu pomoči z mladostnikom pomagajo. Pomoč je bila lepo pojmovana že v preteklosti, in sicer s tremi *C-ji*. Ti trije *C-ji* predstavljajo *skrb, kontrolo in zdravljenje* (*care, control in cure*), kar v postmoderni razumemo z naslednjimi pojmi: skrb kot odnos, ki je najpomembnejši v procesu pomoči, kontrola kot samonadzor socialnega delavca ali vzgojitelja, da stopi iz vloge iskalca rešitev, in zdravljenje kot moč, ki jo iščemo pri uporabniku ali mladostniku, da sam prepozna, kaj je zanj dobro (Mešl 2008: 37–38). Tako tudi zaposleni v vzgojnem domu in strokovna oseba s centra za socialno delo uporabljajo temeljne koncepte socialnega dela pri sodelovanju z mladostnikom. Med drugim uporabljajo vzpostavljanje delovnega odnosa, kar jim je bistvo začetka vsakega odnosa, ki ga z mladostnikom ustvarijo; je temelj za gradnjo odnosa, ki temelji na zaupanju in uspešnem sodelovanju, ki je v korist mladostniku. V veliki meri omenjajo sodoben

koncept socialnega dela – perspektivo moči (Saleebey 1997), ki ga Čačinovič Vogrinčič idr. (2011: 12–13) opisujejo kot: iskanje zelenih razpletov in dobrih izidov, spraševanje po sanjah in upanju, iskanje, v mojem primeru iskanje mladostnikove moči in virov. S takšnim pristopom mladostniku pomagamo povzdigniti moč, mu odkriti in olepšati njegove vire, da lažje doseže cilje in uresniči svoje sanje, s čimer mu omogočimo bolj kakovostno življenje.

Zelo pomemben del vsakdana v vzgojnem domu je pogovor, in sicer med mladostniki samimi ter med mladostniki in zaposlenimi. V vzgojni dom so nameščeni otroci in mladostniki z različnimi življenjskimi izkušnjami, stiskami, družinskimi situacijami, različnih značajev, iz različnih krajev, različnih kultur. Zaradi razlik, ki obstajajo med njimi, prihaja tudi do konfliktov med samimi mladostniki ter tudi med mladostniki in zaposlenimi, saj morajo mladostniki spoštovati pravila institucije in pravila, ki jih določijo zaposleni v vzgojnem domu. Pri konfliktih gre za nasprotja med člani skupine, ki se kažejo v neusklajenih aktivnostih in dejavnostih, nesprejetih predlogih in pobudah s strani članov skupine v boju za položaj in status v skupini. Obstajajo konstruktivni in destruktivni socialni konflikti, saj konflikt ni vedno nekaj slabega za skupino, lahko je zanj tudi dober. Destruktivni konflikti lahko privedejo do motenj v delovanju skupine in krhanju odnosov, konstruktivni pa spodbudijo njen razvoj (Nastran Ule 1997: 409). Pogovor je v vzgojnem domu pomemben in tudi zelo pogost način, kako rešiti stiske in nastale konflikte. Velikokrat gre za pogovor z vrstniki, za pogovor z zaposlenimi v vzgojnem domu, lahko pa tudi za pogovor s starši. Enako je v socialnem delu pogovor prostor, kjer se proces pomoči lahko zgodi. Namreč v tem prostoru, bolje rečeno pogovoru, sta socialni delavec/vzgojitelj/učitelj in uporabnik/mladostnik/učenec sogovornika in soustvarjalca (Čačinovič Vogrinčič idr. 2011: 7).

Otroci in mladostniki so z namestitvijo v Vzgojni dom Veržej v veliki meri prepuščeni v vzgojo in skrb zaposlenim v tej instituciji. Oni so tisti, na katere se mladostnik med bivanjem v vzgojnem domu lahko obrne, se jim zaupa. Zaradi omenjene vloge institucije je zelo pomembno, da otrok ali mladostnik dobi podporo in pomoč, ki jo potrebuje. Mladostniki so navajali predvsem trditve, da dobivajo podporo in pomoč s strani zaposlenih, predvsem vzgojiteljev. Ta podpora in pomoč sta v tem obdobju mladostnika, ko doživlja stiske in se pripravlja na odhod iz vzgojnega doma, zelo pomembni. Mladostniku zaposleni pokažejo, da jih zanj skrb, da so mu pripravljeni pomagati, kar mu pomaga pri razvijanju pozitivne samopodobe in pri rasti samozavesti.

Priprave na odhod iz institucije so zelo pomembne. Nekateri mladostniki bivajo v vzgojnem domu kar nekaj zaporednih let in so že precej navajeni nadzora ter pomoči s strani zaposlenih. Ko zaključijo deveti razred, pa se njihovo bivanje v vzgojnem domu kar naenkrat zaključi. Posledično ostanejo brez podpore in pomoči vzgojiteljev, socialne delavke v domu in drugih zaposlenih, saj se večinoma vrnejo v svoje domače okolje, iz katerega so bili vzeti. Za te mladostnike bi moralo biti boljše poskrbljeno in že prej načrtovano, v katero okolje se bodo vrnili ter kaj bo zanje najboljše, kljub temu da si sami ne želijo posebnih priprav na odhod. Posebnih priprav, ki bi bile namenjene odhodu mladostnika iz institucije, nimajo. Res je, da mladostniki že med bivanjem v vzgojnem domu pridobivajo različne veščine, se učijo novih stvari, samostojnosti, programa, ki bi jih pripravljali na življenje po odhodu iz vzgojnega doma, pa niso deležni. Največ poudarka dajejo v vzgojnem domu na priprave za nadaljnje šolanje v srednjih šolah, saj imajo mladostniki svetovalne pogovore, rešujejo teste o poklicni usmerjenosti, skupaj s psihologinjo in socialno delavko pogledajo srednje šole, ki bi bile najbolj primerne zanje. Nikjer pa nisem zasledila, da bi se v vzgojnem domu skupaj sestali vzgojitelji, mladostnik in starši ter oseba s centra za socialno delo, da bi že med celotnim bivanjem skupaj postopoma načrtovali mladostnikov odhod iz vzgojnega doma. Srečanje vseh teh pomembnih oseb se zgodi le ob koncu osnovnošolskega izobraževanja, ko se izvede končni timski sestanek.

Nekako ni ustreznega procesa pomoči pri mladostnikih, ki odhajajo iz vzgojnega doma, tudi vmes, ko bivajo v vzgojnem domu, saj ni opaziti celostnega pristopa. Ni videti socialnega dela z družino. Vzgojni dom dela predvsem na vzgoji in skrbi za mladostnika, starše vključuje le preko telefonskega stika in občasnih obiskov delavnic, medtem ko oseba s centra za socialno delo dela samo s starši, in sicer v takšni meri, kot starši sami želijo, občasno pa se udeleži dogodkov v Vzgojnem domu Veržej. Tukaj gre za dva ločena procesa pomoči, ki ne bi smela biti ločena. Socialno delo namreč temelji na kompleksnosti, saj se je v procesu pomoči potrebno pomikati od osebnih do odnosnih nalog z vsemi družinskimi člani, kjer je pomemben celoten kontekst družine, kajti gre za mreže odnosov in nalog v teh odnosih (Mešl 2008: 110 po Constable in Lee 2004: 34). Vsekakor je potrebno delati tudi s posameznikom, ne smemo pa izključiti procesa pomoči, kjer so vključeni vsi pomembni v izvirnem delovnem projektu pomoči. Glede na to, da je obveščanje med vzgojnim domom in centrom za socialno delo slabo, ni povezave med vzgojo in skrbjo za mladostnika v vzgojnem domu in pripravo staršev oz. družine na

centrih za socialno delo na prihod mladostnika v domače okolje. Strokovna delavka s centra za socialno delo je omenila, da nima veliko stikov z mladostnikom v vzgojnem domu, torej je vprašanje, kako skupaj s starši pripravlja okolje, v katero se mladostnik vrača, če ne ve njegovega mnenja ter videnja situacije. O podobni situaciji, saj gre nekako za dvotirnost, piše tudi Mešl (2008: 112 po Goldbrunner 1989), ki to dvotirnost delovnega procesa, opisuje tako: na *prvem tiru* daje družini konkretno pomoč socialni delavec, na *drugem tiru* pa terapevt poskrbi za reševanje notranjih konfliktnih struktur družine. Želim prikazati, da na enem problemu dela en strokovni delavec, na drugem pa drug. Tukaj bi bilo torej treba vzpostaviti socialno-delovni proces s celotno družino na obeh ravneh, z vključitvijo vseh pomembnih oseb – mladostnika in staršev. Najprej gre na prvi ravni za »mobilizacijo, za oblikovanje rešitev znotraj koncepta instrumentalne definicije problema«, potem na drugi ravni za dinamiko družine, kjer se pogleda, kako načrtovane rešitve na prvi ravni spreminjajo družinsko dinamiko (pravila, vloge, hierarhija moči ipd.) (Čačinovič Vogrinčič 2003: 21).

Tako s strani določenih mladostnikov kot tudi s strani nekaterih zaposlenih sem zasledila mnenja, da mladostniki niso dovolj pripravljeni na odhod iz vzgojnega doma. Mladostnica je izrazila strah pred tem, kako bo spet delovala doma, ali bo hodila v šolo; spet drug mladostnik se sprašuje, kdo mu bo še naprej pomagal pri učenju angleščine. Prav tako obstaja dvom pri starših, ali so njihovi otroci res pripravljeni na vrnitev. Tudi nekateri vzgojitelji menijo, da mladostniki niso dovolj pripravljeni na življenje v domačem okolju oz. v okolju, v katero odhajajo. To vsekakor kaže na potrebe po spremembah ali vsaj vzpostavitvi dodatnih, izpopolnjenih programov za priprave mladostnikov na odhod.

Mladostniki, zaposleni v Vzgojnem domu Veržej in tudi strokovna delavka s centra za socialno delo imajo kar nekaj predlogov, za katere menijo, da bi jih bilo smiselno uporabiti pri pripravi mladostnikov na odhod. Kljub temu da nekateri mladostniki ne želijo priprav na odhod, saj so že vsega naveličani, se najdejo tisti, ki bi si v vzgojnem domu želeli več pogovora o življenju po odhodu iz njega oz. boljše priprave na odhod. Mladostnik najbolj ve, kaj potrebuje, kaj je zanj dobro, saj je ekspert iz izkušenj (Čačinovič Vogrinčič idr. 2011). Zaposleni izpostavljajo problem razmer v domačem okolju, ki se po njihovem mnenju ne izboljšajo, mladostnik pa se potem, čeprav ga oni pripravijo za odhod, vrača v to okolje. Poudarjajo tudi večje zavzemanje centrov za socialno delo pri posredovanju v družinskih razmerah mladostnika in v pripravah staršev

na prihod mladostnika. Pomembno je vzpostaviti in potem tudi vzdrževati delovne odnose, saj to pripomore k soustvarjanju procesov pomoči z vsemi udeleženi v problemu – v našem primeru s starši in mladostnikom, oni pa s tem postanejo udeleženi pri soustvarjanju rešitev in hkrati sodelujejo pri izvirnih delovnih projektih pomoči (Mešl 2008: 127). Da lahko center za socialno delo uspešno dela s starši, pa je potrebna obveščenost s strani vzgojnega doma, ki strokovnega delavca na centru za socialno delo sproti obvešča o mladostniku, o problemih in stiskah, saj so zaposleni v nenehnem stiku z mladostnikom in njegovimi potrebami ter željami. Potrebna je torej dobra povezanost med strokovnimi delavci, da potem pridejo do ustreznih rešitev in pravočasnega ukrepanja. Namreč, strokovna oseba s centra za socialno delo omenja slabo obveščenost s strani vzgojiteljev o dogajanju in situaciji mladostnika.

Vsi, tako zaposleni v Vzgojnem domu Veržej kot strokovna delavka s centra za socialno delo, se strinjajo in izražajo potrebo po vzpostavitvi prehodnih programov za mladostnike, ki odhajajo iz institucionalnega bivanja. Zaposleni v vzgojnem domu predlagajo vzpostavitev stanovanjske skupine, ki bi mladostnikom omogočila nadaljevanje šolanja v bližini vzgojnega doma, kjer bi lahko še naprej imeli pomoč in podporo, ki bi jo potrebovali. Tudi strokovna delavka s centra za socialno delo vidi prednost v prehodnih stanovanjskih skupinah za mladostnike, ki bi si želeli blagega prehoda iz vzgojnega doma v domače okolje. Zelo pomemben pa je predlog o povezovanju služb že v procesu bivanja mladostnikov v vzgojnem domu. Strokovna delavka s centra za socialno delo, zaposleni v Vzgojnem domu Veržej, starši in mladostnik, bi se morali že med bivanjem mladostnika v vzgojnem domu srečevati in razreševati probleme, zaradi katerih je prišlo do namestitve mladostnika. Tako bi se na odhod iz vzgojnega doma skupaj pripravljali starši in mladostnik, saj bodo kot družina potem življenje tudi nadaljevali. V primeru, da se posebej pripravlja starše in posebej mladostnika, ni zagotovila, da bodo priprave staršev ustrezale potrebam mladostnika, morda mladostnik zanje niti ne ve niti ni o teh spremembah obveščen in ni del teh sprememb.

Sama sem se odločila, da raziskavo opravi na primeru institucije – Vzgojni dom Veržej, zato se moji rezultati navezujejo le na že prej omenjeno institucijo. Med raziskavo sem ugotovila, da gre pri prehodih otrok in mladostnikov za veliko bolj obsežen problem, saj se dotika večino institucij, ki so otrokom in mladostnikom s težavami v odraščanju namenjene v naši državi. Opozorjena sem bila tudi na razlike v pristopih različnih centrov

za socialno delo, saj so v Vzgojni dom Veržej vključeni otroci in mladostniki iz celotne Slovenije. Med strokovnimi osebami, ki so pristojne za nameščanje otrok in mladostnikov v vzgojni dom, obstajajo razlike v zavzemanju za mladostnike, pogostosti vključevanja v dejavnosti z mladostniki v vzgojnem domu, tudi v odnosih, ki se med strokovnimi osebami in mladostniki spletajo. Ker sem intervjuvala samo eno strokovno osebo z enega centra za socialno delo, moram upoštevati, da gre za izkušnje, način delovanja, ki velja samo za to strokovno osebo in ne za druge. Tudi pri mladostnikih so se pojavljali zelo različni odgovori glede odnosov in stikov s strokovnimi osebami s centrov, zato ni prave primerjave, saj nisem zavzela vseh strokovnih delavcev. Vsekakor pa vidim veliko prednost svoje raziskave v tem, da sem dala veliko glasu mladostnikom, kar je tudi bil moj namen. S tem sem pridobila njihove iskrene in kar se da izčrpne odgovore, do katerih sem prišla predvsem zaradi izbranega raziskovalnega instrumenta, ki je dopuščal dodatna podvprašanja.

6 SKLEPI

Počutje mladostnikov v Vzgojnem domu Veržej se zelo razlikuje in je odvisno od različnih dejavnikov. Mladostniki se dobro počutijo po določenem obdobju bivanja v vzgojnem domu, ko že imajo sklenjena prijateljstva z vrstniki in dobre odnose z zaposlenimi, predvsem z vzgojitelji.

Mladostniki v Vzgojnem domu Veržej med bivanjem z zaposlenimi in vrstniki v večini primerov vzpostavijo dobre odnose, ki temeljijo na zaupanju in medsebojni pomoči.

Med bivanjem se mladostniki soočajo z različnimi stiskami in problemi, ki jih večinoma uspešno rešujejo, pri čemer jim pomagajo tudi zaposleni. Pogovor, ki ga mladostniki potrebujejo, je zelo pomemben dejavnik pri reševanju stisk in problemov.

Podpora, pomoč in spodbude zaposlenih v vzgojnem domu in tudi staršev mladostnikov so zelo pomembne v tem obdobju njihovega življenja. Kljub temu da so nameščeni v vzgojni dom, si želijo biti enakovredni in spoštovani.

- Najbolj se veselijo dostopnosti zaposlenih, ki so jim vedno na voljo za tolažbo, pogovor, svetovanje in za pomoč pri šolskih obveznostih.

Strokovna oseba s centra za socialno delo in zaposleni v Vzgojnem domu Veržej se pri delu z mladostniki, nameščenimi v vzgojni dom, saj so jim ti v pomoč pri boljšem odnosu in večjem napredku mladostnika.

Največ so mladostniki v stiku z zaposlenimi v vzgojnem domu, še najbolj z vzgojitelji, ki so prvi, na katere se lahko obrnejo; s strokovno delavko, ki jih v vzgojni dom namesti, pa razen ob namestitvi in določenih prireditvah, stika nimajo.

Strokovna delavka s centra za socialno delo dela le s starši mladostnika in se udeležuje sestankov v vzgojnem domu. Po odhodu mladostnika iz vzgojnega doma je ona tista, ki je pristojna za spremljanje družine, vse do mladostnikovega 18. leta.

Mladostniki se čutijo pripravljene na odhod iz vzgojnega doma, saj so med bivanjem pridobili veliko novih znanj, naučili so se novih veščin, postali so bolj organizirani in samostojni.

- Dodatnih priprav na odhod iz vzgojnega doma si sami ne želijo, saj menijo, da so imeli že dovolj delavnic in pravil med bivanjem v domu.

- Ne smemo pa zanemariti mladostnikov, čeprav so v manjšini, ki si želijo boljših priprav na odhod iz doma in ki se jim pred odhodom pojavljajo dvomi o pripravljenosti na življenje v domačem okolju.

Zaposleni izpostavljajo problem, da obstajajo potrebe po izboljšanju programov, ki se tičejo prehoda mladostnika v domače okolje, torej bi lahko bilo za pripravo mladostnikov ter za programe po odhodu iz vzgojnega doma bolje poskrbljeno.

Strokovna oseba s centra za socialno delo in tudi zaposleni v Vzgojnem domu Veržej poudarjajo potrebo po boljši povezanosti in sodelovanju pri izvirnih delovnih projektih pomoči.

7 PREDLOGI

Vzpostavljanje dobrih odnosov, polnih zaupanja in nudenja pomoči, je velikega pomena pri mladostnikih, ki so nameščeni v Vzgojni dom Veržej, zato je pomembno te odnose vzdrževati in negovati.

Strokovna delavka, ki otroka ali mladostnika namesti v vzgojni dom, naj se ob namestitvi mladostnika ne poslovijo od njega, ampak naj še naprej dela z njim, se z njim dobiva in gre skupaj z njim po poti, ki jo mladostnik prehodi med bivanjem v vzgojnem domu. Z omenjenim načinom delovanja bo strokovna delavka vzdrževala odnose z mladostnikom, kar je pomembno za obdobje po odhodu iz vzgojnega doma, ko bo ona tista, ki bo nadaljevala njegovo spremljanje.

Ko je otrok ali mladostnik nameščen v vzgojni dom, naj strokovna delavka posebej dela s starši in posebej z otrokom ali mladostnikom, da vidi osebne stiske, predloge in življenjski svet vsakega izmed njih.

Strokovna delavka s centra za socialno delo, zaposleni v vzgojnem domu, starši otroka ali mladostnika in otrok ali mladostnik naj se vsaj enkrat mesečno dobijo in skupaj v procesu pomoči iščejo rešitve, soustvarjajo načrte, ki se jih naj po dogovoru do naslednjega srečanja tudi držijo.

Center za socialno delo in zaposleni v vzgojnem domu naj se med seboj redno obveščajo o dogodkih v vzgojnem domu, o dogodkih v domačem okolju otroka ali mladostnika in sproti prilagajajo delo z vsemi udeleženi v problemu.

V devetem razredu naj se z mladostnikom intenzivno dela na prehodu iz vzgojnega doma v domače okolje. Mladostnika naj se v tem šolskem letu seznani z institucijami in drugimi oblikami pomoči, ki so mu po odhodu iz vzgojnega doma ob morebitnih stiskah in problemih na voljo, dobi pa naj tudi gradivo o tem.

Ob odhodu mladostnika v domače okolje, naj se mladostniku dodeli ena oseba v vzgojnem domu (po njegovi izbiri), na katero se lahko mladostnik obrne tudi kasneje, jo kontaktira, ta oseba mu je naj v pomoč in podporo v stiski ali le ob vprašanjih, na katera ne bo znal odgovoriti.

Za mladostnike, ki odhajajo iz vzgojnega doma in si tudi v srednji šoli želijo pomoči, ker se jim porajajo dvomi o tem, ali bodo sami zmogli, naj se že pred odhodom uredi vsaj

začasnega prostovoljca/prostovoljko ali katero drugo osebo, ki je mladostniku pripravljena nuditi pomoč pri učenju.

V večjih mestih (Murska Sobota, Maribor, Ljubljana itd.) naj se vzpostavijo tako imenovane prehodne stanovanjske skupine, kamor se lahko vsaj za eno leto mladostnik preseli po zaključeni osnovni šoli, ki jo obiskuje med bivanjem v Vzgojnem domu Veržej. V tej prehodni stanovanjski skupini naj se za mladostnike uredi pomoč in podpora, hkrati pa se naj dodatno dela na pridobivanju samostojnosti in načrtovanju mladostnikove prihodnosti na vseh, zanj pomembnih, področjih.

V Pomurju naj se vzpostavijo stanovanjske skupine, kamor se lahko mladostniki, če si tega želijo, vključijo in nadaljujejo srednješolsko izobraževanje, vsekakor s pomočjo strokovne osebe, ki jih naj v teh stanovanjskih skupinah spremlja.

LITERATURA

Anzeljc Bratina, M. idr. (2013). Sodelovanje centrov za socialno delo in (vzgojnih) zavodov ali kako praksa lahko pomaga politiki reševati realne probleme. *Kaljenje*, 12: 7–18.

Boškić, R., Narat, T., Rakar, T., Lebar, L. Kobal Tomc, B. (2012). *Življenjski poteki oseb, ki so bile prikrajšane za normalno družinsko življenje: pridobitev vpogleda v življenjske poteke oseb, ki so bile prikrajšane za normalno družinsko življenje – osebe, ki so odraščale v vzgojnih oz. vzgojno-izobraževalnih zavodih in osebe, ki so odraščale v rejništvu*. Ljubljana: Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo.

Bowlby, J. (1988). *A Secure Base. Clinical Applications of Attachment Theory*. London: Tavistock, Routledge.

Bowlby, J. (1991). *Attachment and Loss: Volumen II, Separation: Anxiety and Anger*. Mesto: Penguin Books.

Brinc, F. (1991). Pravni, kriminološki, viktimološki in penološki vidiki obravnavanja otrok in mladostnikov z motnjami vedenja in osebnosti. V: Ule, M., Bečaj, J., Škoflek, I., Brinc, F., Toler, J., Musec, J., Nečimer, R. *Drugačni otroci in mladostniki – drugačne metode*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 59–88.

Čaćinovič Vogrinčič, G. (2003). *Socialno delo z družino (študijsko gradivo za predmet Socialno delo z družino)*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

- (2006). *Socialno delo z družino*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- (2008). *Socialno delo z družino*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Čaćinovič Vogrinčič, G., Kobal, L., Mešl, N., Možina, M. (2011). *Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Gerič, D. Horvat, M. (2000). *Delo z družino, centri za socialno delo in drugimi ustanovami*. V: Horvat, M., Škoflek, I. *Delo z vedenjsko in osebnostno motenim otrokom in mladostnikom. Zbirka Iz prakse za prakso*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 20–28.

Gordon, T. (1989). *Trening večje učinkovitosti za učitelje*. Ljubljana: Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše.

- Horvat, M. (2000). Osnovne značilnosti otrok/mladostnikov v slovenskih institucijah za vedenjsko in osebnostno motene. V: Horvat, M., Škoflek, I.. Delo z vedenjsko in osebnostno motenim otrokom in mladostnikom. Zbirka Iz prakse za prakso. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 7–13.
- Kiehn, E. (1997). Socialnopedagoška oskrba otrok in mladostnikov v stanovanjskih skupinah. Ljubljana: Zavod za odprto družbo Slovenija.
- Kobolt, A. (1993). Udeleženci v institucionalni vzgoji – povezovanje in razdvajanje. V: Dekleva, B. (ur). Življenje v zavodu in potrebe otrok (normalizacija): Zbornik gradiv seminarja. Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti, 31–41.
- Kobolt, A. (ur.) (2010). Izstopajoče vedenje in pedagoški odzivi. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Lüssi, P. (1991). Systemische socialarbeit: Praktisches Lehrbuch der Socialberatung. Bern; Stuttgart: P. Haupt.
- Mesec, B. (2009). Metodologija raziskovanja v socialnem delu 1: Načrtovanje raziskave. Študijsko gradivo za interno uporabo. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mešl, N. (2008). Razvijanje in uporaba znanja v socialnem delu z družino – Proces soustvarjanja teoretskega znanja v praksi. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Metljak, V., Kobolt, A., Potočnik, Š. (2010). Narava čustvenih, vedenjskih in socialnih težav se izmika definicijam. V: Kobolt, A. (ur.). Izstopajoče vedenje in pedagoški odzivi. Ljubljana: Pedagoška fakulteta, 87–114.
- Mikuš Kos, A. (1999). Od individualnih razlik do psihosocialnih težav ali motenj – družbena perspektiva. Ljubljana: Zveza prijateljev mladine Slovenije.
- Nastran Ule, M. (1997). Temelji socialne psihologije. Druga dopolnjena izdaja. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Poštrak, M. (2015). Koncepti socialnega dela z mladimi. Socialno delo, 54 (5): 269–280.
- Sande, M. (2004). Uporaba drog v družbi tveganj: Vpliv varovalnih dejavnikov in dejavnikov tveganja. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

Skalar, V. (1995). Okvirni vzgojni program za delo v vzgojnih zavodih, stanovanjskih skupinah, mladinskih skupinah, mladinskih domovih in prevzgojnem domu. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Šoln Vrbinc, P., Jakič Brezočnik, M., Švalj, K. (2016). Vzgojni zavodi: izhodišča za sistemsko ureditev in pilotni projekt. Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Dostopno na: http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/posebne_potrebe/pdf/Vzgojni_zavodi.pdf (27. 4. 2017).

Tivadar, B. (2000). Mladost kot problem: dejavniki prestopniškega vedenja. V: Ule, M., Rener, T., Mencin Čeplak, M., Tivadar, B.. Socialna ranljivost mladih. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za mladino, 143–171.

Tomori, M. (2000). Psihosocialni dejavniki pri mladoletniškem prestopništvu. V: Šelih, A. (ur.). Prestopniško in odklonsko vedenje mladih – vzroki, pojavi, odzivanje. Ljubljana: Bonex, 89–111.

Ule, M. (2011). Spremenjene podobe mladosti in prehodov v odraslost. V: Javrh, P. (ur.). Obrazi pismenosti: Spoznanja o razvoju pismenosti odraslih. Ljubljana: Andragoški center Slovenije, 136–150.

Vec, T. (2011). Moteče vedenje: ozadja in osnovni dejavniki, ki nanj vplivajo. Socialna pedagogika, 15 (2): 125–152.

- (2013). Nastanek in razvoj čustvenih, vedenjskih ter socialnih motenj in oblik pomoči. V: Kaljenje, 12: 32–47.

Videmšek, P. (2012). Prehodnost stanovanjskih skupin – Kje se izgublja proces dezinstitutionalizacije? Časopis za kritiko znanosti, 40 (250): 74–85.

Zaviršek, D. (2012). Notranje in meddržavne posvojitve: od osebnih izkušenj do dobre prakse – priročnik za razvijanje novih strokovnih kompetenc v socialnem varstvu. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

VIRI

Katalog javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki jih izvajajo centri za socialno delo (2016). Skupnost CSD Slovenije. Dostopno na: <https://www.scsd.si/novost-v-katalogu-javnih-pooblastil/items/nov-katalog-jp-121.html> (20.3.2017).

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Izobraževanje otrok s posebnimi potrebami: Priloga k vzgojnemu programu - Zavodi za vzgojo in izobraževanje. Dostopno na:

http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_pedsolsko_vzgojo_in_osnovno_ssolvstvo/ (13.3.2017).

Vzgojni dom Veržej, Dokumentacija: Publikacija doma 2016/2017. Dostopno na: <http://www.vzgojni-zavod-verzej.si/o-domu/dokumentacija> (13.3.2017).

Vzgojni dom Veržej, Dokumentacija: Pravila domskega reda 2016/2017. Dostopno na: <http://www.vzgojni-zavod-verzej.si/o-domu/dokumentacija> (14.3.2017).

Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (2004), Ur. l. RS št. 542-08/90-1/28 (ZZZDR-UPB1). Dostopno na: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina?urlid=200469&stevilka=3093> (20.3.2017).

PRILOGE

PRILOGA 1: VPRAŠALNIK ZA MLADOSTNIKE

Kako se počutiš v vzgojnem domu? Imaš prijatelje, katerim lahko zaupaš? Kako se razumeš z zaposlenimi v vzgojnem domu? Kakšen je tvoj odnos s socialno delavko v vzgojnem domu in kakšen s socialno delavko s Centra za socialno delo?

V vzgojnem domu, kjer bivate čez teden, ste razdeljeni po skupinah in vsaka skupina ima svojo bivalno enoto. Koliko vas biva v tvoji bivalni enoti? Kako poteka vaš popoldan, ko niste pri pouku?

Kako se razumeš z drugimi mladostniki, ki ne bivajo s teboj v bivalni enoti? Se prav tako družite in se razumete med seboj?

Katere osebe so ti v vzgojnem domu najbolj pri srcu? Imaš v vzgojnem domu najboljšega prijatelja ali prijateljico? Ti je katera vzgojiteljica ali vzgojitelj, mogoče socialna delavka dober prijatelj/prijateljica? Zakaj?

Si v vzgojnem domu imel do sedaj že kakšne težave? Bi mi zaupal kakšne? Imaš zdaj mogoče kakšne? Kako jih rešuješ? Prosiš koga za pomoč? Koga? Kako ti ta oseba pomaga? Meniš, da si do sedaj težave, ki si jih imel uspešno rešil?

Si tekom bivanja dobil podporo s strani učiteljev, vzgojiteljev in socialne delavke? So te spodbujali in ti bili na voljo, ko si jih potreboval? Ali meniš, da ti bivanje ni omogočilo osebne rasti ali večjih možnosti v nadaljnjem življenju?

Kam odhajaš čez vikende? K svojim staršem v domači kraj? K začasnim rejnikom? Kaj počneš, kako se počutiš med vikendi?

Kmalu se tvoje šolanje v Veržetu konča.. že veš kam naprej? Boš šel v srednjo šolo? Kam? Ti kdo v zavodu pomaga pri izbiri šole?

Se veseliš odhoda iz vzgojnega doma? Zakaj ja? Zakaj ne?

Imate v vzgojnem domu kakšne priprave na odhod iz zavoda? Se o tem kaj pogovarjate?

Kdo vas pripravlja na odhod? Kako?? Imaš možnost izraziti svoje želje ? Se lahko komu zaupaš, če potrebuješ kaj?

So tudi tvoji starši/sorodniki/zčasni rejniki del priprav na odhod? Kdo se dobiva z njimi? Se dobivate skupaj in skupaj načrtujete tvoj odhod iz zavoda?

Bi si želel še kakšno dodatno pomoč glede prehoda v domače okolje? Bi želel v te priprave vključiti še katero osebo, ki je še ni zraven? Koga?

Zdaj pa si predstavljaš življenje po odhodu iz zavoda. Kakšen je tvoj dan?, Kdo vse je s teboj?, Kje živiš?, Kaj počneš?, Hodiš v šolo?, Pogleš prijatelje iz zavoda? .. malo mi opiši kako si predstavljaš življenje po odhodu iz zavoda.

Hvala za sodelovanje in pomoč pri diplomu.

PRILOGA 2: VPRAŠALNIK ZA ZAPOSLENE V VZGOJNEM DOMU VERŽEJ

Koliko otrok in mladostnikov biva v vaši bivalni enoti? Kakšne starosti? (samo za vzgojitelje)

Menite, da se otroci in mladostniki v vzgojnem domu dobro počutijo – s tem mislim občutek topline, domačnosti, zaupanja med vami in njimi, med mladostniki samimi in občutek, da nekoga skrbi za njih? Ali opazujete kdaj njihovo počutje? Jih vprašate o njihovem počutju?

Kakšna je vaša vloga v zavodu? Kakšne so vaše naloge?

Kako se odzovete v primerih, ko pride do kreganj, nasilja in nestrinjanj v odnosih mladostnik z mladostnikom? Kako v primeru samopoškodovanja? Imate kakšne posebne metode dela ob takih primerih? Ali vključite v svoje delo pogovor z mladostniki o tem kar se je zgodilo?

Veliko prihaja do kreganj med mladostniki ali se večinoma razumejo med sabo in si pomagajo? Zakaj menite, da do teh kreganj in konfliktov prihaja? Kaj je po navadi vzrok za konflikt med mladostniki?

Ali pri svojem delu z otroki in mladostniki uporabljate metode socialnega dela ali pedagoške metode? Če ja, katere? Kako jih uporabljate? Mi lahko podate kakšen primer?

Otroci in mladostniki, ki so nameščeni v vaš zavod so ranljivi mladostniki, ki imajo težave v svojih družinah, so doživljali stiske, niso dobili dovolj podpore v svoji primarni družini. Dobijo mladostniki vašo podporo in pomoč, ko prihaja do tisk in nemoči v zavodu? Kako se jim približate v teh trenutkih? Do kakšnih tisk in problemov največkrat prihaja?

Imate v zavodu posebej pripravljene kakšne programe za pripravo mladostnikov na prehod iz zavoda v domače okolje? Kakšne? Jih redno izvajate?

Menite, da so mladostniki, ki odhajajo iz zavoda v domače okolje, pripravljeni na življenje naprej? Kako to preverjate? Jih tekom celotnega bivanja v vzgojnem domu pripravljate na ta odhod?

Katere strokovne osebe in druge osebe pomembne za mladostnika vključite v pripravo mladostnikov na prehod iz zavoda v domače okolje? (soc. delavka s pristojnega CSD, starši, sorodniki, rejniki??) Kako jih vključite ? Kakšen prispevek dajo pri pripravi?

Imate za mladostnike 8. in 9. razredov v zavodu tudi svetovanje glede šolanja naprej, po odhodu iz zavoda? Kdo jim pri tem pomaga? Na kakšen način- svetovanje, pogovor o željah, skupen obisk informativnih dni, ...?

Imajo mladostniki možnost izraziti svoje želje in potrebe glede nadaljnjega izobraževanja in prehoda iz zavoda v domače okolje? Na koga se po navadi obrnejo? Kdo jim je pri tem na voljo?

Kakšno je vaše mnenje glede mladostnikov po odhodu iz zavoda? Bi se vam zdelo smiselno in uporabno organizirati program, ki bi bil v pomoč mladostnikom po odhodu iz zavoda, če bi naleteli na morebitne stiske in težave? Seveda če bi si pomoč želeli dobiti pri vas, ki ste z njimi preživeli čas osnovne šole? Kakšni so vaši predlogi? Obstajajo takšni programi?

Hvala za vaše odgovore in pomoč pri diplomii.

PRILOGA 3: VPRAŠALNIK ZA STROKOVNO OSEBO S CENTRA ZA SOCIALNO DELO

Kakšna je vaša vloga v primeru otrok in mladostnikov, ki se jih namešča v vzgojno izobraževalni zavod Veržej?

Kako jim pomagata? Kakšen je vaš odnos z mladostniki, ki jih namestite v zavod?

Ste mladostnikom na voljo, ko imajo določena vprašanja, rabijo kakšno pomoč in se soočajo s stiskami?

Kolikokrat mesečno se z mladostnikom dobite?

Kakšne metode dela uporabljate pri delu in odnosu z mladostnikom? Uporabljate tudi metode socialnega dela? (vzpostavljanje delovnega odnosa, perspektiva moči, ...)

Ste prisotni tudi pri svetovanju mladostnikom glede nadaljnjega šolanja po odhodu iz zavoda? Kdo gre z mladostnikom na informativne dneve za srednjo šolo? Imajo možnost izbire, na katero šolo bodo šli na informativne?

Glede na to, da ste prva oseba za mladostnika pri namestitvi v zavod, ste tudi pristojni za pripravo mladostnika na odhod iz zavoda?

Ste prisotni pri programih za pripravo mladostnika na odhod iz zavoda v domače okolje? Kakšni so ti programi? Nudijo mladostniku dovolj podpore in pomoči na tem prehodu? Kako vi gledate na te priprave mladostnika?

Katere strokovne osebe so vključene v pripravo mladostnika na odhod iz zavoda? Vključite v te priprave tudi starše, mogočečasne rejnike mladostnikov, mladostnikove sorodnike, če nimajo staršev?

Menite, da vzgojno izobraževalni zavod Veržej, s svojimi programi, že vseskozi bivanja otrok in mladostnikov v zavodu, le te kakovostno pripravlja na življenje po odhodu iz zavoda? Ali so potrebne kakšne spremembe na tem področju?

Kakšno je vaše mnenje glede mladostnikov po odhodu iz zavoda? Bi se vam zdelo smiselno in uporabno organizirati program, ki bi bil v pomoč mladostnikom po odhodu iz zavoda, če bi naleteli na morebitne stiske in težave? Seveda če bi si pomoč želeli dobiti v samem zavodu, kjer so se izobraževali in bivali, v času osnovne šole? Kakšni so vaši predlogi? Obstajajo takšni programi?

Hvala za vaše odgovore in pomoč pri diplomi.

PRILOGA 4: KVALITATIVNA ANALIZA - INTERVJUJI Z MLADOSTNIKI

PODČRTOVANJE RELEVANTNIH IZJAV IZ INTERVJUJEV MLADOSTNIKOV IN MLADOSTNIC

MLADOSTNIK/-CA A (MA)

Kako se počutiš tukaj v vzgojnem domu?

Sedaj se že boljše počutim, sploh zato ker imam prijateljice tu (MA1). Ker jim lahko zaupam (MA2). Na začetku ko nisem še nikogar poznala mi je bilo težko (MA3). Najbolj mi ni fajn ker se moremo dosti učiti (MA4). To me moti, da nas vzgojitelji in učitelji dosti opozarjajo na učenje (MA5) in ker moram narediti tako kot mi vzgojitelj pravi (MA6). Tega doma ni bilo in zato nisem vajena (MA7). Ni slabo in ni tak dobro (MA8).

Kako se razumeš z zaposlenimi v vzgojnem domu?

V redu (MA9), vzgojiteljici K in K sta zelo v redu (MA10), edino vzgojitelj mi ni najbolj pri srcu, ker je zelo osoren in strog (MA11). Vzgojiteljicama lahko zaupam in povem kaj je narobe, če imam kakšne težave (MA12). Razumeta me in mi pomagata (MA13).

Kakšen je tvoj odnos s socialno delavko v vzgojnem domu?

Lep (MA14). Lahko ji zaupam kaj se dogaja doma, kako mi je doma (MA15). Tako kot vzgojiteljici v skupini, me tudi ona razume in mi pomaga (MA16). Na začetku nisem veliko bila pri njej, edino tisto kar je bilo potrebno (MA17), sedaj pa ko kaj rabim in me kaj zanima vedno stopim k njej in se z njo pogovorim (MA18). Pove mi tudi, kaj je izvedela od druge socialne, tiste s centra za socialno delo (MA19).

Kaj pa odnos s socialno delavko s centra za socialno delo?

Tudi tista socialna delavka je fajn (MA20). Najbolj mi je všeč, da sta obe socialni delavki zelo prijazni in razumeta situacijo doma (MA21). Lahko jima vse povem in zaupam (MA22).

Koliko vas živi skupaj v vzgojni skupini? Kako poteka vaš popoldan, ko niste v šoli?

Z mano skupaj nas je 9 deklet. Ko pridemo iz šole imamo malo počitek in druženje, ob četrtkih po navadi kaj spečemo, kakšne muffine ali pecivo. To mi je zelo všeč. Potem imamo vsak dan tudi čas, ki je namenjen samo učenju in delanju domačih nalog za šolo – to je od 15.30 do 17.00.

Kako se razumeš z drugimi mladostniki, ki so v vzgojnem domu in niso v tvoji skupini? Se družite tudi z njimi?

Dobro se razumemo (MA23), se pogovarjamo (MA24), ampak so predvsem drugi vzgojitelji, iz drugih skupin, proti druženju med skupinami (MA25) Ampak meni to odgovarja, ker sem bolj taka samosvoja in sem raje samo v naši skupini (MA26)

Katere osebe so ti v vzgojnem domu najbolj pri srcu? Imaš najboljšo prijateljico ali prijatelja?

Ja, najbolj se razumem s prijateljico L. (MA27) Pri njej se mi zdi, da se ji lahko zaupam. Njej lahko vse povem (MA28) Tudi ko sem bila na začetku žalostna sem se z njo največ družila (MA29). Tudi z drugimi dekleti v skupini se razumemo, ampak jim ne zaupam kot Lauri ker se mi zdi, da ne bodo zadržala za sebe to kar jim povem (MA30)

Kaj pa od zaposlenih? Se s katerim razumeš tako, da bi lahko rekla, da je tvoj prijatelj ali prijateljica?

Ja, z vzgojiteljicama K in K, pa tudi s socialno delavko V. (MA31) Sploh zato, ker jim lahko zaupam in povem kaj me teži. Razumejo me... (MA32) vzgojitelj A je čisto drugačen kakor vzgojiteljici, čudno se obnaša in je preveč strog (MA33)

Si v vzgojnem domu imela do sedaj kakšne težave? Bi mi zaupala kakšne in kdo ti je pomagal takrat?

Ja, ko sem prišla v vzgojni dom sem jokala (MA34) Najbolj zato, ker 1 mesec sploh nisem smela domov, pa tudi moja mlajša sestra ne (MA35). Ko sem videla, da ona joka in da je žalostna, sem tudi sama bila, ker mi je bilo težko (MA36) Najbolj sem bila srečna, ko je prišla na obisk mama (MA37), takrat ko nisva smeli domov. Domov nisva smeli zaradi situacije doma – oče je pil in celo bil nasilen nad mamo (MA38). Nad

nama ni bil nasilen, ampak nad mamo pa ja(MA39). Takrat sem se zaupala prijateljici Lauri tukaj v vzgojnem domu(MA40). Najprej prva dva tedna ne, potem pa že ja. Tudi psihologinja mi je pomagala.(MA41)

Si tekom bivanja v vzgojnem domu dobila podporo s strani učiteljev, vzgojiteljev in socialne delavke? Te spodbujajo ko to potrebuješ?

Ja, ko kaj potrebujem, sploh pogovor, so mi vedno na voljo, sploh vzgojiteljice in socialna delavka. (MA42) Zelo mi je fajn, ko me učitelji in vsi ostali spodbujajo. (MA43) sploh ko dobim slabšo oceno. Pravijo, da se bom pa naslednjič bolj potrudila in dobila boljšo oceno, ali pa potrudi se pa bo naslednjič sigurno boljše. To rabim, to me razveseli in imam več volje potem za naprej.(MA44)

Meniš, da ti bo bivanje v vzgojnem domu, kasneje, ko boš odšla, pomagalo? Si dobila kaj za sebe?

Ja, veliko sem se naučila tukaj.(MA45) Sploh v šoli, ker imamo pomoč, ki je doma nisem imela.(MA46) Doma se nisem učila in ni bilo nikogar, ki bi me tako priganjal in pomagal kot tukaj.(MA47) Zdaj mi to ni fajn, ampak mislim, da mi bo kasneje to pomagalo.(MA48)

Kam odhajaš čez vikende?

Domov. Edino ko ne smem, ker če dobim slabo oceno in vidijo vzgojitelji da se ne trudim, takrat ne smemo domov in se moramo več učiti čez vikend tukaj.(MA49) To mi ni všeč.(MA50) Tudi če se kaj grdo obnašamo ne smemo domov.(MA51)

Kako pa se počutiš čez vikend ko lahko greš domov k družini?

Zelo fajn, to mi je všeč.(MA52) Edino ni mi fajn, da v nedeljo že moram po kosilu nazaj v vzgojni dom. Takrat ko bi še rada bila s svojo mamo pa očetom. (MA53) Pa doma niso tako strogi, ni se mi treba toliko učiti in paziti na red kot tukaj. Tudi ni mi treba vsakič ko kaj rabim prositi za tisto. Ker tukaj v domu moram povedati: »prosim lahko dobim ...« jaz pa tega nisem navajena in pozabim. (MA54) In doma je zdaj boljše, oče več ne pije, ker sem mu jaz povedala, da če bo še naprej pil, da lahko gre.(MA55) Grdo sem to povedala ampak bilo mi je težko. (MA56)

Še malo pa končaš šolanje tukaj v Veržaju. Kam želiš naprej?

Želim si obiskovati srednjo ekonomsko šolo v Murski Soboti.(MA57) Hodila bi v program trgovec. Ampak me je malo strah. Ker sem taka bolj samosvoja in me je strah ko moram tak med nepoznane ljudi. (MA58)

Ti kdo v vzgojnem domu pomaga pri izbiri srednje šole?

Ja imeli bomo svetovanje in pogovor pri socialni delavki.(MA59) Moja prijateljica je že imela pogovor s socialno delavko, mislim da sem jaz na vrsti jutri. Tudi vzgojiteljica mi je kaj povedala in sva se pogovarjali o tem.(MA60) Ampak predlagajo mi tudi mladinski dom v Mariboru(MA61), samo jaz nočem tja, jaz bi rada hodila sem v trgovsko v Mursko Soboto.(MA62)

Se veseliš odhoda iz vzgojnega doma?

Ja pa ne.(MA63) Veselim se ker bom lahko spet bolj svobodna, ne bom več pod takšnim nadzorom kot sem zdaj tukaj.(MA64) Ampak bom pa pogrešala prijateljice in vzgojiteljice v domu, zaradi tega edino ne.(MA65)

Imate v vzgojnem domu kakšne priprave na odhod ? Se o tem kaj pogovarjate?

Vem, da bomo imeli na koncu sestanek s starši pa z vsemi, ker so ga imeli tudi lansko leto tisti, ki so odšli iz vzgojnega doma. (MA66) Pogovarjamo se o tem šolanju naprej, kaj drugo ne.(MA67)

Imaš možnost izraziti željo kaj si želiš za naprej? Ja na sestanku bom lahko kaj povedala. (MA68) ampak pravijo, da se center za socialno delo odloča o tem, ali grem potem domov ali kako naprej. (MA69)

So tvoji starši del priprav na odhod? Kdo se dobiva z njimi?

Ja na ta sestanek pridejo tudi moji starši. (MA70) ampak drugače nimamo posebnih priprav.(MA71)

Bi si želela še kakšno dodatno pomoč glede odhoda iz vzgojnega doma?

Ne, tako smo imeli že veliko delavnic pa vsega, to meni ni všeč.(MA72) Nič drugo ne potrebujem, edino mogoče pomoč v srednji šoli, če mi ne bo šlo. (MA73)

Zdaj pa si predstavlja življenje po odhodu iz vzgojnega doma. Kakšen je tvoj dan? Kaj si želiš? Kje živiš? Imaš družino? Pogrešaš prijatelje in zaposlene v vzgojnem domu?

Hočem narediti srednjo šolo in imeti službo. (MA74) Tudi družino pa enega otroka samo. (MA75) Pa stanovanje ali hišo. (MA76) Hočem hoditi v službo pa potem domov. Kot vsi. (MA77) Samostojna želim biti. (MA78)

MLADOSTNIK/-CA B (MB)

Kako se počutiš tukaj v vzgojnem domu?

Včasih dobro, včasih slabše. Nekateri dnevi so boljši, drugi slabši. (MB1) Velikokrat se slabo počutim zaradi šole, če dobim kakšno slabo oceno. (MB2) tudi zaradi deklet tukaj, s katerimi živim. (MB3) Včasih se kaj kregamo, ker se ne razumemo med sabo, se kaj »šinfamo«, potem sem slabše volje. (MB4)

Imaš v vzgojnem domu prijatelje, prijateljice, katerim lahko zaupaš?

Ja. N in A.. Z N se pozna že prej, ker živi zelo blizu mojega doma, A je pa prišla sem v vzgojni dom lansko leto. (MB5)

Kako pa se razumeš z zaposlenimi v vzgojnem domu?

Z nekaterimi slabše, z nekaterimi boljše. (MB6) Najbolj se razumem z vzgojiteljico K, ker je zelo prijazna, poslušam me, če ji želim kaj povedati in tudi najbolj ji lahko zaupam. (MB7) Zdaj tudi drugi vzgojitelji so v redu. (MB8) tistim, pri katerih sem bila v skupini lansko leto, tudi bolj zaupam. (MB9)

Kakšen odnos pa imaš s socialno delavko v vzgojnem domu?

Z njo se ne pogovarjam prav veliko. (MB10) Niti se nočem in ne da se mi. (MB11) Večkrat me kaj sprašuje, jaz pa ne maram vprašanj. Ker se celo življenje vrti samo okrog vprašanj. (MB12) Ni mi všeč, da ko nisem razpoložena za vprašanja, da me takrat največ sprašujejo. (MB13)

Kaj pa ko pride do kakšne stiske, ko bi na primer rabila pogovor s kom? Tudi takrat se nočeš pogovarjati?

Ja takrat bi se, samo me takrat nobeden noče poslušati. (MB14) Tako je, ko rabim pogovor me ne poslušajo, ko pa ne rabim pa bi se vsi nekaj pogovarjali. (MB15)

Kakšen odnos imaš s socialno delavko iz centra za socialno delo?

Jaz v redu (MB16), ampak moji starši pa ne. (MB17) Njim gre ona na živce (MB18), ampak meni je pa všeč.

Se veliko srečuješ z njo?

Ne, mogoče se srečava dva krat ali tri krat na leto, ko pride sem v vzgojni dom, drugače po telefonu se ne slišiva, da bi se kdaj pogovarjali. (MB19) Ampak meni je to čisto dovolj, teh dva krat ali tri krat na leto. (MB20) Bi pa bilo fajn, če bi se kdaj slišali kaj po telefonu. (MB21)

Koliko vas živi skupaj v vzgojni skupini? Kako poteka vaš popoldan, ko niste v šoli?

Tukaj nas je vse skupaj 9 punc. Tudi vse skupaj v vzgojnem domu je samo nas 9, ostalo so fantje. Ko pridemo iz šole imamo najprej kosilo, potem imamo prosti čas, ko delamo razne dejavnosti, recimo imamo kakšne zavodske dejavnosti, na primer včeraj smo imeli tek na smučeh, danes ima učitelj Škrjanec računalništvo, učiteljica Lidija ima likovno ipd. Večinoma v prostem času gremo ven na sprehod, se pogovarjamo z dekleti v skupini, včasih tudi počivamo v svojih sobah.

Kako pa se razumeš z ostalimi fanti, ki niso v tvoji skupini?

V redu se razumem z ostalimi iz vzgojnega doma. (MB22) Imam tukaj tudi fanta, zdaj sva skupaj dva tedna in z njim se razumeva. (MB23) Družimo se edino v šoli, ker popoldne moramo biti v svojih skupinah. (MB24) Sicer teh pravil, zakaj se ne smemo družiti ne razumem, ampak naj bo. (MB25) Razen če kaj potrebujemo od koga v drugi skupini, lahko gremo prosit.

Katere osebe so ti v vzgojnem domu najbolj pri srcu?

Tisti so mi najbolj pri srcu, s katerimi hodim v šolo – moji sošolci. Najbolj V, A in K. (MB26) A je A, ampak ga kličemo A. Včasih se kaj zbadamo med sabo ampak to mi je smešno. (MB27)

Kaj pa med zaposlenimi?

Učiteljica K mi je najbolj pri srcu, ker ji lahko zaupam in je zelo prijazna. (MB28)

Si tukaj v vzgojnem domu že doživela kakšne stiske, imela kakšne probleme?

Ja, velikokrat sem si želela domov in takrat sem bila žalostna in jezna. (MB29) zato sem tudi malo znorela. Začela sem kričat, včasih sem tudi kaj vrgla in polomila. (MB30)

Te je takrat, ko si bila žalostna in doživljala to stisko, kdo vprašal, kaj je narobe, če potrebuješ kaj?

Ja, lanska bivša gojenka M in tudi A sta mi bile v oporo. (MB31) Ampak ju letos več ni tukaj v domu.

Kaj pa trenutno? Imaš kakšne težave in bi mi jih želela zaupati?

Ja včasih. Nekatero težavo so tukaj s puncami s katerimi živim, so pa večinoma težave doma. (MB32) Prejšnji vikend sem se skregala s svojo mamo, ko sem bila za vikend doma in sedaj je rekla, da me noče več videti, zato sem ta vikend ostala tukaj v vzgojnem domu. (MB33) Pa niti ne vem točno kaj sem naredila narobe. (MB34)

Prosiš ob teh stiskah in problemih koga za pomoč trenutno in kako ti pomagajo?

Ja, vzgojitelj in tudi moje prijateljice tukaj v skupini prosim za pomoč ko sem v stiski. (MB35) Največkrat mi pomagajo s pogovorom in podporo. (MB36)

Meniš, da si do sedaj te težave uspešno rešila?

Ja sem jih, s tem, da ko sem kričala, mi je pomagalo. S kričanjem sem si pomagala in mi je bilo potem lažje. (MB37)

Si tekom bivanja v vzgojnem domu dobila podporo s strani učiteljev, vzgojiteljev in socialne delavke? So te spodbujali in ti bili na voljo?

Ja sem dobila. Ampak spodbujali pa so me letos prvič, saj sem prvič dobila enko v šoli. (MB38) Takoj na začetku 8. razreda pri slovenščini, ker nisem vedela kaj lahko od učiteljice pričakujem, nisem vedela kako sprašuje, ker smo dobili novo učiteljico. Ampak sem si oceno takoj popravila.

Zdaj če pogledaš te dve dobri leti ko bivaš tukaj v vzgojnem domu. Bi lahko rekla, da si dobila kaj za sebe, za svojo prihodnost tukaj?

Ja, veliko sem se že naučila tukaj v vzgojnem domu. (MB39) Recimo kako poskrbeti za stanovanje, ko boš odrasel, tudi kam ne smeš zahajati. Tudi to, da ne smem kričati, kako se obnašati primerno. (MB40) To mi bo tudi pomagalo pri odločanju ko ne bom več v vzgojnem domu. (MB41)

Kam pa odhajaš čez vikende? K svojim staršem ali sorodnikom?

Ja do sedaj sem hodila k mami, zdaj pa je mama rekla, da k njej več ne smem in da bom mogla k atiju hoditi. Zato ker sva se prejšnji vikend skregale. Ampak jaz nočem k atiju, jaz bi k babici. Mama mi je rekla celo da me nikoli več noče videti in to mi še nikoli ni rekla.

Kaj pa si po navadi počela med vikendi?

Ven sem šla, na telefonu sem bila, s sestro sva se igrale, z mamo se pa nikoli nisva pogovarjali, redko bolj. Z mamo se že od malega ne razumeva. (MB42) Najboljše se počutim če sem pri babici. (MB43) Če sem pri atiju se sploh dobro ne počutim, ker nimam nobenega prijatelja. (MB44)

Že kaj razmišljaš kam si želiš naprej v srednjo šolo?

Zdaj še ne vem, ampak si želim ali na frizersko ali pa na likovno. (MB45) Upam da bom takrat živela pri babici. (MB46) Ampak babica je že tudi imela prepoved približevanja ker je moja mama tako želela pa sploh ne vem zakaj. (MB47)

Se že kaj pogovarjate o šolanju naprej tukaj v vzgojnem domu? Si imela kakšno svetovanje že?

Ne. Pa to se mi niti ne da pogovarjati, ker kamor koli bom šla v šolo bom dobila delo (o šolanju naprej). (MB48) Edino z babico se veliko pogovarjava o šoli. (MB49) Pa tudi o obleki za birmo se pogovarjava in iščeva po internetu.

Se že veseliš naslednjega leta, ko boš lahko odšla z vzgojnega doma?

Ja, zelo se veselim odhoda iz vzgojnega doma. (MB50) Da bom lahko šla domov, pa v srednjo šolo. (MB51) Želim si biti bolj svobodna. (MB52) Verjetno bom šla v mladinskega živeti med tednom. (MB53)

Imate mogoče kakšne priprave na odhod iz vzgojnega doma?

Ne, nimamo priprav na odhod. (MB54) Niti se mi ne bi dalo to pripravljati življenje naprej, ker mislim, da se v srednji šoli to vse naučimo. (MB55)

Te pa mogoče kateri od vzgojiteljev kaj vpraša? Ali potrebuješ kakšno pomoč, če te kaj zanima glede odhoda iz doma, kako bo v prihodnje, ko več ne boš tu?

Ne, edino kar se pogovarjamo je o šolanju naprej. (MB56) To če bi kaj potrebovali za naprej, ali če bi se še radi kaj pogovarjali o odhodu, to pa ne. (MB57)

Meniš, da lahko tukaj v vzgojnem domu izraziš svoje želje?

Niti ne. Razen lansko leto ko sem predlagala, da če bi lahko hodila jahat, se mi je to uresničilo, ampak zdaj več tega nimamo, ker je mrzlo vreme. Pa tudi sem vprašala, če bom lahko potem ko več ne bo mrzlo, hodila, pa so rekli da ne, tako da ne vem kako ob. Drugače pa menim, da ne morem izraziti svojih želja tukaj. (MB58)

Se lahko komu tukaj v vzgojnem domu zaupaš, ko imaš kakšne stiske?

Niti ne, puncam edino, pa nekaterim vzgojiteljem. (MB59) Ampak nerada se zaupam, ker so me nekateri vzgojitelji in tudi punce že velikokrat izdali. (MB60) Ko sem jim nekaj povedala in zaupala, so povedali naprej drugim vzgojiteljem in to mi sploh ni bilo všeč, ker sem jim povedala, da bi jaz želela, da to ostane med nami. (MB61)

Se tvoji starši, tvoja babica, vključujejo tukaj v sestanke, v pogovore o tebi in o tem kako napreduješ?

Ja včasih se. (MB62) Ko imamo kakšne delavnice potem pridejo. (MB63) Niti si ne želim, da bi se kaj več, ker se itak z mamo ne razumemo. (MB64) Se pa dobijo tudi pri timske sestanke skupaj z vzgojitelji, socialno delavko, psihologinjo, socialno delavko s centra. (MB65)

Ste se kdaj do sedaj dobili, da bi načrtovali tvoj odhod iz doma?

Ne še.

Bi si po tem, ko odideš iz doma naslednje leto, še želela kakšnih stikov s tukajšnjimi vzgojitelji, prijatelji, bi si želela kakšne pomoči, če bi jo potrebovala?

Niti si ne želim stikov kasneje, razen od prijateljic in mogoče vzgojiteljice K. (MB66)

Meniš, da bi naslednje leto, ko se boste kaj dobivali in pogovarjali o tvojem odhodu, morali vključiti tudi tvojo babico?

Ja želim si, da bi bila babica vključena v sestanke o mojem odhodu iz vzgojnega doma. (MB67)

Zdaj pa si predstavlja življenje po odhodu iz vzgojnega doma. Kakšen je tvoj dan? Kaj si želiš? Kje živiš? Imaš družino? Pogrešaš prijatelje in zaposlene v vzgojnem domu?

Ja bolj bom svobodna, internet bom imela pa telefon. (MB68) Z babico se bom več družila, kot pa z mamo. (MB69) Tudi s prijatelji se bom veliko družila. (MB70) Hodila bom tudi v šolo, ampak se še moram točno odločiti kam. (MB71) Mislim, da se bom potem zaposlila kot frizerka pri mamini prijateljici. Želim si pa tudi postati likovni umetnik, ker mi je to zelo všeč. (MB72) Pogrešala bom prijateljice iz doma, vendar ne vseh.

MLADOSTNIK/-CA C (MC)

Kako se počutiš tukaj v vzgojnem domu?

V redu, sedaj mi je že boljše kot je bilo takrat ko sem prišla. (MC1) Nekaterim lahko zaupam, nekaterim ne (MC2), drugače se pa počutim dobro.

Imaš mogoče prijateljico, kateri lahko zaupaš?

Ja, najbolj zaupam svoji sostanovalki, s katero sva skupaj v sobi(MC3) – N ji je ime. Ona je eno leto mlajša od mene in je bila že dva meseca tukaj ko sem jaz prišla.

Kako se razumeš z zaposlenimi v vzgojnem domu? Kakšen odnos imate?

Z enimi zaposlenimi se bolj razumem, z drugimi manj.(MC4) Z vzgojiteljico K se res dobro razumem. Če je kaj narobe in če vidi da sem slabe volje, me pokliče k sebi in mi pomaga, se z nami pogovarja.(MC5)Karkoli zaupam njej, ona ne govori drugim tega. (MC6)

Kakšen odnos pa imaš s socialno delavko iz vzgojnega doma?

Ja s to soc. delavko tukaj v vzgojnem domu se dobro razumem, tudi ona mi je fajn. (MC7) Z njo hodimo v Gornjo Radgono v doma starejših v sklopu krožka, ki ga ona vodi. Takrat smo veliko skupaj in se pogovarjamo, nam tudi pomaga če potrebujemo kakšno pomoč. Tudi njej lahko zaupam kot vzgojiteljici iz skupine. (MC8)

Kako pa se razumeš s socialno delavko iz centra za socialno delo?

Ne dolgo nazaj sem dobila novo socialno delavko in se ne slišiva kaj preveč veliko.(MC9) S tisto prej sva se več in to mi je bilo všeč, saj sem ji lahko tudi vse povedala in ji zaupala. (MC10) Upam da bo tudi s to enako, za praznike je že prišla na nastop. (MC11)

Koliko vas živi skupaj v vzgojni skupini in kakšen je vaš popoldan, ko pridete od pouka?

Dekleta smo samo, nas je pa 9 vse skupaj. Ko pridemo od pouka gremo najprej na kosilo, potem naredi vsak svoje delo – v skupini pometamo, čistimo, potem imamo prosti čas, ob pol 4 se nam začne malica, potem pa ob 4 začnemo učne ure vse do pol 7. Takrat ko imamo učne ure nam vzgojitelji pomagajo. Bi bilo pa lepo, če bi lahko prišli k nam kakšni prostovoljci, saj nas je precej in bi nam lahko pomagali pri nalogah in učenju.

Kakšen odnos pa imate z drugimi, ki so še v vzgojnem domu v ostalih vzgojnih skupinah? Zdaj si že vse spoznala ne?

Ja, dobro se razumemo tudi z ostalimi iz drugih skupin. (MC12) Čez dan se ne družimo, edino med poukom ko mamno odmore. (MC13) Bi se lahko več družili v prostem času. (MC14) Bolj se kregamo v skupini, me punce, ker pride do kakšnih zmerjanj, včasih katera kaj naredi pa obtoži drugo. (MC15)

Katere osebe so ti v vzgojnem domu najbolj pri srcu?

A in N sta mi najbolj pri srcu od sostanovalk. Od vzgojiteljev pa tudi vsi, najbolj K, ampak vsak ima svoje meje, eni več drugi manj.(MC16)

Si v vzgojnem domu do sedaj imela že kakšne težave in bi mi želela zaupati kakšne?

Ja, večinoma doma, ker se z mamno nisem čisto dobro razumela, k očetu pa nisem veliko hodila.(MC17) Bila sem zelo žalostna, nisem imela prijateljev in nisem vedela kaj naj naredim. (MC18) Mama in oče sta ločena. (MC19) Z očetom se zelo malo slišim, ker se z mamno ne razumeta dobro. (MC20)

Kako si se lotila reševanja teh problemov?

Na začetku ko sem prišla v vzgojni dom sem jima povedala, da to tako ne bo šlo in sta videla, da se bosta mogla začeti pogovarjati in skupaj sodelovati. (MC21) Od takrat je boljše se mi zdi. (MC22) Tukaj sem tudi povedala vzgojiteljici kaj me je težilo in sva se pogovarjali, kar mi je pomagalo in sem se potem bolje počutila.(MC23) Vzgojiteljica mi je pomagala s tem, da se je pogovarjala z mano, mi povedala da bo boljše, da se bo rešilo.

Meniš, da si te probleme in stiske uspešno rešila?

Ja. Sem rešila.

Si tekom bivanja do sedaj dobila podporo učiteljev, vzgojiteljev in socialne delavke, ko si jo potrebovala? Tudi spodbudo?

Ja sem dobila podporo in spodbudo.(MC24) Všeč mi je ko me nekdo spodbuja, ker potem imam več volje za naprej. (MC25)

Zdaj si tukaj že štiri mesece. Meniš, da ti bo bivanje tukaj v vzgojnem domu pomagalo v prihodnje, ko več ne boš živela tukaj in boš hodila v srednjo šolo, boš živela doma? Kako?

Najbolj mi je všeč, da bom tukaj lahko uspešno zaključila šolanje. (MC26) Do sedaj sem si uspela popraviti vse ocene, saj sem ko sem prišla sem imela veliko negativnih ocen. (MC27) Tukaj imamo učno pomoč in to mi zelo pomaga, ker če bi bila doma, ne vem kako bi bila sedaj z ocenami. (MC28) Boljše se počutim kot sem se prej. Dobila sem tudi nove prijatelje tukaj, ker ji prej nisem imela veliko. (MC29)

Kam odhajaš med vikendi? K mami ali očetu?

Zdaj odkar sem tukaj v vzgojnem domu veliko odhajam tudi k očetu, kamor prej nisem veliko hodila, ker se nista razumela. Potem tudi k mami. Rada grem k očetu, ker imam tam brata - polbrata, ki ga ima oče z drugo partnerko in se zelo dobro razumeva. (MC30)

Kaj počneš med vikendi in kako se počutiš?

Včasih kam gremo. Pomagata mi pri učenju. Pogovarjamo se tudi o tem kako mi je tukaj v vzgojnem domu. Z mamo se od takrat ko sem v vzgojnem domu veliko bolje razumeva. (MC31) Se je precej spremenila se mi zdi. Ker več hodim k očetu kot prej pa imam tudi z njim dosti boljši odnos in vidim, da mu lahko vse zaupam. (MC32) Počutim se pa super med vikendi ko grem domov. (MC33)

Ti si sedaj v 8. razredu. Boš šolanje v 9. razredu dokončala tukaj v vzgojnem domu ali doma?

Ja. Tukaj želim dokončati šolanje ker mi veliko bolj uspeva in imam pomoč. (MC34)

Že kaj razmišljaš o srednji šoli? Se tukaj v vzgojnem domu tudi z vami, ki hodite v 8. razred pogovarjajo kaj o tem?

Ja. Želim iti na turistično šolo v Mariboru. Želim si postati turistična vodička. (MC35) Zato sem se z učiteljico tudi pogovarjala, da bom imela še dodatno nemški jezik, ker sedaj imamo samo angleščino. (MC36) O tem se že pogovarjamo, nas sprašujejo o tem kam si želimo. (MC37) To mi je všeč, ker se lahko malo naučimo o tem kaj vse so možnosti. (MC38) Prejšnjikrat je vzgojiteljica K skupaj s sestanovalko, ki obiskuje 9. razred, gledala srednje šole in smo se potem pogovarjali o tem kaj si želimo. (MC39) Pa tudi socialna delavka nam je povedala, da če katero kaj zanima, da je vedno na voljo, da lahko pridemo vprašat. (MC40)

Če pomisliš na naslednje leto, ko boš lahko odšla iz vzgojnega doma. Se veseliš odhoda ali ne?

Na nek način se veselim odhoda iz vzgojnega doma ja, na nek pa ne. (MC41) Ne zato, ker bom pogrešala nove prijateljice in prijatelje, tudi vzgojitelje, ker sedaj lahko rečem živimo skupaj čez teden in smo veliko skupaj. (MC42) Tukaj imamo vseeno vzgojitelje, ki nekako pazijo na nas in vsaj meni to veliko pomaga, skupaj z nami se učijo in so nam v pomoč pri nalogah in učenju, ko to potrebujemo. (MC43)

Meniš, da vas tukaj v vzgojnem domu pripravljajo na odhod? Govorite kaj o tem ali imate kakšne delavnice prav na to temo?

Lahko bi se več pogovarjali o odhodu iz vzgojnega doma. (MC44) Drugače vsak četrtek kaj kuhamo ali pečemo, tisti ki so kdaj čez vikend tukaj tudi pečejo pico. (MC45) Bi pa bilo fajn če bi se kaj več pogovarjali o tem kako naprej, ko odidemo od tu. Lahko bi imeli kakšno delavnico na to temo. (MC46)

Imaš tukaj v vzgojnem domu možnost izraziti svoje želje? Komu?

Ja, lahko izrazim svoje želje. Največ vzgojiteljem, ker smo veliko skupaj. (MC47) Je pa odvisno od tega kaj si želimo tukaj v vzgojnem domu, saj vsega nikoli ni mogoče uresničiti. (MC48)

Bi si naslednje leto, ko boš odšla iz vzgojnega doma in ko boš že hodila v srednjo šolo, želela kakšne pomoči s strani teh vzgojiteljev tukaj v vzgojnem domu, bi želela še naprej ostati v stiku z njimi, da bi ti pomagali pri učenju, pri odločitvah za naprej, če bi prišlo do kakšnih stisk?

Ja, zelo rada bi ohranila stike s prijatelji in vzgojitelji, sploh zato ker jih imam rada. (MC49) Glede učne pomoči pa tudi, če bi rabila kakšno pomoč pri učenju in odločanju, bi bilo super, če bi se lahko obrnila spet na vzgojitelje. (MC50) Tudi za pogovor bi se bilo fajn obrniti na vzgojitelje tudi kasneje. (MC51)

Sedaj pa mi opiši malo kako si predstavljaš življenje po odhodu iz vzgojnega doma? Kakšen bo tvoj dan, boš hodila v šolo, boš pogrešala prijatelje iz vzgojnega doma?

Mislim, da mi bo v srednji šoli šlo, ker se bom učila, saj nočem več dobivati slabih ocen. (MC52) Želim si uspešno končati srednjo šolo. (MC53) Želim si tudi, da se bomo dobro razumeli z mamo in očetom še naprej, da si bomo zaupali in se imeli radi. (MC54) Pogrešala bom vse tukaj v vzgojnem domu s katerimi se družim.

MLADOSTNIK/-CA D (MD)

Kako se počutiš v vzgojnem domu?

Na začetku je bilo kar težko, potem pa se sproti počasi navadiš na to da moraš dati to skoz.(MD1) Tukaj se počutim domače. (MD2) Bi seveda bilo boljše doma ampak se pač navadiš. (MD3)

Imaš v vzgojnem domu prijatelje katerim lahko zaupaš?

Ja, najbolj se razumem z A. (MD4) Njej lahko tudi zaupam če želim in ona mi je tu še nekak najboljša prijateljica. (MD5)

Kako se razumeš z zaposlenimi v vzgojnem domu - vzgojitelji?

V redu se razumem z vzgojitelji.(MD6) Jaz imam eno slabo izkušnjo od prej, ko sem bila še v mladinskem domu, kjer je prišlo do nasilja in sem zato tudi hodila na sodišče. (MD7) Tukaj je veliko boljše glede vzgojiteljev. Lahko bi rekla da je tu super.(MD8) Z vzgojiteljico K sva kot da bi bile prijateljice že ne vem kako dolgo. (MD9) Lahko ji vse zaupam, ona namreč vse ve. (MD10) Najbolj mi je všeč, da ti vse nekako z lepo besedo pove, ne pa kot da bi bil nekaj manj vreden. (MD11)

Kakšen je tvoj odnos s socialno delavko v vzgojnem domu?

Kar dober. Imava kar nekaj stikov. Skupaj tudi hodimo v dom starejših v G. Radgono. (MD12) Njen odnos do mene je dober in ljubezniv, tudi njej lahko zaupam. (MD13)

Kako pa se razumeš s socialno delavko s centra za socialno delo?

Z njo imam zelo malo stikov. (MD14) Mislim da sem jo do sedaj samo dva krat videla. Ko je prišla na timski sestanek na začetku in na eno prireditev. (MD15) Ima bolj moja mama stike z njo. (MD16) Pa niti je ne želim kaj dosti videti ker mi ni všeč. (MD17) Sem pa od mladinskega zamenjala že dve socialni delavki s centra. (MD18)

V vzgojnem domu ste razdeljeni v vzgojne skupine. Koliko vas biva v tvoji skupini in kako poteka vaš popoldan?

Tukaj nas je 9. Odvisno je kdaj prideš iz šole. Po navadi imamo kosilo, če moramo še na eno uro v šolo potem gremo, jaz hodim tudi jahat, tako da zdaj ko bo spet lepo vreme bom hodila. Potem imamo prosti čas, malico in še učne ure. Če je lepo vreme potem gremo tudi kaj ven na sprehod.

Kako se razumeš z drugimi mladostniki, ki ne bivajo v tvoji skupini?

No, na začetku vsaka nova punca, ki pride, fantje vedno silijo v njo. Ampak nimamo nekega posebnega odnosa. Se ne družimo veliko. (MD19) Edino z enim ki je moj sošolec se veliko v šoli družimo.

Katere osebe so ti v vzgojnem domu najbolj pri srcu?

Najbolj sta mi pri srcu vzgojiteljica K in psihologinja. (MD20) Psihologinja mi najprej ni bila všeč, ampak sva se potem veliko pogovarjale in večkrat me je peljala domov za vikend in mi je nekako prirasla k srcu, ker sem jo veliko bolj spoznala in imava dober in zaupljiv odnos. (MD21) Pa tudi socialna delavka mi je fajn.

Imaš tukaj v vzgojnem domu najboljšega prijatelja ali prijateljico?

Ja, to bi lahko bila A.

Bi lahko povedal za katerega od vzgojiteljev ali vzgojiteljic, socialno delavko, da je tvoj/-a prijatelj/-ica?

Ja, vzgojiteljica Karmen. V bistvu ona je, vsi vzgojitelji ne gledajo na nas kot bi mogli, (MD22) ona pa mogoče tudi za to ker ima doma hčerko, na nas gleda kot je treba, če vidi da se trudiš, ti pomaga in ti

včasih mogoče tudi vmes kaj popusti in ni tako stroga. Ima pristen odnos z nami in res ji lahko vse zaupam. (MD23)

Si v vzgojnem domu imel do sedaj že kakšne težave, stiske? Če ja, bi mi zaupal kakšne?

Smo se kaj kregale s puncami. (MD24) Sem pa zadnje čase največ slabe volje zaradi tega ker pogrešam domače. (MD25) Na začetku nisem imela takšnih težav s tem, ampak se mi zdi, da se je naš odnos od začetka doma zelo izboljšal, vse se je uredilo, veliko bolj se razumemo in zato bi zelo rada bila spet doma. (MD26) Imam tudi fanta, ki živi pri meni in ga zelo pogrešam. (MD27)

Kako te stiske rešiš tukaj v vzgojnem domu? Prosiš koga za pomoč?

Ko je prišlo do kreganj sem pač puncam povedala kaj sem imela za povedati in tudi vzgojitelji so pomagali da smo razrešile nestrinjanja. (MD28) Tako da pogovor je največkrat tisti način, ki ga tukaj uporabljamo za reševanje problemov. (MD29) Glede domotožja sva veliko o tem govorili z vzgojiteljico K, ki mi je pomagala pri tem, me tolažila. (MD30) Zadnjič sem bila tak iz sebe, da sva šli ven na sprehod, da sem se sprehodila in se malo umirila, da sva se lahko pogovorili in sem dala malo vse to ven iz sebe. (MD31) Drugače verjetno ne bi mogla sodelovati pri aktivnostih in učnih urah.

Meniš, da si do sedaj te stiske uspešno reševal?

Ja, vsekakor .

Si tekom bivanja tukaj v vzgojnem domu dobil dovolj podpore s strani učiteljev, vzgojiteljev in socialne delavke?

Ja, v bistvu ko sem jaz prišla sem bila neocenjena, imela sem veliko negativnih ocen. (MD32) Tako sem v petih mesecih morala vse to urediti za nazaj in še tekoče ocene. (MD33) Vse mi je uspelo in sem na koncu bila celo prav dobra. Ne vem kako mi je to uspelo ampak mi je.

Bi lahko rekel, da so te spodbujali in ti bili na voljo, ko si jih potreboval?

Ja, zelo me spodbujajo tukaj v vzgojnem domu. (MD34)

Meniš, da ti bivanje v vzgojnem domu omogoča osebno rast in večje možnosti v prihodnosti?

Po eni strani mi je bilo malo lažje, ker sem bila prej že v mladinskem in sem vedela kako to vse poteka. (MD35) Lahko bi rekla, da sem tukaj kot ena najbolj pridna ovčka, z mano imajo od vseh še po mojem najmanj problemov. Najbolj mi bo to pomagalo glede šole, pa tudi pri sami organizaciji življenja. (MD36)

Kam odhajaš med vikendi? K svojim staršem?

K svoji mami.

Kako se počutiš ko greš domov za vikend in kaj počneš?

Včasih grem kam ven, ali pa sem doma v postelji. S prijatelji se družimo v mestu, drugače pa sem večinoma z mojim fantom čez vikend doma. On je drugače blizu doma kot jaz, ampak sedaj že živi pri meni. Skupaj sva sedaj 7 mesecev. Počutim se pa super. (MD37) edino nedelje hitro pridejo in sem po navadi v nedeljo zelo tečna. (MD38)

Naslednje leto se tvoje šolanje v Veržaju konča, tudi bivanje tukaj. Boš šel naprej v srednjo šolo? Mi zaupaš kam?

Ja, želim si na zdravstveno šolo v Maribor. (MD39)

Ti kdo v vzgojnem domu pomaga pri informacijah za srednjo šolo?

Ja, socialna delavka in psihologinja mi največ pomagata pri izbiri srednje šole. (MD40) Največ se pogovarjamo o naši izbiri, če se res vidimo v tem, reševali smo tudi vprašalnike o tem kateri poklici so najbolj za nas. (MD41) Želim si postati dermatologinja. (MD42)

Se veseliš odhoda iz vzgojnega doma? Zakaj?

Ja se veselim, pa se ne. (MD43) Ja, ker komaj čakam da bom od ponedeljka do petka doma in mi ne bo treba skrbeti za to vračanje nazaj. (MD44) Ne pa zato, ker sem nekako navajena tega in bom tudi pogrešala

najbolj vzgojiteljico K in še nekatere tukaj. (MD45) Je pa dobro, da vzgojiteljice K hčerka tudi jaha v M in se bova večkrat videle.

Imate v vzgojnem domu kakšne priprave na odhod iz vzgojnega doma?

Ne, nimam priprav na odhod. (MD46) Možno da se z drugimi. Mislim, da se z mano niti ne bi bilo treba, ker je moje mnenje in tudi mnenje vzgojiteljev takšno, da imam od vseh tukaj v glavi še najbolj urejeno vse. (MD47) Niti ne bi rabila nekih priprav, pogovor je čisto dovolj. (MD48)

Kdo pa največ pomaga ostalim pri teh pripravah?

Odvisno je od tega, s kom se želiš pogovarjati, komu najbolj zaupaš. Vsaka punca drugače jemlje vsakega vzgojitelja in zato je nekaterim boljše z vzgojitelji, drugim s socialno delavko ali pa s kom tretjim.

Imaš tukaj v vzgojnem domu možnost izraziti svoje želje? So tudi upoštevane?

Ja. Večinoma so se tudi vse uresničile.

Se lahko komu zaupaš, če potrebuješ kaj?

Ja, to, da sem se lahko zaupala, mi je tukaj tudi velikokrat pomagalo, da sem rešila težave in stiske. (MD49)

So tvoji starši vključeni v priprave na tvoj odhod?

V bistvu z mamo se midve veliko pogovarjava o mojem odhodu iz vzgojnega doma. (MD50) Ona še zdaj ni točno prepričana ali bom jaz res hodila v šolo, ko se vrnem domov. (MD51) Pa moram priznati, da tudi jaz včasih nisem čisto prepričana v to in me včasih kar stisne glede tega. (MD52) Ampak sva prišle nekako skupaj do skupnega cilja, da mi drugo ne preostane. Je pa vključena v timski sestanek na koncu, ki bo marca. (MD53) Že komaj čakam ta timski sestanek, ker takrat bo še malo in bo vsega konec. (MD54)

Bi si naslednje leto, ko boš odhajal iz vzgojnega doma, želel še kakšno dodatno pomoč s strani zaposlenih ali drugih oseb?

Ne. Mislim da ne potrebujem dodatne pomoči po odhodu iz vzgojnega doma. (MD55)

Zdaj pa bi te prosila, da si predstavljaš življenje po odhodu iz vzgojnega doma. Malo mi opiši.

Zjutraj bom sigurno zelo tečna, ko bom morala vstati in iti v šolo. Živela bom pri svoji mami še zaenkrat, upam da še naprej s svojim fantom. (MD56) *Verjetno bom imela v šoli kar dolgo pouk, ker sem slišala da so ure tam kar do kakšne 3 ali 4 ure popoldan. Mislim da mi bojo mama, fant in starejša brat in sestra najbolj stali ob strani. (MD57)* *Imam starejšega brata in sestro, ki sta kar precej starejša od mene in imata že oba službo. Najbolj bom pogrešala tukaj vzgojiteljico K, ampak se bom tako ali tako še veliko videla z njo. (MD58)*

MLADOSTNIK/-CA E

Kako se počutiš v vzgojnem domu?

Pa dobro se počutim tukaj. (ME1) Po eni strani komaj čakam da se vse skupaj konča, po drugi strani mi bo pa žal za zavod, ker so me dosti naučili. (ME2) Tukaj se počutim domače in mi je prijetno. (ME3) Najboljše volje sem ko se razumemo med prijateljicami in tudi vzgojitelji. (ME4)

Imaš v vzgojnem domu prijatelje katerim lahko zaupaš?

Tukaj niti ne, bolj doma v domačem okolju.

Kako se razumeš z zaposlenimi v vzgojnem domu - vzgojitelji?

Dobro se razumemo z vzgojitelji. (ME5) Najbolj mi je vzgojiteljica K, ker ji lahko res vse zaupam. (ME6) Drugače se z vsemi razumem, najbolj mi je pomembno da se lepo obnašajo do nas in nas nimajo za manj vredne. (ME7)

Kakšen je tvoj odnos s socialno delavko v vzgojnem domu?

Dober odnos imava s socialno delavko tukaj v vzgojnem. (ME8) Ko kaj rabim lahko grem do nje. (ME9) z njo tudi skupaj obiskujemo dom starejših v G. Radgoni vsak drug teden in takrat ko se peljemo se marsikaj pogovarjamo. (ME10) Lahko ji zaupam če me kaj teži ali kaj potrebujem. (ME11)

Kako pa se razumeš s socialno delavko s centra za socialno delo?

Pa je dokaj dober. (ME12) Če jo kaj potrebujem, če je kaj doma narobe, potem jo lahko pokličem in pride, da vse uredi. (ME13) Zaupam ji stvari, ki me težijo in če mislim, da je kaj narobe. (ME14)

V vzgojnem domu ste razdeljeni v vzgojne skupine. Koliko vas biva v tvoji skupini in kako poteka vaš popoldan?

Skupaj nas je 9 deklet. Najprej imamo kosilo, ob ponedeljkih in torkih imamo generalno čiščenje v skupinah, si pospravimo in počistimo sobe, vse prostore v katerih bivamo, ob četrkih imamo plesne vaje tukaj v telovadnici v osnovni šoli, po plesnih lahko gremo tudi v nakup v bližnjo trgovino. Ob pol 4 popoldne imamo malico in potem ob 4 se nam začnejo učne ure. Pri učnih urah nam vzgojitelji pomagajo če potrebujemo pomoč pri učenju, po učenju imamo večerjo potem pa še kakšno druženje če želimo.

Kako se razumeš z drugimi mladostniki, ki ne bivajo v tvoji skupini?

Dober odnos imamo z drugimi v vzgojnem domu. (ME15) ampak so včasih malo nadležni. (ME16) Družimo se bolj v šoli, ali pa če smo zunaj med prostim časom, ko pazijo na nas vzgojitelji. Med skupinami se drugače ne smemo družiti in to mi ni čisto prav, se mi zdi brez veze. (ME17)

Katere osebe so ti v vzgojnem domu najbolj pri srcu?

Najbolj vzgojiteljica K, tudi drugi vzgojitelji mi veliko pomagajo. Tudi socialna delavka. V redu mi je tudi medicinski delavec, ker se lahko z njim pogovarjam. (ME18)

Imaš tukaj v vzgojnem domu najboljšega prijatelja ali prijateljico?

Bili smo si prej dosti boljši, ampak smo se nekaj skregali in sedaj si več ne zaupamo toliko. (ME19) Bolj imam doma dobre prijatelje.

Bi lahko povedal za katerega od vzgojiteljev ali vzgojiteljic, socialno delavko, da je tvoj/-a prijatelj/-ica?

Ja najbolj vzgojiteljica K. Ona mi je fejest v redu ker se rada heca z nami, če rabim kakšno pomoč mi vedno pomaga. Tudi če potrebujem pogovor mi je vedno na voljo in me potolaži če sem slabe volje. (ME20) Vse nam zna razjasniti če česa ne razumemo in potolaži nas če smo žalostni.

Si v vzgojnem domu imel do sedaj že kakšne težave, stiske? Če ja, bi mi zaupal kakšne?

Enkrat sem bila mesec dni bolna in nisem hodila v šolo, takrat sem morala dva tedna skupaj ostati tukaj in takrat mi je bilo težko. (ME21) Morala sem nadoknaditi delo v šoli ker mesec dni nisem nič delala. Mi je pa bilo težko v prvih dveh letih ko sem morala v nedeljo nazaj v zavod po vikendu. (ME22) Zdaj sem pa že navajena in mi ni več tak težko priti nazaj. (ME23)

Kako te stiske rešiš tukaj v vzgojnem domu? Prosiš koga za pomoč?

Največkrat vzgojitelje. Pomagajo mi s spodbudami in pogovorom. (ME24) Pravijo mi, da bo hitro minilo in da se bom potrudila in lahko za vikend spet odšla domov.

Meniš, da si do sedaj te stiske uspešno reševal?

Ja uspešno sem jih rešila.

Si tekom bivanja tukaj v vzgojnem domu dobil dovolj podpore s strani učiteljev, vzgojiteljev in socialne delavke?

Ja veliko, sploh ker sem že dolgo tukaj. Vedno so mi bili v oporo. (ME25)

Bi lahko rekel, da so te spodbujali in ti bili na voljo, ko si jih potreboval?

Tudi, sploh pri učenju in uspehih v šoli.

Meniš, da ti bivanje v vzgojnem domu omogoča osebno rast in večje možnosti v prihodnosti?

Ja do neke mere. Na začetku sem se pol stvari odvadila, nehala sem kaditi, nisem se več rezala, kakšni dve leti potem nisem več delala teh bedarij. (ME26) ampak potem kasneje sem spet znova poskušala. Sestrična mi je povedala da naj probam kaditi in potem sem znova začela in sedaj spet nazaj kadim. Vmes sem se tudi ponovno začela rezati, ampak tega zdaj več ne delam toliko. (ME27)

Kam odhajaš med vikendi? K svojim staršem?

Domov k svoji mami.

Kako se počutiš ko greš domov za vikend in kaj počneš?

Dobro se počutim. Doma sem bolj umirjena. (ME28) Spim, se učim, sem na facebooku, hodim k teti, hodim na sprehode, družim se s fantom, se pogovarjamo.

Naslednje leto se tvoje šolanje v Veržeju konča, tudi bivanje tukaj. Boš šel naprej v srednjo šolo? Mi zaupaš kam?

Ja najprej sem hotela iti v slaščičarsko v Radence, ampak bi morala potem spet biti v dijaškem domu, ker je malo s prevozom daleč in od našega kraja ni toliko povezav. Je povezava samo bi se dolgo vozila in dva krat bi morala prestopati. Pa tudi ne bi rada spet šla v dijaškega ker sem že zdaj štiri leta tukaj v domu in bi rada bila več doma čez teden. Zdaj se odločam med ekonomsko šolo in kmetijsko šolo tukaj v Murski Soboti ker mi je bližje od doma. (ME29) Se bom še odločila ampak grem ta vikend na informativne še. (ME30)

Ti kdo v vzgojnem domu pomaga pri informacijah za srednjo šolo?

Najbolj mi svetuje socialna delavka V. (ME31) Mi je tudi povedala, da bo ta šola dobra za mene, da bo tudi primerna mojim zmožnostim in ocenam, pa tudi zmožnostim moje družine zaradi prevoza. (ME32) Tudi sama sem se zdaj sprijaznila s tem, da ne bom šla v slaščičarsko, ker bi bilo težko s prevozom.

Se veseliš odhoda iz vzgojnega doma? Zakaj?

Pa ja, se veselim, ampak bom pa pogrešala tu te trenutke v vzgojnem domu. (ME33) Najbolj si želim odhoda zaradi druženja z mamo pa tudi zaradi tega ker bom doma lahko počela to kar tu ne smem – lahko bom kadila, imela telefon, bila na facebooku. (ME34) Mi bo pa žal ker bom pogrešala vzgojitelje tukaj.

Imate v vzgojnem domu kakšne priprave na odhod iz vzgojnega doma?

Ne. Sem se pa sama odločila da želim končati šolo, srednjo šolo in dobiti službo. (ME35) Ne želim si biti kot nekateri naši Romi, ki so samo doma in nimajo izobrazbe pa službe. (ME36) Želim si imeti poklic pa vse. (ME37)

Imaš tukaj v vzgojnem domu možnost izraziti svoje želje? So tudi upoštevane?

Pa ja, nekatere ja, druge ne. Nekatere so tudi takšne, ki jih pač niso mogli uresničiti.

Se lahko komu zaupaš, če potrebuješ kaj?

Tukaj dekletom se več ne zaupam toliko, ker smo se skregale veliko in so druge ven povedale če sem jim kaj zaupala. (ME38) Se pa zaupam vzgojiteljem in socialni delavki. (ME39)

So tvoji starši – v tvojem primeru mama, vključeni tukaj v vzgojnem domu v tvoje priprave na odhod, v sestanke?

Ja je vključena mama. (ME40) ampak večkrat zaradi prevoza mama ne more priti. (ME41) Razen ko ji tukaj v vzgojnem domu poskušajo urediti prevoz ali pa jo pripeljejo sem. Ona bi rada prišla ampak zaradi prevoza večkrat ne more. (ME42)

Bi si naslednje leto, ko boš odhajal iz vzgojnega doma, želel še kakšno dodatno pomoč s strani zaposlenih ali drugih oseb?

Mislim da ne bi rabila pomoči, sem dovolj pripravljena na odhod. (ME43)

Zdaj pa bi te prosila, da si predstavljaš življenje po odhodu iz vzgojnega doma. Malo mi opiši.

Želim si da bi moji dnevi bili dobri. Želim si, da bi s svojo sostanovalko tukaj, ki je tudi moja sestrična, se razumeli in si bili dobri še naprej, ko odideva od tukaj. (ME44) Še naprej si želim živeti pri svoji mami, kot sedaj. (ME45) Najbolj si želim da bi z mano bili mama, moj brat, moj fant, prijateljice. Od tukaj si najbolj želim ostati prijateljica z A, mojo sestrično. Najbolj si želim uspešno končati srednjo šolo in najti dobro službo, da bom normalno živela naprej. (ME46)

MLADOSTNIK/-CA F

Kako se počutiš v vzgojnem domu?

Skozi teden imamo različne aktivnosti zato tudi mine hitro. (MF1) Kateri smo pridni gremo za vikend lahko domov, ostali ostanejo. (MF2) Počutim se domače. (MF3) Čez teden se dobro počutim, razen ko pridem v nedeljo nazaj se počutim bolj slabo. (MF4)

Imaš v vzgojnem domu prijatelje katerim lahko zaupaš?

Nekaterim bolj zaupam, drugim manj. Menim, da tukaj ne morem imeti pravega iskrenega prijateljstva. (MF5) Najbolj se razumem z N in A.

Kako se razumeš z zaposlenimi v vzgojnem domu - vzgojitelji?

Smo v dobrem odnosu. (MF6) Pri vzgojiteljih je odnos takšen – kak se ti do njih vedeš, tako se oni do tebe. (MF7) Drugače so mi vse enako v redu, razen pri nekaterih vzgojiteljih mi aktivnosti niso preveč všeč.

Kakšen je tvoj odnos s socialno delavko v vzgojnem domu?

Z njo nisem nekaj v kontaktu. Jo kaj vidim, se pozdraviva in si kaj poveva takrat. (MF8) Drugače me je imela samo na sprejemu v vzgojni dom in na začetku ko smo imeli timski po enem mesecu ko sem že bil tu. (MF9)

Kako pa se razumeš s socialno delavko s centra za socialno delo?

Ne vem kaj bi povedal tukaj. Do sedaj sem zamenjal že štiri socialne delavke, tako da nimam nikakršnega odnosa z to sedanjo, tudi z ostalimi nisem imel. (MF10) Trenutno niti ne vem katera je odgovorna za mene, edino mama mi je povedala, da je taka bolj mlada. (MF11) Mama hodi kaj na center za socialno delo in zato ona ve. (MF12)

V vzgojnem domu ste razdeljeni v vzgojne skupine. Koliko vas biva v tvoji skupini in kako poteka vaš popoldan?

Skupaj nas je 9 fantov. Ko pridemo iz šole imamo najprej kosilo, potem naredimo vsa dela, potem imamo prosti čas – družabne igre, ko je lepo vreme gremo ven, ob pol 4 imamo malico, ob 4 pa se nam začnejo učne ure, ki trajajo vse do pol 7. Takrat imamo še večerjo, po večerji pa včasih gremo še v telovadnico ali smo v skupini, po sobah, v dnevnem prostoru.

Kako se razumeš z drugimi mladostniki, ki ne bivajo v tvoji skupini?

Z enimi bolj, drugimi manj. Z nekaterimi pa sploh nimam nikakršnih stikov. (MF13) Z drugimi se družimo samo če ostanemo tukaj med vikendi, takrat ko je čas za druženje, drugače se ne smemo. (MF14)

Katere osebe so ti v vzgojnem domu najbolj pri srcu?

N in M, pa tudi z dekliške skupine se s puncami razumem, najbolj z V.

Imaš tukaj v vzgojnem domu najboljšega prijatelja ali prijateljico?

Ne, tukaj tega nekako ne moreš imeti. Se z nekaterimi malo bolj razumemo, ampak vseeno nismo najboljši prijatelji. Trenutno nimam niti doma v domačem kraju najboljšega prijatelja. (MF15)

Bi lahko povedal za katerega od vzgojiteljev ali vzgojiteljic, socialno delavko, da je tvoj/-a prijatelj/-ica?

To bi lahko rekel za vzgojiteljico M. Nasploh ji več zaupam. (MF16) Ko imam kakšne probleme in stiske se je lepo pogovarjati z njo, saj mi pogovor takrat veliko pomeni. (MF17)

Si v vzgojnem domu imel do sedaj že kakšne težave, stiske? Če ja, bi mi zaupal kakšne?

Veliko sem pogrešal mamo. (MF18) Med tednom se mi je večkrat zgodilo, da sem bil žalosten in imel sem domotožje. (MF19)

Kako te stiske rešiš tukaj v vzgojnem domu? Prosiš koga za pomoč?

Največkrat grem vzgojiteljici in jo prosim, če bi lahko poklical domov svojo mamo. (MF20) Ko pokličem mamo in se malo pogovorim z njo mi je veliko lažje. (MF21) Tudi pogovor z vzgojitelji mi pomaga pri tem, da lažje grem skozi te stiske. (MF22)

Meniš, da si do sedaj te stiske uspešno reševal?

Ja, ker mi je bilo omogočeno da se slišim z mamo.

Si tekom bivanja tukaj v vzgojnem domu dobil dovolj podpore s strani učiteljev, vzgojiteljev in socialne delavke?

Ja, dosti sem dobil podpore. Zdi se mi, da mi vsi stojijo ob strani. (MF23) To pokažejo s svojim odnosom do mene in mojih težav ko jih imam tukaj in doma. (MF24)

Bi lahko rekel, da so te spodbujali in ti bili na voljo, ko si jih potreboval?

Tudi, predvsem pri učenju, šolskih zadevah.

Meniš, da ti bivanje v vzgojnem domu omogoča osebno rast in večje možnosti v prihodnosti?

Zelo. Jaz sem tu zaradi tega, ker nisem hotel hoditi v šolo. (MF25) Tukaj sem glede tega postal zelo samostojen in sedaj se zavedam, da v šolo moram hoditi. (MF26) Zelo sem si izboljšal ocene v šoli, pridobil sem si samostojnost pri učenju, urejenosti, čiščenju prostorov v katerih bivamo. (MF27)

Kam odhajaš med vikendi? K svojim staršem?

Ja. K svoji mami. K očetu nočem hoditi. Med vikendi včasih skupaj z mamo obiščemo stare starše po mamini strani.

Kako se počutiš ko greš domov za vikend?

V redu mi je ko lahko grem domov v domače okolje, da se odpočijem. (MF28) Najbolj mi je všeč, da vidim svojo mamo in sva lahko skupaj, ker se čez teden ne vidiva. (MF29)

Naslednje leto se tvoje šolanje v Veržeju konča, tudi bivanje tukaj. Boš šel naprej v srednjo šolo? Mi zaupaš kam?

Ja, želim obiskovati srednjo elektro-računalniško šolo v Ptuj. (MF30)

Ti kdo v vzgojnem domu pomaga pri informacijah za srednjo šolo?

Ne še, mislim, da bo to bolj naslednje leto, ker sedaj se bolj z devetošolci pogovarjajo o tem. (MF31) Me pa vprašajo vzgojitelji kam bi šel. (MF32)

Se veseliš odhoda iz vzgojnega doma? Zakaj?

Ja. Mogoče zaradi tega, ker sem res že dolgo časa tukaj in bi si želel videti, kako bo ko bom samo doma in se mi ne bo treba vsak vikend vračati sem. (MF33) Bom pa pogrešal nekatere od tukaj, tako prijatelje kot tudi vzgojitelje. (MF34) Menim pa, da mi podpore ne bo manjkalo ker je že dovolj dobim od svoje mame. (MF35)

Imate v vzgojnem domu kakšne priprave na odhod iz vzgojnega doma?

Ne. Mogoče naslednje leto kaj. Mogoče se kaj vmes pogovarjamo o tem kaj si želimo za naprej, ampak drugače se mi zdi, da bolj z devetošolci. (MF36)

Imaš tukaj v vzgojnem domu možnost izraziti svoje želje? So tudi upoštevane?

Ja imam, včasih so upoštevane včasih pa ne, odvisno od zmožnosti in posameznika.

Se lahko komu zaupaš, če potrebuješ kaj?

Ja se lahko, največ v naši skupini. Tako nekaterim fantom, kot tudi vzgojiteljem.

Bi si naslednje leto, ko boš odhajal iz vzgojnega doma, želel še kakšno dodatno pomoč s strani zaposlenih ali drugih oseb?

Mislim, da sem zadosti naredil in še bom naredil v teh letih, ko sem tu in še bom tu. (MF37) Če pa bi že potreboval kaj, pa imam podporo svoje mame, ki mi bo pomagala in stala ob strani. (MF38) Menim, da sem že sproti in še bom dobil do odhoda, dovolj za odhod. (MF39)

Imaš mogoče še kakšno osebo, ki bi si jo želel vključiti naslednje leto v priprave na tvoj odhod iz vzgojnega doma?

Mislim da ne.

Zdaj pa bi te prosila, da si predstavljaš življenje po odhodu iz vzgojnega doma. Malo mi opiši.

Zjutraj grem v šolo, srečeval se bom s prijatelji iz domačega okolja, ker jih sedaj precej pogrešam. (MF40) Živel bom najprej pri svoji mami, (MF41) potem pa bom še videl, če bom po srednji šoli še nadaljeval šolanje. Če bom nadaljeval šolanje bom mogoče čez teden živel v kakšnem študentskem domu ali dijaškem. (MF42) Ob meni bodo predvsem prijatelji in moja mama. Mogoče se bom srečeval še s katerimi od tukaj. Najbolj si v prihodnosti želim, da bi uspešno končal šolanje in se zaposlil. (MF43)

MLADOSTNIK/-CA G

Kako se počutiš v vzgojnem domu?

V redu se počutim, (MG1) ampak bi vseeno bil raje doma. (MG2) V slabo voljo me spravljajo pravila tukaj in tudi če je nekdo slabe volje in se dere. (MG3) Ne počutim se čisto domače, ampak mi je pa moja soba všeč. (MG4)

Imaš prijatelje katerim lahko zaupaš?

Pa ja, A. Imava dober odnos, saj oba prihajava iz enakega okolja in naju zanimajo iste stvari. (MG5) Ne pogovarjava se prav o problemih, ki jih imava, se pa veliko pogovarjava drugače in se razumeva. (MG6)

Kakšen odnos imaš z zaposlenimi v vzgojnem domu –vzgojitelji?

Z vzgojitelji v redu. Najbolj mi je všeč, če so na hece. (MG7) Tisti ki so manj strogi so mi bolj všeč kot tisti, ki so fejest strogi. Všeč mi je če kdaj malo popustijo. (MG8)

Kako pa se razumeš s socialno delavko iz vzgojnega doma?

Imava v redu odnos ampak nimam veliko stika z njo. (MG9) Z njo pridem v stik samo če je kaj za šolo ali kaj bolj pomembnega. (MG10)

Kakšen pa je tvoj odnos s socialno delavko iz centra za socialno delo?

Dober odnos. (MG11) Pride na kakšno prireditev ali sestanek, drugače nimava veliko stikov, da bi lahko imela boljši odnos. (MG12)

V vzgojnem domu bivaš v vzgojni skupini skupaj z drugimi fanti. Koliko vas je in kakšen je vaš popoldan?

9 nas je vse skupaj. Najprej imamo kosilo, opravimo delo, včasih imaš prosti čas če pa ne pa si v svoji sobi in bereš kakšno knjigo. Jaz danes nimam prostega časa ker sem se skregal v šoli, zato sem bral knjigo ko ste prišli. Ob pol 4 imamo malico, potem pa je čas za učenje. Potem imamo še večerjo in večerno druženje.

Kako se razumeš z drugimi mladostniki iz drugih skupin? Se družiti med seboj in se razumete?

Se razumem ja, pogovarjam se pa bolj samo s tistimi mojih let in leto mlajšimi. Se kdaj skregamo, najbolj se kregajo v naši skupini tisti, ki so mlajši med sabo. (MG13)

Katere osebe v vzgojnem domu so ti najbolj pri srcu?

Najbolj vzgojitelji, tisti, ki so manj strogi so mi bolj všeč.

Imaš tukaj najboljšega prijatelja ali prijateljico?

Ne, tukaj ne. Imam pa doma najboljšega prijatelja. Je dve leti starejši in je doma v istem kraju kot jaz. Z njim se med vikendi veliko druživa. (MG14)

Ti je mogoče kakšen vzgojitelj ali vzgojiteljica, mogoče socialna delavka dober prijatelj ali prijateljica tukaj?

Pogovorim se lahko z vsakim in lahko jim zaupam. (MG15)

Si v vzgojnem domu imel do sedaj že kakšne težave, stiske? Če ja, bi mi zaupal kakšne?

Drugače nisem imel težav, edino jeza mi dela težave. (MG16) Sploh če mi kdo užali družino ali me provocira.

Kako te stiske rešiš tukaj v vzgojnem domu? Prosiš koga za pomoč?

Probam čim bolj stran, ker se moram pomiriti, da je potem boljše in nisem več jezen na tistega ki me je razjezil. (MG17) Nerač se pogovarjam o tem, ker menim, da se ni kaj pogovarjat o moji jezi. (MG18) Imam pa različne možnosti, za katere smo se zmenili, da jih lahko počnem ko sem jezen: lahko udarjam ob steno dokler ne začne padati omet, lahko grem na samo in se poskušam pomiriti. (MG19)

Meniš, da si do sedaj te stiske uspešno reševal?

Opažam dosti večji napredek. Zdaj pride do kakšne takšne krize ali jeze mogoče enkrat mesečno, prej se je to dogajalo dosti bolj pogosteje, lahko bi rekli vsak teden. (MG20) Tudi vzgojitelji so me pohvalili glede tega, ker vidijo, da se uspešno soočam s temi krizami. (MG21)

Si tekom bivanja tukaj v vzgojnem domu dobil dovolj podpore s strani učiteljev, vzgojiteljev in socialne delavke?

Ma ja, s tem da me pohvalijo in da povedo moji mami o mojih uspehih. (MG22)

Bi lahko rekel, da so te spodbujali in ti bili na voljo, ko si jih potreboval?

Ja nekako mi je spodbuda, da vidim zadovoljstvo vzgojiteljev in učiteljev, tudi zadovoljstvo moje mame, to mi je v največjo spodbudo. (MG23)

Meniš, da ti bivanje v vzgojnem domu omogoča osebno rast in večje možnosti v prihodnosti?

Menim, da če bi ostal v M, šole sigurno ne bi uspešno končal, ker me je družba med tednom potegnila preveč in sem šprical šolo. (MG24) Sedaj imam zelo dobre ocene tukaj, same štirke in petke. (MG25) Tudi glede jeze mislim, da mi bo to v prihodnosti pomagalo, saj mislim, da se bom lažje obvladoval ko pride do jeze in bom vedel kakšen je najboljši način da se umaknem in umirim, kot tukaj v domu. (MG26)

Kam odhajaš med vikendi? K svojim staršem?

K mami. Živi v hiši. Tudi z očetom imava stike med vikendi.

Kako se počutiš ko greš domov za vikend?

Počutim se dobro, ker sem z družino in se lahko družim s prijatelji. (MG27)

Naslednje leto se tvoje šolanje v Veržaju konča, tudi bivanje tukaj. Boš šel naprej v srednjo šolo? Mi zaupaš kam?

Ja, želim obiskovati srednjo elektro šolo v Mariboru. (MG28)

Ti kdo v vzgojnem domu pomaga pri informacijah za srednjo šolo?

Ja, bil sem na pogovoru s socialno delavko v vzgojnem domu in mi je pomagala pri iskanju informacij glede šole. (MG29) Tudi z vzgojitelji se veliko pogovarjamo o tem, če sami želimo govoriti, drugače pa ne silijo v nas. (MG30)

Se veseliš odhoda iz vzgojnega doma? Zakaj?

Ja, komaj že čakam da grem od tu. (MG31) Zaradi tega, da bom lahko z družino in prijatelji. Pa tudi zaradi tega, da se ne bo treba več vsak vikend voziti toliko in nekam bogu za hrbtno. (MG32)

Imate v vzgojnem domu kakšne priprave na odhod iz vzgojnega doma?

Včasih kaj vprašajo o tem, kaj si želimo v prihodnosti, za naprej. (MG33) Ampak sam mislim, da je vse na samem posamezniku kaj bo v prihodnosti. Za mene je dovolj pogovor o tem. (MG34) Največ o tem govorimo z vzgojitelji, s socialno delavko bolj samo o šolanju naprej. (MG35)

Imaš tukaj v vzgojnem domu možnost izraziti svoje želje? So tudi upoštevane?

Lahko izrazim želje, ni pa nujno, da bodo te moje želje tudi izpeljali in upoštevali. Na timskih sestankih potem oni sami odločijo ali greš domov ali v kakšne zavod. (MG36)

Se lahko komu zaupaš, če potrebuješ kaj?

Prvi so vedno vzgojitelji. (MG37)

Bi si naslednje leto, ko boš odhajal iz vzgojnega doma, želel še kakšno dodatno pomoč s strani zaposlenih ali drugih oseb?

Ne bi potreboval nobene pomoči. (MG38)

Imaš mogoče še kakšno osebo, ki bi si jo želel vključiti naslednje leto v priprave na tvoj odhod iz vzgojnega doma?

Ne.

Zdaj pa bi te prosila, da si predstavljaš življenje po odhodu iz vzgojnega doma. Malo mi opiši.

Prva moja želja je, da bom imel dovolj denarja, da bom imel službo. (MG39) Želim biti s svojimi najboljšimi prijatelji v domačem kraju in z mojo družino. (MG40) Nekatere tukaj iz doma bom pogrešal, ne pa vseh. Najbolj bom pogrešal A in želim si da bi se še kaj slišali. Razmišljal sem tudi o tem, da bom prišel kaj na obisk sem, pogledat mlajše fante, ki bodo še tukaj. (MG41)

MLADOSTNIK/-CA H

Kako se počutiš v vzgojnem domu?

Pa v redu, zdaj sem se že privadil pa je v redu. (MH1) Ampak za mene je tukaj v vzgojnem domu kot če bi bil v zaporu. (MH2) Razen tega, da se družimo med sabo pa se kaj hecamo. (MH3)

Imaš v vzgojnem domu prijatelje katerim lahko zaupaš?

Ja imam prijatelje tukaj. (MH4) Najbolj se razumem s S in še z enim prijateljem iz druge skupine M.

Kako se razumeš z zaposlenimi v vzgojnem domu - vzgojitelji?

V redu se razumemo z zaposlenimi. (MH5) Imamo nekakšen pristen odnos in jim lahko zaupam. (MH6)

Kakšen je tvoj odnos s socialno delavko v vzgojnem domu?

Vsake toliko imava kakšen pogovor, drugače pa se kaj veliko ne vidiva. Ji pa zaupam. (MH7)

Kako pa se razumeš s socialno delavko s centra za socialno delo?

Tiste socialne delavke iz centra ne maram čisto preveč saj so me prav oni dali sem. (MH8) Pa že od malega imam veliko stvari po centrih, tako da imam že drugače odpor do njih in mi sploh ni všeč. Naveličaš se tega. (MH9)

V vzgojnem domu ste razdeljeni v vzgojne skupine. Koliko vas biva v tvoji skupini in kako poteka vaš popoldan?

Skupaj nas je 9. Pridemo iz šole, naredimo vsak svoje delo. Ko prideš iz šole imamo kosilo, če prideš pred kosilom imamo generalno čiščenje ob ponedeljkih in torkih, potem imamo prosti čas – takrat po navadi gledam tv, drugega nimamo kaj za početi, ker telefona ne smemo imeti in tudi na računalnik ne smemo.

Kako se razumeš z drugimi mladostniki, ki ne bivajo v tvoji skupini?

Ja ne smemo se družiti, razen v šoli. (MH10) Družim se predvsem z M iz 3. skupine s katerim sva sošolca in poznavata se že iz Maribora.

Katere osebe so ti v vzgojnem domu najbolj pri srcu?

Ne.

Imaš tukaj v vzgojnem domu najboljšega prijatelja ali prijateljico?

Ne, tudi to ne. Doma imam najboljšega prijatelja in se vidimo čez vikend. (MH11)

Bi lahko povedal za katerega od vzgojiteljev ali vzgojiteljic, socialno delavko, da je tvoj/-a prijatelj/-ica?

Ne, toliko da se razumemo, da se kaj pogovarjamo, drugače pa ne.

Si v vzgojnem domu imel do sedaj že kakšne težave, stiske? Če ja, bi mi zaupal kakšne?

Ja, pač pogrešal sem družino in je prišlo že večkrat do kakšnih kriz glede tega (MH12), potem tudi kadim drugače in ker tukaj ne smemo imam tudi glede tega težave in pride do kriz ko mi je težko. (MH13)

Kako te stiske rešiš tukaj v vzgojnem domu? Prosiš koga za pomoč?

Zelo sem živčen in se poskušam pomiriti. (MH14) Nikogar ne prosim za pomoč glede tega, razen med prijatelji si kaj povemo o tem. (MH15)

Meniš, da si do sedaj te stiske uspešno reševal?

Niti ne. Jaz se niti ne pogovarjam rad in raje to zadržim za sebe, tako da se sam poskušam soočiti s tem, ampak mi nekako ne gre. (MH16)

Si tekom bivanja tukaj v vzgojnem domu dobil dovolj podpore s strani učiteljev, vzgojiteljev in socialne delavke?

Ja sem dobil podporo. Najbolj pri učenju. Tukaj dobim pomoč pri učenju, izboljšal sem ocene. (MH17) tudi glede obnašanja sem napredoval, saj se sedaj lažje nadziram. (MH18)

Bi lahko rekel, da so te spodbujali in ti bili na voljo, ko si jih potreboval?

So me ja.

Meniš, da ti bivanje v vzgojnem domu omogoča osebno rast in večje možnosti v prihodnosti?

To pa res ne vem. Jaz sem že tako vsem rekel, da ko pridem nazaj v Maribor, bom isti, bom naprej kadil, še naprej bom dilal, in ko enkrat začneš s tem ne moreš nehat. (MH19) Ulica je ulica. Edino mogoče glede šolanja, da bom šel v srednjo šolo in poskušal uspešno končat. (MH20)

Kam odhajaš med vikendi? K svojim staršem?

K staršem. Starša sta ločena, ampak vsak vikend sem v stiku z obema. (MH21) Bolj pri mami kot pri očetu.

Kako se počutiš ko greš domov za vikend? Kaj počneš?

Med vikendi se zelo dobro počutim. (MH22) Večinoma se družim s prijatelji in svojo punco, hodim tudi na treninge.

Naslednje leto se tvoje šolanje v Veržaju konča, tudi bivanje tukaj. Boš šel naprej v srednjo šolo? Mi zaupaš kam?

Ja, odločam se za turistično šolo v Mariboru. (MH23)

Ti kdo v vzgojnem domu pomaga pri informacijah za srednjo šolo?

Ja, socialna delavka. Imela sva svetovalni pogovor kjer mi je svetovala o nadaljnjem šolanju. (MH24)

Se veseliš odhoda iz vzgojnega doma? Zakaj?

Ja absolutno. Zaradi vsega tukaj. Tukaj nič ne moreš. (MH25) Doma bom svoboden. Tukaj moramo vprašati če lahko gremo na stranišče, če lahko pijemo, če lahko kaj pojemo, vse moraš vprašat. Brez veze res. (MH26)

Imate v vzgojnem domu kakšne priprave na odhod iz vzgojnega doma?

Ja imamo neke vrste priprave.(MH27) Med učnimi posebej naju dva, ko sva tukaj starejša fanta, ki odhajava letos iz vzgojnega doma, pustijo, da sva čim bolj samostojna pri nalogah, pri učenju, da vse najprej res sama narediva, (MH28) ker v Mariboru če mi nekaj ni bilo prav sem znal zvezek tudi zakuriti, vseeno mi je bilo za vse. Ampak mislim, da bom zdaj ko ne bom več v vzgojnem domu, kar precej zgubljen doma, ker ne bom več tukaj, moral se bom znova privaditi na domače okolje in ritem. (MH29)

Imaš tukaj v vzgojnem domu možnost izraziti svoje želje? So tudi upoštevane?

Ne, ni tega. Paziti se moraš kaj rečeš. Midva s Svenom se ne smeva pogovarjati o nekaterih stvareh, nama kar rečejo da naj sva tiho če se pogovarjava kaj o Mariboru. Nekako se vse kar si povemo zve okrog, vsi vzgojitelji to zvejo.

Se lahko komu zaupaš, če potrebuješ kaj?

Glede kakšnih težav se pač lahko vzgojiteljem, ampak če pa kaj takega narediš pa se takoj vse zve okrog in mi ni všeč.

So starši del priprav na tvoj odhod?

Ja, starši se udeležujejo sestankov tukaj.(MH30) Doma se tudi kaj pogovarjamo o tem, kako bo ko bom prišel domov. (MH31)

Si ti del teh priprav in sestankov? Imaš možnost izraziti kakšne svoje želje?

Ja sem prisoten ampak se nič ne upošteva. Nekaj je dosegljivo, ampak ne vse. Na primer jaz imam 22. decembra rojstni dan in to je v letu 2016 prišlo prav na četrtek. Jaz sem prosil, če lahko grem že 22. za svoj rojstni dan domov, ker smo 23. že tako ali tako šli domov. Imel sem že vse ocene urejene in uspešno opravljene, pa vseeno niso dovolili.

Bi si naslednje leto, ko boš odhajal iz vzgojnega doma, želel še kakšno dodatno pomoč s strani zaposlenih ali drugih oseb?

Ne bi si želel dodatne pomoči po odhodu.(MH32) Ker kakršna koli je pomoč me vedno pripelje do zavoda.(MH33) Tudi sedaj je bila najprej pomoč, potem so mi svetovali, in potem sem pristal tukaj v zavodu. (MH34) Nočem več nobene pomoči ker vem da ne bo nič dobrega s tega potem.(MH35)

Imaš mogoče še kakšno osebo, ki bi si jo želel vključiti naslednje leto v priprave na tvoj odhod iz vzgojnega doma?

Ne.

Zdaj pa bi te prosila, da si predstavljaš življenje po odhodu iz vzgojnega doma. Malo mi opiši.

Hodil bom v šolo.(MH36) ko pridem iz šole bom naredil domačo nalogo, potem se bom šel družiti s prijatelji. Vzgojnega doma ne bom pogrešal, (MH37) edino mlajšega sestanovca tukaj v skupini. Živeti želim z mamo ker imamo doma takšne družinske razmere z očetom. (MH39)

MLADOSTNIK/-CA I

Kako se počutiš v vzgojnem domu?

Počutim se .. lepo mi je tu. (MI1) Malo edino pogrešam svojo mamo, drugače mi je pa všeč. (MI2) Počutim se sprejetega, sploh s strani vzgojiteljev. (MI3)

Imaš v vzgojnem domu prijatelje katerim lahko zaupaš?

Ne nimam. Tukaj ne moreš imeti pravih prijateljev.(MI4) Sem že zaupal kateremu pa je izdal, zato sem se odločil, da več ne zaupam nobenemu. (MI5) Drugače se razumemo, včasih malo manj drugič spet boljše. (MI6)

Kako se razumeš z zaposlenimi v vzgojnem domu - vzgojitelji?

Dobro se razumem z zaposlenimi.(MI7) Najbolj mi je všeč, da so do mene prijazni in da mi pomagajo pri učenju in domačih nalogah. (MI8)

Kakšen je tvoj odnos s socialno delavko v vzgojnem domu?

Dobro se razumem, če kaj potrebujem se lahko oglasim pri njej. (MI9)

Kako pa se razumeš s socialno delavko s centra za socialno delo?

Imava v redu odnos. (MI10) Sem pa že dva-krat v tem času zamenjal socialno delavko. (MI11) Me pride obiskat ko imamo kakšne prireditve in ko se udeleži sestankov. (MI12)

Do sedaj si bival v vzgojnem domu, z letošnjim šolskim letom pa si mel možnost se preseliti v na novo vzpostavljeno stanovanjsko skupino. Koliko vas biva v tvoji skupini in kako poteka vaš popoldan?

Pridemo od pouka, gledamo kakšen film, se igramo, zunaj se igramo, se lovimo, vmes sestavljam Rubikovo kocko. S fanti se razumemo, je pa normalno da se včasih skregamo, to je za mene čisto družinsko. (MI13)

Kako se razumeš z drugimi mladostniki, ki ne bivajo v tvoji skupini?

Družili smo se predvsem pri dejavnostih, ki smo jih imeli skupaj. Tudi v času pouka. Drugače smo bili po svojih skupinah.

Katere osebe so ti v vzgojnem domu najbolj pri srcu?

Sošolka A in K. K mi veliko pomaga pri učenju. Tudi E, moj sostanovalec.

Bi lahko povedal za katerega od vzgojiteljev ali vzgojiteljic, socialno delavko, da je tvoj/-a prijatelj/-ica?

Tovarišica M in tovarišica B iz vzgojnega doma. Zdaj tukaj v stanovanjski skupini so mi pa vsi vzgojitelji v redu. Zato ker mi pomagajo in so mi na voljo če kaj potrebujem. (MI14) Tudi ko imam kakšne težave in stiske se lahko pogovorim z njimi in ostane to med nami, dobim potrebno podporo od njih. (MI15)

Si v vzgojnem domu imel do sedaj že kakšne težave, stiske? Če ja, bi mi zaupal kakšne?

O tem pa ne želim govoriti.

Kako te stiske rešiš tukaj v vzgojnem domu? Prosiš koga za pomoč?

Večinoma sem te stiske in težave zaupal vzgojiteljem, saj tukaj drugim sovrstnikom težko zaupam ker imam slabe izkušnje s tem. (MI16) Sem šel tudi k socialni delavki ampak vzgojitelji so vedno tisti prvi, ki so nam na voljo. (MI17)

Meniš, da si do sedaj te stiske uspešno reševal?

Ja. Seveda, najbolj s pogovorom, ker pogovor mi vedno res pomaga, da lahko povem kakšni so moji občutki in kaj me teži. (MI18)

Si tekom bivanja tukaj v vzgojnem domu dobil dovolj podpore s strani učiteljev, vzgojiteljev in socialne delavke?

Ja lepo se pogovorimo, mi tudi svetujejo kaj. (MI19) Tudi ko sem imel kakšno stisko za nazaj, ker me je kaj iz preteklosti težilo, sem jim po nekem času to zaupal in sem se lahko pogovoril o tem, (MI20) ampak takrat tega nismo več reševali ker je bilo že predolgo nazaj. Mi je bilo po pogovoru veliko bolj lažje. (MI21)

Bi lahko rekel, da so te spodbujali in ti bili na voljo, ko si jih potreboval?

Ja.

Meniš, da ti bivanje v vzgojnem domu omogoča osebno rast in večje možnosti v prihodnosti?

Bo ja, naučim se tukaj kako je treba živeti. (MI22) Najbolj se učim različnih opravil, tudi glede učenja in reševanja konfliktov z drugimi. (MI23)

Kam odhajaš med vikendi? K svojim staršem?

Včasih k rejnici, včasih k mami.

Kako se počutiš ko greš domov za vikend? Kaj počneš?

Med vikendi se res dobro počutim. (MI24) Tukaj v vzgojnem domu je lepo, doma je pa tako ali tako najboljše. (MI25) Večkrat gremo na ribolov, gremo kam na obisk, doma delamo drva, uživamo v glavnem. Ampak vikendi prehitro minejo.

Naslednje leto se tvoje šolanje v Veržeju konča, tudi bivanje tukaj. Boš šel naprej v srednjo šolo? Mi zaupaš kam?

Ja v mizarško srednjo šolo. (MI26)

Ti kdo v vzgojnem domu pomaga pri informacijah za srednjo šolo?

Se pogovarjamo o tem, ampak največ sem o tem govoril z rejnico. (MI27) Ona mi je svetovala ta poklic, jaz sem se pa potem tudi odločil za to, sem malo razmislil in mi je všeč. (MI28) Najprej sem želel iti za kuharja ampak bom šel za mizarja ker mi je boljše. Tudi z mamo sva se pogovarjala o tem. (MI29)

Se veseliš odhoda iz vzgojnega doma? Zakaj?

Niti se ne veselim, ker je tukaj lepo, sem na toplem, imam vzgojitelje, ki mi pomagajo. (MI30) Bo pa lepše, ker grem v nov svet. Lahko bom kaj novega raziskal, spoznal nove ljudi in se naučil veliko novega. (MI31)

Imate v vzgojnem domu kakšne priprave na odhod iz vzgojnega doma?

Ja učijo nas predvsem samostojnosti. (MI32) Večkrat kaj skuhamo, pomivamo posodo, urejamo okolico, pospravljamo po hiši. (MI33) Tudi drugače pri dejavnostih se marsikaj naučimo – z lesom, s fleksisteklom, pri likovni delavnici. (MI34)

Imaš tukaj v vzgojnem domu možnost izraziti svoje želje? So tudi upoštevane?

Imam možnost izraziti in večinoma so uresničene.

Se lahko komu zaupaš, če potrebuješ kaj?

Ja vzgojiteljem.

So starši del priprav na tvoj odhod?

So ja, tudi moja mama in rejnica tudi. (MI35)

Bi si naslednje leto, ko boš odhajal iz vzgojnega doma, želel še kakšno dodatno pomoč s strani zaposlenih ali drugih oseb?

Ja želel bi si pomoči. Sploh pri učenju, najbolj pri angleščini. (MI36) Upam, da bom lahko v srednji šoli imel pomoč pri angleščini, drugi predmeti mi sploh ne delajo problemov, ker imam dobre ocene. (MI37)

Imaš mogoče še kakšno osebo, ki bi si jo želel vključiti naslednje leto v priprave na tvoj odhod iz vzgojnega doma?

Vsi, ki se mi zdijo pomembni, so vključeni.

Zdaj pa bi te prosila, da si predstavljaš življenje po odhodu iz vzgojnega doma. Malo mi opiši.

Ja želim si da bi mi šlo dobro. Pa bo šlo, s trdom se daleč pride. Tukaj ne bom pogrešal drugih otrok, razen E. E je meni najbolj ljubljena oseba. To je moj sostanovalec. Na začetku se nisva marala, zdaj ga pa res spoštujem in ga imam rad. Midva bova ostala v kontaktih, vsaj upam.

ODPRTO KODIRANJE INTERVJUJEV Z MLADOSTNIKI IN MLADOSTNICAMI

INTERVJU MA (MLADOSTNIK/-CA A)

MA1 - Sedaj se že boljše počutim, sploh zato ker imam prijateljice tu.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MA2 - Ker jim lahko zaupam (prijateljicam).	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU

MA3 - Ko nisem še nikogar poznala mi je bilo težko.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MA4 – Ni mi fajn ker se moremo dosti učiti.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MA5 - Me moti, da nas vzgojitelji in učitelji dosti opozarjajo na učenje.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MA6 - Ker moram narediti tako kot mi vzgojitelj pravi.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MA7 - Tega doma ni bilo in zato nisem vajena.	IZKUŠNJE IZ PRETEKLOSTI
MA8 - Ni slabo in ni tak dobro.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MA9 - V redu (se razumem z zaposlenimi).	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MA10 - Vzgojiteljici K in K sta zelo v redu.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MA11 - Vzgojitelj mi ni najbolj pri srcu, ker je zelo osoren in strog.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MA12 - Vzgojiteljicama lahko zaupam in povem kaj je narobe, če imam kakšne težave.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MA13 - Razumeta me in mi pomagata (vzgojiteljici).	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MA14 – Lep (odnos s socialno delavko v VD).	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MA15 - Lahko ji zaupam kaj se dogaja doma, kako mi je doma (soc. delavki v VD).	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MA16 - Me tudi ona razume in mi pomaga (soc. delavka v VD).	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MA17 - Na začetku nisem veliko bila pri njej, edino tisto kar je bilo potrebno.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MA18 - Sedaj pa ko kaj rabim in me kaj zanima vedno stopim k njej in se z njo pogovorim.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MA19 - Pove mi tudi, kaj je izvedela od druge socialne, tiste s centra za socialno delo.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MA20 - Je fajn (soc. delavka iz CSD).	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MA21 - Najbolj mi je všeč, da sta obe socialni delavki zelo prijazni in razumeta situacijo doma.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MA22 - Lahko jima vse povem in zaupam (soc. delavkama).	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MA23 - Dobro se razumemo (z drugimi mladostniki v VD).	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MA24 - Se pogovarjamo (z drugimi mladostniki v VD).	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MA25 - So predvsem drugi vzgojitelji, iz drugih skupin, proti druženju med skupinami.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MA26 - Pri njej se mi zdi, da se ji lahko zaupam. Njej lahko vse povem.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MA27 - Tudi ko sem bila na začetku žalostna sem se z njo največ družila.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MA28 - Tudi z drugimi dekleti v skupini se razumemo, ampak jim ne zaupam kot L ker se mi zdi, da ne bodo zadržala za sebe to kar jim povem.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MA29 - Ja, z vzgojiteljicama K in K, pa tudi s socialno delavko V (sem prijateljica).	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MA30 - Zato, ker jim lahko zaupam in povem kaj me teži. Razumejo me.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MA31 - Vzgojitelj A je čisto drugačen kakor vzgojiteljici, čudno se obnaša in je preveč strog.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU

MA32 - Ko sem prišla v vzgojni dom sem jokala.	STISKE MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
MA34 - Zato, ker 1 mesec sploh nisem smela domov, pa tudi moja mlajša sestra ne.	STISKE MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
MA35 - Ko sem videla, da ona (sestra) joka in da je žalostna, sem tudi sama bila, ker mi je bilo težko.	STISKE MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
MA36 - Najbolj sem bila srečna, ko je prišla na obisk mama.	STISKE MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
MA37 - Domov nisva smeli zaradi situacije doma – oče je pil in celo bil nasilen nad mamo	STISKE MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
MA38 - Nad nama ni bil nasilen, ampak nad mamo pa ja.	STISKE MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
MA39 - Takrat sem se zaupala prijateljici L. tukaj v vzgojnem domu.	REŠEVANJE STISK
MA40 - Tudi psihologinja mi je pomagala.	REŠEVANJE STISK
MA41 - Ja, ko kaj potrebujem, sploh pogovor, so mi vedno na voljo, sploh vzgojiteljice in socialna delavka.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MA42 - Zelo mi je fajn, ko me učitelji in vsi ostali spodbujajo.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MA43 - To rabim, to me razveseli in imam več volje potem za naprej. (spodbudo)	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MA44 - Ja, veliko sem se naučila tukaj.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MA45 - Imamo pomoč, ki je doma nisem imela.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MA46 - Doma se nisem učila in ni bilo nikogar, ki bi me tako priganjal in pomagal kot tukaj.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MA47 - Zdaj mi to ni fajn, ampak mislim, da mi bo kasneje to pomagalo.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MA48 - Če dobim slabo oceno in vidijo vzgojitelji da se ne trudim, takrat ne smemo domov in se moramo več učiti čez vikend tukaj.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MA49 - To mi ni všeč (ostajanje v vzgojnem domu med vikendi).	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MA50 - Tudi če se kaj grdo obnašamo ne smemo domov.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MA51 - Zelo fajn, to mi je všeč.	POČUTJE OB ODHODU DOMOV MED VIKENDI
MA52 - Ni mi fajn, da v nedeljo že moram po kosilu nazaj v vzgojni dom. Takrat ko bi še rada bila s svojo mamo pa očetom.	POČUTJE OB ODHODU DOMOV MED VIKENDI
MA53 - Doma niso tako strogi, ni se mi treba toliko učiti in paziti na red kot tukaj. Tudi ni mi treba vsakič ko kaj rabim prositi za tisto. Ker tukaj v domu moram povedati: »prosim lahko dobim ...« jaz pa tega nisem navajena in pozabim.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MA54 - Doma je zdaj boljše, oče več ne pije, ker sem mu jaz povedala, da če bo še naprej pil, da lahko gre.	POČUTJE OB ODHODU DOMOV MED VIKENDI
MA55 - Grdo sem to povedala ampak bilo mi je težko.	POČUTJE OB ODHODU DOMOV MED VIKENDI
MA56 - Želim si obiskovati srednjo ekonomsko šolo v Murski Soboti.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA

MA57 - Ampak me je malo strah. Ker sem taka bolj samosvoja in me je strah ko moram tak med nepoznane ljudi.	STISKE TEKOM BIVANJA V VZGOJNEM DOMU
MA58 - Ja imeli bomo svetovanje in pogovor pri socialni delavki.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MA59 - Tudi vzgojiteljica mi je kaj povedala in sva se pogovarjali o tem (o šolanju naprej).	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MA60 - Predlagajo mi tudi mladinski dom v Mariboru	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MA61 - Jaz nočem tja (v mladinski dom), jaz bi rada hodila sem v trgovsko v Mursko Soboto.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MA62 - Ja pa ne.	ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MA63 - Veselim se ker bom lahko spet bolj svobodna, ne bom več pod takšnim nadzorom kot sem zdaj tukaj.	ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MA64 - Ampak bom pa pogrešala prijateljice in vzgojiteljice v domu, zaradi tega edino ne.	ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MA65 - Vem, da bomo imeli na koncu sestanek s starši pa z vsemi, ker so ga imeli tudi lansko leto tisti, ki so odšli iz vzgojnega doma.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MA66 - Pogovarjamo se o tem šolanju naprej, kaj drugo ne.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MA67 - Ja na sestanku bom lahko kaj povedala.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MA68 - Ampak pravijo, da se center za socialno delo odloča o tem, ali grem potem domov ali kako naprej.	ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MA69 - Ja na ta sestanek pridejo tudi moji starši.	POMEMBNE OSEBE VKLJUČENE V PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MA70 - Drugače nimamo posebnih priprav (na odhod).	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MA71 - Ne, tako smo imeli že veliko delavnic pa vsega, to meni ni všeč.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MA72 - Edino mogoče pomoč v srednji šoli, če mi ne bo šlo.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MA73 - Hočem narediti srednjo šolo in imeti službo.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MA74 - Tudi družino pa enega otroka samo.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MA75 - Pa stanovanje ali hišo.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MA76 - Hočem hoditi v službo pa potem domov. Kot vsi.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MA77 - Samostojna želim biti.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA

INTERVJU MB (MLADOSTNIK/-CA B)

MB1 - Včasih dobro, včasih slabše. Nekateri dnevi so boljši, drugi slabši.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MB2 - Velikokrat se slabo počutim zaradi šole, če dobim kakšno slabo oceno.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MB3 - Tudi zaradi deklet tukaj, s katerimi živim, se kdaj slabo počutim.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MB4 - Včasih se kaj kregamo, ker se ne razumemo med sabo, se kaj »šinfamo«, potem sem slabše volje.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU

MB5 - Z nekaterimi (zaposlenimi) slabše, z nekaterimi boljše.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MB6 - Najbolj se razumem z vzgojiteljico K, ker je zelo prijazna, posluša me, če ji želim kaj povedati in tudi najbolj ji lahko zaupam.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MB7 - Zdaj tudi drugi vzgojitelji so v redu.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MB8 - Tistim, pri katerih sem bila v skupini lansko leto, tudi bolj zaupam.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MB9 - Z njo (socialno delavko v VD) se ne pogovarjam prav veliko.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MB10 - Niti se nočem in ne da se mi (pogovarjati s soc. delavko v VD).	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MB11 - Večkrat me kaj sprašuje, jaz pa ne maram vprašanj. Ker se celo življenje vrti samo okrog vprašanj.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MB12 - Ni mi všeč, da ko nisem razpoložena za vprašanja, da me takrat največ sprašujejo.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MB13 - Ja takrat (ko pride do stiske) bi se, samo me takrat nobeden noče poslušati.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MB14 - Tako je, ko rabim pogovor me ne poslušajo, ko ga pa ne rabim pa bi se vsi nekaj pogovarjali.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MB15 - Ja v redu se razumeva (s soc. delavko na CSD).	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MB16 - Moji starši pa ne (se ne razumejo s socialno delavko na CSD).	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MB17 - Njim gre ona na živce (soc. del. na CSD, staršem).	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MB18 - Mogoče se srečava dva krat ali tri krat na leto (s soc. del. na CSD), ko pride sem v vzgojni dom, drugače po telefonu se ne slišiva, da bi se kdaj pogovarjali.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MB19 - Ampak meni je to čisto dovolj, teh dva krat ali tri krat na leto.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MB20 - Bi pa bilo fajn, če bi se kdaj slišali kaj po telefonu (s soc. del. na CSD).	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MB21 - V redu se razumem z ostalimi vrstniki iz vzgojnega doma.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MB22 - Imam tukaj tudi fanta, zdaj sva skupaj dva tedna in z njim se razumeva.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MB23 - Družimo se edino v šoli, ker popoldne moramo biti v svojih skupinah.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MB24 - Sicer teh pravil, zakaj se ne smemo družiti ne razumem, ampak naj bo.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MB25- Tisti so mi najbolj pri srcu, s katerimi hodim v šolo – moji sošolci. Najbolj V, A in K.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MB26 - Včasih se kaj zbadamo med sabo ampak to mi je smešno.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MB27 - Učiteljica K mi je najbolj pri srcu, ker ji lahko zaupam in je zelo prijazna.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MB28 - Velikokrat sem si želela domov in takrat sem bila žalostna in jezna.	STISKE MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
MB29 - Zato sem tudi malo znorela. Začela sem kričat, včasih sem tudi kaj vrgla in polomila.	STISKE MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
MB30 - Ja, lanska bivša gojenka M in tudi A sta mi bile v oporo.	REŠEVANJE STISK

MB31 - Nekatere težave so tukaj s puncami s katerimi živim, so pa večinoma težave doma.	STISKE MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
MB32 - Prejšnji vikend sem se skregala s svojo mamo, ko sem bila za vikend doma in sedaj je rekla, da me noče več videti, zato sem ta vikend ostala tukaj v vzgojnem domu.	STISKE MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
MB33 - Pa niti ne vem točno kaj sem naredila narobe.	STISKE MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
MB34 - Vzgojitelj in tudi moje prijateljice tukaj v skupini prosim za pomoč ko sem v stiski.	REŠEVANJE STISK, PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MB35 - Največkrat mi pomagajo s pogovorom in podporo.	REŠEVANJE STISK
MB36 - Ko sem kričala, mi je pomagalo. S kričanjem sem si pomagala in mi je bilo potem lažje.	REŠEVANJE STISK
MB37 - Spodbujali pa so me letos prvič, saj sem prvič dobila enko v šoli.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MB38 - Veliko sem se že naučila tukaj v vzgojnem domu.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MB39 - Recimo kako poskrbeti za stanovanje, ko boš odrasel, tudi kam ne smeš zahajati. Tudi to, da ne smem kričati, kako se obnašati primerno.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MB40 - To mi bo tudi pomagalo pri odločanju ko ne bom več v vzgojnem domu.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MB41 - Z mamo se že od malega ne razumeva.	POČUTJE OB ODHODU DOMOV MED VIKENDI
MB42 - Najboljše se počutim če sem pri babici.	POČUTJE OB ODHODU DOMOV MED VIKENDI
MB43 - Če sem pri ateju se sploh dobro ne počutim, ker nimam nobenega prijatelja.	POČUTJE OB ODHODU DOMOV MED VIKENDI
MB44 - Si želim ali na frizersko ali pa na likovno.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MB45 - Upam da bom takrat živela pri babici.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MB46 - Ampak babica je že tudi imela prepoved približevanja ker je moja mama tako želela pa sploh ne vem zakaj.	STISKE MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
MB47 - Pa to se mi niti ne da pogovarjati, ker kamor koli bom šla v šolo bom dobila delo (o šolanju naprej).	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MB48 - Edino z babico se veliko pogovarjava o šoli.	POMEMBNE OSEBE VKLJUČENE V PRIPRAVE ZA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MB49 - Ja, zelo se veselim odhoda iz vzgojnega doma.	ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MB50 - Da bom lahko šla domov, pa v srednjo šolo.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MB51 - Želim si biti bolj svobodna.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MB52 - Verjetno bom šla v mladinskega živeti med tednom.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MB53 - Ne, nimamo priprav na odhod.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MB54 - Niti se mi ne bi dalo to pripravljati za življenje naprej, ker mislim, da se v srednji šoli to vse naučimo.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA

MB55 - Edino kar se pogovarjamo je o šolanju naprej.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MB56 - Če bi kaj potrebovali za naprej ja, ali če bi se še radi kaj pogovarjali o odhodu, to pa ne.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MB57 - Menim, da ne morem izraziti svojih želja tukaj.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MB58 - Puncam edino, pa nekaterim vzgojiteljem (se zaupa ob stiskah).	REŠEVANJE STISK
MB59 - Ampak nerada se zaupam, ker so me nekateri vzgojitelji in tudi punce že velikokrat izdali.	REŠEVANJE STISK, PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MB60 - Ko sem jim nekaj povedala in zaupala, so povedali naprej drugim vzgojiteljem in to mi sploh ni bilo všeč, ker sem jim povedala, da bi jaz želela, da to ostane med nami.	REŠEVANJE STISK, PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MB61 - Ja včasih se (babica in starši vključujejo v sestanke in aktivnosti v VD).	POMEMBNE OSEBE VKLJUČENE NA PRIPRAVE ZA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MB62 - Ko imamo kakšne delavnice potem pridejo.	POMEMBNE OSEBE VKLJUČENE NA PRIPRAVE ZA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MB63 - Niti si ne želim, da bi se kaj več, ker se itak z mamom ne razumemo.	POMEMBNE OSEBE VKLJUČENE NA PRIPRAVE ZA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MB64 - Se pa dobijo tudi pri timskem sestanku skupaj z vzgojitelji, socialno delavko, psihologinjo, socialno delavko s centra.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA, POMEMBNE OSEBE VKLJUČENE V PRIPRAVE ZA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MB65 - Niti si ne želim stikov kasneje, razen od prijateljic in mogoče vzgojiteljice K.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MB66 - Ja želim si, da bi bila babica vključena v sestanke o mojem odhodu iz vzgojnega doma.	POMEMBNE OSEBE VKLJUČENE NA PRIPRAVE ZA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MB67 - Bolj bom svobodna, internet bom imela pa telefon.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MB68 - Z babico se bom več družila, kot pa z mamom.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MB69 - S prijatelji se bom veliko družila.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MB70 - Hodila bom tudi v šolo, ampak se še moram točno odločiti kam.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MB71 - Mislim, da se bom potem zaposlila kot frizerka pri mamini prijateljici. Želim si pa tudi postati likovni umetnik, ker mi je to zelo všeč.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA

INTERVJU MC (MLADOSTNIK/-CA C)

MC1 - V redu, sedaj mi je že boljše kot je bilo takrat ko sem prišla.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MC2 - Nekaterim lahko zaupam, nekaterim ne	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MC3 - Najbolj zaupam svoji sestanovalki, s katero sva skupaj v sobi.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MC4 - Z enimi zaposlenimi se bolj razumem, z drugimi manj.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MC5 - Z vzgojiteljico K se res dobro razumem. Če je kaj narobe in če vidi da sem slabe volje, me pokliče k sebi in mi pomaga, se z nami pogovarja.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU

MC6 - Karkoli zaupam njej (vzgojiteljici), ona ne govori drugim tega.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MC7 - Ja s to soc. delavko tukaj v vzgojnem domu se dobro razumem, tudi ona mi je fajn.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MC8 - Takrat smo veliko skupaj in se pogovarjamo, nam tudi pomaga če potrebujemo kakšno pomoč. Tudi njej lahko zaupam kot vzgojiteljici iz skupine.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MC9 - Ne dolgo nazaj sem dobila novo socialno delavko s CSD in se ne slišiva kaj preveč veliko.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MC10 - S tisto prej (soc. del. s CSD) sva se več in to mi je bilo všeč, saj sem ji lahko tudi vse povedala in ji zaupala.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MC11 - Upam da bo tudi s to enako (soc. del. s CSD), za praznike je že prišla na nastop.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MC12 - Ja, dobro se razumemo tudi z ostalimi iz drugih skupin.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MC13 - Čez dan se ne družimo, edino med poukom ko mammo odmore.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MC14 - Bi se lahko več družili v prostem času.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MC15 - Bolj se kregamo v skupini, me punce, ker pride do kakšnih zmerjanj, včasih katera kaj naredi pa obtoži drugo.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MC16 - Od vzgojiteljev pa tudi vsi, najbolj K, ampak vsak ima svoje meje, eni več drugi manj.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MC17 - Ja, večinoma doma, ker se z mammo nisem čisto dobro razumela, k očetu pa nisem veliko hodila.	STISKE MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
MC18 - Bila sem zelo žalostna, nisem imela prijateljev in nisem vedela kaj naj naredim.	STISKE MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
MC19 - Mama in oče sta ločena.	STISKE MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
MC20 - Z očetom se zelo malo slišim, ker se z mammo ne razumeta dobro.	STISKE MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
MC21 - Na začetku ko sem prišla v vzgojni dom sem jima povedala, da to tako ne bo šlo in sta videla, da se bosta mogla začeti pogovarjati in skupaj sodelovati.	REŠEVANJE STISK
MC22 - Od takrat je boljše se mi zdi.	POČUTJE OB ODHODU DOMOV MED VIKENDI
MC23 - Tukaj sem tudi povedala vzgojiteljici kaj me je težilo in sva se pogovarjali, kar mi je pomagalo in sem se potem bolje počutila.	REŠEVANJE STISK, PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MC24 - Ja sem dobila podporo in spodbudo.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MC25 - Všeč mi je ko me nekdo spodbuja, ker potem imam več volje za naprej.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MC26 - Najbolj mi je všeč, da bom tukaj lahko uspešno zaključila šolanje.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MC27 - Do sedaj sem si uspela popraviti vse ocene, saj sem ko sem prišla sem imela veliko negativnih ocen.	REŠEVANJE STISK, PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MC28 - Tukaj imamo učno pomoč in to mi zelo pomaga, ker če bi bila doma, ne vem kako bi bila sedaj z ocenami.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU

MC29 - Boljše se počutim kot sem se prej. Dobila sem tudi nove prijatelje tukaj, ker jih prej nisem imela veliko.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU, ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MC30 - Rada grem k očetu, ker imam tam brata - polbrata, ki ga ima oče z drugo partnerko in se zelo dobro razumeva.	POČUTJE OB ODHODU DOMOV MED VIKENDI
MC31 - Z mamo se od takrat ko sem v vzgojnem domu veliko bolje razumeva.	POČUTJE OB ODHODU DOMOV MED VIKENDI, PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MC32 - Ker več hodim k očetu kot prej pa imam tudi z njim dosti boljši odnos in vidim, da mu lahko vse zaupam.	POČUTJE OB ODHODU DOMOV MED VIKENDI, PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MC33 - Počutim se pa super med vikendi ko grem domov.	POČUTJE OB ODHODU DOMOV MED VIKENDI
MC34 - Tukaj želim dokončati šolanje ker mi veliko bolj uspeva in imam pomoč.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MC35 - Želim iti na turistično šolo v Mariboru. Želim si postati turistična vodička.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MC36 - Z učiteljico sem se tudi pogovarjala, da bom imela še dodatno nemški jezik, ker sedaj imamo samo angleščino.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU, PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MC37 - O tem se že pogovarjamo, nas sprašujejo o tem kam si želimo.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MC38 - To mi je všeč, ker se lahko malo naučimo o tem kaj vse so možnosti.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MC39 - Prejšnjikrat je vzgojiteljica K skupaj s sostanovalko, ki obiskuje 9. razred, gledala srednje šole in smo se potem pogovarjali o tem kaj si želimo.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU, PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MC40 - Tudi socialna delavka nam je povedala, da če katero kaj zanima, da je vedno na voljo, da lahko pridemo vprašat.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU, PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MC41 - Na nek način se veselim odhoda iz vzgojnega doma ja, na nek pa ne.	ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MC42 - Ne zato, ker bom pogrešala nove prijateljice in prijatelje, tudi vzgojitelje, ker sedaj lahko rečem živimo skupaj čez teden in smo veliko skupaj.	ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MC43 - Tukaj imamo vseeno vzgojitelje, ki nekako pazijo na nas in vsaj meni to veliko pomaga, skupaj z nami se učijo in so nam v pomoč pri nalogah in učenju, ko to potrebujemo.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MC44 - Lahko bi se več pogovarjali o odhodu iz vzgojnega doma.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MC45 - Drugače vsak četrtek kaj kuhamo ali pečemo, tisti ki so kdaj čez vikend tukaj tudi pečejo pico.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MC46 - Bi pa bilo fajn če bi se kaj več pogovarjali o tem kako naprej, ko odidemo od tu. Lahko bi imeli kakšno delavnico na to temo.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MC47 - Ja, lahko izrazim svoje želje. Največ vzgojiteljem, ker smo veliko skupaj.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MC48 - Je pa odvisno od tega kaj si želimo tukaj v vzgojnem domu, saj vsega nikoli ni mogoče uresničiti.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU

MC49 - Zelo rada bi ohranila stike s prijateljki in vzgojiteljki, sploh zato ker jih imam rada.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MC50 - Če bi rabila kakšno pomoč pri učenju in odločanju, bi bilo super, če bi se lahko obrnila spet na vzgojitelje.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MC51 - Tudi za pogovor bi se bilo fajn obrniti na vzgojitelje tudi kasneje.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MC52 - Mislim, da mi bo v srednji šoli šlo, ker se bom učila, saj nočem več dobivati slabih ocen.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MC53 - Želim si uspešno končati srednjo šolo.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MC54 - Želim si tudi, da se bomo dobro razumeli z mamo in očetom še naprej, da si bomo zaupali in se imeli radi.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA

INTERVJU MD (MLADOSTNIK/-CA D)

MD1 - Na začetku je bilo kar težko, potem pa se sproti počasi navadiš na to da moraš dati to skoz.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MD2 - Tukaj se počutim domače.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MD3 - Bi seveda bilo boljše doma ampak se pač navadiš.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MD4 - Njej (prijateljici A) lahko tudi zaupam če želim in ona mi je tu še nekak najboljša prijateljica.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MD5 - V redu se razumem z vzgojiteljki.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MD6 - Jaz imam eno slabo izkušnjo od prej, ko sem bila še v mladinskem domu, kjer je prišlo do nasilja in sem zato tudi hodila na sodišče.	IZKUŠNJE IZ PRETEKLOSTI
MD7 - Tukaj je veliko boljše glede vzgojiteljev. Lahko bi rekla da je tu super.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MD8- Lahko ji vse zaupam, ona namreč vse ve.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MD9 - Z vzgojiteljico K sva kot da bi bile prijateljice že ne vem kako dolgo.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MD10 - Najbolj mi je všeč, da ti vse nekako z lepo besedo pove, ne pa kot da bi bil nekaj manj vreden.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MD11 - Imava kar nekaj stikov. Skupaj tudi hodimo v dom starejših v G. Radgono.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MD12 - Njen odnos (soc. del. v VD) do mene je dober in ljubezniv, tudi njej lahko zaupam.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MD13 - Z njo(soc. del. s CSD) imam zelo malo stikov.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MD14 - Mislim da sem jo do sedaj samo dva krat videla. Ko je prišla na timski sestanek na začetku in na eno prireditev. (soc. del. s CSD)	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MD15 - Ima bolj moja mama stike z njo (s soc. del. na CSD)	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MD16 - Pa niti je ne želim kaj dosti videti ker mi ni všeč.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MD17 - Sem pa od mladinskega zamenjala že dve socialni delavki s centra.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MD18 - Ampak nimamo nekega posebnega odnosa. Se ne družimo veliko. (s sovrstniki v VD)	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MD19 - Najbolj sta mi pri srcu vzgojiteljica K in psihologinja.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU

MD20 - Psihologinja mi najprej ni bila všeč, ampak sva se potem veliko pogovarjale in večkrat me je peljala domov za vikend in mi je nekako prirasla k srcu, ker sem jo veliko bolj spoznala in imava dober in zaupljiv odnos.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU, PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MD21 - ... vsi vzgojitelji ne gledajo na nas kot bi mogli, ...	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MD22 - ona pa mogoče tudi za to ker ima doma hčerko, na nas gleda kot je treba, če vidi da se trudiš, ti pomaga in ti včasih mogoče tudi vmes kaj popusti in ni tako stroga. Ima pristen odnos z nami in res ji lahko vse zaupam.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MD23 - Smo se kaj kregale s puncami.	STISKE MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
MD24 - Sem pa zadnje čase največ slabe volje zaradi tega ker pogrešam domače.	STISKE MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
MD25 - Na začetku nisem imela takšnih težav s tem, ampak se mi zdi, da se je naš odnos od začetka doma zelo izboljšal, vse se je uredilo, veliko bolj se razumemo in zato bi zelo rada bila spet doma.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MD26 - Imam tudi fanta, ki živi pri meni in ga zelo pogrešam.	STISKE MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
MD27 - Ko je prišlo do kreganj sem pač puncam povedala kaj sem imela za povedati in tudi vzgojitelji so pomagali da smo razrešile nestrinjanja.	REŠEVANJE STISK, PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MD28 - Pogovor je največkrat tisti način, ki ga tukaj uporabljamo za reševanje problemov.	REŠEVANJE STISK
MD29 - Glede domotožja sva veliko o tem govorili z vzgojiteljico K, ki mi je pomagala pri tem, me tolažila.	REŠEVANJE STISK, PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MD30 - Zadnjič sem bila tak iz sebe, da sva šli ven na sprehod, da sem se sprehodila in se malo umirila, da sva se lahko pogovorili in sem dala malo vse to ven iz sebe.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MD31 - V bistvu ko sem jaz prišla sem bila neocenjena, imela sem veliko negativnih ocen.	STISKE MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
MD32 - Tako sem v petih mesecih morala vse to urediti za nazaj in še tekoče ocene.	STISKE MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU, REŠEVANJE STISK
MD33 - Ja, zelo me spodbujajo tukaj v vzgojnem domu.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MD34 - Po eni strani mi je bilo malo lažje, ker sem bila prej že v mladinskem in sem vedela kako to vse poteka.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU, IZKUŠNJE IZ PRETEKLOSTI
MD35 - Najbolj mi bo to pomagalo glede šole, pa tudi pri sami organizaciji življenja.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MD36 - Počutim se pa super.	POČUTJE OB ODHODU DOMOV MED VIKENDI
MD37 - Nedelje hitro pridejo in sem po navadi v nedeljo zelo tečna.	POČUTJE OB ODHODU DOMOV MED VIKENDI
MD38 - Želim si na zdravstveno šolo v Maribor.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MD39 - Ja, socialna delavka in psihologinja mi največ pomagata pri izbiri srednje šole.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MD40 - Največ se pogovarjamo o naši izbiri, če se res vidimo v tem, reševali smo tudi vprašalnike o tem kateri poklici so najbolj za nas.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA

MD41 - Želim si postati dermatologinja.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MD42 – Ja se veselim, pa se ne.	ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MD43 - Ja, ker komaj čakam da bom od ponedeljka do petka doma in mi ne bo treba skrbeti za to vračanje nazaj.	ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MD44 - Ne pa zato, ker sem nekako navajena tega in bom tudi pogrešala najbolj vzgojiteljico K in še nekatere tukaj.	ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MD45 - Ne, nimam priprav na odhod.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MD46 - Mislim, da se z mano niti ne bi bilo treba, ker je moje mnenje in tudi mnenje vzgojiteljev takšno, da imam od vseh tukaj v glavi še najbolj urejeno vse.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MD47 - Niti ne bi rabila nekih priprav, pogovor je čisto dovolj.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MD48 - Ja, to, da sem se lahko zaupala, mi je tukaj tudi velikokrat pomagalo, da sem rešila težave in stiske.	REŠEVANJE STISK
MD49 - V bistvu z mamo se midve veliko pogovarjava o mojem odhodu iz vzgojnega doma.	POMEMBNE OSEBE VKLJUČENE V PRIPRAVE MNA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MD50 - Ona še zdaj ni točno prepričana ali bom jaz res hodila v šolo, ko se vrnem domov.	ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MD51 - Moram priznati, da tudi jaz včasih nisem čisto prepričana v to in me včasih kar stisne glede tega (ali sem pripravljena na srednjo šolo).	ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MD52 - Je pa vključena v timski sestanek na koncu, ki bo marca.	POMEMBNE OSEBE VKLJUČENE NA PRIPRAVE ZA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MD53 - Že komaj čakam ta timski sestanek, ker takrat bo še malo in bo vsega konec.	ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MD54 - Mislim da ne potrebujem dodatne pomoči po odhodu iz vzgojnega doma.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MD55 - Živela bom pri svoji mami še zaenkrat, upam da še naprej s svojim fantom.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MD56 - Mama, fant in starejša brat in sestra najbolj stali ob strani.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MD57 - ...ampak se bom tako ali tako še veliko videla z njo. (z vzgojiteljico iz VD)	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA

INTERVJU ME (MLADOSTNIK/-CA E)

ME1 - Pa dobro se počutim tukaj.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
ME2 - Po eni strani komaj čakam da se vse skupaj konča, po drugi strani mi bo pa žal za zavod, ker so me dosti naučili.	ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA, PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
ME3 - Tukaj se počutim domače in mi je prijetno.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
ME4 - Najboljše volje sem ko se razumemo med prijateljicami in tudi vzgojitelji.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
ME5 - Dobro se razumemo z vzgojitelji.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
ME6 - Najbolj mi je vzgojiteljica K, ker ji lahko res vse zaupam.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU

ME7 - Najbolj mi je pomembno da se lepo obnašajo do nas in nas nimajo za manj vredne. (zaposleni v VD)	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
ME8 - Dober odnos imava s socialno delavko tukaj v vzgojnem.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
ME9 - Ko kaj rabim lahko grem do nje. (soc. del. v VD)	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
ME10 - Z njo tudi skupaj obiskujemo dom starejših v G. Radgoni vsak drug teden in takrat ko se peljemo se marsikaj pogovarjamo.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
ME11 - Lahko ji zaupam če me kaj teži ali kaj potrebujem.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
ME12 - Pa je dokaj dober. (odnos s soc. del. s CSD)	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
ME13 - Če jo kaj potrebujem, če je kaj doma narobe, potem jo lahko pokličem in pride, da vse uredi. (soc. del. s CSD)	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
ME14 - Zaupam ji stvari, ki me težijo in če mislim, da je kaj narobe. (soc. del. s CSD)	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
ME15 - Dober odnos imamo z drugimi v vzgojnem domu.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
ME16 - ...ampak so včasih malo nadležni. (drugi sovrstniki v VD)	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
ME17 - Med skupinami se drugače ne smemo družiti in to mi ni čisto prav, se mi zdi brez veze.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
ME18 - V redu mi je tudi medicinski delavec, ker se lahko z njim pogovarjam.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
ME19 - Smo se nekaj skregali in sedaj si več ne zaupamo toliko. (s sovrstniki)	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
ME20 - Ona mi je fejest v redu ker se rada heca z nami, če rabim kakšno pomoč mi vedno pomaga. Tudi če potrebujem pogovor mi je vedno na voljo in me potolaži če sem slabe volje.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
ME21 - Enkrat sem bila mesec dni bolna in nisem hodila v šolo, takrat sem morala dva tedna skupaj ostati tukaj in takrat mi je bilo težko.	STISKE MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
ME22 - Mi je pa bilo težko v prvih dveh letih ko sem morala v nedeljo nazaj v zavod po vikendu.	STISKE MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
ME23 - Zdaj sem pa že navajena in mi ni več tak težko priti nazaj.	POČUTJE OB ODHODU DOMOV MED VIKENDI
ME24 - Pomagajo mi s spodbudami in pogovorom. (v VD)	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
ME25 - Vedno so mi bili v oporo.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
ME26 - Na začetku sem se pol stvari odvadila, nehala sem kaditi, nisem se več rezala, kakšni dve leti potem nisem več delala teh bedarij.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ME27 - Vmes sem se tudi ponovno začela rezati, ampak tega zdaj več ne delam toliko.	STISKE MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
ME28 - Dobro se počutim. Doma sem bolj umirjena.	POČUTJE OB ODHODU DOMOV MED VIKENDI
ME29 - Zdaj se odločam med ekonomsko šolo in kmetijsko šolo tukaj v Murski Soboti ker mi je bližje od doma.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
ME30 - Se bom še odločila ampak grem ta vikend na informativne še.	PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA

ME31 - Najbolj mi svetuje socialna delavka V.	PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ME32 - Mi je tudi povedala, da bo ta šola dobra za mene, da bo tudi primerna mojim zmožnostim in ocenam, pa tudi zmožnostim moje družine zaradi prevoza.	PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA, PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
ME33 - Pa ja, se veselim, ampak bom pa pogrešala tu te trenutke v vzgojnem domu.	ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ME34 - Najbolj si želim odhoda zaradi druženja z mamo pa tudi zaradi tega ker bom doma lahko počela to kar tu ne smem – lahko bom kadila, imela telefon, bila na facebooku.	ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA, ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
ME35 - Sem se pa sama odločila da želim končati šolo, srednjo šolo in dobiti službo.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
ME36 - Ne želim si biti kot nekateri naši Romi, ki so samo doma in nimajo izobrazbe pa službe.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
ME37 - Želim si imeti poklic pa vse.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
ME38 - Tukaj dekletom se več ne zaupam toliko, ker smo se skregale veliko in so druge ven povedale če sem jim kaj zaupala.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
ME39 - Se pa zaupam vzgojiteljem in socialni delavki.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
ME40 - Ja je vključena mama.	POMEMBNE OSEBE VKLJUČENE NA PRIPRAVE ZA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ME41 - Ampak večkrat zaradi prevoza mama ne more priti.	POMEMBNE OSEBE VKLJUČENE NA PRIPRAVE ZA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ME42 - Ona bi rada prišla ampak zaradi prevoza večkrat ne more.	POMEMBNE OSEBE VKLJUČENE NA PRIPRAVE ZA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ME43 - Mislim da ne bi rabila pomoči, sem dovolj pripravljena na odhod.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ME44 - Želim si, da bi s svojo sestanovalko tukaj, ki je tudi moja sestrična, se razumeli in si bili dobri še naprej, ko odideva od tukaj.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
ME45 - Še naprej si želim živeti pri svoji mami, kot sedaj.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
ME46 - Najbolj si želim uspešno končati srednjo šolo in najti dobro službo, da bom normalno živela naprej.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA

INTERVJU MF (MLADOSTNIK/-CA F)

MF1 - Skozi teden imamo različne aktivnosti zato tudi mine hitro.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MF2 - Kateri smo pridni gremo za vikend lahko domov, ostali ostanejo.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MF3 - Počutim se domače.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MF4 - Čez teden se dobro počutim, razen ko pridem v nedeljo nazaj se počutim bolj slabo.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MF5 - Menim, da tukaj ne morem imeti pravega iskrenega prijateljstva.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MF6 - Smo v dobrem odnosu. (z zaposlenimi v VD)	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MF7 - Pri vzgojiteljih je odnos takšen – kak se ti do njih vedeš, tako se oni do tebe.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU

MF8 - Z njo nisem nekaj v kontaktu. Jo kaj vidim, se pozdraviva in si kaj poveva takrat. (soc. del. v VD)	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MF9 - Drugače me je imela samo na sprejemu v vzgojni dom in na začetku ko smo imeli timski po enem mesecu ko sem že bil tu.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MF10 - Do sedaj sem zamenjal že štiri socialne delavke (CSD), tako da nimam nikakršnega odnosa z to sedanjjo, tudi z ostalimi nisem imel.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MF11 - Trenutno niti ne vem katera je odgovorna za mene, edino mama mi je povedala, da je taka bolj mlada.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MF12 - Mama hodi kaj na center za socialno delo in zato ona ve.	POMEMBNE OSEBE VKLJUČENE NA PRIPRAVE ZA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MF13 - Z nekaterimi pa sploh nimam nikakršnih stikov. (sovrstniki v VD)	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MF14 - Z drugimi se družimo samo če ostanemo tukaj med vikendi, takrat ko je čas za druženje, drugače se ne smemo.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MF15 - Trenutno nimam niti doma v domačem kraju najboljšega prijatelja.	POČUTJE OB ODHODU DOMOV MED VIKENDI
MF16 - To bi lahko rekel za vzgojiteljico M. Nasploh ji več zaupam.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MF17 - Ko imam kakšne probleme in stiske se je lepo pogovarjati z njo, saj mi pogovor takrat veliko pomeni.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU, REŠEVANJE STISK
MF18 - Veliko sem pogrešal mamo.	STISKE MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
MF19 - Med tednom se mi je večkrat zgodilo, da sem bil žalosten in imel sem domotožje.	STISKE MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
MF20 - Največkrat grem vzgojiteljici in jo prosim, če bi lahko poklical domov svojo mamo.	REŠEVANJE STISK
MF21 - Ko pokličem mamo in se malo pogovorim z njo mi je veliko lažje.	REŠEVANJE STISK
MF22 - Tudi pogovor z vzgojiteljico mi pomaga pri tem, da lažje grem skozi te stiske.	REŠEVANJE STISK, PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MF23 - Ja, dosti sem dobil podpore. Zdi se mi, da mi vsi stojijo ob strani.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MF24 - To pokažejo s svojim odnosom do mene in mojih težav ko jih imam tukaj in doma.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MF25 - Jaz sem tu zaradi tega, ker nisem hotel hoditi v šolo.	IZKUŠNJE IZ PRETEKLOSTI
MF26 - Tukaj sem glede tega postal zelo samostojen in sedaj se zavedam, da v šolo moram hoditi.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MF27 - Zelo sem si izboljšal ocene v šoli, pridobil sem si samostojnost pri učenju, urejenosti, čiščenju prostorov v katerih bivamo.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MF28 - V redu mi je ko lahko grem domov v domače okolje, da se odpočijem.	POČUTJE OB ODHODU DOMOV MED VIKENDI
MF29 - Najbolj mi je všeč, da vidim svojo mamo in sva lahko skupaj, ker se čez teden ne vidiva.	POČUTJE OB ODHODU DOMOV MED VIKENDI
MF30 - Želim obiskovati srednjo elektro-računalniško šolo v Ptuj.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA

MF31 - Mislim, da bo to bolj naslednje leto, ker sedaj se bolj z devetošolci pogovarjajo o tem.	PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MF32 - Me pa vprašajo vzgojitelji kam bi šel.	PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MF33 - Mogoče zaradi tega, ker sem res že dolgo časa tukaj in bi si želel videti, kako bo ko bom samo doma in se mi ne bo treba vsak vikend vračati sem.	ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MF34 - Bom pa pogrešal nekatere od tukaj, tako prijatelje kot tudi vzgojitelje.	ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MF35 - Menim pa, da mi podpore ne bo manjkalo ker je že dovolj dobim od svoje mame.	POMEMBNE OSEBE VKLJUČENE NA PRIPRAVE ZA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MF36 - Mogoče se kaj vmes pogovarjamo o tem kaj si želimo za naprej, ampak drugače se mi zdi, da bolj z devetošolci.	PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MF37 - Mislim, da sem zadosti naredil in še bom naredil v teh letih, ko sem tu in še bom tu.	PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MF38 - Če pa bi že potreboval kaj, pa imam podporo svoje mame, ki mi bo pomagala in stala ob strani.	POMEMBNE OSEBE VKLJUČENE NA PRIPRAVE ZA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MF39 - Menim, da sem že sproti in še bom dobil do odhoda, dovolj za odhod.	PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MF40 - Srečeval se bom s prijatelji iz domačega okolja, ker jih sedaj precej pogrešam.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MF41 - Živel bom najprej pri svoji mami.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MF42 - Če bom nadaljeval šolanje bom mogoče čez teden živel v kakšnem študentskem domu ali dijaškem.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MF43 - Najbolj si v prihodnosti želim, da bi uspešno končal šolanje in se zaposlil.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA

INTERVJU MG (MLADOSTNIK/-CA G)

MG1 - V redu se počutim.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MG2 - Ampak bi vseeno bil raje doma.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MG3 - V slabo voljo me spravljajo pravila tukaj in tudi če je nekdo slabe volje in se dere.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MG4 - Ne počutim se čisto domače, ampak mi je pa moja soba všeč.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MG5 - Pa ja, A. Imava dober odnos, saj oba prihajava iz enakega okolja in naju zanimajo iste stvari.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MG6 - ...se pa veliko pogovarjava drugače in se razumeva.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MG7 - Z vzgojitelji v redu. Najbolj mi je všeč, če so na hece.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MG8 - Tisti ki so manj strogi so mi bolj všeč kot tisti, ki so fejest strogi. Všeč mi je če kdaj malo popustijo.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MG9 - Imava v redu odnos ampak nimam veliko stika z njo. (s soc. del. v VD)	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MG10 - Z njo pridem v stik samo če je kaj za šolo ali kaj bolj pomembnega. (soc. del. VD)	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MG11 - Dober odnos. (soc. del. CSD)	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU

MG12 - Pride na kakšno prireditev ali sestanek, drugače nimava veliko stikov, da bi lahko imela boljši odnos. (soc. del. CSD)	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MG13 - Se kdaj skregamo, najbolj se kregajo v naši skupini tisti, ki so mlajši med sabo.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MG14 - Imam pa doma najboljšega prijatelja. Je dve leti starejši in je doma v istem kraju kot jaz. Z njim se med vikendi veliko druživa.	POČUTJE OB ODHODU DOMOV MED VIKENDI
MG15 - Pogovorim se lahko z vsakim in lahko jim zaupam.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MG16 - Drugače nisem imel težav, edino jeza mi dela težave.	STISKE MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
MG17 - Probam čim bolj stran, ker se moram pomiriti, da je potem boljše in nisem več jezen na tistega ki me je razjezil.	REŠEVANJE STISK
MG18 - Nerač se pogovarjam o tem, ker menim, da se ni kaj pogovarjat o moji jezi.	REŠEVANJE STISK
MG19 - Imam pa različne možnosti, za katere smo se zmenili, da jih lahko počnem ko sem jezen: lahko udarjam ob steno dokler ne začne padati omet, lahko grem na samo in se poskušam pomiriti.	REŠEVANJE STISK
MG20 - Opažam dosti večji napredek. Zdaj pride do kakšne takšne krize ali jeze mogoče enkrat mesečno, prej se je to dogajalo dosti bolj pogosteje, lahko bi rekli vsak teden.	PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MG21 - Tudi vzgojitelji so me pohvalili glede tega, ker vidijo, da se uspešno soočam s temi krizami.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MG22 - Ma ja, s tem da me pohvalijo in da povedo moji mami o mojih uspehih.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MG23 - Ja nekako mi je spodbuda, da vidim zadovoljstvo vzgojiteljev in učiteljev, tudi zadovoljstvo moje mame, to mi je v največjo spodbudo.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU, POMEMEBNE OSEBE VKLJUČENE V PRIPRAVE ZA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MG24 - Menim, da če bi ostal v M, šole sigurno ne bi uspešno končal, ker me je družba med tednom potegnila preveč in sem šprical šolo.	PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MG25 - Sedaj imam zelo dobre ocene tukaj, same štirke in petke.	PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MG26 - Tudi glede jeze mislim, da mi bo to v prihodnosti pomagalo, saj mislim, da se bom lažje obvladoval ko pride do jeze in bom vedel kakšen je najboljši način da se umaknem in umirim, kot tukaj v domu.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MG27 - Počutim se dobro, ker sem z družino in se lahko družim s prijatelji.	POČUTJE OB ODHODU DOMOV MED VIKENDI
MG28 - Želim obiskovati srednjo elektro šolo v Mariboru.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MG29 - Ja, bil sem na pogovoru s socialno delavko v vzgojnem domu in mi je pomagala pri iskanju informacij glede šole.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MG30 - Tudi z vzgojitelji se veliko pogovarjamo o tem, če sami želimo govoriti, drugače pa ne silijo v nas.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MG31 - Ja, komaj že čakam da grem od tu.	ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA

MG32 - Zaradi tega, da bom lahko z družino in prijatelji. Pa tudi zaradi tega, da se ne bo treba več vsak vikend voziti toliko in nekam bogu za hrbtom.	ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MG33 - Včasih kaj vprašajo o tem, kaj si želimo v prihodnosti, za naprej.	PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MG34 - Za mene je dovolj pogovor o tem. (o prihodnosti)	PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MG35 - Največ o tem govorimo z vzgojitelji, s socialno delavko bolj samo o šolanju naprej.	PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MG36 - Na timskih sestankih potem oni sami odločijo ali greš domov ali v kakšne zavod.	PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MG37 - Prvi so vedno vzgojitelji.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MG38 - Ne bi potreboval nobene pomoči.	PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MG39 - Prva moja želja je, da bom imel dovolj denarja, da bom imel službo.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MG40 - Želim biti s svojimi najboljšimi prijatelji v domačem kraju in z mojo družino.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MG41 - Razmišljal sem tudi o tem, da bom prišel kaj na obisk sem, pogledat mlajše fante, ki bodo še tukaj.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA

INTERVJU MH (MLADOSTNIK/-CA H)

MH1 - Pa v redu, zdaj sem se že privadil pa je v redu.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MH2 - Ampak za mene je tukaj v vzgojnem domu kot če bi bil v zaporu.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MH3 - Razen tega, da se družimo med sabo pa se kaj hecamo.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MH4 - Ja imam prijatelje tukaj.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MH5 - V redu se razumemo z zaposlenimi.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MH6 - Imamo nekakšen pristen odnos in jim lahko zaupam. (zaposleni VD)	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MH7 - Vsake toliko imava kakšen pogovor, drugače pa se kaj veliko ne vidiva. Ji pa zaupam. (soc. del. VD)	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MH8 - Tiste socialne delavke iz centra ne maram čisto preveč saj so me prav oni dali sem.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MH9 - že od malega imam veliko stvari po centrih, tako da imam že drugače odpor do njih in mi sploh ni všeč. Naveličaš se tega.	IZKUŠNJE IZ PRETEKLOSTI
MH10 - Ja ne smemo se družiti, razen v šoli. (z drugimi vrstniki v VD)	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MH11 - Doma imam najboljšega prijatelja in se vidimo čez vikend.	POČUTJE OB ODHODU DOMOV MED VIKENDI
MH12 - Ja, pač pogrešal sem družino in je prišlo že večkrat do kakšnih kriz glede tega.	STISKE MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
MH13 - Tudi kadim drugače in ker tukaj ne smemo imati tudi glede tega težave in pride do kriz ko mi je težko.	STISKE MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
MH14 - Zelo sem živčen in se poskušam pomiriti.	REŠEVANJE STISK

MH15 - Nikogar ne prosim za pomoč glede tega, razen med prijatelji si kaj povemo o tem.	REŠEVANJE STISK
MH16 - Poskušam se soočiti s tem, ampak mi nekako ne gre.	REŠEVANJE STISK
MH17 - Ja sem dobil podporo. Najbolj pri učenju. Tukaj dobim pomoč pri učenju, izboljšal sem ocene.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MH18 - Tudi glede obnašanja sem napredoval, saj se sedaj lažje nadziram.	PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MH19 - Jaz sem že tako vsem rekel, da ko pridem nazaj v Maribor, bom isti, bom naprej kadil, še naprej bom dilal, in ko enkrat začneš s tem ne moreš nehat.	PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MH20 - Edino mogoče glede šolanja, da bom šel v srednjo šolo in poskušal uspešno končat.	PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA, ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MH21 - Starša sta ločena, ampak vsak vikend sem v stiku z obema.	POMEMBNE OSEBE VKLJUČENE V PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MH22 - Med vikendi se zelo dobro počutim.	POČUTJE OB ODHODU DOMOV MED VIKENDI
MH23 - Odločam se za turistično šolo v Mariboru.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MH24 - Ja, socialna delavka. Imela sva svetovalni pogovor kjer mi je svetovala o nadaljnjem šolanju.	PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MH25 - Ja absolutno. Zaradi vsega tukaj. Tukaj nič ne moreš.	ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MH26 - Doma bom svoboden. Tukaj moramo vprašati če lahko gremo na stranišče, če lahko pijemo, če lahko kaj pojemo, vse moraš vprašat. Brez veze res.	ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA, POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MH27 - Ja imamo neke vrste priprave.	PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MH28 - Med učnimi posebej naju dva, ko sva tukaj starejša fanta, ki odhajava letos iz vzgojnega doma, pustijo, da sva čim bolj samostojna pri nalogah, pri učenju, da vse najprej res sama narediva.	PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MH29 - Ampak mislim, da bom zdaj ko ne bom več v vzgojnem domu, kar precej zgubljen doma, ker ne bom več tukaj, moral se bom znova privaditi na domače okolje in ritem.	PRIPRAVA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA, ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MH30 - Starši se udeležujejo sestankov tukaj.	POMEMBNE OSEBE VKLJUČENE V PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MH31 - Doma se tudi kaj pogovarjamo o tem, kako bo ko bom prišel domov.	PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MH32 - Ne bi si želel dodatne pomoči po odhodu.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MH33 - Kakršna koli je pomoč me vedno pripelje do zavoda.	IZKUŠNJE IZ PRETEKLOSTI
MH34 - Tudi sedaj je bila najprej pomoč, potem so mi svetovali, in potem sem pristal tukaj v zavodu.	IZKUŠNJE IZ PRETEKLOSTI
MH35 - Nočem več nobene pomoči ker vem da ne bo nič dobrega s tega potem.	IZKUŠNJE IZ PRETEKLOSTI
MH36 - Hodil bom v šolo.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA

MH37 - Vzgojnega doma ne bom pogrešal.	ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MH38 - Živeti želim z mamo ker imamo doma takšne družinske razmere z očetom.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA

INTERVJU MI (MLADOSTNIK/-CA I)

MI1 - Lepo mi je tu.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MI2 - Malo edino pogrešam svojo mamo, drugače mi je pa všeč.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU, STISKE TEKOM BIVANJA V VZGOJNEM DOMU
MI3 - Počutim se sprejetega, sploh s strani vzgojiteljev.	POČUTJE V VZGOJNEM DOMU
MI4 - Tukaj ne moreš imeti pravih prijateljev.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MI5 - Sem že zaupal kateremu pa je izdal, zato sem se odločil, da več ne zaupam nobenemu.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MI6 - Drugače se razumemo, včasih malo manj drugič spet boljše.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MI7 - Dobro se razumem z zaposlenimi.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MI8 - Najbolj mi je všeč, da so do mene prijazni in da mi pomagajo pri učenju in domačih nalogah. (vzgojitelji v VD)	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MI9 - Dobro se razumem, če kaj potrebujem se lahko oglasim pri njej. (soc. del. VD)	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MI10 - Imava v redu odnos. (soc. del. CSD)	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MI11 - Sem pa že dva-krat v tem času zamenjal socialno delavko iz CSD.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MI12 - Me pride obiskat ko imamo kakšne prireditve in ko se udeleži sestankov. (soc. del. CSD)	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MI13 - S fanti se razumemo, je pa normalno da se včasih skregamo, to je za mene čisto družinsko.	ODNOS Z DRUGIMI OSEBAMI V VZGOJNEM DOMU
MI14 - Zato ker mi pomagajo in so mi na voljo če kaj potrebujem. (zaposleni VD)	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MI15 - Tudi ko imam kakšne težave in stiske se lahko pogovorim z njimi in ostane to med nami, dobim potrebno podporo od njih.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MI16 - Večinoma sem te stiske in težave zaupal vzgojiteljem, saj tukaj drugim sovrstnikom težko zaupam ker imam slabe izkušnje s tem.	REŠEVANJE STISK
MI17 - Sem šel tudi k socialni delavki ampak vzgojitelji so vedno tisti prvi, ki so nam na voljo.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MI18 - Najbolj s pogovorom, ker pogovor mi vedno res pomaga, da lahko povem kakšni so moji občutki in kaj me teži.	REŠEVANJE STISK
MI19 - Ja lepo se pogovorimo, mi tudi svetujejo kaj.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MI20 - Tudi ko sem imel kakšno stisko za nazaj, ker me je kaj iz preteklosti težilo, sem jim po nekem času to zaupal in sem se lahko pogovoril o tem.	PODPORA, SPODBUDA IN POMOČ S STRANI ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU
MI21 - Mi je bilo po pogovoru veliko bolj lažje.	REŠEVANJE STISK

MI22 - Naučim se tukaj kako je treba živeti.	PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MI23 - Najbolj se učim različnih opravil, tudi glede učenja in reševanja konfliktov z drugimi.	PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MI24 - Med vikendi se res dobro počutim.	POČUTJE OB ODHODU DOMOV ČEZ VIKEND
MI25 - Tukaj v vzgojnem domu je lepo, doma je pa tako ali tako najboljše.	POČUTJE OB ODHODU DOMOV ČEZ VIKEND
MI26 - V mizarsko srednjo šolo.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MI27 - Se pogovarjamo o tem, ampak največ sem o tem govoril z rejnico. (o šolanju naprej)	PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MI28 - Ona mi je svetovala ta poklic, jaz sem se pa potem tudi odločil za to, sem malo razmislil in mi je všeč. (rejnica)	POMEMBNE OSEBE VKLJUČENE V PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MI29 - Tudi z mamo sva se pogovarjala o tem. (o šolanju naprej)	POMEMBNE OSEBE VKLJUČENE V PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MI30 - Niti se ne veselim, ker je tukaj lepo, sem na toplem, imam vzgojitelje, ki mi pomagajo.	ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MI31 - Bo pa lepše, ker grem v nov svet. Lahko bom kaj novega raziskal, spoznal nove ljudi in se naučil veliko novega.	ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MI32 - Učijo nas predvsem samostojnosti.	PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MI33 - Večkrat kaj skuhamo, pomivamo posodo, urejamo okolico, pospravljamo po hiši.	PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MI34 - Tudi drugače pri dejavnostih se marsikaj naučimo – z lesom, s fleksisteklom, pri likovni delavnici.	PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MI35 - Moja mama in rejnica tudi.	POMEMBNE OSEBE VKLJUČENE V PRIPRAVE NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
MI36 - Ja želel bi si pomoči. Sploh pri učenju, najbolj pri angleščini.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA
MI37 - Upam, da bom lahko v srednji šoli imel pomoč pri angleščini, drugi predmeti mi sploh ne delajo problemov, ker imam dobre ocene.	ŽELJE PO ODHODU IZ VZGOJNEGA DOMA

KODIRANJE ZNOTRAJ POSAMEZNIH KOD (TEM)

Počutje v vzgojnem domu

MA1 - Sedaj se že boljše počutim, sploh zato ker imam prijateljice tu.	Pozitivno vrednotenje počutja
MA3 - Ko nisem še nikogar poznala mi je bilo težko.	Negativno vrednotenje počutja
MA4 – Ni mi fajn ker se moremo dosti učiti.	Negativno vrednotenje počutja
MA5 - Me moti, da nas vzgojitelji in učitelji dosti opozarjajo na učenje.	Negativno vrednotenje počutja
MA6 - Ker moram narediti tako kot mi vzgojitelj pravi.	Negativno vrednotenje počutja
MA8 - Ni slabo in ni tak dobro.	Pozitivno in negativno vrednotenje počutja
MA50 - To mi ni všeč (ostajanje v vzgojnem domu med vikendi).	Negativno vrednotenje počutja
MA54 - Doma niso tako strogi, ni se mi treba toliko učiti in paziti na red kot tukaj. Tudi ni mi treba vsakič ko kaj rabim prositi za tisto. Ker	Negativno vrednotenje počutja

tukaj v domu moram povedati: »prosim lahko dobim ...« jaz pa tega nisem navajena in pozabim.	
MB1 - Včasih dobro, včasih slabše. Nekateri dnevi so boljši, drugi slabši.	Pozitivno in negativno vrednotenje počutja
MB2 - Velikokrat se slabo počutim zaradi šole, če dobim kakšno slabo oceno.	Negativno vrednotenje počutja
MB3 - Tudi zaradi deklet tukaj, s katerimi živim, se kdaj slabo počutim.	Negativno vrednotenje počutja
MB25 - Sicer teh pravil, zakaj se ne smemo družiti ne razumem, ampak naj bo.	Negativno vrednotenje počutja
MB58 - Menim, da ne morem izraziti svojih želja tukaj.	Negativno vrednotenje počutja
MC1 - V redu, sedaj mi je že boljše kot je bilo takrat ko sem prišla.	Pozitivno vrednotenje počutja
MC29 - Boljše se počutim kot sem se prej. Dobila sem tudi nove prijatelje tukaj, ker jih prej nisem imela veliko.	Pozitivno vrednotenje počutja
MD1 - Na začetku je bilo kar težko, potem pa se sproti počasi navadiš na to da moraš dati to skoz.	Pozitivno in negativno vrednotenje počutja
MD2 - Tukaj se počutim domače.	Pozitivno vrednotenje počutja
MD3 - Bi seveda bilo boljše doma ampak se pač navadiš.	Negativno vrednotenje počutja
MD35 - Po eni strani mi je bilo malo lažje, ker sem bila prej že v mladinskem in sem vedela kako to vse poteka.	Pozitivno vrednotenje počutja
ME1 - Pa dobro se počutim tukaj.	Pozitivno vrednotenje počutja
ME3 - Tukaj se počutim domače in mi je prijetno.	Pozitivno vrednotenje počutja
ME4 - Najboljše volje sem ko se razumemo med prijateljicami in tudi vzgojitelji.	Pozitivno vrednotenje počutja
MF1 - Skozi teden imamo različne aktivnosti zato tudi mine hitro.	Pozitivno vrednotenje počutja
MF2 - Kateri smo pridni gremo za vikend lahko domov, ostali ostanejo.	Pozitivno vrednotenje počutja
MF3 - Počutim se domače.	Pozitivno vrednotenje počutja
MF4 - Čez teden se dobro počutim, razen ko pridem v nedeljo nazaj se počutim bolj slabo.	Pozitivno in negativno vrednotenje počutja
MG1 - V redu se počutim.	Pozitivno vrednotenje počutja
MG2 - Ampak bi vseeno bil raje doma.	Negativno vrednotenje počutja
MG3 - V slabo voljo me spravljajo pravila tukaj in tudi če je nekdo slabe volje in se dere.	Negativno vrednotenje počutja
MG4 - Ne počutim se čisto domače, ampak mi je pa moja soba všeč.	Pozitivno in negativno vrednotenje počutja
MH1 - Pa v redu, zdaj sem se že privadil pa je v redu.	Pozitivno vrednotenje počutja
MH2 - Ampak za mene je tukaj v vzgojnem domu kot če bi bil v zaporu.	Negativno vrednotenje počutja
MH3 - Razen tega, da se družimo med sabo pa se kaj hecamo.	Pozitivno vrednotenje počutja
MH26 - Doma bom svoboden. Tukaj moramo vprašati če lahko gremo na stranišče, če lahko pijemo, če lahko kaj pojemo, vse moraš vprašat. Brez veze res.	Negativno vrednotenje počutja
MI1 - Lepo mi je tu.	Pozitivno vrednotenje počutja
MI2 - Malo edino pogrešam svojo mamo, drugače mi je pa všeč.	Pozitivno in negativno vrednotenje počutja

MI3 - Počutim se sprejetega, sploh s strani vzgojiteljev.	Pozitivno vrednotenje počutja
---	-------------------------------

Odnos z drugimi osebami v vzgojnem domu

MA2 - Ker jim lahko zaupam (prijateljicam).	Prijateljski odnosi
MA9 - V redu (se razumem z zaposlenimi).	Pozitivno vrednoteni odnosi z zaposlenimi
MA10 - Vzgojiteljici K in K sta zelo v redu.	Pozitivno vrednoteni odnosi z vzgojitelji
MA11 - Vzgojitelj mi ni najbolj pri srcu, ker je zelo osoren in strog.	Negativno vrednoteni odnosi z vzgojitelji
MA12 - Vzgojiteljicama lahko zaupam in povem kaj je narobe, če imam kakšne težave.	Pozitivno vrednoteni odnosi z vzgojitelji
MA13 - Razumeta me in mi pomagata (vzgojiteljici).	Pozitivno vrednoteni odnosi z vzgojitelji
MA14 – Lep (odnos s socialno delavko v VD).	Pozitivno vrednoteni odnosi s socialno delavko v vzgojnem domu
MA15 - Lahko ji zaupam kaj se dogaja doma, kako mi je doma (soc. delavki v VD).	Pozitivno vrednoteni odnosi s socialno delavko v vzgojnem domu
MA16 - Me tudi ona razume in mi pomaga (soc. delavka v VD).	Pozitivno vrednoteni odnosi s socialno delavko v vzgojnem domu
MA17 - Na začetku nisem veliko bila pri njej, edino tisto kar je bilo potrebno.	Stik s socialno delavko v vzgojnem domu
MA18 - Sedaj pa ko kaj rabim in me kaj zanima vedno stopim k njej in se z njo pogovorim.	Stik s socialno delavko v vzgojnem domu
MA19 - Pove mi tudi, kaj je izvedela od druge socialne, tiste s centra za socialno delo.	Pozitivno vrednoteni odnosi s socialno delavko v vzgojnem domu
MA20 - Je fajn (soc. delavka iz CSD).	Pozitivno vrednoteni odnosi s socialno delavko s CSD
MA21 - Najbolj mi je všeč, da sta obe socialni delavki zelo prijazni in razumeta situacijo doma.	Pozitivno vrednoteni odnosi z obema socialnima delavkama
MA22 - Lahko jima vse povem in zaupam (soc. delavkama).	Pozitivno vrednoteni odnosi z obema socialnima delavkama
MA23 - Dobro se razumemo (z drugimi mladostniki v VD).	Prijateljski odnosi
MA24 - Se pogovarjamo (z drugimi mladostniki v VD).	Prijateljski odnosi
MA25 - So predvsem drugi vzgojitelji, iz drugih skupin, proti druženju med skupinami.	Stik z drugimi vrstniki v vzgojnem domu
MA27 - Pri njej se mi zdi, da se ji lahko zaupam. Njej lahko vse povem.	Prijateljski odnosi
MA28 - Tudi ko sem bila na začetku žalostna sem se z njo največ družila.	Prijateljski odnosi
MA29 - Tudi z drugimi dekleti v skupini se razumemo, ampak jim ne zaupam kot L ker se mi zdi, da ne bodo zadržala za sebe to kar jim povem.	Prijateljski odnosi
MA32 - Zato, ker jim lahko zaupam in povem kaj me teži. Razumejo me.	Pozitivno vrednoteni odnosi z zaposlenimi
MA33 - Vzgojitelj A je čisto drugačen kakor vzgojiteljici, čudno se obnaša in je preveč strog.	Negativno vrednoteni odnosi z vzgojitelji
MB4 - Včasih se kaj kregamo, ker se ne razumemo med sabo, se kaj »šinfamo«, potem sem slabše volje.	Prijateljski odnosi
MB5 - Z nekaterimi (zaposlenimi) slabše, z nekaterimi boljše.	Pozitivno in negativno vrednoteni odnosi z zaposlenimi
MB6 - Najbolj se razumem z vzgojiteljico K, ker je zelo prijazna, posluša me, če ji želim kaj povedati in tudi najbolj ji lahko zaupam.	Pozitivno vrednoteni odnosi z vzgojitelji

MB7 - Zdaj tudi drugi vzgojitelji so v redu.	Pozitivno vrednoteni odnosi z vzgojitelji
MB8 - Tistim, pri katerih sem bila v skupini lansko leto, tudi bolj zaupam.	Pozitivno vrednoteni odnosi z vzgojitelji
MB9 - Z njo (socialno delavko v VD) se ne pogovarjam prav veliko.	Stik s socialno delavko v vzgojnem domu
MB10 - Niti se nočem in ne da se mi (pogovarjati s soc. delavko v VD).	Negativno vrednoteni odnosi s socialno delavko v vzgojnem domu
MB11 - Večkrat me kaj sprašuje, jaz pa ne maram vprašanj. Ker se celo življenje vrti samo okrog vprašanj.	Negativno vrednoteni odnosi s socialno delavko v vzgojnem domu
MB13 - Ni mi všeč, da ko nisem razpoložena za vprašanja, da me takrat največ sprašujejo.	Negativno vrednoteni odnosi z zaposlenimi
MB15 - Ja v redu se razumeva (s soc. delavko na CSD).	Pozitivno vrednoteni odnosi s socialno delavko s CSD
MB16 - Moji starši pa ne (se ne razumejo s socialno delavko na CSD).	Negativno vrednoteni odnosi s socialno delavko s CSD
MB17 - Njim gre ona na živce (soc. del. na CSD, staršem).	Negativno vrednoteni odnosi s socialno delavko s CSD
MB18 - Mogoče se srečava dva krat ali tri krat na leto (s soc. del. na CSD), ko pride sem v vzgojni dom, drugače po telefonu se ne slišiva, da bi se kdaj pogovarjali.	Stik s socialno delavko s CSD
MB19 - Ampak meni je to čisto dovolj, teh dva krat ali tri krat na leto.	Stik s socialno delavko s CSD
MB20 - Bi pa bilo fajn, če bi se kdaj slišali kaj po telefonu (s soc. del. na CSD).	Stik s socialno delavko s CSD
MB21 - V redu se razumem z ostalimi vrstniki iz vzgojnega doma.	Prijateljski odnosi
MB22 - Imam tukaj tudi fanta, zdaj sva skupaj dva tedna in z njim se razumeva.	Ljubezenski odnosi
MB23 - Družimo se edino v šoli, ker popoldne moramo biti v svojih skupinah.	Stik z drugimi vrstniki v vzgojnem domu
MB25- Tisti so mi najbolj pri srcu, s katerimi hodim v šolo – moji sošolci. Najbolj V, A in K.	Prijateljski odnosi
MB26 - Včasih se kaj zbadamo med sabo ampak to mi je smešno.	Prijateljski odnosi
MB27 - Učiteljica K mi je najbolj pri srcu, ker ji lahko zaupam in je zelo prijazna.	Pozitivno vrednoteni odnosi z vzgojitelji
MC2 - Nekaterim lahko zaupam, nekaterim ne.	Prijateljski odnosi
MC3 - Najbolj zaupam svoji sestanovalki, s katero sva skupaj v sobi.	Prijateljski odnosi
MC4 - Z enimi zaposlenimi se bolj razumem, z drugimi manj.	Pozitivno in negativno vrednoteni odnosi z zaposlenimi
MC5 - Z vzgojiteljico K se res dobro razumem. Če je kaj narobe in če vidi da sem slabe volje, me pokliče k sebi in mi pomaga, se z nami pogovarja.	Pozitivno vrednoteni odnosi z vzgojitelji
MC6 - Karkoli zaupam njej (vzgojiteljici), ona ne govori drugim tega.	Pozitivno vrednoteni odnosi z vzgojitelji
MC7 - Ja s to soc. delavko tukaj v vzgojnem domu se dobro razumem, tudi ona mi je fajn.	Pozitivno vrednoteni odnosi s socialno delavko v vzgojnem domu
MC9 - Ne dolgo nazaj sem dobila novo socialno delavko s CSD in se ne slišiva kaj preveč veliko.	Stik s socialno delavko s CSD
MC10 - S tisto prej (soc. del. s CSD) sva se več in to mi je bilo všeč, saj sem ji lahko tudi vse povedala in ji zaupala.	Pozitivno vrednoteni odnosi s socialno delavko s CSD
MC11 - Upam da bo tudi s to enako (soc. del. s CSD), za praznike je že prišla na nastop.	Stik s socialno delavko s CSD

MC12 - Ja, dobro se razumemo tudi z ostalimi iz drugih skupin.	Prijateljski odnosi
MC13 - Čez dan se ne družimo, edino med poukom ko mammo odmore.	Stik z drugimi vrstniki v vzgojnem domu
MC14 - Bi se lahko več družili v prostem času.	Stik z drugimi vrstniki v vzgojnem domu
MC15 - Bolj se kregamo v skupini, me punce, ker pride do kakšnih zmerjanj, včasih katera kaj naredi pa obtoži drugo.	Prijateljski odnosi
MC16 - Od vzgojiteljev pa tudi vsi, najbolj K, ampak vsak ima svoje meje, eni več drugi manj.	Pozitivno vrednoteni odnosi z vzgojitelji
MD4 - Njej (prijateljici A) lahko tudi zaupam če želim in ona mi je tu še nekak najboljša prijateljica.	Prijateljski odnosi
MD5 - V redu se razumem z vzgojitelji.	Pozitivno vrednoteni odnosi z vzgojitelji
MD7 - Tukaj je veliko boljše glede vzgojiteljev. Lahko bi rekla da je tu super.	Pozitivno vrednoteni odnosi z vzgojitelji
MD8- Lahko ji vse zaupam, ona namreč vse ve (vzgojiteljica).	Pozitivno vrednoteni odnosi z vzgojitelji
MD9 - Z vzgojiteljico K sva kot da bi bile prijateljice že ne vem kako dolgo.	Pozitivno vrednoteni odnosi z vzgojitelji
MD11 - Imava kar nekaj stikov. Skupaj tudi hodimo v dom starejših v G. Radgono.	Stik s socialno delavko v vzgojnem domu
MD12 - Njen odnos (soc. del. v VD) do mene je dober in ljubezniv, tudi njej lahko zaupam.	Pozitivno vrednoteni odnosi s socialno delavko v vzgojnem domu
MD13 - Z njo(soc. del. s CSD) imam zelo malo stikov.	Stik s socialno delavko s CSD
MD14 - Mislim da sem jo do sedaj samo dva krat videla. Ko je prišla na timski sestanek na začetku in na eno prireditev. (soc. del. s CSD)	Stik s socialno delavko s CSD
MD15 - Ima bolj moja mama stike z njo. (s soc. del. na CSD)	Stik s socialno delavko s CSD
MD16 - Pa niti je ne želim kaj dosti videti ker mi ni všeč.	Stik s socialno delavko s CSD
MD17 - Sem pa od mladinskega zamenjala že dve socialni delavki s centra.	Negativno vrednoteni odnos s socialno delavko s CSD
MD18 - Ampak nimamo nekega posebnega odnosa. Se ne družimo veliko. (s sovrstniki v VD)	Stik z drugimi vrstniki v vzgojnem domu
MD19 - Najbolj sta mi pri srcu vzgojiteljica K in psihologinja.	Pozitivno vrednoteni odnosi z zaposlenimi
MD20 - Psihologinja mi najprej ni bila všeč, ampak sva se potem veliko pogovarjali in večkrat me je peljala domov za vikend in mi je nekako prirasla k srcu, ker sem jo veliko bolj spoznala in imava dober in zaupljiv odnos.	Pozitivno vrednoteni odnosi z zaposlenimi
MD21 - ... vsi vzgojitelji ne gledajo na nas kot bi mogli, ...	Negativno vrednoteni odnosi z vzgojitelji
MD22 - ona pa mogoče tudi za to ker ima doma hčerko, na nas gleda kot je treba, če vidi da se trudiš, ti pomaga in ti včasih mogoče tudi vmes kaj popusti in ni tako stroga. Ima pristen odnos z nami in res ji lahko vse zaupam.	Pozitivno vrednoteni odnosi z vzgojitelji
ME5 - Dobro se razumemo z vzgojitelji.	Pozitivno vrednoteni odnosi z vzgojitelji
ME6 - Najbolj mi je vzgojiteljica K, ker ji lahko res vse zaupam.	Pozitivno vrednoteni odnosi z vzgojitelji
ME7 - Najbolj mi je pomembno da se lepo obnašajo do nas in nas nimajo za manj vredne. (zaposleni v VD)	Pozitivno vrednoteni odnosi z zaposlenimi

ME8 - Dober odnos imava s socialno delavko tukaj v vzgojnem.	Pozitivno vrednoteni odnosi s socialno delavko v vzgojnem domu
ME9 - Ko kaj rabim lahko grem do nje. (soc. del. v VD)	Pozitivno vrednoteni odnosi s socialno delavko v vzgojnem domu
ME10 - Z njo tudi skupaj obiskujemo dom starejših v G. Radgoni vsak drug teden in takrat ko se peljemo se marsikaj pogovarjamo.	Stik s socialno delavko v vzgojnem domu
ME12 - Pa je dokaj dober. (odnos s soc. del. s CSD)	Pozitivno vrednoteni odnosi s socialno delavko s CSD
ME14 - Zaupam ji stvari, ki me težijo in če mislim, da je kaj narobe. (soc. del. s CSD)	Pozitivno vrednoteni odnosi s socialno delavko s CSD
ME15 - Dober odnos imamo z drugimi v vzgojnem domu.	Prijateljski odnosi
ME16 - ...ampak so včasih malo nadležni. (drugi sovrstniki v VD)	Prijateljski odnosi
ME17 - Med skupinami se drugače ne smemo družiti in to mi ni čisto prav, se mi zdi brez veze.	Stik z drugimi vrstniki v vzgojnem domu
ME18 - V redu mi je tudi medicinski delavec, ker se lahko z njim pogovarjam.	Pozitivno vrednoteni odnosi z zaposlenimi
ME19 - Smo se nekaj skregali in sedaj si več ne zaupamo toliko. (s sovrstniki)	Prijateljski odnosi
ME38 - Tukaj dekletom se več ne zaupam toliko, ker smo se skregale veliko in so druge ven povedale če sem jim kaj zaupala.	Prijateljski odnosi
MF5 - Menim, da tukaj ne morem imeti pravega iskrenega prijateljstva.	Prijateljski odnosi
MF6 - Smo v dobrem odnosu. (z zaposlenimi v VD)	Pozitivno vrednoteni odnosi z zaposlenimi
MF7 - Pri vzgojiteljih je odnos takšen – kak se ti do njih vedeš, tako se oni do tebe.	Pozitivno vrednoteni odnosi z vzgojitelji
MF8 - Z njo nisem nekaj v kontaktu. Jo kaj vidim, se pozdraviva in si kaj poveva takrat. (soc. del. v VD)	Stik s socialno delavko v vzgojnem domu
MF9 - Drugače me je imela samo na sprejemu v vzgojni dom in na začetku ko smo imeli timski po enem mesecu ko sem že bil tu.	Stik s socialno delavko v vzgojnem domu
MF10 - Do sedaj sem zamenjal že štiri socialne delavke (CSD), tako da nimam nikakršnega odnosa z to sedanjo, tudi z ostalimi nisem imel.	Negativno vrednoteni odnosi s socialno delavko s CSD
MF11 - Trenutno niti ne vem katera je odgovorna za mene, edino mama mi je povedala, da je taka bolj mlada.	Stik s socialno delavko s CSD
MF13 - Z nekaterimi pa sploh nimam nikakršnih stikov. (sovrstniki v VD)	Stik z drugimi vrstniki v vzgojnem domu
MF14 - Z drugimi se družimo samo če ostanemo tukaj med vikendi, takrat ko je čas za druženje, drugače se ne smemo.	Stik z drugimi vrstniki v vzgojnem domu
MF16 - To bi lahko rekel za vzgojiteljico M. Nasploh ji več zaupam.	Pozitivno vrednoteni odnosi z vzgojitelji
MG5 - Pa ja, A. Imava dober odnos, saj oba prihajava iz enakega okolja in naju zanimajo iste stvari.	Prijateljski odnosi
MG6 - ...se pa veliko pogovarjava drugače in se razumeva.	Prijateljski odnosi
MG7 - Z vzgojitelji v redu. Najbolj mi je všeč, če so na hece.	Pozitivno vrednoteni odnosi z vzgojitelji
MG8 - Tisti ki so manj strogi so mi bolj všeč kot tisti, ki so fejst strogi. Všeč mi je če kdaj malo popustijo.	Pozitivno vrednoteni odnosi z vzgojitelji

MG9 - Imava v redu odnos ampak nimam veliko stika z njo. (s soc. del. v VD)	Stik s socialno delavko v vzgojnem domu
MG10 - Z njo pridem v stik samo če je kaj za šolo ali kaj bolj pomembnega. (soc. del. VD)	Stik s socialno delavko v vzgojnem domu
MG11 - Dober odnos. (soc. del. CSD)	Pozitivno vrednoteni odnosi s socialno delavko s CSD
MG12 - Pride na kakšno prireditev ali sestanek, drugače nimava veliko stikov, da bi lahko imela boljši odnos. (soc. del. CSD)	Stik s socialno delavko s CSD
MG13 - Se kdaj skregamo, najbolj se kregajo v naši skupini tisti, ki so mlajši med sabo.	Prijateljski odnosi
MH4 - Ja imam prijatelje tukaj.	Prijateljski odnosi
MH5 - V redu se razumemo z zaposlenimi.	Pozitivno vrednoteni odnosi z zaposlenimi
MH6 - Imamo nekakšen pristen odnos in jim lahko zaupam. (zaposleni VD)	Pozitivno vrednoteni odnosi z zaposlenimi
MH7 - Vsake toliko imava kakšen pogovor, drugače pa se kaj veliko ne vidiva. Ji pa zaupam. (soc. del. VD)	Pozitivno vrednoteni odnosi s socialno delavko v vzgojnem domu, stik s socialno delavko v vzgojnem domu
MH8 - Tiste socialne delavke iz centra ne maram čisto preveč saj so me prav oni dali sem.	Negativno vrednoteni odnosi s socialno delavko s CSD
MH10 - Ja ne smemo se družiti, razen v šoli. (z drugimi vrstniki v VD)	Stik z drugimi vrstniki v vzgojnem domu
MI4 - Tukaj ne moreš imeti pravih prijateljev.	Prijateljski odnosi
MI5 - Sem že zaupal kateremu pa je izdal, zato sem se odločil, da več ne zaupam nobenemu.	Prijateljski odnosi
MI6 - Drugače se razumemo, včasih malo manj drugič spet boljše.	Prijateljski odnosi
MI7 - Dobro se razumem z zaposlenimi.	Pozitivno vrednoteni odnosi z zaposlenimi
MI8 - Najbolj mi je všeč, da so do mene prijazni in da mi pomagajo pri učenju in domačih nalogah. (vzgojitelji v VD)	Pozitivno vrednoteni odnosi z vzgojitelji
MI9 - Dobro se razumem, če kaj potrebujem se lahko oglasim pri njej. (soc. del. VD)	Pozitivno vrednoteni odnosi s socialno delavko v vzgojnem domu
MI10 - Imava v redu odnos. (soc. del. CSD)	Pozitivno vrednoteni odnosi s socialno delavko s CSD
MI11 - Sem pa že dva-krat v tem času zamenjal socialno delavko iz CSD.	Negativno vrednoteni odnosi s socialno delavko s CSD
MI12 - Me pride obiskat ko imamo kakšne prireditve in ko se udeleži sestankov. (soc. del. CSD)	Stik s socialno delavko s CSD
MI13 - S fanti se razumemo, je pa normalno da se včasih skregamo, to je za mene čisto družinsko.	Prijateljski odnosi

Stiske med bivanjem v vzgojnem domu

MA33 - Ko sem prišla v vzgojni dom sem jokala.	Prihod v vzgojni dom
MA34 - Zato, ker 1 mesec sploh nisem smela domov, pa tudi moja mlajša sestra ne.	Odsotnost domačega okolja
MA35 - Ko sem videla, da ona (sestra) joka in da je žalostna, sem tudi sama bila, ker mi je bilo težko.	Prihod v vzgojni dom
MA36 - Najbolj sem bila srečna, ko je prišla na obisk mama.	Odsotnost družine
MA37 - Domov nisva smeli zaradi situacije doma – oče je pil in celo bil nasilen nad mamo	Družinska situacija

MA38 - Nad nama ni bil nasilen, ampak nad mamu pa ja.	Družinska situacija
MA57 - Ampak me je malo strah. Ker sem taka bolj samosvoja in me je strah ko moram tak med nepoznane ljudi.	Izražanje čustev
MB28 - Velikokrat sem si želela domov in takrat sem bila žalostna in jezna.	Odsotnost domačega okolja
MB29 - Zato sem tudi malo znorela. Začela sem kričat, včasih sem tudi kaj vrgla in polomila.	Izražanje čustev
MB31 - Nekateri težave so tukaj s puncami s katerimi živim, so pa večinoma težave doma.	Odnos s sostanovalkami v vzgojnem domu, družinska situacija
MB32 - Prejšnji vikend sem se skregala s svojo mamu, ko sem bila za vikend doma in sedaj je rekla, da me noče več videti, zato sem ta vikend ostala tukaj v vzgojnem domu.	Odnos s starši
MB33 - Pa niti ne vem točno kaj sem naredila narobe.	Odnos s starši
MB46 - Ampak babica je že tudi imela prepoved približevanja ker je moja mama tako želela pa sploh ne vem zakaj.	Družinska situacija
MC17 - Ja, večinoma doma, ker se z mamu nisem čisto dobro razumela, k očetu pa nisem veliko hodila.	Odnos s starši
MC18 - Bila sem zelo žalostna, nisem imela prijateljev in nisem vedela kaj naj naredim.	Prihod v vzgojni dom
MC19 - Mama in oče sta ločena.	Družinska situacija
MC20 - Z očetom se zelo malo slišim, ker se z mamu ne razumeta dobro.	Družinska situacija
MD23 - Smo se kaj kregale s puncami.	Odnos s sostanovalkami v vzgojnem domu
MD24 - Sem pa zadnje čase največ slabe volje zaradi tega ker pogrešam domače.	Odsotnost družine
MD26 - Imam tudi fanta, ki živi pri meni in ga zelo pogrešam.	Odsotnost fanta
MD31 - V bistvu ko sem jaz prišla sem bila neocenjena, imela sem veliko negativnih ocen.	Šolske obveznosti
MD32 - Tako sem v petih mesecih morala vse to urediti za nazaj in še tekoče ocene.	Šolske obveznosti
ME21 - Enkrat sem bila mesec dni bolna in nisem hodila v šolo, takrat sem morala dva tedna skupaj ostati tukaj in takrat mi je bilo težko.	Odsotnost domačega okolja
ME22 - Mi je pa bilo težko v prvih dveh letih ko sem morala v nedeljo nazaj v zavod po vikendu.	Odsotnost domačega okolja
ME27 - Vmes sem se tudi ponovno začela rezati, ampak tega zdaj več ne delam toliko.	Izražanje čustev
MF18 - Veliko sem pogrešal mamu.	Odsotnost družine
MF19 - Med tednom se mi je večkrat zgodilo, da sem bil žalosten in imel sem domotožje.	Odsotnost domačega okolja
MG16 - Drugače nisem imel težav, edino jeza mi dela težave.	Izražanje čustev
MH12 - Ja, pač pogrešal sem družino in je prišlo že večkrat do kakšnih kriz glede tega.	Odsotnost družine
MH13 - Tudi kadim drugače in ker tukaj ne smemo imam tudi glede tega težave in pride do kriz ko mi je težko.	Prepoved kajenja
MI2 - Malo edino pogrešam svojo mamu, drugače mi je pa všeč.	Odsotnost družine

Reševanje stisk

MA39 - Takrat sem se zaupala prijateljici L tukaj v vzgojnem domu.	Uspešno reševanje stisk
MA40 - Tudi psihologinja mi je pomagala.	Uspešno reševanje stisk
MB30 - Ja, lanska bivša gojenka M in tudi A sta mi bile v oporo.	Uspešno reševanje stisk
MB34 - Vzgojitelje in tudi moje prijateljice tukaj v skupini prosim za pomoč ko sem v stiski.	Uspešno reševanje stisk
MB35 - Največkrat mi pomagajo s pogovorom in podporo.	Strategije ob stiskah
MB36 - Ko sem kričala, mi je pomagalo. S kričanjem sem si pomagala in mi je bilo potem lažje.	Strategije ob stiskah
MB58 - Puncam edino, pa nekaterim vzgojiteljem (se zaupa ob stiskah).	Uspešno reševanje stisk
MB59 - Ampak nerada se zaupam, ker so me nekateri vzgojitelji in tudi punce že velikokrat izdali.	Neuspešno reševanje stisk
MB60 - Ko sem jim nekaj povedala in zaupala, so povedali naprej drugim vzgojiteljem in to mi sploh ni bilo všeč, ker sem jim povedala, da bi jaz želela, da to ostane med nami.	Neuspešno reševanje stisk
MC21 - Na začetku ko sem prišla v vzgojni dom sem jima povedala, da to tako ne bo šlo in sta videla, da se bosta mogla začeti pogovarjati in skupaj sodelovati.	Uspešno reševanje stisk
MC23 - Tukaj sem tudi povedala vzgojiteljici kaj me je težilo in sva se pogovarjali, kar mi je pomagalo in sem se potem bolje počutila.	Uspešno reševanje stisk
MC27 - Do sedaj sem si uspela popraviti vse ocene, saj sem ko sem prišla sem imela veliko negativnih ocen.	Uspešno reševanje stisk
MD27 - Ko je prišlo do kreganj sem pač puncam povedala kaj sem imela za povedati in tudi vzgojitelji so pomagali da smo razrešile nestrinjanja.	Strategije ob stiskah
MD28 - Pogovor je največkrat tisti način, ki ga tukaj uporabljamo za reševanje problemov.	Strategije ob stiskah
MD29 - Glede domotožja sva veliko o tem govorili z vzgojiteljico K, ki mi je pomagala pri tem, me tolažila.	Uspešno reševanje stisk
MD32 - Tako sem v petih mesecih morala vse to urediti za nazaj in še tekoče ocene.	Uspešno reševanje stisk
MD48 - Ja, to, da sem se lahko zaupala, mi je tukaj tudi velikokrat pomagalo, da sem rešila težave in stiske.	Strategije ob stiskah
MF17 - Ko imam kakšne probleme in stiske se je lepo pogovarjati z njo, saj mi pogovor takrat veliko pomeni.	Strategije ob stiskah
MF20 - Največkrat grem vzgojiteljici in jo prosim, če bi lahko poklical domov svojo mamo.	Strategije ob stiskah
MF21 - Ko pokličem mamo in se malo pogovorim z njo mi je veliko lažje.	Uspešno reševanje stisk
MF22 - Tudi pogovor z vzgojitelji mi pomaga pri tem, da lažje grem skozi te stiske.	Uspešno reševanje stisk
MG17 - Probam čim bolj stran, ker se moram pomiriti, da je potem boljše in nisem več jezen na tistega ki me je razjezil.	Strategije ob stiskah

MG18 - Nera se pogovarjam o tem, ker menim, da se ni kaj pogovarjat o moji jezi.	Strategije ob stiskah
MG19 - Imam pa različne možnosti, za katere smo se zmenili, da jih lahko počnem ko sem jezen: lahko udarjam ob steno dokler ne začne padati omet, lahko grem na samo in se poskušam pomiriti.	Strategije ob stiskah
MH14 - Zelo sem živčen in se poskušam pomiriti.	Strategije ob stiskah
MH15 - Nikogar ne prosim za pomoč glede tega, razen med prijatelji si kaj povemo o tem.	Uspešno reševanje stisk
MH16 - Poskušam se soočiti s tem, ampak mi nekako ne gre.	Neuspešno reševanje stisk
MI16 - Večinoma sem te stiske in težave zaupal vzgojiteljem, saj tukaj drugim sovrstnikom težko zaupam ker imam slabe izkušnje s tem.	Uspešno reševanje stisk
MI18 - Najbolj s pogovorom, ker pogovor mi vedno res pomaga, da lahko povem kakšni so moji občutki in kaj me teži.	Strategije ob stiskah
MI21 - Mi je bilo po pogovoru veliko bolj lažje.	Strategije ob stiskah

Podpora, spodbuda in pomoč s strani zaposlenih v vzgojnem domu

MA41 - Ja, ko kaj potrebujem, sploh pogovor, so mi vedno na voljo, sploh vzgojiteljice in socialna delavka.	Podpora s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MA42 - Zelo mi je fajn, ko me učitelji in vsi ostali spodbujajo.	Spodbuda s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MA43 - To rabim, to me razveseli in imam več volje potem za naprej. (spodbudo)	Spodbuda s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MB13 - Ja takrat (ko pride do stiske) bi se, samo me takrat nobeden noče poslušati.	Podpora s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MB14 - Tako je, ko rabim pogovor me ne poslušajo, ko ga pa ne rabim pa bi se vsi nekaj pogovarjali.	Podpora s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MB34 - Vzgojitelje in tudi moje prijateljice tukaj v skupini prosim za pomoč ko sem v stiski.	Pomoč s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MB37 - Spodbujali pa so me letos prvič, saj sem prvič dobila enko v šoli.	Spodbuda s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MB59 - Ampak nerada se zaupam, ker so me nekateri vzgojitelji in tudi punce že velikokrat izdali.	Podpora s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MB60 - Ko sem jim nekaj povedala in zaupala, so povedali naprej drugim vzgojiteljem in to mi sploh ni bilo všeč, ker sem jim povedala, da bi jaz želela, da to ostane med nami.	Podpora s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MC8 - Takrat smo veliko skupaj in se pogovarjamo, nam tudi pomaga če potrebujemo kakšno pomoč. Tudi njej lahko zaupam kot vzgojiteljici iz skupine.	Pomoč s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MC23 - Tukaj sem tudi povedala vzgojiteljici kaj me je težilo in sva se pogovarjali, kar mi je pomagalo in sem se potem bolje počutila.	Podpora s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MC24 - Ja sem dobila podporo in spodbudo.	Podpora in spodbuda s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MC25 - Všeč mi je ko me nekdo spodbuja, ker potem imam več volje za naprej.	Spodbuda s strani zaposlenih v vzgojnem domu

MC28 - Tukaj imamo učno pomoč in to mi zelo pomaga, ker če bi bila doma, ne vem kako bi bila sedaj z ocenami.	Pomoč s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MC34 - Tukaj želim dokončati šolanje ker mi veliko bolj uspeva in imam pomoč.	Pomoč s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MC36 - Z učiteljico sem se tudi pogovarjala, da bom imela še dodatno nemški jezik, ker sedaj imamo samo angleščino.	Pomoč s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MC39 - Prejšnjikrat je vzgojiteljica K skupaj s sostanovalko, ki obiskuje 9. razred, gledala srednje šole in smo se potem pogovarjali o tem kaj si želimo.	Pomoč s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MC40 - Tudi socialna delavka nam je povedala, da če katero kaj zanima, da je vedno na voljo, da lahko pridemo vprašat.	Pomoč s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MC43 - Tukaj imamo vseeno vzgojitelje, ki nekako pazijo na nas in vsaj meni to veliko pomaga, skupaj z nami se učijo in so nam v pomoč pri nalogah in učenju, ko to potrebujemo.	Pomoč s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MC47 - Ja, lahko izrazim svoje želje. Največ vzgojiteljem, ker smo veliko skupaj.	Podpora s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MC48 - Je pa odvisno od tega kaj si želimo tukaj v vzgojnem domu, saj vsega nikoli ni mogoče uresničiti.	Podpora s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MD10 - Najbolj mi je všeč, da ti vse nekako z lepo besedo pove, ne pa kot da bi bil nekaj manj vreden.	Podpora s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MD20 - Psihologinja mi najprej ni bila všeč, ampak sva se potem veliko pogovarjale in večkrat me je peljala domov za vikend in mi je nekako prirasla k srcu, ker sem jo veliko bolj spoznala in imava dober in zaupljiv odnos.	Podpora s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MD27 - Ko je prišlo do kreganj sem pač puncam povedala kaj sem imela za povedati in tudi vzgojitelji so pomagali da smo razrešile nestrinjanja.	Pomoč s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MD29 - Glede domotožja sva veliko o tem govorili z vzgojiteljico K, ki mi je pomagala pri tem, me tolažila.	Podpora s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MD30 - Zadnjič sem bila tak iz sebe, da sva šli ven na sprehod, da sem se sprehodila in se malo umirila, da sva se lahko pogovorili in sem dala malo vse to ven iz sebe.	Podpora s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MD33 - Ja, zelo me spodbujajo tukaj v vzgojnem domu.	Spodbuda s strani zaposlenih v vzgojnem domu
ME2 - Po eni strani komaj čakam da se vse skupaj konča, po drugi strani mi bo pa žal za zavod, ker so me dosti naučili.	Pomoč s strani zaposlenih v vzgojnem domu
ME11 - Lahko ji zaupam če me kaj teži ali kaj potrebujem.	Podpora s strani zaposlenih v vzgojnem domu
ME13 - Če jo kaj potrebujem, če je kaj doma narobe, potem jo lahko pokličem in pride, da vse uredi. (soc. del. s CSD)	Pomoč s strani socialne delavke s CSD
ME20 - Ona mi je fejest v redu ker se rada heca z nami, če rabim kakšno pomoč mi vedno pomaga. Tudi če potrebujem pogovor mi je vedno na voljo in me potolaži če sem slabe volje.	Podpora s strani zaposlenih v vzgojnem domu
ME24 - Pomagajo mi s spodbudami in pogovorom. (v VD)	Spodbuda s strani zaposlenih v vzgojnem domu
ME25 - Vedno so mi bili v oporo.	Podpora s strani zaposlenih v vzgojnem domu

ME32 - Mi je tudi povedala, da bo ta šola dobra za mene, da bo tudi primerna mojim zmožnostim in ocenam, pa tudi zmožnostim moje družine zaradi prevoza.	Pomoč s strani zaposlenih v vzgojnem domu
ME39 - Se pa zaupam vzgojiteljem in socialni delavki.	Podpora s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MF17 - Ko imam kakšne probleme in stiske se je lepo pogovarjati z njo, saj mi pogovor takrat veliko pomeni.	Podpora s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MF22 - Tudi pogovor z vzgojitelji mi pomaga pri tem, da lažje grem skozi te stiske.	Podpora s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MF23 - Ja, dosti sem dobil podpore. Zdi se mi, da mi vsi stojijo ob strani.	Podpora s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MF24 - To pokažejo s svojim odnosom do mene in mojih težav ko jih imam tukaj in doma.	Podpora s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MG15 - Pogovorim se lahko z vsakim in lahko jim zaupam.	Podpora s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MG21 - Tudi vzgojitelji so me pohvalili glede tega, ker vidijo, da se uspešno soočam s temi krizami.	Spodbuda s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MG22 - Ma ja, s tem da me pohvalijo in da povedo moji mami o mojih uspehih.	Podpora s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MG23 - Ja nekako mi je spodbuda, da vidim zadovoljstvo vzgojiteljev in učiteljev, tudi zadovoljstvo moje mame, to mi je v največjo spodbudo.	Spodbuda s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MG37 - Prvi so vedno vzgojitelji.	Podpora s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MH17 - Ja sem dobil podporo. Najbolj pri učenju. Tukaj dobim pomoč pri učenju, izboljšal sem ocene.	Pomoč s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MI8 - Najbolj mi je všeč, da so do mene prijazni in da mi pomagajo pri učenju in domačih nalogah. (vzgojitelji v VD)	Pomoč s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MI14 -Zato ker mi pomagajo in so mi na voljo če kaj potrebujem. (zaposleni VD)	Pomoč s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MI15 - Tudi ko imam kakšne težave in stiske se lahko pogovorim z njimi in ostane to med nami, dobim potrebno podporo od njih.	Podpora s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MI17 - Sem šel tudi k socialni delavki ampak vzgojitelji so vedno tisti prvi, ki so nam na voljo.	Podpora s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MI19 - Ja lepo se pogovorimo, mi tudi svetujejo kaj.	Podpora s strani zaposlenih v vzgojnem domu
MI20 -Tudi ko sem imel kakšno stisko za nazaj, ker me je kaj iz preteklosti težilo, sem jim po nekem času to zaupal in sem se lahko pogovoril o tem.	Podpora s strani zaposlenih v vzgojnem domu

Priprava na odhod iz vzgojnega doma

MA44 - Ja, veliko sem se naučila tukaj.	Priprave na samostojno življenje
MA45 - Imamo pomoč, ki je doma nisem imela.	Priprave na šolanje po odhodu iz vzgojnega doma
MA46 - Doma se nisem učila in ni bilo nikogar, ki bi me tako priganjal in pomagal kot tukaj.	Priprave na šolanje po odhodu iz vzgojnega doma
MA47 - Zdaj mi to ni fajn, ampak mislim, da mi bo kasneje to pomagalo.	Priprave na samostojno življenje
MA48 - Če dobim slabo oceno in vidijo vzgojitelji da se ne trudim, takrat ne smemo domov in se moramo več učiti čez vikend tukaj.	Pravila obnašanja v vzgojnem domu
MA50 - Tudi če se kaj grdo obnašamo ne smemo domov.	Pravila obnašanja v vzgojnem domu

MA58 - Ja imeli bomo svetovanje in pogovor pri socialni delavki.	Priprave na šolanje po odhodu iz vzgojnega doma
MA59 - Tudi vzgojiteljica mi je kaj povedala in sva se pogovarjali o tem (o šolanju naprej).	Priprave na šolanje po odhodu iz vzgojnega doma
MA60 - Predlagajo mi tudi mladinski dom v Mariboru.	Bivanje po odhodu iz vzgojnega doma
MA65 - Vem, da bomo imeli na koncu sestanek s starši pa z vsemi, ker so ga imeli tudi lansko leto tisti, ki so odšli iz vzgojnega doma.	Timski sestanek
MA66 - Pogovarjamo se o tem šolanju naprej, kaj drugo ne.	Priprave na šolanje po odhodu iz vzgojnega doma
MA67 - Ja na sestanku bom lahko kaj povedala.	Timski sestanek
MA70 - Drugače nimamo posebnih priprav (na odhod).	Ni posebnih priprav na odhod iz vzgojnega doma
MA71 - Ne, tako smo imeli že veliko delavnic pa vsega, to meni ni všeč.	Ni želje po pripravah na odhod iz vzgojnega doma
MB38 - Veliko sem se že naučila tukaj v vzgojnem domu.	Priprave na samostojno življenje
MB39 - Recimo kako poskrbeti za stanovanje, ko boš odrasel, tudi kam ne smeš zahajati. Tudi to, da ne smem kričati, kako se obnašati primerno.	Priprave na samostojno življenje
MB40 - To mi bo tudi pomagalo pri odločanju ko ne bom več v vzgojnem domu.	Priprave na samostojno življenje
MB47 - Pa to se mi niti ne da pogovarjati, ker kamor koli bom šla v šolo bom dobila delo (o šolanju naprej).	Priprave na šolanje po odhodu iz vzgojnega doma
MB53 - Ne, nimamo priprav na odhod.	Ni posebnih priprav na odhod iz vzgojnega doma
MB54 - Niti se mi ne bi dalo to pripravljati za življenje naprej, ker mislim, da se v srednji šoli to vse naučimo.	Ni želje po pripravah na odhod iz vzgojnega doma
MB55 - Edino kar se pogovarjamo je o šolanju naprej.	Priprave na šolanje po odhodu iz vzgojnega doma
MB56 - Če bi kaj potrebovali za naprej ja, ali če bi se še radi kaj pogovarjali o odhodu, to pa ne.	Ni posebnih priprav na odhod iz vzgojnega doma
MB64 - Se pa dobijo tudi pri timskem sestanku skupaj z vzgojitelji, socialno delavko, psihologinjo, socialno delavko s centra.	Timski sestanek
MC26 - Najbolj mi je všeč, da bom tukaj lahko uspešno zaključila šolanje.	Priprave na šolanje po odhodu iz vzgojnega doma
MC27 - Do sedaj sem si uspela popraviti vse ocene, saj sem ko sem prišla sem imela veliko negativnih ocen.	Priprave na šolanje po odhodu iz vzgojnega doma
MC31 - Z mamom se od takrat ko sem v vzgojnem domu veliko bolje razumeva.	Bivanje po odhodu iz vzgojnega doma
MC32 - Ker več hodim k očetu kot prej pa imam tudi z njim dosti boljši odnos in vidim, da mu lahko vse zaupam.	Bivanje po odhodu iz vzgojnega doma
MC36 - Z učiteljico sem se tudi pogovarjala, da bom imela še dodatno nemški jezik, ker sedaj imamo samo angleščino.	Priprave na šolanje po odhodu iz vzgojnega doma
MC37 - O tem se že pogovarjamo, nas sprašujejo o tem kam si želimo.	Priprave na šolanje po odhodu iz vzgojnega doma
MC38 - To mi je všeč, ker se lahko malo naučimo o tem kaj vse so možnosti.	Priprave na šolanje po odhodu iz vzgojnega doma
MC39 - Prejšnjikrat je vzgojiteljica K skupaj s sestanovalko, ki obiskuje 9. razred, gledala srednje šole in smo se potem pogovarjali o tem kaj si želimo.	Priprave na šolanje po odhodu iz vzgojnega doma

MC40 - Tudi socialna delavka nam je povedala, da če katero kaj zanima, da je vedno na voljo, da lahko pridemo vprašat.	Priprave na šolanje po odhodu iz vzgojnega doma
MC44 - Lahko bi se več pogovarjali o odhodu iz vzgojnega doma.	Želja po boljših pripravah na odhod iz vzgojnega doma
MC45 - Drugače vsak četrtek kaj kuhamo ali pečemo, tisti ki so kdaj čez vikend tukaj tudi pečejo pico.	Priprave na samostojno življenje
MC46 - Bi pa bilo fajn če bi se kaj več pogovarjali o tem kako naprej, ko odidemo od tu. Lahko bi imeli kakšno delavnico na to temo.	Želja po boljših pripravah na odhod iz vzgojnega doma
MD25 - Na začetku nisem imela takšnih težav s tem, ampak se mi zdi, da se je naš odnos od začetka doma zelo izboljšal, vse se je uredilo, veliko bolj se razumemo in zato bi zelo rada bila spet doma.	Bivanje po odhodu iz vzgojnega doma - izboljšane družinske razmere
MD35 - Najbolj mi bo to pomagalo glede šole, pa tudi pri sami organizaciji življenja.	Priprave na samostojno življenje
MD39 - Ja, socialna delavka in psihologinja mi največ pomagata pri izbiri srednje šole.	Priprave na šolanje po odhodu iz vzgojnega doma
MD40 - Največ se pogovarjamo o naši izbiri, če se res vidimo v tem, reševali smo tudi vprašalnike o tem kateri poklici so najbolj za nas.	Priprave na šolanje po odhodu iz vzgojnega doma
MD45 - Ne, nimam priprav na odhod.	Ni posebnih priprav na odhod iz vzgojnega doma
MD46 - Mislim, da se z mano niti ne bi bilo treba, ker je moje mnenje in tudi mnenje vzgojiteljev takšno, da imam od vseh tukaj v glavi še najbolj urejeno vse.	Ni želje po pripravah na odhod iz vzgojnega doma
MD47 - Niti ne bi rabila nekih priprav, pogovor je čisto dovolj.	Ni želje po pripravah na odhod iz vzgojnega doma
ME26 - Na začetku sem se pol stvari odvadila, nehala sem kaditi, nisem se več rezala, kakšni dve leti potem nisem več delala teh bedarij.	Pravila obnašanja v vzgojnem domu
ME30 - Se bom še odločila ampak grem ta vikend na informativne še.	Priprave na šolanje po odhodu iz vzgojnega doma
ME31 - Najbolj mi svetuje socialna delavka V.	Priprave na šolanje po odhodu iz vzgojnega doma
ME32 - Mi je tudi povedala, da bo ta šola dobra za mene, da bo tudi primerna mojim zmožnostim in ocenam, pa tudi zmožnostim moje družine zaradi prevoza.	Priprave na šolanje po odhodu iz vzgojnega doma
ME43 - Mislim da ne bi rabila pomoči, sem dovolj pripravljena na odhod.	Ni želje po pripravah na odhod iz vzgojnega doma
MF26 - Tukaj sem glede tega postal zelo samostojen in sedaj se zavedam, da v šolo moram hoditi.	Priprave na samostojno življenje
MF27 - Zelo sem si izboljšal ocene v šoli, pridobil sem si samostojnost pri učenju, urejenosti, čiščenju prostorov v katerih bivamo.	Priprave na samostojno življenje
MF31 - Mislim, da bo to bolj naslednje leto, ker sedaj se bolj z devetošolci pogovarjajo o tem.	Priprave na šolanje po odhodu iz vzgojnega doma
MF32 - Me pa vprašajo vzgojitelji kam bi šel.	Priprave na šolanje po odhodu iz vzgojnega doma
MF36 - Mogoče se kaj vmes pogovarjamo o tem kaj si želimo za naprej, ampak drugače se mi zdi, da bolj z devetošolci.	Ni posebnih priprav na odhod iz vzgojnega doma
MF37 - Mislim, da sem zadosti naredil in še bom naredil v teh letih, ko sem tu in še bom tu.	Priprave na samostojno življenje
MF39 - Menim, da sem že sproti in še bom dobil do odhoda, dovolj za odhod.	Priprave na samostojno življenje

MG20 - Opažam dosti večji napredek. Zdaj pride do kakšne takšne krize ali jeze mogoče en krat mesečno, prej se je to dogajalo dosti bolj pogosteje, lahko bi rekli vsak teden.	Priprave na samostojno življenje
MG24 - Menim, da če bi ostal v M, šole sigurno ne bi uspešno končal, ker me je družba med tednom potegnila preveč in sem šprical šolo.	Priprave na šolanje po odhodu iz vzgojnega doma
MG25 - Sedaj imam zelo dobre ocene tukaj, same štirke in petke.	Priprave na šolanje po odhodu iz vzgojnega doma
MG26 - Tudi glede jeze mislim, da mi bo to v prihodnosti pomagalo, saj mislim, da se bom lažje obvladoval ko pride do jeze in bom vedel kakšen je najboljši način da se umaknem in umirim, kot tukaj v domu.	Priprave na samostojno življenje
MG29 - Ja, bil sem na pogovoru s socialno delavko v vzgojnem domu in mi je pomagala pri iskanju informacij glede šole.	Priprave na šolanje po odhodu iz vzgojnega doma
MG30 - Tudi z vzgojitelji se veliko pogovarjamo o tem, če sami želimo govoriti, drugače pa ne silijo v nas.	Priprave na šolanje po odhodu iz vzgojnega doma
MG33 - Včasih kaj vprašajo o tem, kaj si želimo v prihodnosti, za naprej.	Ni posebnih priprav na odhod iz vzgojnega doma
MG34 - Za mene je dovolj pogovor o tem. (o prihodnosti)	Ni želje po pripravah na odhod iz vzgojnega doma
MG35 - Največ o tem govorimo z vzgojitelji, s socialno delavko bolj samo o šolanju naprej.	Priprave na šolanje po odhodu iz vzgojnega doma
MG36 - Na timskih sestankih potem oni sami odločijo ali greš domov ali v kakšno zavod.	Timski sestane
MG38 - Ne bi potreboval nobene pomoči.	Ni želje po pripravah na odhod iz vzgojnega doma
MH18 - Tudi glede obnašanja sem napredoval, saj se sedaj lažje nadziram.	Priprave na samostojno življenje
MH19 - Jaz sem že tako vsem rekel, da ko pridem nazaj v Maribor, bom isti, bom naprej kadil, še naprej bom dilal, in ko enkrat začneš s tem ne moreš nehat.	Ni želje po pripravah na odhod iz vzgojnega doma
MH24 - Ja, socialna delavka. Imela sva svetovalni pogovor kjer mi je svetovala o nadaljnjem šolanju.	Priprave na šolanje po odhodu iz vzgojnega doma
MH27 - Ja imamo neke vrste priprave.	Priprave na samostojno življenje
MH28 - Med učnimi posebej naju dva, ko sva tukaj starejša fanta, ki odhajava letos iz vzgojnega doma, pustijo, da sva čim bolj samostojna pri nalogah, pri učenju, da vse najprej res sama narediva.	Priprave na samostojno življenje
MH29 - Ampak mislim, da bom zdaj ko ne bom več v vzgojnem domu, kar precej zgubljen doma, ker ne bom več tukaj, moral se bom znova privaditi na domače okolje in ritem.	Bivanje po odhodu iz vzgojnega doma
MH31 - Doma se tudi kaj pogovarjamo o tem, kako bo ko bom prišel domov.	Bivanje po odhodu iz vzgojnega doma
MI22 - Naučim se tukaj kako je treba živeti.	Priprave na samostojno življenje
MI23 - Najbolj se učim različnih opravil, tudi glede učenja in reševanja konfliktov z drugimi.	Priprave na samostojno življenje
MI27 - Se pogovarjamo o tem, ampak največ sem o tem govoril z rejnico. (o šolanju naprej)	Priprave na šolanje po odhodu iz vzgojnega doma
MI32 - Učijo nas predvsem samostojnosti.	Priprave na samostojno življenje
MI33 - Večkrat kaj skuhamo, pomivamo posodo, urejamo okolico, pospravljamo po hiši.	Priprave na samostojno življenje

MI34 - Tudi drugače pri dejavnostih se marsikaj naučimo – z lesom, s fleksisteklom, pri likovni delavnici.	Priprave na samostojno življenje
--	----------------------------------

Pomembne osebe, vključene v priprave na odhod iz vzgojnega doma

MA69 - Ja na ta sestanek pridejo tudi moji starši.	Starši mladostnika
MB48 - Edino z babico se veliko pogovarjava o šoli.	Mladostnikova babica
MB61 - Ja včasih se (babica in starši vključujejo v sestanke in aktivnosti v VD).	Starši mladostnika in mladostnikova babica
MB62 - Ko imamo kakšne delavnice potem pridejo.	Starši mladostnika
MB63 - Niti si ne želim, da bi se kaj več, ker se itak z mamo ne razumemo.	Ni želje po vključevanju drugih oseb v priprave na odhod
MB64 - Se pa dobijo tudi pri tiskem sestanku skupaj z vzgojitelji, socialno delavko, psihologinjo, socialno delavko s centra.	Starši mladostnika
MB66 - Ja želim si, da bi bila babica vključena v sestanke o mojem odhodu iz vzgojnega doma.	Mladostnikova babica
MD49 - V bistvu z mamo se midve veliko pogovarjava o mojem odhodu iz vzgojnega doma.	Mama mladostnika
MD52 - Je pa vključena v timski sestanek na koncu, ki bo marca.	Mama mladostnika
ME40 - Ja je vključena mama.	Mama mladostnika
ME41 - Ampak večkrat zaradi prevoza mama ne more priti.	Mama mladostnika
ME42 - Ona bi rada prišla ampak zaradi prevoza večkrat ne more.	Mama mladostnika
MF12 - Mama hodi kaj na center za socialno delo in zato ona ve.	Mama mladostnika
MF35 - Menim pa, da mi podpore ne bo manjkalo ker je že dovolj dobim od svoje mame.	Mama mladostnika
MF38 - Če pa bi že potreboval kaj, pa imam podporo svoje mame, ki mi bo pomagala in stala ob strani.	Mama mladostnika
MG23 - Ja nekako mi je spodbuda, da vidim zadovoljstvo vzgojiteljev in učiteljev, tudi zadovoljstvo moje mame, to mi je v največjo spodbudo.	Mama mladostnika
MH21 - Starša sta ločena, ampak vsak vikend sem v stiku z obema.	Starši mladostnika
MH30 - Starši se udeležujejo sestankov tukaj.	Starši mladostnika
MI28 - Ona mi je svetovala ta poklic, jaz sem se pa potem tudi odločil za to, sem malo razmislil in mi je všeč. (rejnica)	Rejnica
MI29 - Tudi z mamo sva se pogovarjala o tem. (o šolanju naprej)	Mama mladostnika
MI35 - Moja mama in rejnica tudi.	Mama mladostnika in rejnica

Počutje ob odhodu domov med vikendi

MA51 - Zelo fajn, to mi je všeč.	Pozitivno doživljanje počutja med vikendi doma
MA52 - Ni mi fajn, da v nedeljo že moram po kosilu nazaj v vzgojni dom. Takrat ko bi še rada bila s svojo mamo pa očetom.	Pozitivno doživljanje počutja med vikendi doma

MA54 - Doma je zdaj boljše, oče več ne pije, ker sem mu jaz povedala, da če bo še naprej pil, da lahko gre.	Pozitivno doživljanje počutja med vikendi doma
MA55 - Grdo sem to povedala ampak bilo mi je težko.	Izražanje čustev
MB41 - Z mamom se že od malega ne razumeva.	Negativno doživljanje počutja med vikendi doma
MB42 - Najboljše se počutim če sem pri babici.	Pozitivno doživljanje počutja med vikendi doma
MB43 - Če sem pri ateju se sploh dobro ne počutim, ker nimam nobenega prijatelja.	Negativno doživljanje počutja med vikendi doma
MC22 - Od takrat je boljše se mi zdi.	Pozitivno doživljanje počutja med vikendi doma - zaradi spremembe na boljše
MC30 - Rada grem k očetu, ker imam tam brata - polbrata, ki ga ima oče z drugo partnerko in se zelo dobro razumeva.	Pozitivno doživljanje počutja med vikendi doma
MC31 - Z mamom se od takrat ko sem v vzgojnem domu veliko bolje razumeva.	Pozitivno doživljanje počutja med vikendi doma
MC32 - Ker več hodim k očetu kot prej pa imam tudi z njim dosti boljši odnos in vidim, da mu lahko vse zaupam.	Pozitivno doživljanje počutja med vikendi doma
MC33 - Počutim se pa super med vikendi ko grem domov.	Pozitivno doživljanje počutja med vikendi doma
MD36 - Počutim se pa super.	Pozitivno doživljanje počutja med vikendi doma
MD37 - Nedelje hitro pridejo in sem po navadi v nedeljo zelo tečna.	Negativno doživljanje počutja med vikendi doma
ME23 - Zdaj sem pa že navajena in mi ni več tak težko priti nazaj.	Pozitivno doživljanje počutja med vikendi doma
ME28 - Dobro se počutim. Doma sem bolj umirjena.	Pozitivno doživljanje počutja med vikendi doma
MF15 - Trenutno nimam niti doma v domačem kraju najboljšega prijatelja.	Negativno doživljanje počutja med vikendi doma
MF28 - V redu mi je ko lahko grem domov v domače okolje, da se odpočijem.	Pozitivno doživljanje počutja med vikendi doma
MF29 - Najbolj mi je všeč, da vidim svojo mamo in sva lahko skupaj, ker se čez teden ne vidiva.	Pozitivno doživljanje počutja med vikendi doma
MG14 - Imam pa doma najboljšega prijatelja. Je dve leti starejši in je doma v istem kraju kot jaz. Z njim se med vikendi veliko druživa.	Pozitivno doživljanje počutja med vikendi doma
MG27 - Počutim se dobro, ker sem z družino in se lahko družim s prijatelji.	Pozitivno doživljanje počutja med vikendi doma
MH11 - Doma imam najboljšega prijatelja in se vidimo čez vikend.	Pozitivno doživljanje počutja med vikendi doma
MH22 - Med vikendi se zelo dobro počutim.	Pozitivno doživljanje počutja med vikendi doma
MI24 - Med vikendi se res dobro počutim.	Pozitivno doživljanje počutja med vikendi doma
MI25 - Tukaj v vzgojnem domu je lepo, doma je pa tako ali tako najboljše.	Pozitivno doživljanje počutja med vikendi doma

Izkušnje iz preteklosti

MA7 - Tega doma ni bilo in zato nisem vajena.	Pravila v vzgojnem domu
MD6 - Jaz imam eno slabo izkušnjo od prej, ko sem bila še v mladinskem domu, kjer je prišlo do nasilja in sem zato tudi hodila na sodišče.	Izkušnje z bivanjem v mladinskem domu pred prihodom v vzgojni dom
MD34 - Po eni strani mi je bilo malo lažje, ker sem bila prej že v mladinskem in sem vedela kako to vse poteka.	Izkušnje z bivanjem v mladinskem domu pred prihodom v vzgojni dom
MF25 - Jaz sem tu zaradi tega, ker nisem hotel hoditi v šolo.	Razlog za prihod v vzgojni dom

MH9 - Že od malega imam veliko stvari po centrih, tako da imam že drugače odpor do njih in mi sploh ni všeč. Naveličaš se tega.	Izkušnja s centri za socialno delo
MH33 - Kakršna koli je pomoč me vedno pripelje do zavoda.	Izkušnja s centri za socialno delo
MH34 - Tudi sedaj je bila najprej pomoč, potem so mi svetovali, in potem sem pristal tukaj v zavodu.	Izkušnja s centri za socialno delo
MH35 - Nočem več nobene pomoči ker vem da ne bo nič dobrega s tega potem.	Izkušnja s centri za socialno delo

Odhod iz vzgojnega doma

MA62 - Ja pa ne.	Pozitivno in negativno vrednotenje odhoda iz vzgojnega doma
MA63 - Veselim se ker bom lahko spet bolj svobodna, ne bom več pod takšnim nadzorom kot sem zdaj tukaj.	Pozitivno vrednotenje odhoda iz vzgojnega doma
MA64 - Ampak bom pa pogrešala prijateljice in vzgojiteljice v domu, zaradi tega edino ne.	Negativno vrednotenje odhoda iz vzgojnega doma
MA68 - Ampak pravijo, da se center za socialno delo odloča o tem, ali grem potem domov ali kako naprej.	Negativno vrednotenje odhoda iz vzgojnega doma
MB49 - Ja, zelo se veselim odhoda iz vzgojnega doma.	Pozitivno vrednotenje odhoda iz vzgojnega doma
MC41 - Na nek način se veselim odhoda iz vzgojnega doma ja, na nek pa ne.	Pozitivno in negativno vrednotenje odhoda iz vzgojnega doma
MC42 - Ne zato, ker bom pogrešala nove prijateljice in prijatelje, tudi vzgojitelje, ker sedaj lahko rečem živimo skupaj čez teden in smo veliko skupaj.	Negativno vrednotenje odhoda iz vzgojnega doma
MD42 - Ja se veselim, pa se ne.	Pozitivno in negativno vrednotenje odhoda iz vzgojnega doma
MD43 - Ja, ker komaj čakam da bom od ponedeljka do petka doma in mi ne bo treba skrbeti za to vračanje nazaj.	Pozitivno vrednotenje odhoda iz vzgojnega doma
MD44 - Ne pa zato, ker sem nekako navajena tega in bom tudi pogrešala najbolj vzgojiteljico K in še nekatere tukaj.	Negativno vrednotenje odhoda iz vzgojnega doma
MD50 - Ona še zdaj ni točno prepričana ali bom jaz res hodila v šolo, ko se vrnem domov.	Negativno vrednotenje odhoda iz vzgojnega doma
MD51 - Moram priznati, da tudi jaz včasih nisem čisto prepričana v to in me včasih kar stisne glede tega (ali sem pripravljena na srednjo šolo).	Negativno vrednotenje odhoda iz vzgojnega doma
MD53 - Že komaj čakam ta timski sestanek, ker takrat bo še malo in bo vsega konec.	Pozitivno vrednotenje odhoda iz vzgojnega doma
ME2 - Po eni strani komaj čakam da se vse skupaj konča, po drugi strani mi bo pa žal za zavod, ker so me dosti naučili.	Pozitivno in negativno vrednotenje odhoda iz vzgojnega doma
ME33 - Pa ja, se veselim, ampak bom pa pogrešala tu te trenutke v vzgojnem domu.	Pozitivno in negativno vrednotenje odhoda iz vzgojnega doma
ME34 - Najbolj si želim odhoda zaradi druženja z mamo pa tudi zaradi tega ker bom doma lahko počela to kar tu ne smem – lahko bom kadila, imela telefon, bila na facebooku.	Pozitivno vrednotenje odhoda iz vzgojnega doma
MF33 - Mogoče zaradi tega, ker sem res že dolgo časa tukaj in bi si želel videti, kako bo ko bom samo doma in se mi ne bo treba vsak vikend vračati sem.	Pozitivno vrednotenje odhoda iz vzgojnega doma

MF34 - Bom pa pogrešal nekatere od tukaj, tako prijatelje kot tudi vzgojitelje.	Negativno vrednotenje odhoda iz vzgojnega doma
MG31 - Ja, komaj že čakam da grem od tu.	Pozitivno vrednotenje odhoda iz vzgojnega doma
MG32 - Zaradi tega, da bom lahko z družino in prijatelji. Pa tudi zaradi tega, da se ne bo treba več vsak vikend voziti toliko in nekam bogu za hrbtom.	Pozitivno vrednotenje odhoda iz vzgojnega doma
MH25 - Ja absolutno. Zaradi vsega tukaj. Tukaj nič ne moreš.	Pozitivno vrednotenje odhoda iz vzgojnega doma
MH26 - Doma bom svoboden. Tukaj moramo vprašati če lahko gremo na stranišče, če lahko pijemo, če lahko kaj pojemo, vse moraš vprašat. Brez veze res.	Pozitivno vrednotenje odhoda iz vzgojnega doma
MH29 - Ampak mislim, da bom zdaj ko ne bom več v vzgojnem domu, kar precej zgubljen doma, ker ne bom več tukaj, moral se bom znova privaditi na domače okolje in ritem.	Negativno vrednotenje odhoda iz vzgojnega doma
MH37 - Vzgojnega doma ne bom pogrešal.	Pozitivno vrednotenje odhoda iz vzgojnega doma
MI30 - Niti se ne veselim, ker je tukaj lepo, sem na toplem, imam vzgojitelje, ki mi pomagajo.	Negativno vrednotenje odhoda iz vzgojnega doma
MI31 - Bo pa lepše, ker grem v nov svet. Lahko bom kaj novega raziskal, spoznal nove ljudi in se naučil veliko novega.	Pozitivno vrednotenje odhoda iz vzgojnega doma

Želje po odhodu iz vzgojnega doma

MA56 - Želim si obiskovati srednjo ekonomsko šolo v Murski Soboti.	Srednja šola
MA61 - Jaz nočem tja (v mladinski dom), jaz bi rada hodila sem v trgovsko v Mursko Soboto.	Srednja šola
MA72 - Edino mogoče pomoč v srednji šoli, če mi ne bo šlo.	Pomoč v srednji šoli
MA73 - Hočem narediti srednjo šolo in imeti službo.	Dokončanje srednje šole in zaposlitev
MA74 - Tudi družino pa enega otroka samo.	Družina
MA75 - Pa stanovanje ali hišo.	Urejeni bivalni prostori
MA76 - Hočem hoditi v službo pa potem domov. Kot vsi.	Zaposlitev
MA77 - Samostojna želim biti.	Samostojnost
MB44 - Si želim ali na frizersko ali pa na likovno.	Srednja šola
MB45 - Upam da bom takrat živela pri babici.	Pomembne osebe po odhodu iz vzgojnega doma
MB50 - Da bom lahko šla domov, pa v srednjo šolo.	Srednja šola
MB51 - Želim si biti bolj svobodna.	Svoboda
MB52 - Verjetno bom šla v mladinskega živet med tednom.	Urejeni bivalni prostori
MB65 - Niti si ne želim stikov kasneje, razen od prijateljic in mogoče vzgojiteljice K.	Pomembne osebe po odhodu iz vzgojnega doma
MB67 - Bolj bom svobodna, internet bom imela pa telefon.	Svoboda
MB68 - Z babico se bom več družila, kot pa z mamo.	Pomembne osebe po odhodu iz vzgojnega doma
MB69 - S prijatelji se bom veliko družila.	Pomembne osebe po odhodu iz vzgojnega doma
MB70 - Hodila bom tudi v šolo, ampak se še moram točno odločiti kam.	Srednja šola

MB71 - Mislim, da se bom potem zaposlila kot frizerka pri mamini prijateljici. Želim si pa tudi postati likovni umetnik, ker mi je to zelo všeč.	Zaposlitev
MC35 - Želim iti na turistično šolo v Mariboru. Želim si postati turistična vodička.	Srednja šola
MC49 - Zelo rada bi ohranila stike s prijatelji in vzgojitelji, sploh zato ker jih imam rada.	Stiki z osebami v vzgojnem domu
MC50 - Če bi rabila kakšno pomoč pri učenju in odločanju, bi bilo super, če bi se lahko obrnila spet na vzgojitelje.	Pomoč v srednji šoli
MC51 - Tudi za pogovor bi se bilo fajn obrniti na vzgojitelje tudi kasneje.	Podpora po odhodu iz vzgojnega doma
MC52 - Mislim, da mi bo v srednji šoli šlo, ker se bom učila, saj nočem več dobivati slabih ocen.	Srednja šola
MC53 - Želim si uspešno končati srednjo šolo.	Srednja šola
MC54 - Želim si tudi, da se bomo dobro razumeli z mamo in očetom še naprej, da si bomo zaupali in se imeli radi.	Pomembne osebe po odhodu iz vzgojnega doma
MD38 - Želim si na zdravstveno šolo v Maribor.	Srednja šola
MD41 - Želim si postati dermatologinja.	Zaposlitev
MD54 - Mislim da ne potrebujem dodatne pomoči po odhodu iz vzgojnega doma.	Pomoč v srednji šoli
MD55 - Živela bom pri svoji mami še zaenkrat, upam da še naprej s svojim fantom.	Pomembne osebe po odhodu iz vzgojnega doma
MD56 - Mama, fant in starejša brat in sestra najbolj stali ob strani.	Pomembne osebe po odhodu iz vzgojnega doma
MD57 - ...ampak se bom tako ali tako še veliko videla z njo. (z vzgojiteljico iz VD)	Pomembne osebe po odhodu iz vzgojnega doma
ME29 - Zdaj se odločam med ekonomsko šolo in kmetijsko šolo tukaj v Murski Soboti ker mi je bližje od doma.	Srednja šola
ME34 - Najbolj si želim odhoda zaradi druženja z mamo pa tudi zaradi tega ker bom doma lahko počela to kar tu ne smem – lahko bom kadila, imela telefon, bila na facebooku.	Svoboda
ME35 - Sem se pa sama odločila da želim končati šolo, srednjo šolo in dobiti službo.	Dokončanje srednje šole in zaposlitev
ME36 - Ne želim si biti kot nekateri naši Romi, ki so samo doma in nimajo izobrazbe pa službe.	Dokončanje srednje šole in zaposlitev
ME37 - Želim si imeti poklic pa vse.	Zaposlitev
ME44 - Želim si, da bi s svojo sestanovalko tukaj, ki je tudi moja sestrična, se razumeli in si bili dobri še naprej, ko odideva od tukaj.	Pomembne osebe po odhodu iz vzgojnega doma
ME45 - Še naprej si želim živeti pri svoji mami, kot sedaj.	Pomembne osebe po odhodu iz vzgojnega doma
ME46 - Najbolj si želim uspešno končati srednjo šolo in najti dobro službo, da bom normalno živela naprej.	Dokončanje srednje šole in zaposlitev
MF30 - Želim obiskovati srednjo elektro-računalniško šolo v Ptuj.	Srednja šola
MF40 - Srečeval se bom s prijatelji iz domačega okolja, ker jih sedaj precej pogrešam.	Pomembne osebe po odhodu iz vzgojnega doma
MF41 - Živel bom najprej pri svoji mami.	Pomembne osebe po odhodu iz vzgojnega doma
MF42 - Če bom nadaljeval šolanje bom mogoče čez teden živel v kakšnem študentskem domu ali dijaškem.	Srednja šola
MF43 - Najbolj si v prihodnosti želim, da bi uspešno končal šolanje in se zaposlil.	Dokončanje srednje šole in zaposlitev

MG28 - Želim obiskovati srednjo elektro šolo v Mariboru.	Srednja šola
MG39 - Prva moja želja je, da bom imel dovolj denarja, da bom imel službo.	Samostojnost
MG40 - Želim biti s svojimi najboljšimi prijatelji v domačem kraju in z mojo družino.	Pomembne osebe po odhodu iz vzgojnega doma
MG41 - Razmišljal sem tudi o tem, da bom prišel kaj na obisk sem, pogledat mlajše fante, ki bodo še tukaj.	Pomembne osebe po odhodu iz vzgojnega doma
MH20 - Edino mogoče glede šolanja, da bom šel v srednjo šolo in poskušal uspešno končat.	Srednja šola
MH23 - Odločam se za turistično šolo v Mariboru.	Srednja šola
MH32 - Ne bi si želel dodatne pomoči po odhodu.	Pomoč v srednji šoli
MH36 - Hodil bom v šolo.	Srednja šola
MH38 - Živeti želim z mamo ker imamo doma takšne družinske razmere z očetom.	Pomembne osebe po odhodu iz vzgojnega doma
MI26 - V mizarsko srednjo šolo.	Srednja šola
MI36 - Ja želel bi si pomoči. Sploh pri učenju, najbolj pri angleščini.	Pomoč v srednji šoli
MI37 - Upam, da bom lahko v srednji šoli imel pomoč pri angleščini, drugi predmeti mi sploh ne delajo problemov, ker imam dobre ocene.	Pomoč v srednji šoli

OSNO KODIRANJE INTERVJUJEV Z MLADOSTNIKI IN MLADOSTNICAMI

Počutje v vzgojnem domu

Pozitivno vrednotenje počutja

- g) Splošno
 - ME1 - Pa dobro se počutim tukaj.
 - MF2 - Kateri smo pridni gremo za vikend lahko domov, ostali ostanejo.
 - MG1 - V redu se počutim.
 - MI1 - Lepo mi je tu.
 - MD35 - Po eni strani mi je bilo malo lažje, ker sem bila prej že v mladinskem in sem vedela kako to vse poteka.
- h) Nova prijateljstva in druženje
 - MA1 - Sedaj se že boljše počutim, sploh zato ker imam prijateljice tu.
 - MC29 - Boljše se počutim kot sem se prej. Dobila sem tudi nove prijatelje tukaj, ker jih prej nisem imela veliko.
 - MH3 - Razen tega, da se družimo med sabo pa se kaj hecamo.
- i) Domačnost vzgojnega doma
 - MD2 - Tukaj se počutim domače.
 - ME3 - Tukaj se počutim domače in mi je prijetno.
 - MF3 - Počutim se domače.
- j) Izboljšanje počutja po določenem času bivanja v vzgojnem domu
 - MC1 - V redu, sedaj mi je že boljše kot je bilo takrat ko sem prišla.
 - MC29 - Boljše se počutim kot sem se prej. Dobila sem tudi nove prijatelje tukaj, ker jih prej nisem imela veliko.
 - MH1 - Pa v redu, zdaj sem se že privadil pa je v redu.
- k) Dobri odnosi z drugimi
 - ME4 - Najboljše volje sem ko se razumemo med prijateljicami in tudi vzgojitelji.
 - MI3 - Počutim se sprejetega, sploh s strani vzgojiteljev.

- l) Aktivnosti v vzgojnem domu
 - MF1 - Skozi teden imamo različne aktivnosti zato tudi mine hitro.

Negativno vrednotenje počutja

- a) Prihod v vzgojni dom
 - MA3 - Ko nisem še nikogar poznala mi je bilo težko.
- b) Pravila v vzgojnem domu
 - MA4 - Ni mi fajn ker se moremo dosti učiti.
 - MA5 - Me moti, da nas vzgojitelji in učitelji dosti opozarjajo na učenje.
 - MA6 - Ker moram narediti tako kot mi vzgojitelj pravi.
 - MA50 - To mi ni všeč (ostajanje v vzgojnem domu med vikendi).
 - MA54 - Doma niso tako strogi, ni se mi treba toliko učiti in paziti na red kot tukaj. Tudi ni mi treba vsakič ko kaj rabim prositi za tisto. Ker tukaj v domu moram povedati: »prosim lahko dobim ...« jaz pa tega nisem navajena in pozabim.
 - MB25 - Sicer teh pravil, zakaj se ne smemo družiti ne razumem, ampak naj bo.
 - MG3 - V slabo voljo me spravljajo pravila tukaj in tudi če je nekdo slabe volje in se dere.
 - MH26 - Doma bom svoboden. Tukaj moramo vprašati če lahko gremo na stranišče, če lahko pijemo, če lahko kaj pojemo, vse moraš vprašat. Brez veze res.
- c) Slabi odnosi z drugimi osebami v vzgojnem domu
 - MB3 - Tudi zaradi deklet tukaj, s katerimi živim, se kdaj slabo počutim.
 - MB58 - Menim, da ne morem izraziti svojih želja tukaj.
- d) Želja po domačem okolju
 - MD3 - Bi seveda bilo boljše doma ampak se pač navadiš.
 - MG2 - Ampak bi vseeno bil raje doma.
- e) Šola
 - MB2 - Velikokrat se slabo počutim zaradi šole, če dobim kakšno slabo oceno.
- f) Vzgojni dom kot zapor
 - MH2 - Ampak za mene je tukaj v vzgojnem domu kot če bi bil v zaporu.

Pozitivno in negativno vrednotenje počutja

- a) Splošno
 - MA8 - Ni slabo in ni tak dobro.
 - MB1 - Včasih dobro, včasih slabše. Nekateri dnevi so boljši, drugi slabši.
 - MG4 - Ne počutim se čisto domače, ampak mi je pa moja soba všeč.
 - MF4 - Čez teden se dobro počutim, razen ko pridem v nedeljo nazaj se počutim bolj slabo.
- b) Počasi se privadiš na življenje v vzgojnem domu
 - MD1 - Na začetku je bilo kar težko, potem pa se sproti počasi navadiš na to da moraš dati to skoz.
- c) Starši
 - MI2 - Malo edino pogrešam svojo mamo, drugače mi je pa všeč.

Odnos z drugimi osebami v vzgojnem domu

Pozitivno vrednoteni odnos z vzgojitelji

- a) Splošno
 - MA10 - Vzgojiteljici K in K sta zelo v redu.
 - MB7 - Zdaj tudi drugi vzgojitelji so v redu.
 - MD5 - V redu se razumem z vzgojitelji.
 - MD7 - Tukaj je veliko boljše glede vzgojiteljev. Lahko bi rekla da je tu super.
 - MD9 - Z vzgojiteljico K sva kot da bi bile prijateljice že ne vem kako dolgo.
 - ME5 - Dobro se razumemo z vzgojitelji.
 - MG7 - Z vzgojitelji v redu. Najbolj mi je všeč, če so na hece.

- b) Odnos temelji na zaupanju in razumevanju
- MA12 - Vzgojiteljicama lahko zaupam in povem kaj je narobe, če imam kakšne težave.
 - MA13 - Razumeta me in mi pomagata (vzgojiteljici).
 - MB6 - Najbolj se razumem z vzgojiteljico K, ker je zelo prijazna, posluša me, če ji želim kaj povedati in tudi najbolj ji lahko zaupam.
 - MB8 - Tistim, pri katerih sem bila v skupini lansko leto, tudi bolj zaupam.
 - MB27 - Učiteljica K mi je najbolj pri srcu, ker ji lahko zaupam in je zelo prijazna.
 - MC6 - Karkoli zaupam njej (vzgojiteljici), ona ne govori drugim tega.
 - MD8- Lahko ji vse zaupam, ona namreč vse ve (vzgojiteljica).
 - MD22 - ...ona pa mogoče tudi za to ker ima doma hčerko, na nas gleda kot je treba, če vidi da se trudiš, ti pomaga in ti včasih mogoče tudi vmes kaj popusti in ni tako stroga. Ima pristen odnos z nami in res ji lahko vse zaupam.
 - ME6 - Najbolj mi je vzgojiteljica K, ker ji lahko res vse zaupam.
 - MF16 - To bi lahko rekel za vzgojiteljico M. Nasploh ji več zaupam.
- c) Odnos temelji na pomoči
- MC5 - Z vzgojiteljico K se res dobro razumem. Če je kaj narobe in če vidi da sem slabe volje, me pokliče k sebi in mi pomaga, se z nami pogovarja.
 - MI8 - Najbolj mi je všeč, da so do mene prijazni in da mi pomagajo pri učenju in domačih nalogah. (vzgojitelji v VD)
- d) Odnos glede na pravila in meje posameznega vzgojitelja
- MC16 - Od vzgojiteljev pa tudi vsi, najbolj K, ampak vsak ima svoje meje, eni več drugi manj.
 - MF7 - Pri vzgojiteljih je odnos takšen – kak se ti do njih vedeš, tako se oni do tebe.
 - MG8 - Tisti ki so manj strogi so mi bolj všeč kot tisti, ki so fejest strogi. Všeč mi je če kdaj malo popustijo.

Negativno vrednoteni odnos z vzgojitelji

- a) Vzgojiteljev odnos do mladostnika
- MA11 - Vzgojitelj mi ni najbolj pri srcu, ker je zelo osoren in strog.
 - MA33 - Vzgojitelj A je čisto drugačen kakor vzgojiteljici, čudno se obnaša in je preveč strog.
 - MD21 - ... vsi vzgojitelji ne gledajo na nas kot bi mogli, ...

Pozitivno vrednoteni odnos s socialno delavko v vzgojnem domu

- a) Splošno:
- MA14 – Lep (odnos s socialno delavko v VD).
 - MA19 - Pove mi tudi, kaj je izvedela od druge socialne, tiste s centra za socialno delo.
 - MC7 - Ja s to soc. delavko tukaj v vzgojnem domu se dobro razumem, tudi ona mi je fajn.
 - ME8 - Dober odnos imava s socialno delavko tukaj v vzgojnem.
- b) Odnos temelji na zaupanju:
- MA15 - Lahko ji zaupam kaj se dogaja doma, kako mi je doma (soc. delavki v VD).
 - MD12 - Njen odnos (soc. del. v VD) do mene je dober in ljubezniv, tudi njej lahko zaupam.
 - MH7 - ... Ji pa zaupam. (soc. del. VD)
- c) Odnos temelji na pomoči in razumevanju:
- MA16 - Me tudi ona razume in mi pomaga (soc. delavka v VD).
 - ME9 - Ko kaj rabim lahko grem do nje. (soc. del. v VD)
 - MI9 - Dobro se razumem, če kaj potrebujem se lahko oglasim pri njej. (soc. del. VD)

Negativno vrednoteni odnos s socialno delavko v vzgojnem domu

- a) Splošno:
- MB10 - Niti se nočem in ne da se mi (pogovarjati s soc. delavko v VD).
 - MB11 - Večkrat me kaj sprašuje, jaz pa ne maram vprašanj. Ker se celo življenje vrti samo okrog vprašanj.

Stik s socialno delavko v vzgojnem domu

- a) Malo stika

- MB9 - Z njo (socialno delavko v VD) se ne pogovarjam prav veliko.
 - MF8 - Z njo nisem nekaj v kontaktu. Jo kaj vidim, se pozdraviva in si kaj poveva takrat. (soc. del. v VD)
 - MG9 - Imava v redu odnos ampak nimam veliko stika z njo. (s soc. del. v VD)
 - MH7 - Vsake toliko imava kakšen pogovor, drugače pa se kaj veliko ne vidiva...
- b) Precej stika (vsak drugi teden) in skupno obiskovanje aktivnosti:
- MD11 - Imava kar nekaj stikov. Skupaj tudi hodimo v dom starejših v G. Radgono.
 - ME10 - Z njo tudi skupaj obiskujemo dom starejših v G. Radgoni vsak drug teden in takrat ko se peljemo se marsikaj pogovarjamo
- c) Stik, ko mladostnik kaj potrebuje:
- MA17 - Na začetku nisem veliko bila pri njej, edino tisto kar je bilo potrebno.
 - MA18 - Sedaj pa ko kaj rabim in me kaj zanima vedno stopim k njej in se z njo pogovorim.
 - MG10 - Z njo pridem v stik samo če je kaj za šolo ali kaj bolj pomembnega. (soc. del. VD)
- d) Stik ob sprejemu v vzgojni dom in na timskem sestanku:
- MF9 - Drugače me je imela samo na sprejemu v vzgojni dom in na začetku ko smo imeli timski po enem mesecu ko sem že bil tu.

Prijateljski odnosi

- a) Splošno:
- MA23 - Dobro se razumemo (z drugimi mladostniki v VD).
 - MA28 - Tudi ko sem bila na začetku žalostna sem se z njo največ družila.
 - MA29 - Tudi z drugimi dekleti v skupini se razumemo, ...
 - MB4 - Včasih se kaj kregamo, ker se ne razumemo med sabo, se kaj »šinfamo«...
 - MB21 - V redu se razumem z ostalimi vrstniki iz vzgojnega doma.
 - MB25- Tisti so mi najbolj pri srcu, s katerimi hodim v šolo – moji sošolci. Najbolj V, A in K.
 - MB26 - Včasih se kaj zbadamo med sabo ampak to mi je smešno.
 - MC12 - Ja, dobro se razumemo tudi z ostalimi iz drugih skupin.
 - ME15 - Dober odnos imamo z drugimi v vzgojnem domu.
 - MG5 - Pa ja, A. Imava dober odnos...zanimajo naju iste stvari.
 - MH4 - Ja imam prijatelje tukaj.
 - MI6 - Drugače se razumemo, včasih malo manj drugič spet boljše.
 - MI13 - S fanti se razumemo, je pa normalno da se včasih skregamo, to je za mene čisto družinsko.
- b) Slabi prijateljski odnosi zaradi nestrinjanj:
- MC15 - Bolj se kregamo v skupini, me punce, ker pride do kakšnih zmerjanj, včasih katera kaj naredi pa obtoži drugo.
 - ME16 - ...ampak so včasih malo nadležni. (drugi sovrstniki v VD)
 - MG13 - Se kdaj skregamo, najbolj se kregajo v naši skupini tisti, ki so mlajši med sabo.
- c) Odnos temelji na zaupanju:
- MA2 - Ker jim lahko zaupam (prijateljicam).
 - MA27 - Pri njej se mi zdi, da se ji lahko zaupam. Njej lahko vse povem.
 - MC2 - Nekaterim lahko zaupam, nekaterim ne.
 - MC3 - Najbolj zaupam svoji sostanovalki, s katero sva skupaj v sobi.
 - MD4 - Njej (prijateljici A) lahko tudi zaupam če želim in ona mi je tu še nekak najboljša prijateljica.
 - ME19 - Smo se nekaj skregali in sedaj si več ne zaupamo toliko. (s sovrstniki)
 - ME38 - Tukaj dekletom se več ne zaupam toliko, ker smo se skregale veliko in so druge ven povedale če sem jim kaj zaupala.
 - MI5 - Sem že zaupal kateremu pa je izdal, zato sem se odločil, da več ne zaupam nobenemu.
- d) Pogovor je del prijateljstva v vzgojnem domu
- MA24 - Se pogovarjamo (z drugimi mladostniki v VD).
 - MG6 - ...se pa veliko pogovarjava drugače in se razumeva.

- e) V vzgojnem domu ni mogoče imeti pravega prijateljstva
 - MF5 - Menim, da tukaj ne morem imeti pravega iskrenega prijateljstva.
 - MI4 - Tukaj ne moreš imeti pravih prijateljev.

Stik z drugimi vrstniki v vzgojnem domu

- a) Splošno
 - MD18 - Ampak nimamo nekega posebnega odnosa. Se ne družimo veliko. (s sovrstniki v VD)
 - MF13 - Z nekaterimi pa sploh nimam nikakršnih stikov. (sovrstniki v VD)
- b) Prepoved druženja med vzgojnimi skupinami (le znotraj skupine)
 - MA25 - So predvsem drugi vzgojitelji, iz drugih skupin, proti druženju med skupinami.
 - MB23 - Družimo se edino v šoli, ker popoldne moramo biti v svojih skupinah.
 - MC13 - Čez dan se ne družimo, edino med poukom ko mammo odmore.
 - ME17 - Med skupinami se drugače ne smemo družiti in to mi ni čisto prav, se mi zdi brez veze.
 - MF14 - Z drugimi se družimo samo če ostanemo tukaj med vikendi, takrat ko je čas za druženje, drugače se ne smemo.
 - MH10 - Ja ne smemo se družiti, razen v šoli. (z drugimi vrstniki v VD)
- c) Želja mladostnikov po večjem stiku z drugimi mladostniki v vzgojnem domu, ki niso v isti vzgojni skupini
 - MC14 - Bi se lahko več družili v prostem času.

Pozitivno vrednoteni odnosi z zaposlenimi v vzgojnem domu

- a) Splošno
 - MA9 - V redu (se razumem z zaposlenimi).
 - MD19 - Najbolj sta mi pri srcu vzgojiteljica K in psihologinja.
 - MF6 - Smo v dobrem odnosu. (z zaposlenimi v VD)
 - MH5 - V redu se razumemo z zaposlenimi.
 - MI7 - Dobro se razumem z zaposlenimi.
- b) Odnos temelji na zaupanju in pogovoru
 - MA32 - Zato, ker jim lahko zaupam in povem kaj me teži. Razumejo me.
 - MD20 - Psihologinja mi najprej ni bila všeč, ampak sva se potem veliko pogovarjale in večkrat me je peljala domov za vikend in mi je nekako prirasla k srcu, ker sem jo veliko bolj spoznala in imava dober in zaupljiv odnos.
 - ME18 - V redu mi je tudi medicinski delavec, ker se lahko z njim pogovarjam.
 - MH6 - Imamo nekakšen pristen odnos in jim lahko zaupam. (zaposleni VD)
- c) Želja po enakovrednem in spoštovanem odnosu
 - ME7 - Najbolj mi je pomembno da se lepo obnašajo do nas in nas nimajo za manj vredne. (zaposleni v VD)

Negativno vrednoteni odnosi z zaposlenimi v vzgojnem domu

- a) Splošno
 - MB13 - Ni mi všeč, da ko nisem razpoložena za vprašanja, da me takrat največ sprašujejo.

Pozitivno in negativno vrednoteni odnosi z zaposlenimi v vzgojnem domu

- a) Splošno
 - MB5 - Z nekaterimi (zaposlenimi) slabše, z nekaterimi boljše.
 - MC4 - Z enimi zaposlenimi se bolj razumem, z drugimi manj.

Pozitivno vrednoteni odnos s socialno delavko s Centra za socialno delo

- a) Splošno
 - MA20 - Je fajn (soc. delavka iz CSD).
 - MB15 - Ja v redu se razumeva (s soc. delavko na CSD).
 - ME12 - Pa je dokaj dober. (odnos s soc. del. s CSD)

- MG11 - Dober odnos. (soc. del. CSD)
- MI10 - Imava v redu odnos. (soc. del. CSD)
- b) Odnos temelji na zaupanju
 - MC10 - S tisto prej (soc. del. s CSD) sva se več in to mi je bilo všeč, saj sem ji lahko tudi vse povedala in ji zaupala.
 - ME14 - Zaupam ji stvari, ki me težijo in če mislim, da je kaj narobe. (soc. del. s CSD)

Negativno vrednoteni odnos s socialno delavko s Centra za socialno delo

- a) Ni odnosa zaradi pogoste zamenjave socialne delavke
 - MF10 - Do sedaj sem zamenjal že štiri socialne delavke (CSD), tako da nimam nikakršnega odnosa z to sedanjo, tudi z ostalimi nisem imel.
 - MI11 - Sem pa že dva-krat v tem času zamenjal socialno delavko iz CSD.
 - MD17 - Sem pa od mladinskega zamenjala že dve socialni delavki s centra.
- b) Slabi odnosi med starši in soc. delavko s centra za socialno delo
 - MB16 - Moji starši pa ne (se ne razumejo s socialno delavko na CSD).
 - MB17 - Njim gre ona na živce (soc. del. na CSD, staršem).
- c) Pripisovanje krivde za namestitve v vzgojni dom
 - MH8 - Tiste socialne delavke iz centra ne maram čisto preveč saj so me prav oni dali sem.

Stik s socialno delavko s centra za socialno delo

- a) Redek stik
 - MB18 - Mogoče se srečava dva krat ali tri krat na leto (s soc. del. na CSD), ko pride sem v vzgojni dom, drugače po telefonu se ne slišiva, da bi se kdaj pogovarjali.
 - MB19 - Ampak meni je to čisto dovolj, teh dva krat ali tri krat na leto.
 - MC9 - Ne dolgo nazaj sem dobila novo socialno delavko s CSD in se ne slišiva kaj preveč veliko.
 - MD13 - Z njo (soc. del. s CSD) imam zelo malo stikov.
 - MD14 - Mislim da sem jo do sedaj samo dva krat videla. Ko je prišla na timski sestanek na začetku in na eno prireditev. (soc. del. s CSD)
- b) Ni stika
 - MF11 - Trenutno niti ne vem katera je odgovorna za mene, edino mama mi je povedala, da je taka bolj mlada.
- c) Obisk soc. delavke med prazniki, prireditvami v vzgojnem domu ali na sestankih
 - MC11 - Upam da bo tudi s to enako (soc. del. s CSD), za praznike je že prišla na nastop.
 - MG12 - Pride na kakšno prireditev ali sestanek, drugače nimava veliko stikov, da bi lahko imela boljši odnos. (soc. del. CSD)
 - MI12 - Me pride obiskat ko imamo kakšne prireditve in ko se udeleži sestankov. (soc. del. CSD)
- d) Imajo starši stik s socialno delavko s centra za socialno delo
 - MD15 - Ima bolj moja mama stike z njo. (s soc. del. na CSD)
- e) Ni želje po stiku s socialno delavko s centra za socialno delo
 - MD16 - Pa niti je ne želim kaj dosti videti ker mi ni všeč.
- f) Želja po pogostejšem stiku (preko telefona)
 - MB20 - Bi pa bilo fajn, če bi se kdaj slišali kaj po telefonu (s soc. del. na CSD).

Pozitivno vrednoteni odnos z obema socialnima delavkama (iz vzgojnega doma in s centra za socialno delo)

- a) Odnos temelji na zaupanju in razumevanju
 - MA21 - Najbolj mi je všeč, da sta obe socialni delavki zelo prijazni in razumeta situacijo doma.
 - MA22 - Lahko jima vse povem in zaupam (soc. delavkama).

Ljubezenski odnosi

- a) Splošno
 - MB22 - Imam tukaj tudi fanta, zdaj sva skupaj dva tedna in z njim se razumeva.

Stiske med bivanjem v vzgojnem domu

Prihod v vzgojni dom

- a) Namestitev v vzgojni dom je povzročila žalost pri mladostniku
 - MA33 - Ko sem prišla v vzgojni dom sem jokala.
 - MA35 - Ko sem videla, da ona (sestra) joka in da je žalostna, sem tudi sama bila, ker mi je bilo težko.
 - MC18 - Bila sem zelo žalostna, nisem imela prijateljev in nisem vedela kaj naj naredim.

Odsotnost družine

- a) Sreča ob obisku mame v vzgojnem domu
 - MA36 - Najbolj sem bila srečna, ko je prišla na obisk mama.
- b) Mladostnik pogreša mamo
 - MF18 - Veliko sem pogrešal mamo.
 - MI2 - Malo edino pogrešam svojo mamo, drugače mi je pa všeč.
- c) Mladostnik pogreša svojo primarno družino (domače)
 - MD24 - Sem pa zadnje čase največ slabe volje zaradi tega ker pogrešam domače.
 - MH12 - Ja, pač pogrešal sem družino in je prišlo že večkrat do kakšnih kriz glede tega.

Odsotnost domačega okolja

- a) Želja po vrnitvi v domače okolje
 - MA34 - Zato, ker 1 mesec sploh nisem smela domov, pa tudi moja mlajša sestra ne.
 - MB28 - Velikokrat sem si želela domov in takrat sem bila žalostna in jezna.
 - MF19 - Med tednom se mi je večkrat zgodilo, da sem bil žalosten in imel sem domotožje.
- b) Zaradi šolskih obveznosti ostala dlje časa v vzgojnem domu (ni bilo vikenda doma)
 - ME21 - Enkrat sem bila mesec dni bolna in nisem hodila v šolo, takrat sem morala dva tedna skupaj ostati tukaj in takrat mi je bilo težko.
- c) Vračanje nazaj v vzgojni dom po vikendu doma
 - ME22 - Mi je pa bilo težko v prvih dveh letih ko sem morala v nedeljo nazaj v zavod po vikendu.

Odsotnost fanta

- a) Mladostnica pogreša fanta, ki živi pri njej doma
 - MD26 - Imam tudi fanta, ki živi pri meni in ga zelo pogrešam.

Družinska situacija

- a) Razlogi za stiske v vzgojnem domu
 - MA37 - Domov nisva smeli zaradi situacije doma – oče je pil in celo bil nasilen nad mamo
 - MA38 - Nad nama ni bil nasilen, ampak nad mamo pa ja.
 - MC19 - Mama in oče sta ločena.
 - MB31 - Nekatere težave so tukaj s puncami s katerimi živim, so pa večinoma težave doma.
- b) Pomembna oseba za mladostnik v družinski situaciji
 - MB46 - Ampak babica je že tudi imela prepoved približevanja ker je moja mama tako želela pa sploh ne vem zakaj.
 - MC20 - Z očetom se zelo malo slišim, ker se z mamo ne razumeta dobro.

Odnos s starši

- a) Opis odnosa s starši, ki povzroča stisko pri mladostniku
 - MB32 - Prejšnji vikend sem se skregala s svojo mamo, ko sem bila za vikend doma in sedaj je rekla, da me noče več videti, zato sem ta vikend ostala tukaj v vzgojnem domu.
 - MB33 - Pa niti ne vem točno kaj sem naredila narobe.
 - MC17 - Ja, večinoma doma, ker se z mamo nisem čisto dobro razumela, k očetu pa nisem veliko hodila.

Odnos s sostanovalkami v vzgojnem domu

- a) Slabi odnosi s sostanovalkami povzročajo stiske
 - MB31 - Nekatere težave so tukaj s puncami s katerimi živim, so pa večinoma težave doma.
 - MD23 - Smo se kaj kregale s puncami.

Izražanje čustev

- a) Stiske v vzgojnem domu, ko razmišlja o šolanju naprej
 - MA57 - Ampak me je malo strah. Ker sem taka bolj samosvoja in me je strah ko moram tak med nepoznane ljudi.
- b) Ko doživlja stiske kriči, kaj polomi, je jezen
 - MB29 - Zato sem tudi malo znorela. Začela sem kričat, včasih sem tudi kaj vrgla in polomila.
 - MG16 - Drugače nisem imel težav, edino jeza mi dela težave.
- c) Samo-poškodovanje
 - ME27 - Vmes sem se tudi ponovno začela rezati, ampak tega zdaj več ne delam toliko.

Šolske obveznosti

- a) Veliko obveznosti zaradi ne-ocenjenosti v primarni osnovni šoli
 - MD31 - V bistvu ko sem jaz prišla sem bila neocenjena, imela sem veliko negativnih ocen.
 - MD32 - Tako sem v petih mesecih morala vse to urediti za nazaj in še tekoče ocene.

Pravila v vzgojnem domu

- a) Prepoved kajenja v vzgojnem domu mu povzroča krize
 - MH13 - Tudi kadim drugače in ker tukaj ne smemo imam tudi glede tega težave in pride do kriz ko mi je težko.

Reševanje stisk

Uspešno reševanje stisk

- a) Pogovor s prijateljem/-ico v vzgojnem domu
 - MA39 - Takrat sem se zaupala prijateljici L. tukaj v vzgojnem domu.
 - MB30 - Ja, lanska bivša gojenka M in tudi A sta mi bile v oporo.
 - MB58 - Puncam edino, pa nekaterim vzgojiteljem (se zaupa ob stiskah).
 - MH15 - Nikogar ne prosim za pomoč glede tega, razen med prijatelji si kaj povemo o tem.
- b) Pomoč vzgojiteljev in prijateljev/-ic
 - MB34 - Vzgojitelje in tudi moje prijateljice tukaj v skupini prosim za pomoč ko sem v stiski.
 - MB58 - Puncam edino, pa nekaterim vzgojiteljem (se zaupa ob stiskah).
 - MC23 - Tukaj sem tudi povedala vzgojiteljici kaj me je težilo in sva se pogovarjali, kar mi je pomagalo in sem se potem bolje počutila.
 - MD29 - Glede domotožja sva veliko o tem govorili z vzgojiteljico K, ki mi je pomagala pri tem, me tolažila.
 - MF22 - Tudi pogovor z vzgojitelji mi pomaga pri tem, da lažje grem skozi te stiske.
 - MI16 - Večinoma sem te stiske in težave zaupal vzgojiteljem, saj tukaj drugim sovrstnikom težko zaupam ker imam slabe izkušnje s tem.
- c) Pomoč drugih zaposlenih v vzgojnem domu
 - MA40 - Tudi psihologinja mi je pomagala.

- d) Pogovor s starši
 - MC21 - Na začetku ko sem prišla v vzgojni dom sem jima povedala, da to tako ne bo šlo in sta videla, da se bosta mogla začeti pogovarjati in skupaj sodelovati.
 - MF21 - Ko pokličem mamo in se malo pogovorim z njo mi je veliko lažje.
- e) Urejene šolske obveznosti
 - MC27 - Do sedaj sem si uspela popraviti vse ocene, saj sem ko sem prišla sem imela veliko negativnih ocen.
 - MD32 - Tako sem v petih mesecih morala vse to urediti za nazaj in še tekoče ocene.

Neuspešno reševanje stisk

- a) Splošno
 - MH16 - Poskušam se soočiti s tem, ampak mi nekako ne gre.
- b) Nezaupanje do vzgojiteljev in vrstnikov v vzgojnem domu
 - MB59 - Ampak nerada se zaupam, ker so me nekateri vzgojitelji in tudi punce že velikokrat izdali.
 - MB60 - Ko sem jim nekaj povedala in zaupala, so povedali naprej drugim vzgojiteljem in to mi sploh ni bilo všeč, ker sem jim povedala, da bi jaz želela, da to ostane med nami.

Strategije ob stiskah

- a) Pogovor in podpora
 - MB35 - Največkrat mi pomagajo s pogovorom in podporo.
 - MD27 - Ko je prišlo do kreganj sem pač puncam povedala kaj sem imela za povedati in tudi vzgojitelji so pomagali da smo razrešile nestrinjanja.
 - MD28 - Pogovor je največkrat tisti način, ki ga tukaj uporabljamo za reševanje problemov.
 - MD48 - Ja, to, da sem se lahko zaupala, mi je tukaj tudi velikokrat pomagalo, da sem rešila težave in stiske.
 - MF17 - Ko imam kakšne probleme in stiske se je lepo pogovarjati z njo, saj mi pogovor takrat veliko pomeni.
 - MI18 - Najbolj s pogovorom, ker pogovor mi vedno res pomaga, da lahko povem kakšni so moji občutki in kaj me teži.
 - MI21 - Mi je bilo po pogovoru veliko bolj lažje.
- b) Pogovor z mamo
 - MF20 - Največkrat grem vzgojiteljici in jo prosim, če bi lahko poklical domov svojo mamo.
- c) Ni želje po pogovoru
 - MG18 - Nera se pogovarjam o tem, ker menim, da se ni kaj pogovarjat o moji jezi.
- d) Možnosti strategij ob doživljanju stiske po dogovoru z vzgojitelji
 - MG19 - Imam pa različne možnosti, za katere smo se zmenili, da jih lahko počnem ko sem jezen: lahko udarjam ob steno dokler ne začne padati omet, lahko grem na samo in se poskušam pomiriti.
- e) Pomiritev po stiski
 - MB36 - Ko sem kričala, mi je pomagalo. S kričanjem sem si pomagala in mi je bilo potem lažje.
 - MG17 - Probam čim bolj stran, ker se moram pomiriti, da je potem boljše in nisem več jezen na tistega ki me je razjezil.
 - MH14 - Zelo sem živčen in se poskušam pomiriti.

Pomoč, podpora in spodbuda s strani zaposlenih v vzgojnem domu

Podpora s strani zaposlenih v vzgojnem domu

- a) Splošno
 - MC24 - Ja sem dobila podporo in spodbudo.
 - ME25 - Vedno so mi bili v oporo.

- MF23 - Ja, dosti sem dobil podpore. Zdi se mi, da mi vsi stojijo ob strani.
 - MF24 - To pokažejo s svojim odnosom do mene in mojih težav ko jih imam tukaj in doma.
 - MG22 - Ma ja, s tem da me pohvalijo in da povedo moji mami o mojih uspehih.
 - MC48 - Je pa odvisno od tega kaj si želimo tukaj v vzgojnem domu, saj vsega nikoli ni mogoče uresničiti.
- b) Pogovor v vzgojnem domu kot podpora mladostniku
- MA41 - Ja, ko kaj potrebujem, sploh pogovor, so mi vedno na voljo, sploh vzgojiteljice in socialna delavka.
 - MC8 - Takrat smo veliko skupaj in se pogovarjamo, nam tudi pomaga če potrebujemo kakšno pomoč. Tudi njej lahko zaupam kot vzgojiteljici iz skupine.
 - MC23 - Tukaj sem tudi povedala vzgojiteljici kaj me je težilo in sva se pogovarjali, kar mi je pomagalo in sem se potem bolje počutila.
 - MD10 - Najbolj mi je všeč, da ti vse nekako z lepo besedo pove, ne pa kot da bi bil nekaj manj vreden.
 - MD20 - Psihologinja mi najprej ni bila všeč, ampak sva se potem veliko pogovarjale in večkrat me je peljala domov za vikend in mi je nekako prirasla k srcu, ker sem jo veliko bolj spoznala in imava dober in zaupljiv odnos.
 - MD29 - Glede domotožja sva veliko o tem govorili z vzgojiteljico K, ki mi je pomagala pri tem, me tolažila.
 - MD30 - Zadnjič sem bila tak iz sebe, da sva šli ven na sprehod, da sem se sprehodila in se malo umirila, da sva se lahko pogovorili in sem dala malo vse to ven iz sebe.
 - ME20 - Ona mi je fejest v redu ker se rada heca z nami, če rabim kakšno pomoč mi vedno pomaga. Tudi če potrebujem pogovor mi je vedno na voljo in me potolaži če sem slabe volje.
 - MF17 - Ko imam kakšne probleme in stiske se je lepo pogovarjati z njo, saj mi pogovor takrat veliko pomeni.
 - MF22 - Tudi pogovor z vzgojitelji mi pomaga pri tem, da lažje grem skozi te stiske.
 - MG15 - Pogovorim se lahko z vsakim in lahko jim zaupam.
 - MI15 - Tudi ko imam kakšne težave in stiske se lahko pogovorim z njimi in ostane to med nami, dobim potrebno podporo od njih.
 - MI19 - Ja lepo se pogovorimo, mi tudi svetujejo kaj.
 - MI20 - Tudi ko sem imel kakšno stisko za nazaj, ker me je kaj iz preteklosti težilo, sem jim po nekem času to zaupal in sem se lahko pogovoril o tem.
- c) Vzgojitelj – prva oseba na katero se lahko mladostnik zanes
- MC47 - Ja, lahko izrazim svoje želje. Največ vzgojiteljem, ker smo veliko skupaj.
 - MG37 - Prvi so vedno vzgojitelji.
 - MI17 - Sem šel tudi k socialni delavki ampak vzgojitelji so vedno tisti prvi, ki so nam na voljo.
- d) Mladostnik ima zaupanje do vzgojiteljev in socialne delavke
- ME11 - Lahko ji zaupam če me kaj teži ali kaj potrebujem.
 - ME39 - Se pa zaupam vzgojiteljem in socialni delavki.
- e) Mladostnik nima zaupanja do vzgojiteljev, zaradi tega ne išče podpore pri njih
- MB59 - Ampak nerada se zaupam, ker so me nekateri vzgojitelji in tudi punce že velikokrat izdali.
 - MB60 - Ko sem jim nekaj povedala in zaupala, so povedali naprej drugim vzgojiteljem in to mi sploh ni bilo všeč, ker sem jim povedala, da bi jaz želela, da to ostane med nami.
- f) Ni podpore, ko jo mladostnik potrebuje
- MB13 - Ja takrat (ko pride do stiske) bi se, samo me takrat nobeden noče poslušati.
 - MB14 - Tako je, ko rabim pogovor me ne poslušajo, ko ga pa ne rabim pa bi se vsi nekaj pogovarjali.

Spodbuda s strani zaposlenih v vzgojnem domu

- a) Splošno
- MA42 - Zelo mi je fajn, ko me učitelji in vsi ostali spodbujajo.
 - MB37 - Spodbujali pa so me letos prvič, saj sem prvič dobila enko v šoli.
 - MC24 - Ja sem dobila podporo in spodbudo.

- MD33 - Ja, zelo me spodbujajo tukaj v vzgojnem domu.
- ME24 - Pomagajo mi s spodbudami in pogovorom. (v VD)
- MG21 - Tudi vzgojitelji so me pohvalili glede tega, ker vidijo, da se uspešno soočam s temi krizami.
- MG23 - Ja nekako mi je spodbuda, da vidim zadovoljstvo vzgojiteljev in učiteljev, tudi zadovoljstvo moje mame, to mi je v največjo spodbudo.

- b) Spodbude dajo mladostniku voljo za naprej
- MA43 - To rabim, to me razveseli in imam več volje potem za naprej. (spodbudo)
 - MC25 - Všeč mi je ko me nekdo spodbuja, ker potem imam več volje za naprej.

Pomoč s strani zaposlenih v vzgojnem domu

- a) Splošno
- MC8 - Takrat smo veliko skupaj in se pogovarjamo, nam tudi pomaga če potrebujemo kakšno pomoč. Tudi njej lahko zaupam kot vzgojiteljici iz skupine.
 - MC23 - Tukaj sem tudi povedala vzgojiteljici kaj me je težilo in sva se pogovarjali, kar mi je pomagalo in sem se potem bolje počutila.
 - MC40 - Tudi socialna delavka nam je povedala, da če katero kaj zanima, da je vedno na voljo, da lahko pridemo vprašat.
 - MD27 - Ko je prišlo do kreganj sem pač puncam povedala kaj sem imela za povedati in tudi vzgojitelji so pomagali da smo razrešile nestrinjanja.
 - MI14 - Zato ker mi pomagajo in so mi na voljo če kaj potrebujem. (zaposleni VD)
- b) Pomoč pri šolanju
- MC28 - Tukaj imamo učno pomoč in to mi zelo pomaga, ker če bi bila doma, ne vem kako bi bila sedaj z ocenami.
 - MC34 - Tukaj želim dokončati šolanje ker mi veliko bolj uspeva in imam pomoč.
 - MC36 - Z učiteljico sem se tudi pogovarjala, da bom imela še dodatno nemški jezik, ker sedaj imamo samo angleščino.
 - MC39 - Prejšnjikrat je vzgojiteljica K skupaj s sestanovalko, ki obiskuje 9. razred, gledala srednje šole in smo se potem pogovarjali o tem kaj si želimo.
 - MC43 - Tukaj imamo vseeno vzgojitelje, ki nekako pazijo na nas in vsaj meni to veliko pomaga, skupaj z nami se učijo in so nam v pomoč pri nalogah in učenju, ko to potrebujemo.
 - ME2 - Po eni strani komaj čakam da se vse skupaj konča, po drugi strani mi bo pa žal za zavod, ker so me dosti naučili.
 - ME32 - Mi je tudi povedala, da bo ta šola dobra za mene, da bo tudi primerna mojim zmožnostim in ocenam, pa tudi zmožnostim moje družine zaradi prevoza.
 - MH17 - Ja sem dobil podporo. Najbolj pri učenju. Tukaj dobim pomoč pri učenju, izboljšal sem ocene.
 - MI8 - Najbolj mi je všeč, da so do mene prijazni in da mi pomagajo pri učenju in domačih nalogah. (vzgojitelji v VD)

Pomoč s strani soc. delavke s centra za socialno delo

- ME13 - Če jo kaj potrebujem, če je kaj doma narobe, potem jo lahko pokličem in pride, da vse uredi. (soc. del. s CSD)

Priprava na odhod iz vzgojnega doma

Priprave na samostojno življenje

- a) Splošno
- MA44 - Ja, veliko sem se naučila tukaj.
 - MA47 - Zdaj mi to ni fajn, ampak mislim, da mi bo kasneje to pomagalo.
 - MB38 - Veliko sem se že naučila tukaj v vzgojnem domu.
 - MB40 - To mi bo tudi pomagalo pri odločanju ko ne bom več v vzgojnem domu.
 - MD35 - Najbolj mi bo to pomagalo glede šole, pa tudi pri sami organizaciji življenja.
 - MF37 - Mislim, da sem zadosti naredil in še bom naredil v teh letih, ko sem tu in še bom tu.
 - MF39 - Menim, da sem že sproti in še bom dobil do odhoda, dovolj za odhod.
 - MH27 - Ja imamo neke vrste priprave.
 - MI22 - Naučim se tukaj kako je treba živeti.

- MI32 - Učijo nas predvsem samostojnosti.
- b) Naučena vsakdanja opravila in pravila obnašanja/vedenja
- MB39 - Recimo kako poskrbeti za stanovanje, ko boš odrasel, tudi kam ne smeš zahajati. Tudi to, da ne smem kričati, kako se obnašati primerno.
 - MC45 - Drugače vsak četrtek kaj kuhamo ali pečemo, tisti ki so kdaj čez vikend tukaj tudi pečejo pico.
 - MF27 - Zelo sem si izboljšal ocene v šoli, pridobil sem si samostojnost pri učenju, urejenosti, čiščenju prostorov v katerih bivamo.
 - MG20 - Opažam dosti večji napredek. Zdaj pride do kakšne takšne krize ali jeze mogoče enkrat mesečno, prej se je to dogajalo dosti bolj pogosteje, lahko bi rekli vsak teden.
 - MG26 - Tudi glede jeze mislim, da mi bo to v prihodnosti pomagalo, saj mislim, da se bom lažje obvladoval ko pride do jeze in bom vedel kakšen je najboljši način da se umaknem in umirim, kot tukaj v domu.
 - MH18 - Tudi glede obnašanja sem napredoval, saj se sedaj lažje nadziram
 - MH28 - Med učnimi posebej naju dva, ko sva tukaj starejša fanta, ki odhajava letos iz vzgojnega doma, pustijo, da sva čim bolj samostojna pri nalogah, pri učenju, da vse najprej res sama narediva.
 - MI23 - Najbolj se učim različnih opravil, tudi glede učenja in reševanja konfliktov z drugimi.
 - MI33 - Večkrat kaj skuhamo, pomivamo posodo, urejamo okolico, pospravljamo po hiši.
 - MI34 - Tudi drugače pri dejavnostih se marsikaj naučimo – z lesom, s fleksi-steklom, pri likovni delavnici
- c) Zavedanje obveznosti šolanja
- MF26 - Tukaj sem glede tega postal zelo samostojen in sedaj se zavedam, da v šolo moram hoditi.

Pravila obnašanja v vzgojnem domu

- a) Splošno
- MA48 - Če dobim slabo oceno in vidijo vzgojiteljci da se ne trudim, takrat ne smemo domov in se moramo več učiti čez vikend tukaj.
 - MA50 - Tudi če se kaj grdo obnašamo ne smemo domov.
- b) Mladostnik opusti prepovedane navade po določenem času bivanja v vzgojnem domu
- ME26 - Na začetku sem se pol stvari odvadila, nehala sem kaditi, nisem se več rezala, kakšni dve leti potem nisem več delala teh bedarij.

Priprave na šolanje po odhodu iz vzgojnega doma

- a) Splošno
- MA59 - Tudi vzgojiteljica mi je kaj povedala in sva se pogovarjali o tem (o šolanju naprej).
 - MA66 - Pogovarjamo se o tem šolanju naprej, kaj drugo ne.
 - MB55 - Edino kar se pogovarjamo je o šolanju naprej.
 - MC37 - O tem se že pogovarjamo, nas sprašujejo o tem kam si želimo.
 - ME30 - Se bom še odločila ampak grem ta vikend na informativne še.
 - ME31 - Najbolj mi svetuje socialna delavka V.
 - ME32 - Mi je tudi povedala, da bo ta šola dobra za mene, da bo tudi primerna mojim zmožnostim in ocenam, pa tudi zmožnostim moje družine zaradi prevoza.
- b) Svetovalni pogovor
- MA58 - Ja imeli bomo svetovanje in pogovor pri socialni delavki.
 - MC39 - Prejšnjikrat je vzgojiteljica K skupaj s sostanovalko, ki obiskuje 9. razred, gledala srednje šole in smo se potem pogovarjali o tem kaj si želimo.
 - MC40 - Tudi socialna delavka nam je povedala, da če katero kaj zanima, da je vedno na voljo, da lahko pridemo vprašat.
 - MD39 - Ja, socialna delavka in psihologinja mi največ pomagata pri izbiri srednje šole.
 - MD40 - Največ se pogovarjamo o naši izbiri, če se res vidimo v tem, reševali smo tudi vprašalnike o tem kateri poklici so najbolj za nas.
 - ME31 - Najbolj mi svetuje socialna delavka V.

- ME32 - Mi je tudi povedala, da bo ta šola dobra za mene, da bo tudi primerna mojim zmožnostim in ocenam, pa tudi zmožnostim moje družine zaradi prevoza.
 - MG29 - Ja, bil sem na pogovoru s socialno delavko v vzgojnem domu in mi je pomagala pri iskanju informacij glede šole.
 - MG30 - Tudi z vzgojitelji se veliko pogovarjamo o tem, če sami želimo govoriti, drugače pa ne silijo v nas.
 - MG35 - Največ o tem govorimo z vzgojitelji, s socialno delavko bolj samo o šolanju naprej.
 - MH24 - Ja, socialna delavka. Imela sva svetovalni pogovor kjer mi je svetovala o nadaljnjem šolanju.
 - MI27 - Se pogovarjamo o tem, ampak največ sem o tem govoril z rejnico. (o šolanju naprej)
- c) Urejene šolske obveznosti za naprej
- MA45 - Imamo pomoč, ki je doma nisem imela.
 - MA46 - Doma se nisem učila in ni bilo nikogar, ki bi me tako priganjal in pomagal kot tukaj.
 - MC26 - Najbolj mi je všeč, da bom tukaj lahko uspešno zaključila šolanje.
 - MC27 - Do sedaj sem si uspela popraviti vse ocene, saj sem ko sem prišla sem imela veliko negativnih ocen.
 - MC36 - Z učiteljico sem se tudi pogovarjala, da bom imela še dodatno nemški jezik, ker sedaj imamo samo angleščino.
 - MG24 - Menim, da če bi ostal v M, šole sigurno ne bi uspešno končal, ker me je družba med tednom potegnila preveč in sem šprical šolo.
- d) Mladostniku ni do pogovora o šolanju naprej
- MB47 - Pa to se mi niti ne da pogovarjati, ker kamor koli bom šla v šolo bom dobila delo (o šolanju naprej).
- e) Pozitivno vrednotenje priprav na šolanje naprej
- MC38 - To mi je všeč, ker se lahko malo naučimo o tem kaj vse so možnosti.

Timski sestanek

- a) Splošno
- MA65 - Vem, da bomo imeli na koncu sestanek s starši pa z vsemi, ker so ga imeli tudi lansko leto tisti, ki so odšli iz vzgojnega doma.
- b) Mladostnik izrazi svoje želje
- MA67 - Ja na sestanku bom lahko kaj povedala.
- c) Vključenost staršev mladostnika v timski sestanek
- MB64 - Se pa dobijo tudi pri timskem sestanku skupaj z vzgojitelji, socialno delavko, psihologinjo, socialno delavko s centra.
- d) O mladostnikovi prihodnosti odločijo strokovne osebe na timskem sestanku
- MG36 - Na timskih sestankih potem oni sami odločijo ali greš domov ali v kakšne zavod.

Ni posebnih priprav na odhod iz vzgojnega doma

- a) Splošno
- MA70 - Drugače nimamo posebnih priprav (na odhod).
 - MB53 - Ne, nimamo priprav na odhod.
 - MB56 - Če bi kaj potrebovali za naprej ja, ali če bi se še radi kaj pogovarjali o odhodu, to pa ne.
 - MD45 - Ne, nimam priprav na odhod.
 - MF36 - Mogoče se kaj vmes pogovarjamo o tem kaj si želimo za naprej, ampak drugače se mi zdi, da bolj z devetošolci.
- b) Pogovor o tem, kaj si mladostnik želi v prihodnosti
- MG33 - Včasih kaj vprašajo o tem, kaj si želimo v prihodnosti, za naprej.

Mladostnik nima želje po pripravah na odhod iz vzgojnega doma

- a) Splošno

- MB54 - Niti se mi ne bi dalo to pripravljati za življenje naprej, ker mislim, da se v srednji šoli to vse naučimo.
 - MD46 - Mislim, da se z mano niti ne bi bilo treba, ker je moje mnenje in tudi mnenje vzgojiteljev takšno, da imam od vseh tukaj v glavi še najbolj urejeno vse.
 - MD47 - Niti ne bi rabila nekih priprav, pogovor je čisto dovolj.
 - MG34 - Za mene je dovolj pogovor o tem. (o prihodnosti)
 - MG38 - Ne bi potreboval nobene pomoči.
- b) Mladostnik se čuti dovolj pripravljenega za odhod iz vzgojnega doma
- ME43 - Mislim da ne bi rabila pomoči, sem dovolj pripravljena na odhod.
- c) Mladostnik ne rabi priprav na odhod ker je odločen naprej početi iste stvari kot jih je pred prihodom v vzgojni dom
- MH19 - Jaz sem že tako vsem rekel, da ko pridem nazaj v Maribor, bom isti, bom naprej kadil, še naprej bom dilal, in ko enkrat začneš s tem ne moreš nehat.
- d) Mladostnik noče priprav na odhod ker je naveličan delavnic in vseh aktivnosti v vzgojnem domu
- MA71 - Ne, tako smo imeli že veliko delavnic pa vsega, to meni ni všeč.

Mladostnik ima željo po boljših pripravah na odhod iz vzgojnega doma

- a) Želja po pogostejšem pogovoru o odhodu iz vzgojnega doma
- MC44 - Lahko bi se več pogovarjali o odhodu iz vzgojnega doma.
 - MC46 - Bi pa bilo fajn če bi se kaj več pogovarjali o tem kako naprej, ko odidemo od tu. Lahko bi imeli kakšno delavnico na to temo.

Bivanje po odhodu iz vzgojnega doma

- a) Splošno
- MA60 - Predlagajo mi tudi mladinski dom v Mariboru.
 - MH31 - Doma se tudi kaj pogovarjamo o tem, kako bo ko bom prišel domov.
- b) Izboljšane družinske razmere
- MD25 - Na začetku nisem imela takšnih težav s tem, ampak se mi zdi, da se je naš odnos od začetka doma zelo izboljšal, vse se je uredilo, veliko bolj se razumemo in zato bi zelo rada bila spet doma.
 - MC31 - Z mamom se od takrat ko sem v vzgojnem domu veliko bolje razumeva.
 - MC32 - Ker več hodim k očetu kot prej pa imam tudi z njim dosti boljši odnos in vidim, da mu lahko vse zaupam.
- c) Dvom mladostnika o pripravljenosti na bivanje v primarnem okolju
- MH29 - Ampak mislim, da bom zdaj ko ne bom več v vzgojnem domu, kar precej zgubljen doma, ker ne bom več tukaj, moral se bom znova privaditi na domače okolje in ritem.

Pomembne osebe vključene v priprave na odhod mladostnika iz vzgojnega doma

Starši mladostnika

- a) Udeležba na sestankih
- MA69 - Ja na ta sestanek pridejo tudi moji starši.
 - MB61 - Ja včasih se (babica in starši vključujejo v sestanke in aktivnosti v VD).
 - MB64 - Se pa dobijo tudi pri tiskem sestanku skupaj z vzgojitelji, socialno delavko, psihologinjo, socialno delavko s centra.
 - MH30 - Starši se udeležujejo sestankov tukaj.
- b) Udeležba na delavnicah
- MB62 - Ko imamo kakšne delavnice potem pridejo.
- c) Stik s staršema
- MH21 - Starša sta ločena, ampak vsak vikend sem v stiku z obema.

Mama mladostnika

- a) Splošno
 - ME40 - Ja je vključena mama.
- b) Udeležba na sestankih
 - MD52 - Je pa vključena v timski sestanek na koncu, ki bo marca.
- c) Problem finančnih sredstev za udeležbo na pripravah (sestankih, delavnicah)
 - ME41 - Ampak večkrat zaradi prevoza mama ne more priti.
 - ME42 - Ona bi rada prišla ampak zaradi prevoza večkrat ne more.
- d) Obiskovanje centra za socialno delo
 - MF12 - Mama hodi kaj na center za socialno delo in zato ona ve.
- e) Podpora po odhodu iz vzgojnega doma
 - MF35 - Menim pa, da mi podpore ne bo manjkalo ker je že dovolj dobim od svoje mame.
 - MF38 - Če pa bi že potreboval kaj, pa imam podporo svoje mame, ki mi bo pomagala in stala ob strani.
- f) Pogovor o šolanju naprej
 - MI29 - Tudi z mamó sva se pogovarjala o tem. (o šolanju naprej)
- g) Pogovor o vrnitvi domov
 - MD49 - V bistvu z mamó se midve veliko pogovarjava o mojem odhodu iz vzgojnega doma.
- h) Zadovoljstvo mame zaradi uspehov mladostnika
 - MG23 - Ja nekako mi je spodbuda, da vidim zadovoljstvo vzgojiteljev in učiteljev, tudi zadovoljstvo moje mame, to mi je v največjo spodbudo.

Mladostnikova babica

- a) Želja po vključitvi babice v priprave mladostnika na odhod iz vzgojnega doma
 - MB66 - Ja želim si, da bi bila babica vključena v sestanke o mojem odhodu iz vzgojnega doma.
- b) Pogovor o šolanju naprej
 - MB48 - Edino z babico se veliko pogovarjava o šoli.

Rejnica

- a) Pomoč pri iskanju informacij za srednjo šolo in vključevanje v sestanke
 - MI28 - Ona mi je svetovala ta poklic, jaz sem se pa potem tudi odločil za to, sem malo razmislil in mi je všeč. (rejnica)
 - MI35 - Moja mama in rejnica tudi.

Ni želje po vključevanju drugih oseb v priprave na odhod

- MB63 - Niti si ne želim, da bi se kaj več, ker se itak z mamó ne razumemo.

Počutje ob odhodu domov med vikendi

Pozitivno doživljanje počutja med vikendi doma

- a) Splošno
 - MA51 - Zelo fajn, to mi je všeč.
 - MB42 - Najboljše se počutim če sem pri babici.
 - MC33 - Počutim se pa super med vikendi ko grem domov.
 - MD36 - Počutim se pa super.
 - ME23 - Zdaj sem pa že navajena in mi ni več tak težko priti nazaj.
 - ME28 - Dobro se počutim. Doma sem bolj umirjena.
 - MF28 - V redu mi je ko lahko grem domov v domače okolje, da se odpočijem.
 - MG27 - Počutim se dobro, ker sem z družino in se lahko družim s prijatelji.

- MH22 - Med vikendi se zelo dobro počutim.
 - MI24 - Med vikendi se res dobro počutim.
 - MI25 - Tukaj v vzgojnem domu je lepo, doma je pa tako ali tako najboljše.
- b) Izboljšane družinske razmere
- MA54 - Doma je zdaj boljše, oče več ne pije, ker sem mu jaz povedala, da če bo še naprej pil, da lahko gre.
 - MC22 - Od takrat je boljše se mi zdi.
 - MC31 - Z mamo se od takrat ko sem v vzgojnem domu veliko bolje razumeva.
 - MC32 - Ker več hodim k očetu kot prej pa imam tudi z njim dosti boljši odnos in vidim, da mu lahko vse zaupam.
- c) Dobri odnosi z družinskimi člani
- MC30 - Rada grem k očetu, ker imam tam brata - polbrata, ki ga ima oče z drugo partnerko in se zelo dobro razumeva.
 - MF29 - Najbolj mi je všeč, da vidim svojo mamo in sva lahko skupaj, ker se čez teden ne vidiva.
- d) Druženje s prijatelji v domačem okolju
- MG14 - Imam pa doma najboljšega prijatelja. Je dve leti starejši in je doma v istem kraju kot jaz. Z njim se med vikendi veliko druživa.
 - MH11 - Doma imam najboljšega prijatelja in se vidimo čez vikend.

Negativno doživljanje počutja med vikendi doma

- a) Slabi odnosi z družinskimi člani
- MB41 - Z mamo se že od malega ne razumeva.
- b) Vrnitev v vzgojni dom
- MA52 - Ni mi fajn, da v nedeljo že moram po kosilu nazaj v vzgojni dom. Takrat ko bi še rada bila s svojo mamo pa očetom.
 - MD37 - Nedelje hitro pridejo in sem po navadi v nedeljo zelo tečna.
- c) Mladostnik v svojem domačem okolju nima prijateljev
- MB43 - Če sem pri ateju se sploh dobro ne počutim, ker nimam nobenega prijatelja.
 - MF15 - Trenutno nimam niti doma v domačem kraju najboljšega prijatelja.

Izkušnje iz preteklosti

Pravila v vzgojnem domu

- a) Mladostnik ni navajen pravil
- MA7 - Tega doma ni bilo in zato nisem vajena.

Razlog za prihod v vzgojni dom

- a) Opis situacije, ki je mladostnika pripeljala do vzgojnega doma
- MF25 - Jaz sem tu zaradi tega, ker nisem hotel hoditi v šolo.

Izkušnje s centri za socialno delo

- a) Odpor do pomoči, ki vedno pripelje do zavoda
- MH9 - Že od malega imam veliko stvari po centrih, tako da imam že drugače odpor do njih in mi sploh ni všeč. Naveličáš se tega.
 - MH33 - Kakršna koli je pomoč me vedno pripelje do zavoda.
 - MH34 - Tudi sedaj je bila najprej pomoč, potem so mi svetovali, in potem sem pristal tukaj v zavodu.
 - MH35 - Nočem več nobene pomoči ker vem da ne bo nič dobrega s tega potem.

Izkušnje z bivanjem v mladinskem domu pred prihodom v vzgojni dom

- a) Slaba izkušnja iz preteklosti

- MD6 - Jaz imam eno slabo izkušnjo od prej, ko sem bila še v mladinskem domu, kjer je prišlo do nasilja in sem zato tudi hodila na sodišče.
- b) Lažja prilagoditev na življenje v vzgojnem domu
 - MD34 - Po eni strani mi je bilo malo lažje, ker sem bila prej že v mladinskem in sem vedela kako to vse poteka.

Odhod iz vzgojnega doma

Pozitivno vrednotenje odhoda iz vzgojnega doma

- a) Splošno
 - MB49 - Ja, zelo se veselim odhoda iz vzgojnega doma.
 - MD53 - Že komaj čakam ta timski sestanek, ker takrat bo še malo in bo vsega konec.
 - MG31 - Ja, komaj že čakam da grem od tu.
 - MH25 - Ja absolutno. Zaradi vsega tukaj. Tukaj nič ne moreš.
- b) Želja po svobodi
 - MA63 - Veselim se ker bom lahko spet bolj svobodna, ne bom več pod takšnim nadzorom kot sem zdaj tukaj.
 - ME34 - Najbolj si želim odhoda zaradi druženja z mamo pa tudi zaradi tega ker bom doma lahko počela to kar tu ne smem – lahko bom kadila, imela telefon, bila na facebooku.
 - MH26 - Doma bom svoboden. Tukaj moramo vprašati če lahko gremo na stranišče, če lahko pijemo, če lahko kaj pojemo, vse moraš vprašat. Brez veze res.
- c) Mladostnik ne bo pogrešal vzgojnega doma
 - MH37 - Vzgojnega doma ne bom pogrešal.
- d) Spoznavanje novih ljudi in raziskovanje novih stvari
 - MI31 - Bo pa lepše, ker grem v nov svet. Lahko bom kaj novega raziskal, spoznal nove ljudi in se naučil veliko novega.
- e) Se ne bo potrebno po vikendu vračati nazaj v vzgojni dom
 - MD43 - Ja, ker komaj čakam da bom od ponedeljka do petka doma in mi ne bo treba skrbeti za to vračanje nazaj.
 - MF33 - Mogoče zaradi tega, ker sem res že dolgo časa tukaj in bi si želel videti, kako bo ko bom samo doma in se mi ne bo treba vsak vikend vračati sem.
 - MG32 - Zaradi tega, da bom lahko z družino in prijatelji. Pa tudi zaradi tega, da se ne bo treba več vsak vikend voziti toliko in nekam bogu za hrbtnom.

Negativno vrednotenje odhoda iz vzgojnega doma

- a) Splošno
 - MA68 - Ampak pravijo, da se center za socialno delo odloča o tem, ali grem potem domov ali kako naprej.
 - MI30 - Niti se ne veselim, ker je tukaj lepo, sem na toplem, imam vzgojitelje, ki mi pomagajo.
- b) Mladostnik bo pogrešal prijatelje in vzgojitelje iz vzgojnega doma
 - MA64 - Ampak bom pa pogrešala prijateljice in vzgojiteljice v domu, zaradi tega edino ne.
 - MC42 - Ne zato, ker bom pogrešala nove prijateljice in prijatelje, tudi vzgojitelje, ker sedaj lahko rečem živimo skupaj čez teden in smo veliko skupaj.
 - MD44 - Ne pa zato, ker sem nekako navajena tega in bom tudi pogrešala najbolj vzgojiteljico K in še nekatere tukaj.
 - MF34 - Bom pa pogrešal nekatere od tukaj, tako prijatelje kot tudi vzgojitelje.
- c) Dvom mladostnika o pripravljenosti na odhod v domače okolje
 - MD51 - Moram priznati, da tudi jaz včasih nisem čisto prepričana v to in me včasih kar stisne glede tega (ali sem pripravljena na srednjo šolo).
 - MH29 - Ampak mislim, da bom zdaj ko ne bom več v vzgojnem domu, kar precej zgubljen doma, ker ne bom več tukaj, moral se bom znova privaditi na domače okolje in ritem.

- d) Dvom staršev o pripravljenosti mladostnika na odhod v domače okolje
- MD50 - Ona še zdaj ni točno prepričana ali bom jaz res hodila v šolo, ko se vrnem domov.
- Pozitivno in negativno vrednotenje odhoda iz vzgojnega doma

- a) Splošno
- MA62 - Ja pa ne.
 - MC41 - Na nek način se veselim odhoda iz vzgojnega doma ja, na nek pa ne.
 - MD42 - Ja se veselim, pa se ne.
- b) Mladostnik se veseli odhoda, ampak bo pogrešal vzgojni dom
- ME2 - Po eni strani komaj čakam da se vse skupaj konča, po drugi strani mi bo pa žal za zavod, ker so me dosti naučili.
 - ME33 - Pa ja, se veselim, ampak bom pa pogrešala tu te trenutke v vzgojnem domu.

Želje po odhodu iz vzgojnega doma

Srednja šola

- a) Splošno
- MB50 - Da bom lahko šla domov, pa v srednjo šolo.
 - MB70 - Hodila bom tudi v šolo, ampak se še moram točno odločiti kam.
 - MH36 - Hodil bom v šolo.
- b) Izbira srednje šole
- MA56 - Želim si obiskovati srednjo ekonomsko šolo v Murski Soboti.
 - MA61 - Jaz nočem tja (v mladinski dom), jaz bi rada hodila sem v trgovsko v Mursko Soboto.
 - MB44 - Si želim ali na frizersko ali pa na likovno.
 - MC35 - Želim iti na turistično šolo v Mariboru. Želim si postati turistična vodička.
 - MD38 - Želim si na zdravstveno šolo v Maribor.
 - ME29 - Zdaj se odločam med ekonomsko šolo in kmetijsko šolo tukaj v Murski Soboti ker mi je bližje od doma.
 - MF30 - Želim obiskovati srednjo elektro-računalniško šolo v Ptuj.
 - MG28 - Želim obiskovati srednjo elektro šolo v Mariboru.
 - MH23 - Odločam se za turistično šolo v Mariboru.
 - MI26 - V mizarsko srednjo šolo.
- c) Želja po uspehu v srednji šoli
- MC52 - Mislim, da mi bo v srednji šoli šlo, ker se bom učila, saj nočem več dobivati slabih ocen.
 - MC53 - Želim si uspešno končati srednjo šolo.
 - MH20 - Edino mogoče glede šolanja, da bom šel v srednjo šolo in poskušal uspešno končat.
- d) Bivanje med nadaljnjim šolanjem
- MF42 - Če bom nadaljeval šolanje bom mogoče čez teden živel v kakšnem študentskem domu ali dijaškem.

Pomoč v srednji šoli

- a) Splošno
- MA72 - Edino mogoče pomoč v srednji šoli, če mi ne bo šlo.
 - MI36 - Ja želel bi si pomoči. Sploh pri učenju, najbolj pri angleščini.
 - MI37 - Upam, da bom lahko v srednji šoli imel pomoč pri angleščini, drugi predmeti mi sploh ne delajo problemov, ker imam dobre ocene.
- b) Želja po pomoči v srednji šoli s strani vzgojiteljev iz vzgojnega doma
- MC50 - Če bi rabila kakšno pomoč pri učenju in odločanju, bi bilo super, če bi se lahko obrnila spet na vzgojitelje.
- c) Pomoč ne bo potrebna
- MD54 - Mislim da ne potrebujem dodatne pomoči po odhodu iz vzgojnega doma.

- MH32 - Ne bi si želel dodatne pomoči po odhodu.

Dokončanje srednje šole in zaposlitev

- a) Splošno
 - MA73 - Hočem narediti srednjo šolo in imeti službo.
 - MA76 - Hočem hoditi v službo pa potem domov. Kot vsi.
 - MD41 - Želim si postati dermatologinja.
 - ME35 - Sem se pa sama odločila da želim končati šolo, srednjo šolo in dobiti službo.
 - ME36 - Ne želim si biti kot nekateri naši Romi, ki so samo doma in nimajo izobrazbe pa službe.
 - ME37 - Želim si imeti poklic pa vse.
 - ME46 - Najbolj si želim uspešno končati srednjo šolo in najti dobro službo, da bom normalno živela naprej.
- b) Zaposlitev pri mamini prijateljici, ki ima frizerski salon
 - MB71 - Mislim, da se bom potem zaposlila kot frizerka pri mamini prijateljici. Želim si pa tudi postati likovni umetnik, ker mi je to zelo všeč.

Družina

- a) Želja po ustvarjanju družine v prihodnosti
 - MA74 - Tudi družino pa enega otroka samo.

Samostojnost

- a) Splošno
 - MA77 - Samostojna želim biti.
 - MG39 - Prva moja želja je, da bom imel dovolj denarja, da bom imel službo.

Pomembne osebe po odhodu iz vzgojnega doma

- a) Splošno
 - MD56 - Mama, fant in starejša brat in sestra najbolj stali ob strani.
- b) Želja po življenju pri babici
 - MB45 - Upam da bom takrat živela pri babici.
 - MB68 - Z babico se bom več družila, kot pa z mamo.
- c) Želja po življenju pri mami
 - ME45 - Še naprej si želim živeti pri svoji mami, kot sedaj.
 - MF41 - Živel bom najprej pri svoji mami.
 - MH38 - Živeti želim z mamo ker imamo doma takšne družinske razmere z očetom.
 - MD55 - Živela bom pri svoji mami še zaenkrat, upam da še naprej s svojim fantom.
- d) Želja po dobrih odnosih s primarno družino
 - MC54 - Želim si tudi, da se bomo dobro razumeli z mamo in očetom še naprej, da si bomo zaupali in se imeli radi.
- e) Druženje s prijatelji v domačem okolju
 - MB69 - S prijatelji se bom veliko družila.
 - MF40 - Srečeval se bom s prijatelji iz domačega okolja, ker jih sedaj precej pogrešam.
 - MG40 - Želim biti s svojimi najboljšimi prijatelji v domačem kraju in z mojo družino.
- f) Stiki z osebami iz vzgojnega doma
 - MB65 - Niti si ne želim stikov kasneje, razen od prijateljic in mogoče vzgojiteljice K.
 - MC49 - Zelo rada bi ohranila stike s prijatelji in vzgojitelji, sploh zato ker jih imam rada.
 - MD57 - ...ampak se bom tako ali tako še veliko videla z njo. (z vzgojiteljico iz VD)
 - ME44 - Želim si, da bi s svojo sestanovalko tukaj, ki je tudi moja sestrična, se razumeli in si bili dobri še naprej, ko odideva od tukaj.
 - MG41 - Razmišljal sem tudi o tem, da bom prišel kaj na obisk sem, pogledat mlajše fante, ki bodo še tukaj.

Svoboda

- a) Želja po večji svobodi
 - MB51 - Želim si biti bolj svobodna.
 - MB67 - Bolj bom svobodna, internet bom imela pa telefon.
 - ME34 - Najbolj si želim odhoda zaradi druženja z mamo pa tudi zaradi tega ker bom doma lahko počela to kar tu ne smem – lahko bom kadila, imela telefon, bila na facebooku.

Urejeni bivalni prostori

- a) Splošno
 - MA75 - Pa stanovanje ali hišo.
- b) Želja po življenju v mladinskem domu
 - MB52 - Verjetno bom šla v mladinskega živeti med tednom.

Podpora po odhodu iz vzgojnega doma

- a) Pogovor z vzgojiteljem
 - MC51 - Tudi za pogovor bi se bilo fajn obrniti na vzgojitelje tudi kasneje.

PRILOGA 5: KVALITATIVNA ANALIZA – INTERVJUJI Z ZAPOSLENIMI V VZGOJNEM DOMU VERŽEJ

PODČRTOVANJE RELEVANTNIH IZJAV IZ INTERVJUJEV ZAPOSLENIH V VZGOJNEM DOMU VERŽEJ

VZGOJITELJ/-ICA A (ZA)

Delovno mesto v Vzgojnem domu Veržej: *vzgojitelj – socialni pedagog*

Menite, da se otroci in mladostniki v vzgojnem domu dobro počutijo? S tem mislim občutek topline, domačnosti, zaupanja med vami in njimi, med mladostniki samimi in občutek, da nekdo skrbi za njih?

Ja tako je, pri vsakem mladostniku je drugače, prav tako pa se počutje mladostnikov v vzgojnem domu in tako tudi tukaj v stanovanjski skupini iz dneva v dan spreminja. (ZA1) Dopoldne je lahko mladostnik zadovoljen in se smeje, že popoldne je lahko čisto obratno. (ZA2) Je pa res, da eni sprejemajo dom/zavod kot svoj drugi dom, (ZA3) spet drugi so tukaj pod prisilo, so tukaj proti svoji volji. (ZA4) No, seveda so v zavod otroci in mladostniki vsi nameščeni nekako »pod prisilo«, ampak pa različno to sprejemajo. (ZA5) Na primer sedaj sta ta dva mladostnika, ki sta tukaj v stanovanjski skupini, tukaj na lastno željo. (ZA6) Namreč njuno obvezno šolanje se je končalo, dokončala sta osnovno šolo in bi se lahko vpisala že naprej v srednjo šolo. Sama sta se pa odločila, da bi še ostala v tem okolju, da bi podaljšala še eno leto v osnovni šoli in se vselila v hišo, ki jo imamo sedaj v najem tukaj na Krapju blizu Veržeja, kjer smo vzpostavili stanovanjsko skupino. (ZA7)

Kako pa je z zaupanjem med mladostniki in vami? Se vam pogosto zaupajo, potrebujejo pogovor? Jih mogoče sami kdaj vprašate o počutju?

Seveda, moj odnos do mladostnikov je takšen, da jih vedno vprašam o njihovem počutju. (ZA8) To je nekako prvo, kar se pogovarjam z njimi, ko pridejo s šole, ko se družimo. Glede zaupanja pa menim tako, da če se mladostnik z mano pogovarja, se želi pogovarjati in mi pove o sebi, o svojem počutju, o tem kaj se mu je zgodilo, da mi zaupa. (ZA9) Kar pogosto se zgodi, da mladostniki sami izrazijo željo, da bi se želeli pogovoriti na samem, torej izrazijo nekakšno zaupanje s tem, da pridejo do mene in si želijo pogovora z menoj. (ZA10) Večkrat tudi glede svojega počutja sami povedo, kako se počutijo, sami izrazijo svoje skrbi. (ZA11)

Kakšna je vaša vloga v vzgojnem domu in v stanovanjski skupini, in kakšne so vaše naloge?

Sem v vlogi vzgojitelja – socialnega pedagoga. (ZA12) Moja naloga je skrb za mladostnike, delo z njimi, vzgajanje, učenje. (ZA13)... bolj podrobno lahko preberete v letnem načrtu za leto 2016/2017, ki je objavljen na spletni strani vzgojnega doma.

Kako se odzovete v primerih, ko pride do kreganj, nasilja in nestrinjanj v odnosih mladostnik z mladostnikom?

Različno. V teh kriznih situacijah, tako namreč imenujem kakšna kreganja, nasilje, moraš vedno znova pristopiti drugače. (ZA14) Odvisno je, kdo je v tej situaciji udeležen, kakšna je intenzivnost prepira ali nasilja. (ZA15) Namreč otroke in mladostnike zelo dobro poznamo in zato tudi poskušamo primerno odraagirati. (ZA16) Seveda če pride do fizičnega nasilja najprej udeležene mladostnike spraviš narazen, po tem, ko se zadeva umiri pa izbereš metodo, ki se ti v določeni situaciji zdi najbolj primerna. (ZA17) Večinoma so to pogovori z mladostniki, pogovor z vsakim udeležnim posebej. (ZA18) včasih poskušam tudi z metodo igranja vlog (ZA19), z mediacijo ali soočanjem (ZA20). Vse je odvisno od krizne situacije in udeleženih mladostnikov. Nekateri mladostniki si pogovora želijo, zelo iščejo pogovor. (ZA21) drugi se umaknejo in ne želijo govoriti o tem, kaj se je zgodilo. (ZA22)

Prihaja v vzgojnem domu tudi do samopoškodb pri mladostnikih in mladostnicah? Kako se odzivате v tej situaciji?

Ja, ta pojav je bil, se meni zdi, lansko šolsko leto zelo pogost. To vam bo veliko več lahko povedala sodelavka, ki je zaposlena v skupini, kjer bivajo dekleta. V vzgojnem domu imamo eno dekleško skupino. Pri dekletih se je lansko šolsko leto zgodilo veliko samopoškodb. (ZA23) Problem je, da ko ena vplivna oseba prinese nekaj v skupino, v tem primeru so bile to samopoškodbe, ostali v skupini poskušajo to posnemati. (ZA24) V lanskem letu je bilo na primer veliko samopoškodb, potem leto nazaj veliko begov iz doma, potem kakšno leto spet kajenje in droge, vsako leto je kaj drugega. V primeru samopoškodb, se mladostniku ali mladostnici pomaga s pogovorom, svetovanjem, nudenjem podpore, vključijo se strokovne osebe, ki z njim delajo. (ZA25) Vključi se medicinski tehnik, ki je zaposlen v vzgojnem domu, potem socialna delavka in psihologinja, v težjih primerih tudi pedo-psihiatrija. (ZA26)

Zakaj menite, da prihaja do konfliktov v skupinah med mladostniki? Kaj je po navadi vzrok za prepir, nasilje, za krizno situacijo?

Vsekakor je največji vzrok velika skupina. Namreč večja je skupina, več je interakcij, več različnih mnenj in tako pride hitreje do konflikta. Manjša skupina je veliko bolj ugodna za delo, napredek mladostnikov, prav zaradi njihovih težkih situacij in dodatnih potreb. Zelo je pomembno tudi, da se med sabo mladostniki razumejo, ni tako zelo pomembno, da so skupaj tisti, ki imajo iste težave, enake stiske in probleme, ampak da se oni med sabo razumejo.

Ali pri svojem delu z mladostniki uporabljate metode socialnega dela ali pedagoške metode?

Seveda, moje delo temelji na teh metodah. Uporabljam oboje. (ZA27) Veliko tega kako delamo, po kakšnih metodah, lahko najdeš v letnem delovnem načrtu za šolsko leto 2016/2017. Je pa odvisno od situacije, dneva. Pri mladostnikih imaš vsak dan drugačen, vsak dan je poseben, kakor tudi vsak od mladostnikov. (ZA28) Uporabljam vzpostavljanje delovnega odnosa, (ZA29) poskušam delati vseskozi tudi z metodo perspektive moči (ZA30) in drugimi metodami, saj so mi v pomoč pri odnosu z mladostniki. (ZA31) Vsekakor pa so prisotne tudi pedagoške metode, saj sem na delovnem mestu vzgojitelja oz. socialnega pedagoga, katerega naloga je pomagati mladostniku pri vzgoji, učenju, pridobivanju veščin. (ZA32)

Imate v zavodu posebej pripravljene kakšne programe za pripravo mladostnikov na prehod iz vzgojnega doma v domače okolje?

Seveda. Mladostnike že tekom celotnega bivanja v domu pripravljamo na odhod iz doma v domače okolje. (ZA33) Vseskozi s programi, ki jih najdete v letnem načrtu doma, otrokom in mladostnikom poskušamo dati čim več veščin, novih izkušenj in delovnih navad, jim pokazati in jih naučiti, kako se spoprijeti s problemi, ki jih doletijo, kako se odzivati v situacijah, ko jim ni najlepše, ko jim je težko. (ZA34)

Kdo vse je vključen v to pripravo mladostnikov za odhod v domače okolje?

Vsekakor vključimo v te priprave starše mladostnikov in sorodnike, ki so jim blizu. (ZA35) Delamo tudi z zunanjimi službami, centri za socialno delo, (ZA36) različnimi terapevti, (ZA37) razrednikom, učitelji v šoli. (ZA38) Vključimo vse, ki so kakorkoli pomembni za posameznega mladostnika. (ZA39) Tudi rejniki, če jih mladostnik ima, povedo svoje mnenje, svoje videnje. (ZA40) Pomemben pri pripravi je pa v največji meri mladostnik sam, ki izrazi svoje želje. (ZA41) Seveda pa poleg njegovih želj upoštevamo možnosti, ki so na voljo v njegovem primeru, situaciji. (ZA42)

Menite, da so mladostniki pripravljeni na odhod iz vzgojnega doma v domače okolje?

Kakor kateri. Nekateri so, nekateri niso. (ZA43) Tega nekako ne moremo vedeti. (ZA44) Mi jih učimo, vzgajamo, jim pomagamo in dajemo nasvete tudi za naprej, ampak lahko je tekom bivanja vse v redu, mladostnik napreduje, ko pa pride iz doma pa se zgodi, da spet pade v slabo družbo. (ZA45) Imam namreč primer, ko je mladostnik iz vzgojnega doma odhajal zelo pripravljen, po mojem mnenju. Bil je priden, delaven, njegovo vedenje se je zelo izboljšalo tekom bivanja v domu, čez nekaj mesecev pa sem slišal, da je zaradi drog imel težave, da je čez nekaj časa celo pristal v zaporu, sedaj pa po nekaj letih spet, da dela v Avstriji in pridno služi, načrtuje družino in da je spet v redu. Nikoli se ne ve. Mi se trudimo da bi jih pripravili, ampak okolje v katerega odhajajo jim tega več ne nudi, ne nudi jim več vodenja, ki ga imajo v domu, strokovnih oseb, ki mu povedo kaj je prav in kaj ni. (ZA46)

Imate za mladostnike 8. in 9. razredov v vzgojnem domu tudi svetovanje glede šolanja naprej, po odhodu iz vzgojnega doma? Kdo jim pri tem pomaga?

Imamo. Mladostniki in mladostnice imajo možnost pogovora glede šolanja naprej, tudi svetovanja. (ZA47) V tem jim prvenstveno pomagamo vzgojitelji, ki smo nekako prvi, ki o tem z njimi sploh govorimo. (ZA48) potem tudi osnovna šola – učitelji in razrednik, ki dajo informacije o zmožnostih mladostnika, o njegovih željah in ocenah. (ZA49) nato pa v največji meri o tem raziskujejo tudi s socialno delavko v vzgojnem domu in psihologinjo. (ZA50) Poskušamo iti skozi njihove želje in tudi zmožnosti in možnosti. Na koncu, ko je mladostnik pred odhodom iz vzgojnega doma, ko zaključuje šolanje, imamo tudi zaključni timski sestanek, v katerega so vključeni tudi mladostniki in vsi ostali udeleženi v situaciji mladostnika. (ZA51) ki sem jih že prej naštel. Nekateri mladostniki imajo tudi pravne zastopnike, ki sodelujejo na zaključnem timu. (ZA52) Glede šolanja naprej imajo tudi možnost informativnih ogledov. (ZA53)

Glede na to, da po odhodu mladostnika, ne spremljate več njega in njegove družine, kaj menite o vzpostavitvi programov, ki bi bili namenjeni otrokom in mladostnikom, ki so bili del vzgojnega doma in bi si želeli pomoči še po tem ko odhajajo v domače okolje?

Ja, menim, da smo nekako že začeli v tej smeri. Namreč veliko je bilo v preteklosti pobud s strani mladostnikov, da bi nadaljevali tudi srednješolsko izobraževanje v domu. (ZA54) Zaradi razmer, ki so v domu, jim tega vsekakor nismo mogli omogočiti, saj so srednje šole precej oddaljene od doma, pa tudi pravne podlage za to nimamo. (ZA55) Smo pa letos vzpostavili stanovanjsko skupino, ki je sprejela dva mladostnika, ki sta želela ostati še leto dni in podaljšati osnovnošolsko izobraževanje, in sta še naprej v oskrbi nas vzgojiteljev in pod našim vodenjem. (ZA56) Živita namreč v stanovanjski skupini – kot sem že na začetku omenil, v najeti hiši, ki jo financira Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, in ne več v domu. (ZA57)

VZGOJITELJ/-ICA B (ZB)

Delovno mesto v Vzgojnem domu Veržej: vzgojitelj – socialni pedagog

Menite, da se mladostnice in tudi drugi mladostniki v vzgojnem domu dobro počutijo – s tem mislim občutek topline, domačnosti, zaupanja med vami in njimi, med mladostniki samimi?

Jaz bi rekla, da se moja dekleta, v naši skupini, z menoj, dobro počutijo. (ZB1) Imaš pa druge vzgojitelje, v drugih skupinah, ki se ne počutijo tak dobro. (ZB2) To boš najbolj videla pri intervjuvanju mladostnic in mladostnikov samih. Jaz res mislim, da smo sedaj dosegli, predvsem s temi, ki so sedaj tri leta tukaj, taki pristen odnos, zaupen odnos. (ZB3) pa tudi marsikaj se je spremenilo, da vidijo, da smo jim v pomoč, ne pa za kaznovanje. (ZB4) Tako da jaz mislim, da je z večine počutje dobro. (ZB5) Veliko pa k njihovem počutju tukaj prispevajo njihovi domači, predvsem stari starši, ta stigma, tudi same jih včasih slišim, da pravijo: »joj ta zavod, presneti zavod, zakaj zdaj to.«, kar slišijo doma in od drugih ljudi. (ZB6) ko pa vidijo, kako je, pa včasih ne želijo domov, ker vidijo kako je tu lahko lepo. (ZB7) samo to je na splošno v Sloveniji tako, še v Ljutomeru ali pa tu v vasi mislijo, da je tukaj pri nas poboljševalnica. (ZB8)

Opazujete njihovo počutje tudi kdaj sami od sebe? Jih vprašate po njihovem počutju?

Dostikrat, da si nekje v ozadju spremljaš njih in njihovo počutje. Večkrat ko si kot vzgojitelj v ozadju opazim, da mladostnice same med sabo veliko rešijo, kot pa takrat, ko se vpletamo vzgojitelji. Ampak pa vseskozi nekako vodiš, spremljaš, ker ko opaziš, da gre nekaj predaleč, moraš pristopiti in ustaviti, da ne odide vse skupaj še naprej. (ZB9) Pa tudi je potrebno jim dati vedeti, da si nekje, da nisi neumen in da ne razumeš da se nekaj dogaja. (ZB10)

Kakšna je vaša vloga v vzgojni skupini?

Jaz mislim, da je nekakšna vloga starša ali ene zaupne osebe, na katero se lahko obrne. (ZB11) Lahko bi rekla vloga poslušalca, ker starša ne moreš nadomestiti, hujši je bolj ga majo radi. (ZB12)

Katere so vaše naloge, ki bi jih vi izpostavili, se največkrat ponavljajo?

Predvsem pogovor, svetovanje, individualno delo z mladostnikom. (ZB13) Veliko se jaz poslužujem individualnega pogovora z mladostnico, jo pokličem v pisarno kjer se na samem pogovoriva. (ZB14) Je pa odvisno od same skupine in situacije. Velikokrat je lahko tudi skupinsko delo učinkovito, odvisno kakšna je dinamika celotne skupine. (ZB15) Zdaj mi smo pozitivna sredina, če katera pride od drugod, kakšna težka situacija, nam lahko tudi skupino pelje, zgodi pa se, da če je negativna skupina, pa lahko gre odnos in delo še samo navzdol. Pri nas v naši skupini pa imamo sedaj srečo, da so tri ali štiri take, ki so že dlje časa tukaj in so nas sprejele, zato tudi celoten odnos skupine, tudi ostalih ki so na novo, potegnejo navzgor. Mi smo namreč nemočni, če nimamo dobrega odnosa z mladostniki, saj se takrat oni lahko obrnejo proti tebi in te ne upoštevajo več. (ZB16)

Kakšnih metod se poslužujete v primerih kreganj, konfliktov, nasilja med mladostniki?

Menim, da bolj se učiš, bolj si pripravljen, jaz sem hodila tudi na samoobrambo, ker so me eni fantje nekoč popljuvali, ampak tega se nekako ne moreš naučiti, odvisno je od tega kakšen človek si. Delaš pa ogromno na sebi. (ZB17) Na primer da se ustaviš, vidiš malo okrog, zadihaš, če pa je fizično nasilje pa moraš pristopiti in poskušati ustaviti. (ZB18) Jaz najprej malo poslušam in opazujem, ampak ko pride do neke kritične točke, da ocenim, da je že preveč, potem posegam vmes. (ZB19) Večkrat so v veliko pomoč tudi druge mladostnice v skupini, ampak ni to isto, ni to vzgojitelj ali učitelj. (ZB20)

Kaj pa v primeru samopoškodovanja?

Tudi različno. Ene te rabijo, druge nočejo. (ZB21) Včasih moraš na silo vzeti rezilo. (ZB22) Imeli smo primer na tušu, moraš vzeti dol, potem s pižamo na centralne cevi, tukaj moraš preprečiti. Maš pa take, ki samo iščejo pozornost, ampak moraš potem mladostnico v nulo poznati, da preceniš, kje je resno, kje je kritična točka. Smo pa poskušali tudi z različnimi drugimi metodami: preusmeritev pozornosti, naj se odmaknejo ko jim je težko, naj grejo ven, naj kričijo, tudi stop tehnike za samopoškodbe. (ZB23) Jaz sem rekla tudi mladostnici, daj vrzi raje nekaj, razbij nekaj, na mesto tega, samo da bi preusmerila pozornost. (ZB24) Nismo pa nikoli rekli, da tega ne smejo, da bo kaznovana. (ZB25) Smo imeli celo en primer, da si je že ena mladostnica kar kito na roki ven vlekla, pa se je smejala zraven in rekla, da ona to mora, da to rabi.

Ali vključite v reševanje problemov pogovor z mladostnikom?

Ja, ampak imam nekako metodo, da mladostnico pustim, naj predela kar se je zgodilo, dam ji vedeti, da ko se bo želela pogovoriti o tem, da lahko pride do mene. (ZB26) Izhajam največkrat iz sebe. Tudi sama v krizi ne rabim nikogar, ko pa sem pripravljena govoriti o tem, pa povem. Jim pa dam na voljo, da same odločijo kdaj se bodo pogovarjale o tem in če se hočejo. (ZB27) Vedo, da sem jim na voljo. (ZB28)

Veliko prihaja do teh konfliktov med njimi samimi?

Ja, samo veš, bolj tak podtalno. Devetošolke imamo take, da se pogovarjamo tako kot sedaj midve, saj se vidi, da smo vsa tri leta tudi delali na tem, in že one nekako poddržijo z nami vzgojitelji. Smo pa dobili sedaj tri, štiri mlajše mladostnice, tukaj je pa vidna manipulacija, tudi nasilje, dosti je tega.

Kaj je vzrok za te konflikte?

Na splošno že jaz rečem. Babe kot babe. Prihaja do »šinfanja«, in se to potem vleče in vleče. Dečki se na primer stepejo, pa je dalje mir, tukaj pa se kuha pa kuha. Največkrat kakšna tekmovalnost med njimi, pa fantje, pa lepota. Vse pa tudi nekako prihaja iz domačih situacij, vzgoje. Vzrok bi torej lahko bila tekmovalnost, vzgoja, kultura. Imeli smo tudi nekaj »bosank«, in tukaj se tudi vidi, kako drugi reče »šuti ti«. Tudi prihaja do kakšnih zmerjanj pri dekletih, ki so Romkinje. One sicer pravijo, da jih ne moti, ampak da se pa dogaja. Moram pa reči, da so večkrat daleč pred nami, tako glede higiene, urejenosti, čistoči prostorov.. Lahko rečem, da se lahko ena deklica iz Raven skriva pred deklico iz Pušče.

Ali pri svojem delu z mladostniki uporabljate metode socialnega dela in pedagoške metode?

Ja. Jaz sem zagovornica otrokovega glasu, to je preko socialnega faksa. (ZB29) Imela sem dosti Zavirškovo pa Čačinovičevu. Delam tudi na opolnomočenju. (ZB30) na delovnem odnosu. (ZB31) na perspektivi

moči (ZB32). Je res, da smo tukaj bolj socialni pedagogi, in to je čist mimo tega socialnodelovnega odnosa. Mislim, da je prvo, da imaš te metode socialnega dela, za delo z otrokom in mladostnikom. (ZB33) To ko enkrat dobiš v glavo, potem delaš po tem. Najprej moraš ti z mladostnikom ustvariti nek zaupen odnos, da potem sploh lahko delaš z njim in sploh izvajaš pedagoško delo. (ZB34) Je pa res, da je to odvisno od vsakega posameznika, ni vsak vzgojitelj za vzgojitelja, ni vsaka socialna delavka za socialno delavko, moraš biti tak človek. Zato sem jaz mnenja, da bi morali sploh v teh poklicih imeti stroge sprejemne izpite, saj če ti delaš s človekom, sploh z otrokom, mladostnikom, lahko ena vzgojiteljica že v vrtcu uniči enega otroka s svojim odnosom. To se meni res zdi pomembno, da zna človek pristopiti k otroku in mladostniku in ga ne v odnosu le potolči in ponižati. (ZB35) Pomemben je tudi odnos in složnost nas vzgojiteljev. (ZB36) V vzgojni skupini smo namreč štirje in v naši skupini smo res vsi enakega mnenja, maš pa skupine, kjer en vzgojitelj ni mnenja kot drugi in se to že opazi pri dinamiki celotne skupine, tako otroci že iščejo luknje in tako potem ne gre tako kot je treba.

Otroci in mladostniki, ki so nameščeni v vzgojni dom, so ranljivi mladostniki, ki imajo težave v svojih družinah, so doživljali stiske, dobijo tukaj pri vas podporo in pomoč, ko pride do kakšnih stisk in nemoči?

Jaz mislim da dobijo. Odvisno je pa vedno tudi od tega, koliko oni povejo, koliko starši javijo, ker tu se veliko skriva. Veliko je odvisno tudi od tega koliko je kateri pripravljen pustiti vzgojitelja blizu. (ZB37) Je pa večkrat tudi to, da moramo vse preveriti, kar ti mladostnik pove, ker nikoli ne veš, kaj je res, kaj si mogoče mladostnik izmisli iz jeze. (ZB38) Nekako bi jih rad zagovarjal, ne bi pa jih rad podpiral pri kakšnih izmišljenih primerih. (ZB39) Velikokrat se zavedajo samo pravic, ne pa tudi dolžnosti. Včasih je res težko, ampak vedno moraš vse preveriti, tako pri starših, pri njih. V bistvu so otroci in mladostniki tukaj zaradi staršev. S starši v bistvu nihče ne dela tam v domačem okolju, z njimi se nič ne spremeni na boljše, tudi če se mladostniki veliko tu naučijo, je včasih ko pridejo iz doma še slabše. (ZB40)

Do kakšnih stisk največkrat prihaja?

Prisotno je predvsem psihično nasilje, verbalno nasilje, prihaja pa tudi še do fizičnega nasilja, so še pretepanja. Moram reči, da spolnih zlorab v zadnjem času nismo imeli, ali pa vsaj nismo vedeli za njih. Večkrat prihaja tudi do sramu zaradi namestitve v vzgojni dom.

Imate v vzgojnem domu posebej pripravljene kakšne programe za pripravo mladostnika na prehod iz doma v domače okolje? Če ja, kakšne?

Ne, mislim da ni nič, razen teh zaključnih timskih sestankov- kaj rečemo in priporočamo. (ZB41) Veliko se kasneje obrnejo na nas, ko odidejo. (ZB42) Vse je potem odvisno od centrov in same družine če se potem obrne po kakšno pomoč. (ZB43) Menim pa, da bi nujno morali imeti kaj, vsaj kakšne brošure – SOS, kam se lahko obrnejo, kakšne osnovne informacije. Menim, da bi moralo biti za to boljše poskrbljeno. (ZB44)

Menite, da so pripravljeni na odhod iz vzgojnega doma v domače okolje?

Ne, ker se vračajo nazaj v staro okolje. (ZB45) Mi jih poskušamo pripraviti tekom celotnega bivanja, je pa potem veliko odvisno od vodenja naprej, od razmer v družini, kako je potem naprej, če se kaj spremeni ali ne. (ZB46)

Katere strokovne osebe in druge osebe, ki so pomembne za mladostnika, vključite v priprave na odhod iz vzgojnega doma? Kakšen prispevek dajo?

Socialna delavka, psihologinja, starše poskušamo vključiti, pedo-psihiatri. (ZB47) Tudi kakšne sorodnike, če ima kateri mladostnik katero zaupno osebo. (ZB48) Starši dajo toliko kolikor se sami vključijo, odvisno je tudi od tega koliko se kaj vključujejo v domačem okolju v kakšne programe, kako sodelujejo s centrom za socialno delo. (ZB49) Menim pa, da bi moralo biti za to dosti bolj poskrbljeno, to bi se moralo nekako povezati, tako starši in center za socialno delo in mladostnik, da bi se res bolj načrtovalo to pripravljanje mladostnika nazaj v njegovo domače okolje, da bi tudi starši videli da so potrebne kakšne spremembe, da bo naprej bolje. (ZB50) ker četudi mi tukaj z mladostnikom uspemo nekaj, pa pride domov v enake odnose kot so bili pred tem ko je šel v vzgojni dom, ne moreš kaj več narediti. (ZB51)

Imate za mladostnike 8. in 9. razredov v vzgojnem domu svetovanje glede šolanja naprej? Kdo jim pri tem pomaga?

Ja, to pa ima socialna delavka čez in psihologinja. (ZB52) Tudi jaz jim kaj pomagam, saj sem pred 9 leti bila na delovnem mestu svetovanje v osnovni šoli in sem imela poklicno svetovanje pri devetošolcih. (ZB53) Dela se pa individualno, bila je že L pri socialni delavki in nekaj sva tudi skupaj pogledali po internetu,

zdaj pa počasi vsaka pride na vrsto.(ZB54) Tudi za informativne dneve se organiziramo, če slučajno katera nima prevoza, da gremo potem mi vzgojitelji zraven in se uredi prevoz tudi v Maribor če so želje. (ZB55)

Imajo mladostniki in mladostnice možnost izraziti svoje želje glede poklica?

Ja mislim da imajo, potem pa tudi vidimo kako so točke, kakšne so zmožnosti.

Kaj pa želje glede odhoda iz vzgojnega doma? Se upošteva njihove želje, kam si želijo?

Ne, tukaj pa ima glavno besedo center za socialno delo. Imamo tudi mi vzgojitelji možnost, da napišemo poročilo in damo mnenje, ampak če so razmere po njihovem neprimerne, včasih tudi ni mogoče, da se ustreže njihovim željam. Odvisno kako odloči CSD.

Kakšno je vaše mnenje glede mladostnikov po odhodu iz vzgojnega doma? Bi se vam zdelo smiselno in uporabno organizirati kakšne programe tukaj v Veržaju za tiste, ki bi si še po odhodu želeli pomoči in spremljanja?

Mislim, da bi bilo zelo smiselno in potrebno. (ZB56) Veliko je javljanj mladostnikov in mladostnic, ko odidejo iz vzgojnega doma, tudi tiste, ki so lansko leto odšle, kličejo vsak teden. (ZB57) Zelo dobro bi bilo vzpostaviti kakšen program, kakšno možnost, za tiste, ki bi si tega želeli.(ZB58) Zdaj izhajam iz moje skupine, za druge skupine ne morem tega reči, ker eni hočejo da se konča in verjetno nebi več želeli niti slišati za to. Še najmanj leto dni po odhodu bi jaz predlagala spremljanje tistih ki bi si želeli, ali pa mogoče celotno srednjo šolo. (ZB59)

Včeraj sem izvedela, da imate z letošnjim šolskim letom vzpostavljeno stanovanjsko skupino tukaj blizu Veržaja, kjer bivajo trije mladostniki. Se vam zdi to nekako podobno temu programu za pomoč mladostnikom po odhodu?

Ne, ta stanovanjska skupina je bila vzpostavljena samo zaradi enega mladostnika, ki ga nikjer niso sprejeli in potrebuje individualno obravnavo. Tam pa še po lastni želji živita dva mladostnika.

Še mogoče kakšni predlogi glede tega prehoda mladostnikov v domače okolje?

Predvsem bi se moralo bolj delati na povezovanju služb, ki so prisotne pri tem odhodu mladostnika v domače okolje.(ZB60) Ker sedaj nekako vsaka služba dela nekaj za sebe in potem to ne gre skupaj, ne naredi se toliko za mladostnika kot bi se pa lahko, če bi se službe bolj povezovala in sodelovale med sabo.(ZB61) Več kot pa sedaj ko prihaja do tej timskih sestankov.

SOCIALNA DELAVKA C (ZC)

Delovno mesto v Osnovni šoli Veržej – VD : socialna delavka

Menite, da se otroci in mladostniki v vzgojnem domu dobro počutijo?

Marsikateri mladostnik bo odgovoril, da se v vzgojnem domu ne počuti dobro, da v zavodu ne želi biti, kar je razumljivo, saj redko kateri pride v zavod po lastni želji. (ZC1) V vzgojnem domu mora živeti tako, da upošteva pravila, zapusti svoje domače okolje, starše, prijatelje, otroci doživljajo dramatične spremembe. (ZC2) Tako mladostniki, ki pridejo v zavod, posebej na začetku niso pripravljeni sodelovati. (ZC3) V procesu dela z mladostniki je pomembno, da si pridobiš zaupanje in poizkušaš preusmeriti njihovo jezo in nezadovoljstvo, si vzeti čas za pogovor o njihovih težavah, mu prisluhneš brez moraliziranja, ga usmerjaš, da si zastavi cilj, kateremu bo sledil.(ZC4) Ko si otroci/mladostniki pridobijo zaupanje, občutek varnosti, ko vidijo, da sem odkrita, da jim realno povem, kaj se da in kaj ne, kaj lahko storim in kaj ne, se vzpostavi med nami sodelujoč odnos in mladostnik tudi lažje sprejme namestitve. (ZC5)

Kakšna je vaša vloga v zavodu?

Na podlagi posebnega strokovnega znanja se vključujem v reševanje pedagoških, psiholoških in socialnih vprašanj vzgojno-izobraževalnega dela v zavodu in v OŠ, s tem, da sodelujem v vseni udeleženci v domu in šoli in tudi z zunanjimi institucijami in strokovnjaki.(ZC6) Pomoč otroku/mladostniku je zasnovana na način, da v skladu z etičnimi in moralnimi principi vsi strokovni delavci delujemo v otrokovo korist. (ZC7) Svetovalno delo tako zajema svetovanje, pomoč otroku in družini pri reševanju težav in iskanju novih, boljših rešitev v odnosu, s katerim se lahko mobilizira moč, ki jo imata sama družina in mladostnik. (ZC8) Naloga socialnega delavca je, da podpre družino v prizadevanjih, ki so v dobro otroka, jo ozaveštam tam, kjer to potrebuje ter jo podpira v načrtovanih aktivnostih.(ZC9)

Ali pri svojem delu z otroki in mladostniki uporabljate metode socialnega dela ali pedagoške metode? Če ja, katere? Kako jih uporabljate? Mi lahko podate kakšen primer?

Pri svojem delu izhajam iz metod socialnega dela.(ZC10) Bistvenega pomena je vzpostavitev delovnega odnosa, ki temelji na vzpostavitvi varnega prostora za pogovor, da je otroku/mladostniku omogočeno, da govori in je slišan, da ubesedi težave in da aktivno sodeluje v iskanju rešitve, kako bo težavo odpravil. (ZC11) Pomembno je tudi iskanje socialne mreže, kot ključni vir pomoči mladostniku, ko družina odpove.(ZC12) Sodelovanje s socialno mrežo nam lahko pomaga razumeti otrokove potrebe in tudi odstrani ovire, ki onemogočajo spremembe.(ZC13)

Velik poudarek pri našem delu z mladostnikom dajemo delu z družino, saj je družina otoka z odklonskim vedenjem v resnični stiski. (ZC14) Pomoč staršem je nujna, da bi se zmanjšali občutki krivde, in da bi se povečala njihova učinkovitost in pripravljenost sodelovati v vzgojnem procesu otroka.(ZC15) zato krepim njihovo moč, da obnovijo svoje medsebojne odnose, ko so le ti porušeni, da spreminjajo svoja neučinkovita ravnanja.(ZC16)

Otroci in mladostniki, ki so nameščeni v vaš zavod so ranljivi mladostniki, ki imajo težave v svojih družinah, so doživljali stiske, niso dobili dovolj podpore v svoji primarni družini. Dobijo mladostniki vašo podporo in pomoč, ko prihaja do stisk in nemoči v zavodu? Kako se jim približate v teh trenutkih? Do kakšnih stisk in problemov največkrat prihaja?

Mladostnikom sem ves čas na razpolago v času svojega delovnika, v kolikor nisem odsotna iz hiše ali na kaki tinski obravnavi. (ZC17) Ko so v stiski, potrebujejo takojšen pogovor. (ZC18) Pomembno je, da mladostnik dobi občutek, da ti je mar zanj, da mu prisluhneš brez moraliziranja.(ZC19) Stiske otrok so različne, prihajajo na razgovor zaradi konfliktov s sovrstniki, ljubezenskih težav, prošenj, da bi posredovala pri vzgojiteljih ali učiteljih za določene ugodnosti (da bi šli čez vikend domov) ali se pritožujejo zaradi določenih postopkov s strani učiteljev ali vzgojiteljev(ko so prepričani, da se jim je zgodila krivica), veliko je stisk zaradi staršev, ko se z njimi ne razumejo, ko so odnosi tako porušeni, da prihaja tudi do fizičnega obračunavanja.

Kako se odzovete v primerih, ko pride do kreganj, nasilja, nestrinjanj v odnosih mladostnik z mladostnikom?

Pri nas so konflikti med mladostniki sestavni del njihovega življenja, zato dajem velik poudarek temu, da mladostnik obvlada učinkovite veščine komuniciranja, da se otrok nauči konstruktivnega obvladovanja konfliktov.(ZC20) da se mladostnika pogovorita, predstavita drug drugemu vsak svoj zorni kot konflikta, izrazita svoja čustva, iščeta možne načine rešitve problema in na koncu dosežeta nek dogovor. Uporabljam mediacijo, kot eno izmed možnosti reševanja konfliktov, za večjo aktivnost in odgovornost otrok in njihovo osebno rast.(ZC21) Primer samopoškodovanja: Mladostnik nam s samopoškodbenim vedenjem posreduje sporočilo o sebi in svojem doživljanju. Na ta način sproži notranjo napetost, ki je iz različnih razlogov ne more več prenašati. Svojo jezo ne upa odkrito izraziti navzven. Pomažam mu tako, da spregovori o svojih občutkih, da jih ubesedi. (ZC22) Pomembno je, da se ga ne kritizira. (ZC23) Pogovorim se o njegovi osebni in družinski zgodovini. Skušam ugotoviti dejavnike tveganja v njegovem življenju in iščem dejavnike, ki delujejo nanj zaščitniško.(ZC24) Prepoznati mora lastna čustva, ki sama po sebi niso dobra niti slaba. Ne sme se obsojati zato, ker ima določena čustva. Poskušam prepoznati situacijo, v kateri se pojavijo pritiski po samopoškodovanju. (ZC25) V pomoč mladostniku so razne sprostitvene tehnike.(ZC26)

Imate v zavodu posebej pripravljene kakšne programe za pripravo mladostnikov na prehod iz zavoda v domače okolje?

Že tekom bivanja mladostnikov v vzgojnem domu, zaradi ohranitve emocionalnih vezi s starši in postopne priprave domačega okolja na vrnitev otroka, razvijamo različne oblike dela s starši. (ZC27) Med obiski staršev v vzgojnem domu potekajo informativni in svetovalni razgovori, (ZC28) starši sodelujejo pri izdelavi individualiziranih vzgojno-izobraževalnih programov.(ZC29) za starše organiziramo predavanja, delavnice.(ZC30) imajo možnost vsakodnevnih telefonskih kontaktov z otroci in strokovnimi delavci, (ZC31) organizirajo se obiski na domu, posamezne starše povabimo, da preživijo pod strokovnim vodstvom čez vikend z otrokom v zavodu, da spoznajo aktivnosti in način življenja otrok pri nas.(ZC32) otroci tudi redno obiskujejo starše ob koncu tedna, praznikih, v času počitnic. (ZC33)

Vseskozi mladostnikom zagotavljamo pogoje za pridobivanje pozitivnih izkušenj in oblikovanje pozitivne samopodobe. (ZC34) Življenje in delo v vzgojnem domu teče z nujnimi obveznimi vsebinami in dejavnostmi (obiskovanje pouka, učne obveznosti, urejenost bivalnih prostorov, skrb za okolje, učenje socialnih veščin, izvajanje skupnih aktivnosti, priložnosti dejavnosti, obravnava pozitivnih in negativnih pojavov,

vrednotenje in samovrednotenje posameznikovega vedenja, skušamo razvijati nove vzorce vedenja, ponujamo možnosti razvijanja njihovih sposobnosti in vedno pripravljeno roko v pomoč. (ZC35) Mladostniki so vključeni tudi v domsko skupnost, kjer lahko izražajo svoje mnenje, interese in potrebe ter sodelujejo pri oblikovanju življenjskega prostora in pogojev bivanja. (ZC36) Deluje pa tudi skupina odpustnikov, ki jo vodi psihologinja in na kateri mladostniki, ki zapuščajo vzgojni dom obravnavajo različne teme. (ZC37) Velik poudarek pa se daje tudi poklicnemu usmerjanju. (ZC38)

Menite, da so mladostniki, ki odhajajo iz zavoda pripravljeni na življenje naprej?

V kolikor je tekom tretmana mladostnikom uspelo napredovati na različnih področjih osebnostnega razvoja in so bili vzpostavljeni znotraj svojih družin boljši odnosi, se mladostnik lahko uspešno vključi v življenje in delu zunaj zavoda. (ZC39)

Katere pomembne osebe za mladostnika vključujete v pripravo mladostnikov na prehod iz zavoda v domače okolje?

V kolikor gre za otroke, ki zaključujejo osnovnošolsko obveznost, v prvi vrsti vključujemo starše, skrbnike, rejnike in socialne delavke pristojnega centra za socialno delo. Sodelujemo pa tudi z zavodom RS za zaposlovanje. (ZC40) V kolikor se bodo otroci predčasno vrnili v domače okolje in tam nadaljevali šolanje v OŠ, pa vključujemo seveda tudi kolektiv tamkajšnje šole. (ZC41) Tako imamo v mesecu marcu še pred posredovanjem vlog za vpis v srednješolski program izobraževanja, timske obravnave, na katerih sodelujejo starši, obravnavani mladostnik, socialna delavka pristojnega CSD, ter strokovni tim vzgojnega doma in šole (razredničarka, vzgojitelj, psihologinja, medicinski tehnik, socialna delavka in vodja vzgojnega doma). (ZC42) Na timski obravnavi se poda ocena osebnostnega razvoja mladostnika in predlog o nadaljnjem izobraževanju in bivanju po odpustu iz zavoda. (ZC43)

Imate za mladostnika 8. in 9. razredov svetovanje glede šolanja naprej?

Mladostniki-odpustniki so vključeni v program poklicnega usmerjanja. (ZC44) Omenjeni program se prepleta s programom, ki ga izvaja Zavod RS za zaposlovanje. (ZC45) V prvem polletju je v okviru poklicnega usmerjanja poudarek na skupinskem delu z mladostniki, ki zaključujejo osnovnošolsko izobraževanje, z namenom, da preko različnih oblik dela in z lastno angažiranostjo spoznajo čim več različnih poklicev, zahteve različnih poklicev in možnost izobraževanja na nivoju srednje šole. Poudarek je tudi na pomenu, ki ga ima pravilna izbira poklica v življenju posameznika. Mladostniku nudimo informacije o poklicih, šolah in izobraževalnih institucijah, možnost bivanja v domovih, finančni pomoči, trgu dela, štipendijah. (ZC46) Učenci tudi izpolnijo Vprašalnik o poklicni poti. V mesecu januarju in februarju je poudarek na individualnih svetovalnih razgovorih z učenci zaključnih razredov z ciljem, da se poklicna opredelitev posameznika še utrdi oz. se mu svetujejo druge alternativne možnosti, ki so zanj bolj ustrezne. (ZC47) V skladu s tem se organizirajo sestanki strokovne skupine, pri kateri sodelujejo učenec in njegovi starši, razrednik učenca, matični vzgojitelj ter svetovalna služba in kjer se učencu in njegovim staršem svetuje o poklicni poti na osnovi rezultatov testiranja učenca s testi sposobnosti MFBT, ki ga izvede psihologinja. V tem obdobju poteka tudi testiranje poklicnih interesov pri tistih učencih, ki se še niso opredelili. V februarju vse srednje šole organizirajo informativni dan in učenci ta dan namesto pouka obiščejo srednje šole, kamor se nameravajo vpisati. (ZC48) Učenci srednje šole obiščejo skupaj s starši, izjemoma s svetovalno delavko. (ZC49) V mesecu marcu in aprilu poteka informiranje učencev in staršev ter aktivnosti v zvezi z vpisom na srednje šole, s prepisi, z eksternim preverjanjem znanja. (ZC50) Socialna delavka vodi vpisni postopek učencev v srednje šole in sodeluje s psihologinjo in šolsko svetovalno delavko pri načrtovanju in izvedbi informativnih dejavnosti v zvezi z vpisom (obveščanje o posameznih srednješolskih programih). (ZC51)

Imajo mladostniki možnost izraziti svoje želje in potrebe glede nadaljnjega izobraževanja in prehoda iz zavoda v domače okolje? Na koga se po navadi obrnejo? Kdo jim je pri tem na voljo?

Mladostniki, ki zaključujejo osnovnošolsko obveznost in se vpisujejo v nadaljnje poklicno izobraževanje, so še posebej deležni priprav na vrnitev v domače okolje. (ZC52) Že pred obiski informativnega dne na srednjih šolah, upoštevamo mladostnikove poklicne želje in jih na informativni dan napotimo, da obiščejo šole, kamor se nameravajo vpisati.

Svoje poklicne želje in želje, kje se vidijo po odpustu (ali je to domače okolje, ali bivanje v dijaškem domu ali v stanovanjski skupini), imajo možnost izraziti tudi na timski obravnavi pred vpisom v srednje šole. (ZC53)

Glede odločitve o nadaljnjem izobraževanju in bivanju po odpustu iz zavoda, se imajo možnost pogovoriti tako s svetovalno službo (s psihologinjo in mano), z vzgojitelji, učitelji, socialno delavko centra za socialno delo, nenazadnje tudi s starši. (ZC54) Informacije o šolah pa dobijo tudi na srednjih šolah, ki so jih obiskali.

Kakšno je vaše mnenje glede mladostnikov po odhodu iz zavoda?

Prav gotovo ni prav, da so mladostniki po odhodu iz zavoda bolj ali manj prepuščeni sami sebi. (ZC55) Tu bi svojo vlogo morali odigrati predvsem CSD, ki bi morali organizirati program za te mladostnike in jih še nadalje spremljati in jim nuditi pomoč ob težavah, se povezati s šolami in iskati skupne rešitve. (ZC56) Že nekaj let imamo pripravljen program za ustanovitev stanovanjske skupine za srednješolce, vendar s strani ministrstva za šolstvo ni posluha oz. sredstev, da bi stanovanjska skupina zaživela. (ZC57) Bi pa lahko te srednješolce še nadalje spremljali na poti njihovega odrasčanja, samostojnosti, saj imamo v Pomurju kar nekaj šol, ki bi jih lahko obiskovali. (ZC58)

ODPRTO KODIRANJE INTERVJUJEV Z ZAPOSLENIMI V VZGOJNEM DOMU, VKLJUČNO S SOCIALNO DELAVKO V VZGOJNEM DOMU

INTERVJU ZA (VZGOJITELJ/-ICA A)

ZA1 - Ja tako je, pri vsakem mladostniku je drugače, prav tako pa se počutje mladostnikov v vzgojnem domu in tako tudi tukaj v stanovanjski skupini iz dneva v dan spreminja.	POČUTJE MLADOSTNIKOV V VZGOJNEM DOMU
ZA2 - Dopoldne je lahko mladostnik zadovoljen in se smeje, že popoldne je lahko čisto obratno.	POČUTJE MLADOSTNIKOV V VZGOJNEM DOMU
ZA3 - Eni sprejemajo dom/zavod kot svoj drugi dom.	POČUTJE MLADOSTNIKOV V VZGOJNEM DOMU
ZA4 - Drugi so tukaj pod prisilo, so tukaj proti svoji volji.	POČUTJE MLADOSTNIKOV V VZGOJNEM DOMU
ZA5 - No, seveda so v zavod otroci in mladostniki vsi nameščeni nekako »pod prisilo«, ampak pa različno to sprejemajo.	POČUTJE MLADOSTNIKOV V VZGOJNEM DOMU
ZA6 - Sedaj sta ta dva mladostnika, ki sta tukaj v stanovanjski skupini, tukaj na lastno željo.	POČUTJE MLADOSTNIKOV V VZGOJNEM DOMU
ZA7 - Sama sta se pa odločila, da bi še ostala v tem okolju, da bi podaljšala še eno leto v osnovni šoli in se vselila v hišo, ki jo imamo sedaj v najem tukaj na Krapju blizu Veržeja, kjer smo vzpostavili stanovanjsko skupino.	POČUTJE MLADOSTNIKOV V VZGOJNEM DOMU
ZA8 - Seveda, moj odnos do mladostnikov je takšen, da jih vedno vprašam o njihovem počutju.	ODNOS Z MLADOSTNIKOM V VZGOJNEM DOMU
ZA9 - Glede zaupanja pa menim tako, da če se mladostnik z mano pogovarja, se želi pogovarjati in mi pove o sebi, o svojem počutju, o tem kaj se mu je zgodilo, da mi zaupa.	ODNOS Z MLADOSTNIKOM V VZGOJNEM DOMU
ZA10 - Kar pogosto se zgodi, da mladostniki sami izrazijo željo, da bi se želeli pogovoriti na samem, torej izrazijo nekakšno zaupanje s tem, da pridejo do mene in si želijo pogovora z menoj.	ODNOS Z MLADOSTNIKOM V VZGOJNEM DOMU
ZA11 - Večkrat tudi glede svojega počutja sami povedo, kako se počutijo, sami izrazijo svoje skrbi.	POČUTJE MLADOSTNIKOV V VZGOJNEM DOMU
ZA12 - Sem v vlogi vzgojitelja – socialnega pedagoga.	VLOGA ZAPOSLENEGA V VZGOJNEM DOMU
ZA13 - Moja naloga je skrb za mladostnike, delo z njimi, vzgajanje, učenje,	VLOGA ZAPOSLENEGA V VZGOJNEM DOMU
ZA14 - V teh kriznih situacijah, tako namreč imenujem kakšna kreganja, nasilje, moraš vedno znova pristopiti drugače.	METODE DELA

ZA15 - Odvisno je, kdo je v tej situaciji udeležen, kakšna je intenzivnost prepira ali nasilja.	METODE DELA
ZA16 - Namreč otroke in mladostnike zelo dobro poznamo in zato tudi poskušamo primerno odreagirati.	METODE DELA
ZA17 - Seveda če pride do fizičnega nasilja najprej udeležene mladostnike spraviš narazen, po tem, ko se zadeva umiri pa izbereš metodo, ki se ti v določeni situaciji zdi najbolj primerna.	METODE DELA
ZA18 - Pogovori z mladostniki, pogovor z vsakim udeleženi posebej.	METODE DELA
ZA19 - Metoda igranja vlog.	METODE DELA
ZA20 - Z mediacijo ali soočanjem.	METODE DELA
ZA21 - Nekateri mladostniki si pogovora želijo, zelo iščejo pogovor.	METODE DELA
ZA22 - Drugi se umaknejo in ne želijo govoriti o tem, kaj se je zgodilo.	METODE DELA
ZA23 - Pri dekletih se je lansko šolsko leto zgodilo veliko samopoškodb.	METODE DELA
ZA24 - Problem je, da ko ena vplivna oseba prinese nekaj v skupino, v tem primeru so bile to samopoškodbe, ostali v skupini poskušajo to posnemati.	METODE DELA
ZA25 - V primeru samopoškodb, se mladostniku ali mladostnici pomaga s pogovorom, svetovanjem, nudenjem podpore, vključijo se strokovne osebe, ki z njim delajo.	METODE DELA
ZA26 - Vključi se medicinski tehnik, ki je zaposlen v vzgojnem domu, potem socialna delavka in psihologinja, v težjih primerih tudi pedo-psihiatrija.	METODE DELA
ZA27 - Seveda, moje delo temelji na teh metodah. Uporabljam oboje.	METODE DELA
ZA28 - Pri mladostnikih imaš vsak dan drugačen, vsak dan je poseben, kakor tudi vsak od mladostnikov.	METODE DELA
ZA29 - Uporabljam vzpostavljanje delovnega odnosa.	METODE DELA
ZA30 - Poskušam delati vseskozi tudi z metodo perspektive moči.	METODE DELA
ZA31 - Saj so mi v pomoč pri odnosu z mladostniki (metode socialnega dela).	METODE DELA
ZA32 - Vsekakor pa so prisotne tudi pedagoške metode, saj sem na delovnem mestu vzgojitelja oz. socialnega pedagoga, katerega naloga je pomagati mladostniku pri vzgoji, učenju, pridobivanju veščin.	METODE DELA
ZA33 - Seveda. Mladostnike že tekom celotnega bivanja v domu pripravljamo na odhod iz doma v domače okolje.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZA34 - Vseskozi s programi, ki jih najdete v letnem načrtu doma, otrokom in mladostnikom poskušamo dati čim več veščin, novih izkušenj in delovnih navad, jim pokazati in jih naučiti, kako se spoprijeti s problemi, ki jih doletijo, kako se odzivati v situacijah, ko jim ni najlepše, ko jim je težko.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZA35 - Vsekakor vključimo v te priprave starše mladostnikov in sorodnike, ki so jim blizu.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA

ZA36 - Centri za socialno delo.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZA37 - Različni terapevti.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZA38 - Razredniki, učitelji v šoli.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZA39 - Vključimo vse, ki so kakorkoli pomembni za posameznega mladostnika.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZA40 - Tudi rejniki, če jih mladostnik ima, povedo svoje mnenje, svoje videnje.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZA41 - Pomemben pri pripravi je pa v največji meri mladostnik sam, ki izrazi svoje želje.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZA42 - Seveda pa poleg njegovih želj upoštevamo možnosti, ki so na voljo v njegovem primeru, situaciji.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZA43 - Nekateri so, nekateri niso. (pripravljenost mladostnikov na odhod)	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZA44 - Tega nekako ne moremo vedeti. (ali so pripravljeni na odhod)	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZA45 - Lahko je tekom bivanja vse v redu, mladostnik napreduje, ko pa pride iz doma pa se zgodi, da spet pade v slabo družbo	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZA46 - Mi se trudimo da bi jih pripravili, ampak okolje v katerega odhajajo jim tega več ne nudi, ne nudi jim več vodenja, ki ga imajo v domu, strokovnih oseb, ki mu povedo kaj je prav in kaj ni.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZA47 - Mladostniki in mladostnice imajo možnost pogovora glede šolanja naprej, tudi svetovanja.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZA48 - V tem jim prvenstveno pomagamo vzgojitelji, ki smo nekako prvi, ki o tem z njimi sploh govorimo.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZA49 - Tudi osnovna šola – učitelji in razrednik, ki dajo informacije o zmožnostih mladostnika, o njegovih željah in ocenah.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZA50 - Nato pa v največji meri o tem raziskujejo tudi s socialno delavko v vzgojnem domu in psihologinjo.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZA51 - Na koncu, ko je mladostnik pred odhodom iz vzgojnega doma, ko zaključuje šolanje, imamo tudi zaključni timski sestanek, v katerega so vključeni tudi mladostniki in vsi ostali udeleženi v situaciji mladostnika	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZA52 - Nekateri mladostniki imajo tudi pravne zastopnike, ki sodelujejo na zaključnem timu.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZA53 - Glede šolanja naprej imajo tudi možnost informativnih ogledov.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZA54 - Namreč veliko je bilo v preteklosti pobud s strani mladostnikov, da bi nadaljevali tudi srednješolsko izobraževanje v domu.	PROGRAM NA PREHODU MLADOSTNIKOV
ZA55 - Zaradi razmer, ki so v domu, jim tega vsekakor nismo mogli omogočiti, saj so srednje šole precej oddaljene od doma, pa tudi pravne podlage za to nimamo.	PROGRAM NA PREHODU MLADOSTNIKOV
ZA56 - Smo pa letos vzpostavili stanovanjsko skupino, ki je sprejela dva mladostnika, ki sta želela ostati še leto dni in podaljšati	PROGRAM NA PREHODU MLADOSTNIKOV

osnovnošolsko izobraževanje, in sta še naprej v oskrbi nas vzgojiteljev in pod našim vodenjem.	
ZA57 - Živita namreč v stanovanjski skupini – kot sem že na začetku omenil, v najeti hiši, ki jo financira Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, in ne več v domu.	PROGRAM NA PREHODU MLADOSTNIKOV

INTERVJU ZB (VZGOJITELJ/-ICA B)

ZB1 - Jaz bi rekla, da se moja dekleta, v naši skupini, z menoj, dobro počutijo.	POČUTJE MLADOSTNIKOV V VZGOJNEM DOMU
ZB2 - Imaš pa druge vzgojitelje, v drugih skupinah, ki se ne počutijo tak dobro.	POČUTJE MLADOSTNIKOV V VZGOJNEM DOMU
ZB3 - Jaz res mislim, da smo sedaj dosegli, predvsem s temi, ki so sedaj tri leta tukaj, taki pristen odnos, zaupen odnos.	ODNOS Z MLADOSTNIKOM V VZGOJNEM DOMU
ZB4 - Pa tudi marsikaj se je spremenilo, da vidijo, da smo jim v pomoč, ne pa za kaznovanje.	ODNOS Z MLADOSTNIKOM V VZGOJNEM DOMU
ZB5 - Tako da jaz mislim, da je z večine počutje dobro.	POČUTJE MLADOSTNIKOV V VZGOJNEM DOMU
ZB6 - Veliko pa k njihovem počutju tukaj prispevajo njihovi domači, predvsem stari starši, ta stigma, tudi same jih včasih slišim, da pravijo: »joj ta zavod, presneti zavod, zakaj zdaj to...«, kar slišijo doma in od drugih ljudi.	POČUTJE MLADOSTNIKOV V VZGOJNEM DOMU
ZB7 - Ko pa vidijo, kako je, pa včasih ne želijo domov, ker vidijo kako je tu lahko lepo.	POČUTJE MLADOSTNIKOV V VZGOJNEM DOMU
ZB8 - Samo to je na splošno v Sloveniji tako, še v Ljutomeru ali pa tu v vasi mislijo, da je tukaj pri nas poboljševalnica.	POČUTJE MLADOSTNIKOV V VZGOJNEM DOMU
ZB9 - Ampak pa vseskozi nekako vodiš, spremljaš, ker ko opaziš, da gre nekaj predaleč, moraš pristopiti in ustaviti, da ne odide vse skupaj še naprej.	VLOGA ZAPOSLENEGA V VZGOJNEM DOMU
ZB10 - Pa tudi je potrebno jim dati vedeti, da si nekje, da nisi neumen in da ne razumeš da se nekaj dogaja.	VLOGA ZAPOSLENEGA V VZGOJNEM DOMU
ZB11 - Jaz mislim, da je nekakšna vloga starša ali ene zaupne osebe, na katero se lahko obrne.	VLOGA ZAPOSLENEGA V VZGOJNEM DOMU
ZB12 - Lahko bi rekla vloga poslušalca, ker starša ne moreš nadomestiti, hujši je bolj ga majo radi.	VLOGA ZAPOSLENEGA V VZGOJNEM DOMU
ZB13 - Predvsem pogovor, svetovanje, individualno delo z mladostnikom.	METODE DELA
ZB14 - Veliko se jaz poslužujem individualnega pogovora z mladostnico, jo pokličem v pisarno kjer se na samem pogovoriva.	METODE DELA
ZB15 - Velikokrat je lahko tudi skupinsko delo učinkovito, odvisno kakšna je dinamika celotne skupine.	METODE DELA
ZB16 - Mi smo namreč nemočni, če nimamo dobrega odnosa z mladostniki, saj se takrat oni lahko obrnejo proti tebi in te ne upoštevajo več.	ODNOS Z MLADOSTNIKOM V VZGOJNEM DOMU
ZB17 - Delaš pa ogromno na sebi.	METODE DELA
ZB18 - Na primer da se ustaviš, vidiš malo okrog, zadihaš, če pa je fizično nasilje pa moraš pristopiti in poskušati ustaviti.	METODE DELA
ZB19 - Jaz najprej malo poslušam in opazujem, ampak ko pride do neke kritične točke, da ocenim, da je že preveč, potem posegam vmes.	METODE DELA

ZB20 - Večkrat so v veliko pomoč tudi druge mladostnice v skupini, ampak ni to isto, ni to vzgojitelj ali učitelj.	METODE DELA
ZB21 - Ene te rabijo, druge nočejo.	METODE DELA
ZB22 - Včasih moraš na silo vzeti rezilo.	METODE DELA
ZB23 - Smo pa poskušali tudi z različnimi drugimi metodami: preusmeritev pozornosti, naj se odmaknejo ko jim je težko, naj grejo ven, naj kričijo, tudi stop tehnike za samopoškodbe.	METODE DELA
ZB24 - Jaz sem rekla tudi mladostnici, daj vrzi raje nekaj, razbij nekaj, na mesto tega, samo da bi preusmerila pozornost.	METODE DELA
ZB25 - Nismo pa nikoli rekli, da tega ne smejo, da bo kaznovana.	METODE DELA
ZB26 - Ja, ampak imam nekako metodo, da mladostnico pustim, naj predela kar se je zgodilo, dam ji vedeti, da ko se bo želela pogovoriti o tem, da lahko pride do mene.	METODE DELA
ZB27 - Jim pa dam na voljo, da same odločijo kdaj se bodo pogovarjale o tem in če se hočejo.	METODE DELA
ZB28 - Vedo, da sem jim na voljo.	ODNOS Z MLADOSTNIKOM V VZGOJNEM DOMU
ZB29 - Jaz sem zagovornica otrokovega glasu, to je preko socialnega faksa.	METODE DELA
ZB30 - Delam tudi na opolnomočenju.	METODE DELA
ZB31 - Tudi na delovnem odnosu.	METODE DELA
ZB32 - Na perspektivi moči.	METODE DELA
ZB33 - Mislim, da je prvo, da imaš te metode socialnega dela, za delo z otrokom in mladostnikom.	METODE DELA
ZB34 - Najprej moraš ti z mladostnikom ustvariti nek zaupen odnos, da potem sploh lahko delaš z njim in sploh izvajaš pedagoško delo.	ODNOS Z MLADOSTNIKOM V VZGOJNEM DOMU
ZB35 - To se meni res zdi pomembno, da zna človek pristopiti k otroku in mladostniku in ga ne v odnosu le potolči in ponižati.	METODE DELA
ZB36 - Pomemben je tudi odnos in složnost nas vzgojiteljev.	METODE DELA
ZB37 - Veliko je odvisno tudi od tega koliko je kateri pripravljen pustiti vzgojitelja blizu.	ODNOS Z MLADOSTNIKOM V VZGOJNEM DOMU
ZB38 - Je pa večkrat tudi to, da moramo vse preveriti, kar ti mladostnik pove, ker nikoli ne veš, kaj je res, kaj si mogoče mladostnik izmisli iz jeze.	VLOGA ZAPOSLENEGA V VZGOJNEM DOMU
ZB39 - Nekako bi jih rad zagovarjal, ne bi pa jih rad podpiral pri kakšnih izmišljenih primerih.	ODNOS Z MLADOSTNIKOM V VZGOJNEM DOMU
ZB40 - S starši v bistvu nihče ne dela tam v domačem okolju, z njimi se nič ne spremeni na boljše, tudi če se mladostniki veliko tu naučijo, je včasih ko pridejo iz doma še slabše.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZB41 - Ne, mislim da ni nič, razen teh zaključnih timskih sestankov- kaj rečemo in priporočamo.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZB42 - Veliko se kasneje obrnejo na nas, ko odidejo.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZB43 - Vse je potem odvisno od centrov in same družine če se potem obrne po kakšno pomoč.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZB44 - Menim pa, da bi nujno morali imeti kaj, vsaj kakšne brošure – SOS, kam se lahko obrnejo,	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA

kakšne osnovne informacije. Menim, da bi moralo biti za to bolje poskrbljeno.	
ZB45 - Ne, ker se vračajo nazaj v staro okolje.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZB45 - Mi jih poskušamo pripraviti tekom celotnega bivanja, je pa potem veliko odvisno od vodenja naprej, od razmer v družini, kako je potem naprej, če se kaj spremeni ali ne.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZB47 - Socialna delavka, psihologinja, starše poskušamo vključiti, pedo-psihiatri.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZB48 - Tudi kakšne sorodnike, če ima kateri mladostnik katero zaupno osebo.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZB49 - Starši dajo toliko kolikor se sami vključijo, odvisno je tudi od tega koliko se kaj vključujejo v domačem okolju v kakšne programe, kako sodelujejo s centrom za socialno delo.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZB50 - To bi se moralo nekako povezati, tako starši in center za socialno delo in mladostnik, da bi se res bolj načrtovalo to pripravljane mladostnika nazaj v njegovo domače okolje, da bi tudi starši videli da so potrebne kakšne spremembe, da bo naprej bolje.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZB51 - Četudi mi tukaj z mladostnikom uspemo nekaj, pa pride domov v enake odnose kot so bili pred tem ko je šel v vzgojni dom, ne moreš kaj več narediti.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZB52 - Ja, to pa ima socialna delavka čez in psihologinja.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZB53 - Tudi jaz jim kaj pomagam, saj sem pred 9 leti bila na delovnem mestu svetovanje v osnovni šoli in sem imela poklicno svetovanje pri devetošolcih.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZB54 - Dela se pa individualno, bila je že L pri socialni delavki in nekaj sva tudi skupaj pogledali po internetu, zdaj pa počasi vsaka pride na vrsto.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZB55 - Tudi za informativne dneve se organiziramo, če slučajno katera nima prevoza, da gremo potem mi vzgojitelji zraven in se uredi prevoz tudi v Maribor če so želje.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZB56 - Mislim, da bi bilo zelo smiselno in potrebno.	PROGRAM NA PREHODU MLADOSTNIKOV
ZB57 - Veliko je javljanj mladostnikov in mladostnic, ko odidejo iz vzgojnega doma, tudi tiste, ki so lansko leto odšle, kličejo vsak teden.	PROGRAM NA PREHODU MLADOSTNIKOV
ZB58 - Zelo dobro bi bilo vzpostaviti kakšen program, kakšno možnost, za tiste, ki bi si tega želeli.	PROGRAM NA PREHODU MLADOSTNIKOV
ZB59 - Še najmanj leto dni po odhodu bi jaz predlagala spremljanje tistih ki bi si želeli, ali pa mogoče celotno srednjo šolo.	PROGRAM NA PREHODU MLADOSTNIKOV
ZB60 - Predvsem bi se moralo bolj delati na povezovanju služb, ki so prisotne pri tem odhodu mladostnika v domače okolje.	PROGRAM NA PREHODU MLADOSTNIKOV
ZB61 - Ker sedaj nekako vsaka služba dela nekaj za sebe in potem to ne gre skupaj, ne naredi se toliko za mladostnika kot bi se pa lahko, če bi se službe bolj povezoval in sodelovale med sabo.	PROGRAM NA PREHODU MLADOSTNIKOV

INTERVJU ZC (SOCIALNA DELAVKA C)

ZC1 - Marsikateri mladostnik bo odgovoril, da se v vzgojnem domu ne počuti dobro, da v zavodu ne želi biti, kar je razumljivo, saj redko kateri pride v zavod po lastni želji.	POČUTJE MLADOSTNIKOV V VZGOJNEM DOMU
ZC2 - V vzgojnem domu mora živeti tako, da upošteva pravila, zapusti svoje domače okolje, starše, prijatelje, otroci doživljajo dramatične spremembe.	POČUTJE MLADOSTNIKOV V VZGOJNEM DOMU
ZC3 - Tako mladostniki, ki pridejo v zavod, posebej na začetku niso pripravljeni sodelovati.	POČUTJE MLADOSTNIKOV V VZGOJNEM DOMU
ZC4 - V procesu dela z mladostniki je pomembno, da si pridobiš zaupanje in poizkušaš preusmeriti njihovo jezo in nezadovoljstvo, si vzeti čas za pogovor o njihovih težavah, mu prisluhneš brez moraliziranja, ga usmerjaš, da si zastavi cilj, kateremu bo sledil.	ODNOS Z MLADOSTNIKOM V VZGOJNEM DOMU
ZC5 - Ko si otroci/mladostniki pridobijo zaupanje, občutek varnosti, ko vidijo, da sem odkrita, da jim realno povem, kaj se da in kaj ne, kaj lahko storim in kaj ne, se vzpostavi med nami sodelujoč odnos in mladostnik tudi lažje sprejme namestitve.	ODNOS Z MLADOSTNIKOM V VZGOJNEM DOMU
ZC6 - Na podlagi posebnega strokovnega znanja se vključujem v reševanje pedagoških, psiholoških in socialnih vprašanj vzgojno-izobraževalnega dela v zavodu in v OŠ, s tem, da sodelujem z vsemi udeleženci v domu in šoli in tudi z zunanjimi institucijami in strokovnjaki.	VLOGA ZAPOSLENEGA V VZGOJNEM DOMU
ZC7 - Pomoč otroku/mladostniku je zasnovana na način, da v skladu z etičnimi in moralnimi principi vsi strokovni delavci delujemo v otrokovo korist.	VLOGA ZAPOSLENEGA V VZGOJNEM DOMU
ZC8 - Svetovalno delo tako zajema svetovanje, pomoč otroku in družini pri reševanju težav in iskanju novih, boljših rešitev v odnosu, s katerim se lahko mobilizira moč, ki jo imata sama družina in mladostnik.	METODE DELA
ZC9 - Naloga socialnega delavca je, da podpre družino v prizadevanjih, ki so v dobro otroka, jo ozaveš tam, kjer to potrebuje ter jo podpira v načrtovanih aktivnostih.	VLOGA ZAPOSLENEGA V VZGOJNEM DOMU
ZC10 - Pri svojem delu izhajam iz metod socialnega dela.	METODE DELA
ZC11 - Bistvenega pomena je vzpostavitev delovnega odnosa, ki temelji na vzpostavitvi varnega prostora za pogovor, da je otroku/mladostniku omogočeno, da govori in je slišan, da ubesedi težave in da aktivno sodeluje v iskanju rešitve, kako bo težavo odpravil.	METODE DELA
ZC12 - Pomembno je tudi iskanje socialne mreže, kot ključni vir pomoči mladostniku, ko družina odpove.	METODE DELA
ZC13 - Sodelovanje s socialno mrežo nam lahko pomaga razumeti otrokove potrebe in tudi odstrani ovire, ki onemogočajo spremembe.	METODE DELA
ZC14 - Velik poudarek pri našem delu z mladostnikom dajemo delu z družino, saj je	METODE DELA

družina otoka z odklonskim vedenjem v resnični stiski.	
ZC15 - Pomoč staršem je nujna, da bi se zmanjšali občutki krivde, in da bi se povečala njihova učinkovitost in pripravljenost sodelovati v vzgojnem procesu otroka.	METODE DELA
ZC16 - Zato krepim njihovo moč, da obnovijo svoje medsebojne odnose, ko so le ti porušeni, da spreminjajo svoja neučinkovita ravnanja. (starši)	METODE DELA
ZC17 - Mladostnikom sem ves čas na razpolago v času svojega delovnika, v kolikor nisem odsotna iz hiše ali na kaki timski obravnavi.	VLOGA ZAPOSLENEGA V VZGOJNEM DOMU
ZC18 - Ko so v stiski, potrebujejo takojšen pogovor.	METODE DELA
ZC19 - Pomembno je, da mladostnik dobi občutek, da ti je mar zanj, da mu prisluhneš brez moraliziranja.	ODNOS Z MLADOSTNIKOM V VZGOJNEM DOMU
ZC20 - Pri nas so konflikti med mladostniki sestavni del njihovega življenja, zato dajem velik poudarek temu, da mladostnik obvlada učinkovite veščine komuniciranja, da se otrok nauči konstruktivnega obvladovanja konfliktov.	METODE DELA
ZC21 - Uporabljam mediacijo, kot eno izmed možnosti reševanja konfliktov, za večjo aktivnost in odgovornost otrok in njihovo osebno rast.	METODE DELA
ZC22 - Pomagam mu tako, da spregovori o svojih občutkih, da jih ubesedi.	METODE DELA
ZC23 - Pomembno je, da se ga ne kritizira.	METODE DELA
ZC24 - Skušam ugotoviti dejavnike tveganja v njegovem življenju in iščem dejavnike, ki delujejo nanj zaščitniško.	METODE DELA
ZC25 - Poskušam prepoznati situacijo, v kateri se pojavijo pritiski po samopoškodovanju.	METODE DELA
ZC26 - V pomoč mladostniku so razne sprostitvene tehnike.	METODE DELA
ZC27 - Že tekom bivanja mladostnikov v vzgojnem domu, zaradi ohranitve emocionalnih vezi s starši in postopne priprave domačega okolja na vrnitev otroka, razvijamo različne oblike dela s starši.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZC28 - Med obiski staršev v vzgojnem domu potekajo informativni in svetovalni razgovori.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZC29 - Starši sodelujejo pri izdelavi individualiziranih vzgojno-izobraževalnih programih.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZC30 - Za starše organiziramo predavanja, delavnice.	METODE DELA
ZC31 - Imajo možnost vsakodnevnih telefonskih kontaktov z otroci in strokovnimi delavci. (starši)	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZC32 - Organizirajo se obiski na domu, posamezne starše povabimo, da preživijo pod strokovnim vodstvom čez vikend z otrokom v zavodu, da spoznajo aktivnosti in način življenja otrok pri nas.	METODE DELA
ZC33 - Otroci tudi redno obiskujejo starše ob koncu tedna, praznikov, v času počitnic.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA

ZC34 - Vseskozi mladostnikom zagotavljamo pogoje za pridobivanje pozitivnih izkušenj in oblikovanje pozitivne samopodobe.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZC35 - Življenje in delo v vzgojnem domu teče z nujnimi obveznimi vsebinami in dejavnostmi (obiskovanje pouka, učne obveznosti, urejenost bivalnih prostorov, skrb za okolje, učenje socialnih veščin, izvajanje skupnih aktivnosti, pristočasnih dejavnosti, obravnava pozitivnih in negativnih pojavov, vrednotenje in samovrednotenje posameznikovega vedenja, skušamo razvijati nove vzorce vedenja, ponujamo možnosti razvijanja njihovih sposobnosti in vedno pripravljeno roko v pomoč).	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZC36 - Mladostniki so vključeni tudi v domsko skupnost, kjer lahko izražajo svoje mnenje, interese in potrebe ter sodelujejo pri oblikovanju življenjskega prostora in pogojev bivanja.	METODE DELA
ZC37 - Deluje pa tudi skupina odpustnikov, ki jo vodi psihologinja in na kateri mladostniki, ki zapuščajo vzgojni dom obravnavajo različne teme.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZC38 - Velik poudarek pa se daje tudi poklicnemu usmerjanju.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZC39 - V kolikor je tekom tretmana mladostnikom uspelo napredovati na različnih področjih osebnostnega razvoja in so bili vzpostavljeni znotraj svojih družin boljši odnosi, se mladostnik lahko uspešno vključi v življenje in delu zunaj zavoda.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZC40 - V kolikor gre za otroke, ki zaključujejo osnovnošolsko obveznost, v prvi vrsti vključujemo starše, skrbnike, rejnike in socialne delavke pristojnega centra za socialno delo. Sodelujemo pa tudi z zavodom RS za zaposlovanje.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZC41 - V kolikor se bodo otroci predčasno vrnili v domače okolje in tam nadaljevali šolanje v OŠ, pa vključujemo seveda tudi kolektiv tamkajšnje šole.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZC42 - Tako imamo v mesecu marcu še pred posredovanjem vlog za vpis v srednješolski program izobraževanja, timske obravnave, na katerih sodelujejo starši, obravnavani mladostnik, socialna delavka pristojnega CSD, ter strokovni tim vzgojnega doma in šole (razredničarka, vzgojitelj, psihologinja, medicinski tehnik, socialna delavka in vodja vzgojnega doma).	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZC43 - Na timski obravnavi se poda ocena osebnostnega razvoja mladostnika in predlog o nadaljnjem izobraževanju in bivanju po odpustu iz zavoda.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZC44 - Mladostniki-odpustniki so vključeni v program poklicnega usmerjanja.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZC45 - Omenjeni program se prepleta s programom, ki ga izvaja Zavod RS za zaposlovanje.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA

ZC46 - Mladostniku nudimo informacije o poklicih, šolah in izobraževalnih institucijah, možnost bivanja v domovih, finančni pomoči, trgu dela, štipendijah.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZC47 - V mesecu januarju in februarju je poudarek na individualnih svetovalnih razgovorih z učenci zaključnih razredov z ciljem, da se poklicna opredelitev posameznika še utrdi oz. se mu svetujejo druge alternativne možnosti, ki so zanj bolj ustrezne.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZC48 - V februarju vse srednje šole organizirajo informativni dan in učenci ta dan namesto pouka obiščejo srednje šole, kamor se nameravajo vpisati.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZC49 - Učenci srednje šole obiščejo skupaj s starši, izjemoma s svetovalno delavko.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZC50 - V mesecu marcu in aprilu poteka informiranje učencev in staršev ter aktivnosti v zvezi z vpisom na srednje šole, s prepisi, z eksternim preverjanjem znanja.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZC51 - Socialna delavka vodi vpisni postopek učencev v srednje šole in sodeluje s psihologinjo in šolsko svetovalno delavko pri načrtovanju in izvedbi informativnih dejavnosti v zvezi z vpisom (obveščanje o posameznih srednješolskih programih).	VLOGA ZAPOSLENEGA V VZGOJNEM DOMU
ZC52 - Mladostniki, ki zaključujejo osnovnošolsko obveznost in se vpisujejo v nadaljnje poklicno izobraževanje, so še posebej deležni priprav na vrnitev v domače okolje.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZC53 - Svoje poklicne želje in želje, kje se vidijo po odpustu (ali je to domače okolje, ali bivanje v dijaškem domu ali v stanovanjski skupini), imajo možnost izraziti tudi na timski obravnavi pred vpisom v srednje šole.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZC54 - Glede odločitve o nadaljnjem izobraževanju in bivanju po odpustu iz zavoda, se imajo možnost pogovoriti tako s svetovalno službo (s psihologinjo in mano), z vzgojitelji, učitelji, socialno delavko centra za socialno delo, nenazadnje tudi s starši.	PRIPRAVA MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
ZC55 - Prav gotovo ni prav, da so mladostniki po odhodu iz zavoda bolj ali manj prepuščeni sami sebi.	PROGRAM NA PREHODU MLADOSTNIKOV
ZC56 - Tu bi svojo vlogo morali odigrati predvsem CSD, ki bi morali organizirati program za te mladostnike in jih še nadalje spremljati in jim nuditi pomoč ob težavah, se povezati s šolami in iskati skupne rešitve.	PROGRAM NA PREHODU MLADOSTNIKOV
ZC57 - Že nekaj let imamo pripravljen program za ustanovitev stanovanjske skupine za srednješolce, vendar s strani ministrstva za šolstvo ni posluha oz. sredstev, da bi stanovanjska skupina zaživela.	PROGRAM NA PREHODU MLADOSTNIKOV
ZC58 - Bi pa lahko te srednješolce še nadalje spremljali na poti njihovega odraščanja, samostojnosti, saj imamo v Pomurju kar nekaj šol, ki bi jih lahko obiskovali.	PROGRAM NA PREHODU MLADOSTNIKOV

KODIRANJE ZNOTRAJ TEM (KOD) – INTERVJUJI Z ZAPOSLENIMI V VZGOJNEM DOMU

Počutje mladostnikov v vzgojnem domu

ZA1 - Ja tako je, pri vsakem mladostniku je drugače, prav tako pa se počutje mladostnikov v vzgojnem domu in tako tudi tukaj v stanovanjski skupini iz dneva v dan spreminja.	Pozitivno in negativno vrednotenje počutja mladostnikov
ZA2 - Dopoldne je lahko mladostnik zadovoljen in se smeje, že popoldne je lahko čisto obratno	Pozitivno in negativno vrednotenje počutja mladostnikov
ZA3 - Eni sprejemajo dom/zavod kot svoj drugi dom.	Pozitivno vrednotenje počutja mladostnikov
ZA4 - Drugi so tukaj pod prisilo, so tukaj proti svoji volji.	Negativno vrednotenje počutja mladostnikov
ZA5 - No, seveda so v zavod otroci in mladostniki vsi nameščeni nekako »pod prisilo«, ampak pa različno to sprejemajo.	Pozitivno in negativno vrednotenje počutja mladostnikov
ZA6 - Sedaj sta ta dva mladostnika, ki sta tukaj v stanovanjski skupini, tukaj na lastno željo.	Pozitivno vrednotenje počutja mladostnikov
ZA7 - Sama sta se pa odločila, da bi še ostala v tem okolju, da bi podaljšala še eno leto v osnovni šoli in se vselila v hišo, ki jo imamo sedaj v najem tukaj na Krapju blizu Veržerja, kjer smo vzpostavili stanovanjsko skupino.	Pozitivno vrednotenje počutja mladostnikov
ZA11 - Večkrat tudi glede svojega počutja sami povedo, kako se počutijo, sami izrazijo svoje skrbi.	Pozitivno vrednotenje počutja mladostnikov
ZB1 - Jaz bi rekla, da se moja dekleta, v naši skupini, z menoj, dobro počutijo.	Pozitivno vrednotenje počutja mladostnikov
ZB2 - Imaš pa druge vzgojitelje, v drugih skupinah, ki se ne počutijo tak dobro.	Negativno vrednotenje počutja mladostnikov
ZB5 - Tako da jaz mislim, da je z večine počutje dobro.	Pozitivno vrednotenje počutja mladostnikov
ZB6 - Veliko pa k njihovem počutju tukaj prispevajo njihovi domači, predvsem stari starši, ta stigma, tudi same jih včasih slišim, da pravijo: »joj ta zavod, presneti zavod, zakaj zdaj to..«, kar slišijo doma in od drugih ljudi.	Negativno vrednotenje počutja mladostnikov
ZB7 - Ko pa vidijo, kako je, pa včasih ne želijo domov, ker vidijo kako je tu lahko lepo.	Pozitivno vrednotenje počutja mladostnikov
ZB8 - Samo to je na splošno v Sloveniji tako, še v Ljutomeru ali pa tu v vasi mislijo, da je tukaj pri nas poglobljeno.	Negativno vrednotenje počutja mladostnikov
ZC1 - Marsikateri mladostnik bo odgovoril, da se v vzgojnem domu ne počuti dobro, da v zavodu ne želi biti, kar je razumljivo, saj redko kateri pride v zavod po lastni želji.	Negativno vrednotenje počutja mladostnikov
ZC2 - V vzgojnem domu mora živeti tako, da upošteva pravila, zapusti svoje domače okolje, starše, prijatelje, otroci doživljajo dramatične spremembe.	Negativno vrednotenje počutja mladostnikov
ZC3 - Tako mladostniki, ki pridejo v zavod, posebej na začetku niso pripravljeni sodelovati.	Negativno vrednotenje počutja mladostnikov

Odnos z mladostnikom v vzgojnem domu

ZA8 - Seveda, moj odnos do mladostnikov je takšen, da jih vedno vprašam o njihovem počutju.	Pozitivno vrednoteni odnos z mladostniki
ZA9 - Glede zaupanja pa menim tako, da če se mladostnik z mano pogovarja, se želi pogovarjati in mi pove o sebi, o svojem počutju, o tem kaj se mu je zgodilo, da mi zaupa.	Pozitivno vrednoteni odnos z mladostniki
ZA10 - Kar pogosto se zgodi, da mladostniki sami izrazijo željo, da bi se želeli pogovoriti na samem, torej izrazijo nekakšno zaupanje s tem, da pridejo do mene in si želijo pogovora z menoj.	Pozitivno vrednoteni odnos z mladostniki
ZB3 - Jaz res mislim, da smo sedaj dosegli, predvsem s temi, ki so sedaj tri leta tukaj, taki pristen odnos, zaupen odnos.	Pozitivno vrednoteni odnos z mladostniki
ZB4 - Pa tudi marsikaj se je spremenilo, da vidijo, da smo jim v pomoč, ne pa za kaznovanje.	Pozitivno vrednoteni odnos z mladostniki
ZB16 - Mi smo namreč nemočni, če nimamo dobrega odnosa z mladostniki, saj se takrat oni lahko obrnejo proti tebi in te ne upoštevajo več.	Pomen dobrega odnosa z mladostnikom
ZB28 - Vedo, da sem jim na voljo.	Pozitivno vrednoteni odnos z mladostniki
ZB34 - Najprej moraš ti z mladostnikom ustvariti nek zaupen odnos, da potem sploh lahko delaš z njim in sploh izvajaš pedagoško delo.	Pomen dobrega odnosa z mladostnikom
ZB37 - Veliko je odvisno tudi od tega koliko je kateri pripravljen pustiti vzgojitelja blizu.	Odnos odvisen od samega mladostnika
ZB39 - Nekako bi jih rad zagovarjal, ne bi pa jih rad podpiral pri kakšnih izmišljenih primerih.	Pozitivno vrednoteni odnos z mladostniki
ZC4 - V procesu dela z mladostniki je pomembno, da si pridobiš zaupanje in poizkušaš preusmeriti njihovo jezo in nezadovoljstvo, si vzeti čas za pogovor o njihovih težavah, mu prisluhneš brez moraliziranja, ga usmerjaš, da si zastavi cilj, kateremu bo sledil.	Pomen dobrega odnosa z mladostnikom
ZC5 - Ko si otroci/mladostniki pridobijo zaupanje, občutek varnosti, ko vidijo, da sem odkrita, da jim realno povem, kaj se da in kaj ne, kaj lahko storim in kaj ne, se vzpostavi med nami sodelujoč odnos in mladostnik tudi lažje sprejme namestitve.	Pomen dobrega odnosa z mladostnikom
ZC19 - Pomembno je, da mladostnik dobi občutek, da ti je mar zanj, da mu prisluhneš brez moraliziranja.	Pomen dobrega odnosa z mladostnikom

Metode dela

ZA14 - V teh kriznih situacijah, tako namreč imenujem kakšna kreganja, nasilje, moraš vedno znova pristopiti drugače.	Različni pristopi
ZA15 - Odvisno je, kdo je v tej situaciji udeležen, kakšna je intenzivnost prepira ali nasilja.	Različni pristopi
ZA16 - Namreč otroke in mladostnike zelo dobro poznamo in zato tudi poskušamo primerno odreagirati.	Različni pristopi

ZA17 - Seveda če pride do fizičnega nasilja najprej udeležene mladostnike spraviš narazen, po tem, ko se zadeva umiri pa izbereš metodo, ki se ti v določeni situaciji zdi najbolj primerna.	Različni pristopi
ZA18 - Pogovori z mladostniki, pogovor z vsakim udeleženi posebej.	Metode socialnega dela
ZA19 - Metoda igranja vlog.	Metode socialnega dela
ZA20 - Z mediacijo ali soočanjem.	Metode socialnega dela
ZA21 - Nekateri mladostniki si pogovora želijo, zelo iščejo pogovor.	Metode socialnega dela
ZA22 - Drugi se umaknejo in ne želijo govoriti o tem, kaj se je zgodilo.	Metode socialnega dela
ZA23 - Pri dekleth se je lansko šolsko leto zgodilo veliko samopoškodb.	Opis situacije
ZA24 - Problem je, da ko ena vplivna oseba prinese nekaj v skupino, v tem primeru so bile to samopoškodbe, ostali v skupini poskušajo to posnemati.	Opis situacije
ZA25 - V primeru samopoškodb, se mladostniku ali mladostnici pomaga s pogovorom, svetovanjem, nudenjem podpore, vključijo se strokovne osebe, ki z njim delajo.	Različni pristopi
ZA26 - Vključi se medicinski tehnik, ki je zaposlen v vzgojnem domu, potem socialna delavka in psihologinja, v težjih primerih tudi pedo-psihiatrija.	Opis situacije
ZA27 - Seveda, moje delo temelji na teh metodah. Uporabljam oboje.	Socialno-delovne in pedagoške metode dela
ZA28 - Pri mladostnikih imaš vsak dan drugačen, vsak dan je poseben, kakor tudi vsak od mladostnikov.	Opis situacije
ZA29 - Uporabljam vzpostavljanje delovnega odnosa.	Metode socialnega dela
ZA30 - Poskušam delati vseskozi tudi z metodo perspektive moči.	Metode socialnega dela
ZA31 - Saj so mi v pomoč pri odnosu z mladostniki (metode socialnega dela).	Metode socialnega dela
ZA32 - Vsekakor pa so prisotne tudi pedagoške metode, saj sem na delovnem mestu vzgojitelj oz. socialnega pedagoga, katerega naloga je pomagati mladostniku pri vzgoji, učenju, pridobivanju veščin.	Pedagoške metode dela
ZB13 - Predvsem pogovor, svetovanje, individualno delo z mladostnikom.	Različni pristopi
ZB14 - Veliko se jaz poslužujem individualnega pogovora z mladostnico, jo pokličem v pisarno kjer se na samem pogovoriva.	Metode socialnega dela
ZB15 - Velikokrat je lahko tudi skupinsko delo učinkovito, odvisno kakšna je dinamika celotne skupine.	Delo s celotno skupino
ZB17 - Delaš pa ogromno na sebi.	Različni pristopi
ZB18 - Na primer da se ustaviš, vidiš malo okrog, zadihaš, če pa je fizično nasilje pa moraš pristopiti in poskušati ustaviti.	Različni pristopi
ZB19 - Jaz najprej malo poslušam in opazujem, ampak ko pride do neke kritične točke, da ocenim, da je že preveč, potem posegam vmes.	Različni pristopi

ZB20 - Večkrat so v veliko pomoč tudi druge mladostnice v skupini, ampak ni to isto, ni to vzgojitelj ali učitelj.	Različni pristopi
ZB21 - Ene te rabijo, druge nočejo.	Opis situacije
ZB22 - Včasih moraš na silo vzeti rezilo.	Različni pristopi
ZB23 - Smo pa poskušali tudi z različnimi drugimi metodami: preusmeritev pozornosti, naj se odmaknejo ko jim je težko, naj grejo ven, naj kričijo, tudi stop tehnike za samopoškodbe.	Različni pristopi
ZB24 - Jaz sem rekla tudi mladostnici, daj vrzi raje nekaj, razbij nekaj, na mesto tega, samo da bi preusmerila pozornost.	Različni pristopi
ZB25 - Nismo pa nikoli rekli, da tega ne smejo, da bo kaznovana.	Različni pristopi
ZB26 - Ja, ampak imam nekako metodo, da mladostnico pustim, naj predela kar se je zgodilo, dam ji vedeti, da ko se bo želela pogovoriti o tem, da lahko pride do mene.	Različni pristopi
ZB27 - Jim pa dam na voljo, da same odločijo kdaj se bodo pogovarjale o tem in če se hočejo.	Metode socialnega dela
ZB29 - Jaz sem zagovornica otrokovega glasu, to je preko socialnega faksa.	Metode socialnega dela
ZB30 - Delam tudi na opolnomočenju.	Metode socialnega dela
ZB31 - Tudi na delovnem odnosu.	Metode socialnega dela
ZB32 - Na perspektivi moči.	Metode socialnega dela
ZB33 - Mislim, da je prvo, da imaš te metode socialnega dela, za delo z otrokom in mladostnikom.	Metode socialnega dela
ZB35 - To se meni res zdi pomembno, da zna človek pristopiti k otroku in mladostniku in ga ne v odnosu le potolči in ponižati.	Metode socialnega dela
ZB36 - Pomemben je tudi odnos in složnost nas vzgojiteljev.	Različni pristopi
ZC8 - Svetovalno delo tako zajema svetovanje, pomoč otroku in družini pri reševanju težav in iskanju novih, boljših rešitev v odnosu, s katerim se lahko mobilizira moč, ki jo imata sama družina in mladostnik.	Svetovalno delo
ZC10 - Pri svojem delu izhajam iz metod socialnega dela.	Metode socialnega dela
ZC11 - Bistvenega pomena je vzpostavitev delovnega odnosa, ki temelji na vzpostavitvi varnega prostora za pogovor, da je otroku/mladostniku omogočeno, da govori in je slišan, da ubesedi težave in da aktivno sodeluje v iskanju rešitve, kako bo težavo odpravil.	Metode socialnega dela
ZC12 - Pomembno je tudi iskanje socialne mreže, kot ključni vir pomoči mladostniku, ko družina odpove.	Metode socialnega dela
ZC13 - Sodelovanje s socialno mrežo nam lahko pomaga razumeti otrokove potrebe in tudi odstrani ovire, ki onemogočajo spremembe.	Metode socialnega dela
ZC14 - Velik poudarek pri našem delu z mladostnikom dajemo delu z družino, saj je družina otoka z odklonskim vedenjem v resnični stiski.	Metode socialnega dela
ZC15 - Pomoč staršem je nujna, da bi se zmanjšali občutki krivde, in da bi se povečala	Metode socialnega dela

njihova učinkovitost in pripravljenost sodelovati v vzgojnem procesu otroka.	
ZC16 - Zato krepim njihovo moč, da obnovijo svoje medsebojne odnose, ko so le ti porušeni, da spreminjajo svoja neučinkovita ravnanja. (starši)	Metode socialnega dela
ZC18 - Ko so v stiski, potrebujejo takojšen pogovor.	Metode socialnega dela
ZC20 - Pri nas so konflikti med mladostniki sestavni del njihovega življenja, zato dajem velik poudarek temu, da mladostnik obvlada učinkovite veščine komuniciranja, da se otrok nauči konstruktivnega obvladovanja konfliktov.	Različni pristopi
ZC21 - Uporabljam mediacijo, kot eno izmed možnosti reševanja konfliktov, za večjo aktivnost in odgovornost otrok in njihovo osebno rast.	Metode socialnega dela
ZC22 - Pomagam mu tako, da spregovori o svojih občutkih, da jih ubesedi.	Metode socialnega dela
ZC23 - Pomembno je, da se ga ne kritizira.	Različni pristopi
ZC24 - Skušam ugotoviti dejavnike tveganja v njegovem življenju in iščem dejavnike, ki delujejo nanj zaščitniško.	Metode socialnega dela
ZC25 - Poskušam prepoznati situacijo, v kateri se pojavijo pritiski po samopoškodovanju.	Različni pristopi
ZC26 - V pomoč mladostniku so razne sprostivne tehnike.	Različni pristopi
ZC30 - Za starše organiziramo predavanja, delavnice.	Metode socialnega dela
ZC32 - Organizirajo se obiski na domu, posamezne starše povabimo, da preživijo pod strokovnim vodstvom čez vikend z otrokom v zavodu, da spoznajo aktivnosti in način življenja otrok pri nas.	Metode socialnega dela
ZC36 - Mladostniki so vključeni tudi v domsko skupnost, kjer lahko izražajo svoje mnenje, interese in potrebe ter sodelujejo pri oblikovanju življenjskega prostora in pogojev bivanja.	Različni pristopi

Vloga zaposlenega v vzgojnem domu

ZA12 - Sem v vlogi vzgojitelja – socialnega pedagoga.	Vloga vzgojitelja v vzgojni skupini
ZA13 - Moja naloga je skrb za mladostnike, delo z njimi, vzgajanje, učenje.	Vloga vzgojitelja v vzgojni skupini
ZB9 - Ampak pa vseskozi nekako vodiš, spremljaš, ker ko opaziš, da gre nekaj predaleč, moraš pristopiti in ustaviti, da ne odide vse skupaj še naprej.	Vloga vzgojitelja v vzgojni skupini
ZB10 - Pa tudi je potrebno jim dati vedeti, da si nekje, da nisi neumen in da ne razumeš da se nekaj dogaja.	Vloga vzgojitelja v vzgojni skupini
ZB11 - Jaz mislim, da je nekakšna vloga starša ali ene zaupne osebe, na katero se lahko obrne.	Vloga vzgojitelja v vzgojni skupini
ZB12 - Lahko bi rekla vloga poslušalca, ker starša ne moreš nadomestiti, hujši je bolj ga majo radi.	Vloga vzgojitelja v vzgojni skupini
ZB38 - Je pa večkrat tudi to, da moramo vse preveriti, kar ti mladostnik pove, ker nikoli ne	Vloga vzgojitelja v vzgojni skupini

veš, kaj je res, kaj si mogoče mladostnik izmisli iz jeze.	
ZC6 - Na podlagi posebnega strokovnega znanja se vključujem v reševanje pedagoških, psiholoških in socialnih vprašanj vzgojno-izobraževalnega dela v zavodu in v OŠ, s tem, da sodelujem z vsemi udeleženci v domu in šoli in tudi z zunanjimi institucijami in strokovnjaki.	Vloga socialne delavke v vzgojnem domu
ZC7 - Pomoč otroku/mladostniku je zasnovana na način, da v skladu z etičnimi in moralnimi principi vsi strokovni delavci delujemo v otrokovo korist.	Vloga socialne delavke v vzgojnem domu
ZC9 - Naloga socialnega delavca je, da podpre družino v prizadevanjih, ki so v dobro otroka, jo ozaveštam tam, kjer to potrebuje ter jo podpira v načrtovanih aktivnostih.	Vloga socialne delavke v vzgojnem domu
ZC17 - Mladostnikom sem ves čas na razpolago v času svojega delovnika, v kolikor nisem odsoten iz hiše ali na kaki timski obravnavi.	Vloga socialne delavke v vzgojnem domu
ZC51 - Socialna delavka vodi vpisni postopek učencev v srednje šole in sodeluje s psihologinjo in šolsko svetovalno delavko pri načrtovanju in izvedbi informativnih dejavnosti v zvezi z vpisom (obveščanje o posameznih srednješolskih programih).	Vloga socialne delavke v vzgojnem domu

Priprava mladostnika na odhod iz vzgojnega doma

ZA33 - Seveda. Mladostnike že tekom celotnega bivanja v domu pripravljamo na odhod iz doma v domače okolje.	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod
ZA34 - Vseskozi s programi, ki jih najdete v letnem načrtu doma, otrokom in mladostnikom poskušamo dati čim več veščin, novih izkušenj in delovnih navad, jim pokazati in jih naučiti, kako se spoprijeti s problemi, ki jih doletijo, kako se odzivati v situacijah, ko jim ni najlepše, ko jim je težko.	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod
ZA35 - Vsekakor vključimo v te priprave starše mladostnikov in sorodnike, ki so jim blizu.	Pomembne osebe vključene v priprave mladostnika
ZA36 - Centri za socialno delo.	Pomembne osebe vključene v priprave mladostnika
ZA37 - Različni terapevti.	Pomembne osebe vključene v priprave mladostnika
ZA38 - Razredniki, učitelji v šoli.	Pomembne osebe vključene v priprave mladostnika
ZA39 - Vključimo vse, ki so kakorkoli pomembni za posameznega mladostnika.	Pomembne osebe vključene v priprave mladostnika
ZA40 - Tudi rejniki, če jih mladostnik ima, povedo svoje mnenje, svoje videnje.	Pomembne osebe vključene v priprave mladostnika
ZA41 - Pomemben pri pripravi je pa v največji meri mladostnik sam, ki izrazi svoje želje.	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod
ZA42 - Seveda pa poleg njegovih želj upoštevamo možnosti, ki so na voljo v njegovem primeru, situaciji.	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod
ZA43 - Nekateri so, nekateri niso. (pripravljenost mladostnikov na odhod)	Pripravljenost mladostnikov na odhod
ZA44 - Tega nekako ne moremo vedeti. (ali so pripravljeni na odhod)	Pripravljenost mladostnikov na odhod

ZA45 - Lahko je tekom bivanja vse v redu, mladostnik napreduje, ko pa pride iz doma pa se zgodi, da spet pade v slabo družbo	Pripravljenost mladostnikov na odhod
ZA46 - Mi se trudimo da bi jih pripravili, ampak okolje v katerega odhajajo jim tega več ne nudi, ne nudi jim več vodenja, ki ga imajo v domu, strokovnih oseb, ki mu povedo kaj je prav in kaj ni.	Pripravljenost mladostnikov na odhod
ZA47 - Mladostniki in mladostnice imajo možnost pogovora glede šolanja naprej, tudi svetovanja.	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod
ZA48 - V tem jim prvenstveno pomagamo vzgojitelji, ki smo nekako prvi, ki o tem z njimi sploh govorimo.	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod
ZA49 - Tudi osnovna šola – učitelji in razrednik, ki dajo informacije o zmožnostih mladostnika, o njegovih željah in ocenah.	Pomembne osebe vključene v priprave mladostnika
ZA50 - Nato pa v največji meri o tem raziskujejo tudi s socialno delavko v vzgojnem domu in psihologinjo.	Pomembne osebe vključene v priprave mladostnika
ZA51 - Na koncu, ko je mladostnik pred odhodom iz vzgojnega doma, ko zaključuje šolanje, imamo tudi zaključni timski sestanek, v katerega so vključeni tudi mladostniki in vsi ostali udeleženi v situaciji mladostnika	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod
ZA52 - Nekateri mladostniki imajo tudi pravne zastopnike, ki sodelujejo na zaključnem timu.	Pomembne osebe vključene v priprave mladostnika
ZA53 - Glede šolanja naprej imajo tudi možnost informativnih ogledov.	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod
ZB40 - S starši v bistvu nihče ne dela tam v domačem okolju, z njimi se nič ne spremeni na boljše, tudi če se mladostniki veliko tu naučijo, je včasih ko pridejo iz doma še slabše.	Pripravljenost mladostnikov na odhod
ZB41 - Ne, mislim da ni nič, razen teh zaključnih timskih sestankov- kaj rečemo in priporočamo.	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod
ZB42 - Veliko se kasneje obrnejo na nas, ko odidejo.	Stanje po odhodu iz vzgojnega doma
ZB43 - Vse je potem odvisno od centrov in same družine če se potem obrne po kakšno pomoč.	Stanje po odhodu iz vzgojnega doma
ZB44 - Menim pa, da bi nujno morali imeti kaj, vsaj kakšne brošure – SOS, kam se lahko obrnejo, kakšne osnovne informacije. Menim, da bi moralo biti za to bolje poskrbljeno.	Potrebne spremembe na prehodu
ZB45 - Ne, ker se vračajo nazaj v staro okolje.	Pripravljenost mladostnikov na odhod
ZB46 - Mi jih poskušamo pripraviti tekom celotnega bivanja, je pa potem veliko odvisno od vodenja naprej, od razmer v družini, kako je potem naprej, če se kaj spremeni ali ne.	Pripravljenost mladostnikov na odhod
ZB47 - Socialna delavka, psihologinja, starše poskušamo vključiti, pedo-psihiatri.	Pomembne osebe vključene v priprave mladostnika
ZB48 - Tudi kakšne sorodnike, če ima kateri mladostnik katero zaupno osebo.	Pomembne osebe vključene v priprave mladostnika
ZB49 - Starši dajo toliko kolikor se sami vključijo, odvisno je tudi od tega koliko se kaj vključujejo v domačem okolju v kakšne programe, kako sodelujejo s centrom za socialno delo.	Pomembne osebe vključene v priprave mladostnika
ZB50 - To bi se moralo nekako povezati, tako starši in center za socialno delo in mladostnik, da	Potrebne spremembe na prehodu

bi se res bolj načrtovalo to pripravljajanje mladostnika nazaj v njegovo domače okolje, da bi tudi starši videli da so potrebne kakšne spremembe, da bo naprej bolje.	
ZB51 - Četudi mi tukaj z mladostnikom uspemo nekaj, pa pride domov v enake odnose kot so bili pred tem ko je šel v vzgojni dom, ne moreš kaj več narediti.	Pripravljenost mladostnikov na odhod
ZB52 - Ja, to pa ima socialna delavka čez in psihologinja.	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod
ZB53 - Tudi jaz jim kaj pomagam, saj sem pred 9 leti bila na delovnem mestu svetovanje v osnovni šoli in sem imela poklicno svetovanje pri devetošolcih.	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod
ZB54 - Dela se pa individualno, bila je že L pri socialni delavki in nekaj sva tudi skupaj pogledali po internetu, zdaj pa počasi vsaka pride na vrsto.	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod
ZB55 - Tudi za informativne dneve se organiziramo, če slučajno katera nima prevoza, da gremo potem mi vzgojitelji zraven in se uredi prevoz tudi v Maribor če so želje.	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod
ZC27 - Že tekom bivanja mladostnikov v vzgojnem domu, zaradi ohranitve emocionalnih vezi s starši in postopne priprave domačega okolja na vrnitev otroka, razvijamo različne oblike dela s starši.	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod
ZC28 - Med obiski staršev v vzgojnem domu potekajo informativni in svetovalni razgovori.	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod
ZC29 - Starši sodelujejo pri izdelavi individualiziranih vzgojno-izobraževalnih programih.	Pomembne osebe vključene v priprave mladostnika
ZC31 - Imajo možnost vsakodnevnih telefonskih kontaktov z otroci in strokovnimi delavci. (starši)	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod
ZC33 - Otroci tudi redno obiskujejo starše ob koncu tedna, praznikih, v času počitnic.	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod
ZC34 - Vseskozi mladostnikom zagotavljamo pogoje za pridobivanje pozitivnih izkušenj in oblikovanje pozitivne samopodobe.	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod
ZC35 - Življenje in delo v vzgojnem domu teče z nujnimi obveznimi vsebinami in dejavnostmi (obiskovanje pouka, učne obveznosti, urejenost bivalnih prostorov, skrb za okolje, učenje socialnih veščin, izvajanje skupnih aktivnosti, prostočasnih dejavnosti, obravnava pozitivnih in negativnih pojavov, vrednotenje in samovrednotenje posameznikovega vedenja, skušamo razvijati nove vzorce vedenja, ponujamo možnosti razvijanja njihovih sposobnosti in vedno pripravljeno roko v pomoč).	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod
ZC37 - Deluje pa tudi skupina odpustnikov, ki jo vodi psihologinja in na kateri mladostniki, ki zapuščajo vzgojni dom obravnavajo različne teme.	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod
ZC38 - Velik poudarek pa se daje tudi poklicnemu usmerjanju.	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod
ZC39 - V kolikor je tekom tretmana mladostnikom uspelo napredovati na različnih področjih osebnostnega razvoja in so bili	Pripravljenost mladostnikov na odhod

vzpostavljeni znotraj svojih družin boljši odnosi, se mladostnik lahko uspešno vključi v življenje in delu zunaj zavoda.	
ZC40 - V kolikor gre za otroke, ki zaključujejo osnovnošolsko obveznost, v prvi vrsti vključujemo starše, skrbnike, rejnike in socialne delavke pristojnega centra za socialno delo. Sodelujemo pa tudi z zavodom RS za zaposlovanje.	Pomembne osebe vključene v priprave mladostnika
ZC41 - V kolikor se bodo otroci predčasno vrnili v domače okolje in tam nadaljevali šolanje v OŠ, pa vključujemo seveda tudi kolektiv tamkajšnje šole.	Pomembne osebe vključene v priprave mladostnika
ZC42 - Tako imamo v mesecu marcu še pred posredovanjem vlog za vpis v srednješolski program izobraževanja, timske obravnave, na katerih sodelujejo starši, obravnavani mladostnik, socialna delavka pristojnega CSD, ter strokovni tim vzgojnega doma in šole (razredničarka, vzgojitelj, psihologinja, medicinski tehnik, socialna delavka in vodja vzgojnega doma).	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod
ZC43 - Na timski obravnavi se poda ocena osebnostnega razvoja mladostnika in predlog o nadaljnjem izobraževanju in bivanju po odpustu iz zavoda.	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod
ZC44 - Mladostniki-odpustniki so vključeni v program poklicnega usmerjanja.	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod
ZC45 - Omenjeni program se prepleta s programom, ki ga izvaja Zavod RS za zaposlovanje.	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod
ZC46 - Mladostniku nudimo informacije o poklicih, šolah in izobraževalnih institucijah, možnost bivanja v domovih, finančni pomoči, trgu dela, štipendijah.	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod
ZC47 - V mesecu januarju in februarju je poudarek na individualnih svetovalnih razgovorih z učenci zaključnih razredov z ciljem, da se poklicna opredelitev posameznika še utrdi oz. se mu svetujejo druge alternativne možnosti, ki so zanj bolj ustrezne.	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod
ZC48 - V februarju vse srednje šole organizirajo informativni dan in učenci ta dan namesto pouka obiščejo srednje šole, kamor se nameravajo vpisati.	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod
ZC49 - Učenci srednje šole obiščejo skupaj s starši, izjemoma s svetovalno delavko.	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod
ZC50 - V mesecu marcu in aprilu poteka informiranje učencev in staršev ter aktivnosti v zvezi z vpisom na srednje šole, s prepisi, z eksternim preverjanjem znanja.	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod
ZC52 - Mladostniki, ki zaključujejo osnovnošolsko obveznost in se vpisujejo v nadaljnje poklicno izobraževanje, so še posebej deležni priprav na vrnitev v domače okolje.	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod
ZC53 - Svoje poklicne želje in želje, kje se vidijo po odpustu (ali je to domače okolje, ali bivanje v dijaškem domu ali v stanovanjski skupini), imajo možnost izraziti tudi na timski obravnavi pred vpisom v srednje šole.	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod

ZC54 - Glede odločitve o nadaljnjem izobraževanju in bivanju po odpustu iz zavoda, se imajo možnost pogovoriti tako s svetovalno službo (s psihologinjo in mano), z vzgojitelji, učitelji, socialno delavko centra za socialno delo, nenazadnje tudi s starši.	Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnikov na odhod
--	--

Program na prehodu mladostnikov iz vzgojnega doma

ZA54 - Namreč veliko je bilo v preteklosti pobud s strani mladostnikov, da bi nadaljevali tudi srednješolsko izobraževanje v domu.	Potreba po vzpostavitvi prehodnih programov
ZA55 - Zaradi razmer, ki so v domu, jim tega vsekakor nismo mogli omogočiti, saj so srednje šole precej oddaljene od doma, pa tudi pravne podlage za to nimamo.	Potreba po vzpostavitvi prehodnih programov
ZA56 - Smo pa letos vzpostavili stanovanjsko skupino, ki je sprejela dva mladostnika, ki sta želela ostati še leto dni in podaljšati osnovnošolsko izobraževanje, in sta še naprej v oskrbi nas vzgojiteljev in pod našim vodenjem.	Vzpostavljena stanovanjska skupina
ZA57 - Živita namreč v stanovanjski skupini – kot sem že na začetku omenil, v najeti hiši, ki jo financira Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, in ne več v domu.	Vzpostavljena stanovanjska skupina
ZB56 - Mislím, da bi bilo zelo smiselno in potrebno.	Potreba po vzpostavitvi prehodnih programov
ZB57 - Veliko je javljanj mladostnikov in mladostnic, ko odidejo iz vzgojnega doma, tudi tiste, ki so lansko leto odšle, kličejo vsak teden.	Potreba po vzpostavitvi prehodnih programov
ZB58 - Zelo dobro bi bilo vzpostaviti kakšen program, kakšno možnost, za tiste, ki bi si tega želeli.	Potreba po vzpostavitvi prehodnih programov
ZB59 - Še najmanj leto dni po odhodu bi jaz predlagala spremljanje tistih ki bi si želeli, ali pa mogoče celotno srednjo šolo.	Potreba po vzpostavitvi prehodnih programov
ZB60 - Predvsem bi se morale bolj delati na povezovanju služb, ki so prisotne pri tem odhodu mladostnika v domače okolje.	Potreba po povezovanju služb na področju prehoda
ZB61 - Ker sedaj nekako vsaka služba dela nekaj za sebe in potem to ne gre skupaj, ne naredi se toliko za mladostnika kot bi se pa lahko, če bi se službe bolj povezovala in sodelovale med sabo.	Potreba po povezovanju služb na področju prehoda
ZC55 - Prav gotovo ni prav, da so mladostniki po odhodu iz zavoda bolj ali manj prepuščeni sami sebi.	Potreba po vzpostavitvi prehodnih programov
ZC56 - Tu bi svojo vlogo morali odigrati predvsem CSD, ki bi morali organizirati program za te mladostnike in jih še nadalje spremljati in jim nuditi pomoč ob težavah, se povezati s šolami in iskati skupne rešitve.	Potreba po vzpostavitvi prehodnih programov
ZC57 - Že nekaj let imamo pripravljen program za ustanovitev stanovanjske skupine za srednješolce, vendar s strani ministrstva za šolstvo ni posluha oz. sredstev, da bi stanovanjska skupina zaživela.	Potreba po vzpostavitvi prehodnih programov
ZC58 - Bi pa lahko te srednješolce še nadalje spremljali na poti njihovega odraščanja, samostojnosti, saj imamo v Pomurju kar nekaj šol, ki bi jih lahko obiskovali.	Potreba po vzpostavitvi prehodnih programov

OSNO KODIRANJE INTERVJUJEV Z ZAPOSLENIMI V VZGOJNEM DOMU

Počutje mladostnikov v vzgojnem domu

Pozitivno vrednotenje počutja

- a) Splošno
 - ZA11 - Večkrat tudi glede svojega počutja sami povedo, kako se počutijo, sami izrazijo svoje skrbi.
 - ZB1 - Jaz bi rekla, da se moja dekleta, v naši skupini, z menoj, dobro počutijo.
 - ZB5 - Tako da jaz mislim, da je z večine počutje dobro.
 - ZB7 - Ko pa vidijo, kako je, pa včasih ne želijo domov, ker vidijo kako je tu lahko lepo.
- b) V vzgojnem domu na lastno željo
 - ZA6 - Sedaj sta ta dva mladostnika, ki sta tukaj v stanovanjski skupini, tukaj na lastno željo.
 - ZA7 - Sama sta se pa odločila, da bi še ostala v tem okolju, da bi podaljšala še eno leto v osnovni šoli in se vselila v hišo, ki jo imamo sedaj v najem tukaj na Krapju blizu Veržaja, kjer smo vzpostavili stanovanjsko skupino.
- c) Vzgojni dom kot drugi dom
 - ZA3 - Eni sprejemajo dom/zavod kot svoj drugi dom.

Negativno vrednotenje počutja

- a) Splošno
 - ZB2 - Imaš pa druge vzgojitelje, v drugih skupinah, ki se ne počutijo tak dobro.
 - ZC3 - Tako mladostniki, ki pridejo v zavod, posebej na začetku niso pripravljeni sodelovati.
- b) Mladostnik je prisiljen biti v vzgojnem domu
 - ZA4 - Drugi so tukaj pod prisilo, so tukaj proti svoji volji.
 - ZC1 - Marsikateri mladostnik bo odgovoril, da se v vzgojnem domu ne počuti dobro, da v zavodu ne želi biti, kar je razumljivo, saj redko kateri pride v zavod po lastni želji.
- c) Stigma povzroča slabo počutje
 - ZB6 - Veliko pa k njihovem počutju tukaj prispevajo njihovi domači, predvsem stari starši, ta stigma, tudi same jih včasih slišim, da pravijo: »joj ta zavod, presneti zavod, zakaj zdaj to..«, kar slišijo doma in od drugih ljudi.
 - ZB8 - Samo to je na splošno v Sloveniji tako, še v Ljutomeru ali pa tu v vasi mislijo, da je tukaj pri nas poglobljena.
- d) Pravila v vzgojnem domu in sprememba ljudi, okolja
 - ZC2 - V vzgojnem domu mora živeti tako, da upošteva pravila, zapusti svoje domače okolje, starše, prijatelje, otroci doživljajo dramatične spremembe.

Pozitivno in negativno vrednotenje počutja

- a) Spreminjajoče se počutje mladostnikov
 - ZA1 - Ja tako je, pri vsakem mladostniku je drugače, prav tako pa se počutje mladostnikov v vzgojnem domu in tako tudi tukaj v stanovanjski skupini iz dneva v dan spreminja.
 - ZA2 - Dopoldne je lahko mladostnik zadovoljen in se smeje, že popoldne je lahko čisto obratno
- b) Različno sprejemanje zavoda
 - ZA5 - No, seveda so v zavod otroci in mladostniki vsi nameščeni nekako »pod prisilo«, ampak pa različno to sprejemajo.

Odnos z mladostnikom v vzgojnem domu

Pozitivno vrednoteni odnos z mladostniki

- a) Splošno

- ZA8 - Seveda, moj odnos do mladostnikov je takšen, da jih vedno vprašam o njihovem počutju.
 - ZB28 - Vedo, da sem jim na voljo.
 - ZB4 - Pa tudi marsikaj se je spremenilo, da vidijo, da smo jim v pomoč, ne pa za kaznovanje.
- b) Odnos temelji na zaupanju
- ZA9 - Glede zaupanja pa menim tako, da če se mladostnik z mano pogovarja, se želi pogovarjati in mi pove o sebi, o svojem počutju, o tem kaj se mu je zgodilo, da mi zaupa.
 - ZA10 - Kar pogosto se zgodi, da mladostniki sami izrazijo željo, da bi se želeli pogovoriti na samem, torej izrazijo nekakšno zaupanje s tem, da pridejo do mene in si želijo pogovora z menoj.
 - ZB3 - Jaz res mislim, da smo sedaj dosegli, predvsem s temi, ki so sedaj tri leta tukaj, taki pristen odnos, zaupen odnos.
- c) Zagovorništvo
- ZB39 - Nekako bi jih rad zagovarjal, ne bi pa jih rad podpiral pri kakšnih izmišljenih primerih.

Odnos odvisen od samega mladostnika

- a) Koliko mladostnik pusti zaposlenega blizu
- ZB37 - Veliko je odvisno tudi od tega koliko je kateri pripravljen pustiti vzgojitelja blizu.

Pomen dobrega odnosa z mladostnikom

- a) Splošno
- ZB16 - Mi smo namreč nemočni, če nimamo dobrega odnosa z mladostniki, saj se takrat oni lahko obrnejo proti tebi in te ne upoštevajo več.
- b) Ustvarjanje zaupnega odnosa
- ZB34 - Najprej moraš ti z mladostnikom ustvariti nek zaupen odnos, da potem sploh lahko delaš z njim in sploh izvajaš pedagoško delo.
 - ZC4 - V procesu dela z mladostniki je pomembno, da si pridobiš zaupanje in poizkušaš preusmeriti njihovo jezo in nezadovoljstvo, si vzeti čas za pogovor o njihovih težavah, mu prisluhneš brez moraliziranja, ga usmerjaš, da si zastavi cilj, kateremu bo sledil.
 - ZC5 - Ko si otroci/mladostniki pridobijo zaupanje, občutek varnosti, ko vidijo, da sem odkrita, da jim realno povem, kaj se da in kaj ne, kaj lahko storim in kaj ne, se vzpostavi med nami sodelujoč odnos in mladostnik tudi lažje sprejme namestitve.
 - ZC19 - Pomembno je, da mladostnik dobi občutek, da ti je mar zanj, da mu prisluhneš brez moraliziranja.

Metode dela

Metode socialnega dela

- a) Splošno
- ZA31 - Saj so mi v pomoč pri odnosu z mladostniki (metode socialnega dela).
 - ZB33 - Mislim, da je prvo, da imaš te metode socialnega dela, za delo z otrokom in mladostnikom.
 - ZB35 - To se meni res zdi pomembno, da zna človek pristopiti k otroku in mladostniku in ga ne v odnosu le potolči in ponižati.
 - ZC10 - Pri svojem delu izhajam iz metod socialnega dela.
- b) Pogovor z mladostnikom
- ZA18 - Pogovori z mladostniki, pogovor z vsakim udeleženi posebej.
 - ZA21 - Nekateri mladostniki si pogovora želijo, zelo iščejo pogovor.
 - ZA22 - Drugi se umaknejo in ne želijo govoriti o tem, kaj se je zgodilo.
 - ZB14 - Veliko se jaz poslužujem individualnega pogovora z mladostnico, jo pokličem v pisarno kjer se na samem pogovoriva.
 - ZB27 - Jim pa dam na voljo, da same odločijo kdaj se bodo pogovarjale o tem in če se hočejo.
 - ZC18 - Ko so v stiski, potrebujejo takojšen pogovor.
 - ZC22 - Pomagam mu tako, da spregovori o svojih občutkih, da jih ubesedi.

- c) Vzpostavljajte delovnega odnosa
 - ZA29 - Uporabljam vzpostavljajte delovnega odnosa.
 - ZB31 - Tudi na delovnem odnosu.
 - ZB32 - Na perspektivi moči.
 - ZC11 - Bistvenega pomena je vzpostavitev delovnega odnosa, ki temelji na vzpostavitvi varnega prostora za pogovor, da je otroku/mladostniku omogočeno, da govori in je slišan, da ubesedi težave in da aktivno sodeluje v iskanju rešitve, kako bo težavo odpravil.
- d) Perspektiva moči
 - ZA30 - Poskušam delati vseskozi tudi z metodo perspektive moči.
 - ZB32 - Na perspektivi moči.
- e) Delo z družino
 - ZC14 - Velik poudarek pri našem delu z mladostnikom dajemo delu z družino, saj je družina otoka z odklonskim vedenjem v resnični stiski.
 - ZC15 - Pomoč staršem je nujna, da bi se zmanjšali občutki krivde, in da bi se povečala njihova učinkovitost in pripravljenost sodelovati v vzgojnem procesu otroka.
 - ZC16 - Zato krepi njihovo moč, da obnovijo svoje medsebojne odnose, ko so le ti porušeni, da spreminjajo svoja neučinkovita ravnanja. (starši)
 - ZC30 - Za starše organiziramo predavanja, delavnice.
 - ZC32 - Organizirajo se obiski na domu, posamezne starše povabimo, da preživijo pod strokovnim vodstvom čez vikend z otrokom v zavodu, da spoznajo aktivnosti in način življenja otrok pri nas.
- f) Socialna mreža mladostnika
 - ZC12 - Pomembno je tudi iskanje socialne mreže, kot ključni vir pomoči mladostniku, ko družina odpove.
 - ZC13 - Sodelovanje s socialno mrežo nam lahko pomaga razumeti otrokove potrebe in tudi odstrani ovire, ki onemogočajo spremembe.
- g) Mediacija ali soočanje
 - ZA20 - Z mediacijo ali soočanjem.
 - ZC21 - Uporabljam mediacijo, kot eno izmed možnosti reševanja konfliktov, za večjo aktivnost in odgovornost otrok in njihovo osebno rast.
- h) Dejavniki tveganja in varovalni dejavniki
 - ZC24 - Skušam ugotoviti dejavnike tveganja v njegovem življenju in iščem dejavnike, ki delujejo nanj zaščitniško.
- i) Igranje vlog
 - ZA19 - Metoda igranja vlog.
- j) Otrokov glas
 - ZB29 - Jaz sem zagovornica otrokovega glasu, to je preko socialnega faksa.
- k) Opolnomočenje
 - ZB30 - Delam tudi na opolnomočenju.

Pedagoške metode dela

- a) Splošno
 - ZA32 - Vsekakor pa so prisotne tudi pedagoške metode, saj sem na delovnem mestu vzgojitelja oz. socialnega pedagoga, katerega naloga je pomagati mladostniku pri vzgoji, učenju, pridobivanju veščin.

Socialno-delovne in pedagoške metode dela

- a) Splošno
 - ZA27 - Seveda, moje delo temelji na teh metodah. Uporabljam oboje.

Delo s celotno skupino

- a) Skupinsko delo
 - ZB15 - Velikokrat je lahko tudi skupinsko delo učinkovito, odvisno kakšna je dinamika celotne skupine.

Svetovalno delo

- ZC8 - Svetovalno delo tako zajema svetovanje, pomoč otroku in družini pri reševanju težav in iskanju novih, boljših rešitev v odnosu, s katerim se lahko mobilizira moč, ki jo imata sama družina in mladostnik.

Različni pristopi

- a) Splošno
 - ZA14 - V teh kriznih situacijah, tako namreč imenujem kakšna kreganja, nasilje, moraš vedno znova pristopiti drugače.
 - ZA15 - Odvisno je, kdo je v tej situaciji udeležen, kakšna je intenzivnost prepira ali nasilja.
 - ZA16 - Namreč otroke in mladostnike zelo dobro poznamo in zato tudi poskušamo primerno odreagirati.
 - ZB13 - Predvsem pogovor, svetovanje, individualno delo z mladostnikom.
- b) Strategije
 - ZA17 - Seveda če pride do fizičnega nasilja najprej udeležene mladostnike spraviš narazen, po tem, ko se zadeva umiri pa izbereš metodo, ki se ti v določeni situaciji zdi najbolj primerna.
 - ZA25 - V primeru samopoškodb, se mladostniku ali mladostnici pomaga s pogovorom, svetovanjem, nudenjem podpore, vključijo se strokovne osebe, ki z njim delajo.
 - ZB19 - Jaz najprej malo poslušam in opazujem, ampak ko pride do neke kritične točke, da ocenim, da je že preveč, potem posegam vmes.
 - ZB22 - Včasih moraš na silo vzeti rezilo.
 - ZB23 - Smo pa poskušali tudi z različnimi drugimi metodami: preusmeritev pozornosti, naj se odmaknejo ko jim je težko, naj grejo ven, naj kričijo, tudi stop tehnike za samopoškodbe.
 - ZB24 - Jaz sem rekla tudi mladostnici, daj vrzi raje nekaj, razbij nekaj, na mesto tega, samo da bi preusmerila pozornost.
 - ZB25 - Nismo pa nikoli rekli, da tega ne smejo, da bo kaznovana.
 - ZB26 - Ja, ampak imam nekako metodo, da mladostnico pustim, naj predela kar se je zgodilo, dam ji vedeti, da ko se bo želela pogovoriti o tem, da lahko pride do mene.
 - ZC20 - Pri nas so konflikti med mladostniki sestavni del njihovega življenja, zato dajem velik poudarek temu, da mladostnik obvlada učinkovite veščine komuniciranja, da se otrok nauči konstruktivnega obvladovanja konfliktov.
 - ZC23 - Pomembno je, da se ga ne kritizira.
- c) Delo na sebi
 - ZB17 - Delaš pa ogromno na sebi.
 - ZB18 - Na primer da se ustaviš, vidiš malo okrog, zadihaš, če pa je fizično nasilje pa moraš pristopiti in poskušati ustaviti.
- d) Sodelovanje med vzgojitelji
 - ZB36 - Pomemben je tudi odnos in složnost nas vzgojiteljev.
- e) Prepoznavanje situacije
 - ZC25 - Poskušam prepoznati situacijo, v kateri se pojavijo pritiski po samopoškodovanju.
- f) Sprostitvene tehnike
 - ZC26 - V pomoč mladostniku so razne sprostitvene tehnike.
- g) Domska skupnost
 - ZC36 - Mladostniki so vključeni tudi v domsko skupnost, kjer lahko izražajo svoje mnenje, interese in potrebe ter sodelujejo pri oblikovanju življenjskega prostora in pogojev bivanja.

- h) Pomoč drugih mladostnikov in mladostnic
 - ZB20 - Večkrat so v veliko pomoč tudi druge mladostnice v skupini, ampak ni to isto, ni to vzgojitelj ali učitelj.

Opis situacije

- a) Splošno
 - ZA28 - Pri mladostnikih imaš vsak dan drugačen, vsak dan je poseben, kakor tudi vsak od mladostnikov.
 - ZB21 - Ene te rabijo, druge nočejo.
- b) Samopoškodbe
 - ZA23 - Pri dekletih se je lansko šolsko leto zgodilo veliko samopoškodb.
 - ZA24 - Problem je, da ko ena vplivna oseba prinese nekaj v skupino, v tem primeru so bile to samopoškodbe, ostali v skupini poskušajo to posnemati.
 - ZA26 - Vključi se medicinski tehnik, ki je zaposlen v vzgojnem domu, potem socialna delavka in psihologinja, v težjih primerih tudi pedo-psihiatrija.

Vloga zaposlenega v vzgojnem domu

Vloga socialne delavke v vzgojnem domu

- a) Splošno
 - ZC6 - Na podlagi posebnega strokovnega znanja se vključujem v reševanje pedagoških, psiholoških in socialnih vprašanj vzgojno-izobraževalnega dela v zavodu in v OŠ, s tem, da sodelujem z vsemi udeleženci v domu in šoli in tudi z zunanjimi institucijami in strokovnjaki.
- b) Delo z otroci in mladostniki
 - ZC7 - Pomoč otroku/mladostniku je zasnovana na način, da v skladu z etičnimi in moralnimi principi vsi strokovni delavci delujemo v otrokovo korist.
 - ZC17 - Mladostnikom sem ves čas na razpolago v času svojega delovnika, v kolikor nisem odsotna iz hiše ali na kaki timski obravnavi.
- c) Vodenje postopka vpisa v srednje šole
 - ZC51 - Socialna delavka vodi vpisni postopek učencev v srednje šole in sodeluje s psihologinjo in šolsko svetovalno delavko pri načrtovanju in izvedbi informativnih dejavnosti v zvezi z vpisom (obveščanje o posameznih srednješolskih programih).
- d) Delo z družino otrok in mladostnikov
 - ZC9 - Naloga socialnega delavca je, da podpre družino v prizadevanjih, ki so v dobro otroka, jo ozaveštam tam, kjer to potrebuje ter jo podpira v načrtovanih aktivnostih.

Vloga vzgojitelja v vzgojni skupini

- a) Splošno
 - ZA12 - Sem v vlogi vzgojitelja – socialnega pedagoga.
- b) Vloga starša, poslušalca
 - ZB11 - Jaz mislim, da je nekakšna vloga starša ali ene zaupne osebe, na katero se lahko obrne.
 - ZB12 - Lahko bi rekla vloga poslušalca, ker starša ne moreš nadomestiti, hujši je bolj ga majo radi.
- c) Naloge vzgojitelja
 - ZA13 - Moja naloga je skrb za mladostnike, delo z njimi, vzgajanje, učenje.
 - ZB9 - Ampak pa vseskozi nekako vodiš, spremljaš, ker ko opaziš, da gre nekaj predaleč, moraš pristopiti in ustaviti, da ne odide vse skupaj še naprej.
 - ZB10 - Pa tudi je potrebno jim dati vedeti, da si nekje, da nisi neumen in da ne razumeš da se nekaj dogaja.
 - ZB38 - Je pa večkrat tudi to, da moramo vse preveriti, kar ti mladostnik pove, ker nikoli ne veš, kaj je res, kaj si mogoče mladostnik izmisli iz jeze.

Priprava mladostnika na odhod iz vzgojnega doma

Vzpostavljeni programi za pripravo mladostnika na odhod

- a) Splošno
 - ZA33 - Seveda. Mladostnike že tekom celotnega bivanja v domu pripravljamo na odhod iz doma v domače okolje.
 - ZC52 - Mladostniki, ki zaključujejo osnovnošolsko obveznost in se vpisujejo v nadaljnje poklicno izobraževanje, so še posebej deležni priprav na vrnitev v domače okolje.
- b) Priprave na nadaljnje šolanje
 - ZA47 - Mladostniki in mladostnice imajo možnost pogovora glede šolanja naprej, tudi svetovanja.
 - ZA48 - V tem jim prvenstveno pomagamo vzgojitelji, ki smo nekako prvi, ki o tem z njimi sploh govorimo.
 - ZA53 - Glede šolanja naprej imajo tudi možnost informativnih ogledov.
 - ZB52 - Ja, to pa ima socialna delavka čez in psihologinja.
 - ZB53 - Tudi jaz jim kaj pomagam, saj sem pred 9 leti bila na delovnem mestu svetovanje v osnovni šoli in sem imela poklicno svetovanje pri devetošolcih.
 - ZB54 - Dela se pa individualno, bila je že L pri socialni delavki in nekaj sva tudi skupaj pogledali po internetu, zdaj pa počasi vsaka pride na vrsto.
 - ZB55 - Tudi za informativne dneve se organiziramo, če slučajno katera nima prevoza, da gremo potem mi vzgojitelji zraven in se uredi prevoz tudi v Maribor če so želje.
 - ZC38 - Velik poudarek pa se daje tudi poklicnemu usmerjanju.
 - ZC44 - Mladostniki-odpustniki so vključeni v program poklicnega usmerjanja.
 - ZC45 - Omenjeni program se prepleta s programom, ki ga izvaja Zavod RS za zaposlovanje.
 - ZC46 - Mladostniku nudimo informacije o poklicih, šolah in izobraževalnih institucijah, možnost bivanja v domovih, finančni pomoči, trgu dela, štipendijah.
 - ZC47 - V mesecu januarju in februarju je poudarek na individualnih svetovalnih razgovorih z učenci zaključnih razredov z ciljem, da se poklicna opredelitev posameznika še utrdi oz. se mu svetujejo druge alternativne možnosti, ki so zanj bolj ustrezne.
 - ZC48 - V februarju vse srednje šole organizirajo informativni dan in učenci ta dan namesto pouka obiščejo srednje šole, kamor se nameravajo vpisati.
 - ZC49 - Učenci srednje šole obiščejo skupaj s starši, izjemoma s svetovalno delavko.
 - ZC50 - V mesecu marcu in aprilu poteka informiranje učencev in staršev ter aktivnosti v zvezi z vpisom na srednje šole, s prepisi, z eksternim preverjanjem znanja.
- c) Mladostnik pridobiva veščine
 - ZA34 - Vseskozi s programi, ki jih najdete v letnem načrtu doma, otrokom in mladostnikom poskušamo dati čim več veščin, novih izkušenj in delovnih navad, jim pokazati in jih naučiti, kako se spoprijeti s problemi, ki jih doletijo, kako se odzivati v situacijah, ko jim ni najlepše, ko jim je težko.
 - ZC34 - Vseskozi mladostnikom zagotavljamo pogoje za pridobivanje pozitivnih izkušenj in oblikovanje pozitivne samopodobe.
 - ZC35 - Življenje in delo v vzgojnem domu teče z nujnimi obveznimi vsebinami in dejavnostmi (obiskovanje pouka, učne obveznosti, urejenost bivalnih prostorov, skrb za okolje, učenje socialnih veščin, izvajanje skupnih aktivnosti, prostoračasnih dejavnosti, obravnava pozitivnih in negativnih pojavov, vrednotenje in samovrednotenje posameznikovega vedenja, skušamo razvijati nove vzorce vedenja, ponujamo možnosti razvijanja njihovih sposobnosti in vedno pripravljeno roko v pomoč).
- d) Upoštevanje mladostnikovih želja
 - ZA41 - Pomemben pri pripravi je pa v največji meri mladostnik sam, ki izrazi svoje želje.
 - ZA42 - Seveda pa poleg njegovih želj upoštevamo možnosti, ki so na voljo v njegovem primeru, situaciji.
- e) Delo s starši
 - ZC27 - Že tekom bivanja mladostnikov v vzgojnem domu, zaradi ohranitve emocionalnih vezi s starši in postopne priprave domačega okolja na vrnitev otroka, razvijamo različne oblike dela s starši.
 - ZC28 - Med obiski staršev v vzgojnem domu potekajo informativni in svetovalni razgovori.

- ZC31 - Imajo možnost vsakodnevnih telefonskih kontaktov z otroci in strokovnimi delavci. (starši)
- f) Obiski domačega okolja med vikendi, prazniki in v počitnicah
 - ZC33 - Otroci tudi redno obiskujejo starše ob koncu tedna, praznikih, v času počitnic.
- g) Skupina odpustnikov pod vodstvom psihologinje
 - ZC37 - Deluje pa tudi skupina odpustnikov, ki jo vodi psihologinja in na kateri mladostniki, ki zapuščajo vzgojni dom obravnavajo različne teme.
- h) Zaključni timski sestanki
 - ZA51 - Na koncu, ko je mladostnik pred odhodom iz vzgojnega doma, ko zaključuje šolanje, imamo tudi zaključni timski sestanek, v katerega so vključeni tudi mladostniki in vsi ostali udeleženi v situaciji mladostnika
 - ZB41 - Ne, mislim da ni nič, razen teh zaključnih timskih sestankov- kaj rečemo in priporočamo.
 - ZC42 - Tako imamo v mesecu marcu še pred posredovanjem vlog za vpis v srednješolski program izobraževanja, timske obravnave, na katerih sodelujejo starši, obravnavani mladostnik, socialna delavka pristojnega CSD, ter strokovni tim vzgojnega doma in šole (razredničarka, vzgojitelj, psihologinja, medicinski tehnik, socialna delavka in vodja vzgojnega doma).
 - ZC43 - Na timski obravnavi se poda ocena osebnostnega razvoja mladostnika in predlog o nadaljnjem izobraževanju in bivanju po odpustu iz zavoda.
 - ZC53 - Svoje poklicne želje in želje, kje se vidijo po odpustu (ali je to domače okolje, ali bivanje v dijaškem domu ali v stanovanjski skupini), imajo možnost izraziti tudi na timski obravnavi pred vpisom v srednje šole.
 - ZC54 - Glede odločitve o nadaljnjem izobraževanju in bivanju po odpustu iz zavoda, se imajo možnost pogovoriti tako s svetovalno službo (s psihologinjo in mano), z vzgojitelji, učitelji, socialno delavko centra za socialno delo, nenazadnje tudi s starši.

Pomembne osebe vključene v priprave mladostnika

- a) Splošno
 - ZA39 - Vključimo vse, ki so kakorkoli pomembni za posameznega mladostnika.
- b) Družina mladostnika in rejniki
 - ZA35 - Vsekakor vključimo v te priprave starše mladostnikov in sorodnike, ki so jim blizu.
 - ZA40 - Tudi rejniki, če jih mladostnik ima, povedo svoje mnenje, svoje videnje.
 - ZB48 - Tudi kakšne sorodnike, če ima kateri mladostnik katero zaupno osebo.
 - ZB49 - Starši dajo toliko kolikor se sami vključijo, odvisno je tudi od tega koliko se kaj vključujejo v domačem okolju v kakšne programe, kako sodelujejo s centrom za socialno delo.
 - ZC29 - Starši sodelujejo pri izdelavi individualiziranih vzgojno-izobraževalnih programih.
 - ZC40 - V kolikor gre za otroke, ki zaključujejo osnovnošolsko obveznost, v prvi vrsti vključujemo starše, skrbnike, rejnike in socialne delavke pristojnega centra za socialno delo. Sodelujemo pa tudi z zavodom RS za zaposlovanje.
- c) Strokovne osebe in institucije
 - ZA36 - Centri za socialno delo.
 - ZA37 - Različni terapevti.
 - ZA38 - Razredniki, učitelji v šoli.
 - ZA49 - Tudi osnovna šola – učitelji in razrednik, ki dajo informacije o zmožnostih mladostnika, o njegovih željah in ocenah.
 - ZA50 - Nato pa v največji meri o tem raziskujejo tudi s socialno delavko v vzgojnem domu in psihologinjo.
 - ZA52 - Nekateri mladostniki imajo tudi pravne zastopnike, ki sodelujejo na zaključnem timu.
 - ZB47 - Socialna delavka, psihologinja, starše poskušamo vključiti, pedo-psihiatri.
 - ZC40 - V kolikor gre za otroke, ki zaključujejo osnovnošolsko obveznost, v prvi vrsti vključujemo starše, skrbnike, rejnike in socialne delavke pristojnega centra za socialno delo. Sodelujemo pa tudi z zavodom RS za zaposlovanje.

- ZC41 - V kolikor se bodo otroci predčasno vrnili v domače okolje in tam nadaljevali šolanje v OŠ, pa vključujemo seveda tudi kolektiv tamkajšnje šole.

Pripravljenost mladostnikov na odhod

- a) Splošno
 - ZA43 - Nekateri so, nekateri niso. (pripravljenost mladostnikov na odhod)
- b) Odvisno od pripravljenosti domačega okolja v katerega se vračajo
 - ZA44 - Tega nekako ne moremo vedeti. (ali so pripravljeni na odhod)
 - ZA45 - Lahko je tekom bivanja vse v redu, mladostnik napreduje, ko pa pride iz doma pa se zgodi, da spet pade v slabo družbo
 - ZA46 - Mi se trudimo da bi jih pripravili, ampak okolje v katerega odhajajo jim tega več ne nudi, ne nudi jim več vodenja, ki ga imajo v domu, strokovnih oseb, ki mu povedo kaj je prav in kaj ni.
 - ZB40 - S starši v bistvu nihče ne dela tam v domačem okolju, z njimi se nič ne spremeni na boljše, tudi če se mladostniki veliko tu naučijo, je včasih ko pridejo iz doma še slabše.
 - ZB45 - Ne, ker se vračajo nazaj v staro okolje.
 - ZB46 - Mi jih poskušamo pripraviti tekom celotnega bivanja, je pa potem veliko odvisno od vodenja naprej, od razmer v družini, kako je potem naprej, če se kaj spremeni ali ne.
 - ZB51 - Četudi mi tukaj z mladostnikom uspemo nekaj, pa pride domov v enake odnose kot so bili pred tem ko je šel v vzgojni dom, ne moreš kaj več narediti.
- c) Odvisno od celostne priprave mladostnika na odhod (mladostnik in družina)
 - ZC39 - V kolikor je tekom tretmana mladostnikom uspelo napredovati na različnih področjih osebnostnega razvoja in so bili vzpostavljeni znotraj svojih družin boljši odnosi, se mladostnik lahko uspešno vključi v življenje in delu zunaj zavoda.
- d) Potrebne spremembe na prehodu
 - ZB44 - Menim pa, da bi nujno morali imeti kaj, vsaj kakšne brošure – SOS, kam se lahko obrnejo, kakšne osnovne informacije. Menim, da bi moralo biti za to bolj poskrbljeno.
 - ZB50 - To bi se moralo nekako povezati, tako starši in center za socialno delo in mladostnik, da bi se res bolj načrtovalo to pripravljane mladostnika nazaj v njegovo domače okolje, da bi tudi starši videli da so potrebne kakšne spremembe, da bo naprej bolje.
- e) Stanje po odhodu iz vzgojnega doma
 - ZB42 - Veliko se kasneje obrnejo na nas, ko odidejo.
 - ZB43 - Vse je potem odvisno od centrov in same družine če se potem obrne po kakšno pomoč.

Program na prehodu mladostnikov iz vzgojnega doma

- a) Vzpostavljena stanovanjska skupina
 - ZA56 - Smo pa letos vzpostavili stanovanjsko skupino, ki je sprejela dva mladostnika, ki sta želela ostati še leto dni in podaljšati osnovnošolsko izobraževanje, in sta še naprej v oskrbi nas vzgojiteljev in pod našim vodenjem.
 - ZA57 - Živita namreč v stanovanjski skupini – kot sem že na začetku omenil, v najeti hiši, ki jo financira Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, in ne več v domu.
- b) Potreba po vzpostavitvi prehodnih programov
 - ZA54 - Namreč veliko je bilo v preteklosti pobud s strani mladostnikov, da bi nadaljevali tudi srednješolsko izobraževanje v domu.
 - ZA55 - Zaradi razmer, ki so v domu, jim tega vsekakor nismo mogli omogočiti, saj so srednje šole precej oddaljene od doma, pa tudi pravne podlage za to nimamo.
 - ZB56 - Mislim, da bi bilo zelo smiselno in potrebno.
 - ZB57 - Veliko je javljanj mladostnikov in mladostnic, ko odidejo iz vzgojnega doma, tudi tiste, ki so lansko leto odšle, kličejo vsak teden.
 - ZB58 - Zelo dobro bi bilo vzpostaviti kakšen program, kakšno možnost, za tiste, ki bi si tega želeli.
 - ZB59 - Še najmanj leto dni po odhodu bi jaz predlagala spremljanje tistih ki bi si želeli, ali pa mogoče celotno srednjo šolo.

- ZC55 - Prav gotovo ni prav, da so mladostniki po odhodu iz zavoda bolj ali manj prepuščeni sami sebi.
 - ZC56 - Tu bi svojo vlogo morali odigrati predvsem CSD, ki bi morali organizirati program za te mladostnike in jih še nadalje spremljati in jim nuditi pomoč ob težavah, se povezati s šolami in iskati skupne rešitve.
 - ZC57 - Že nekaj let imamo pripravljen program za ustanovitev stanovanjske skupine za srednješolce, vendar s strani ministrstva za šolstvo ni posluha oz. sredstev, da bi stanovanjska skupina zaživela.
 - ZC58 - Bi pa lahko te srednješolce še nadalje spremljali na poti njihovega odraščanja, samostojnosti, saj imamo v Pomurju kar nekaj šol, ki bi jih lahko obiskovali.
- c) Potreba po povezovanju služb na področju prehoda
- ZB60 - Predvsem bi se moralo bolj delati na povezovanju služb, ki so prisotne pri tem odhodu mladostnika v domače okolje.
 - ZB61 - Ker sedaj nekako vsaka služba dela nekaj za sebe in potem to ne gre skupaj, ne naredi se toliko za mladostnika kot bi se pa lahko, če bi se službe bolj povezovale in sodelovale med sabo.

PRILOGA 6: KVALITATIVNA ANALIZA INTERVJUJA S STROKOVNO OSEBO S CENTRA ZA SOCIALNO DELO

PODČRTOVANJE RELEVANTNIH IZJAV INTERVJUJA S STROKOVNO OSEBO S CENTRA ZA SOCIALNO DELO

Kakšna je vaša vloga v primeru otrok in mladostnikov, ki se jih namešča v vzgojno izobraževalni zavod Veržej?

Različni centri za socialno delo imajo različno prakso glede tega, kako sploh pride do odločitve, da se bo določenega otroka ali mladostnika namestilo v zavod. (CSD1) Ker to je skrajni ukrep – izločitev iz okolja. (CSD2) Najprej poskušamo z vsemi svetovalnimi storitvami in šele potem pride do te odločitve. (CSD3) Potem imamo na centru za socialno delo timski sestanek, kjer naredimo oceno ogroženosti. (CSD4) Če je ocena za ogroženost visoka, se odločimo za namestitve v zavod. Tukaj ga potem jaz dobim. (CSD5) Dobim informacijo. Pred odločitvijo preverim že če je v zavodu prosto, napišem vlogo za sprejem in dam predlog direktorici centra za socialno delo, katera pa skliče strokovno komisijo. (CSD6) V postopku odločitve zberemo tudi vso dokumentacijo, ki lahko vpliva na odločitev – pedopsihiatri, psiholog, šola, da imajo potem v zavodu tudi boljšo predstavo. (CSD7) Če je otrok opredeljen že s strani Zavoda za šolstvo, kot otrok z vedenjskimi in čustvenimi težavami, mora dati mnenje tudi ta zavod. (CSD8) V takšnem primeru tudi Zavod za šolstvo mora izdati odločbo o namestitvi v zavod. (CSD9) Po izdani odločbi se otroka ali mladostnika namesti v zavod. (CSD10)

Kako jim pomagate? Kakšen je vaš odnos z mladostniki, ki jih namestite v zavod?

Jaz se v bistvu z otrokom ali mladostnikom ukvarjam in srečujem že prej, pred samim timskim sestankom, gremo že prej tudi na ogled vzgojnega doma. (CSD11) krepimo njegovo moč (CSD12) in si želimo, da se sam odloči, da si želi tja oz. imamo tudi njegovo soglasje. (CSD13) Za namestitev potrebujemo tudi soglasje staršev otroka. (CSD14) Večinoma imamo soglasje vseh, saj je tako namestitev in bivanje tam še najbolj uspešna in koristna. (CSD15) Razgovor z otrokom ali mladostnikom opravi vsekakor tudi psihologinja. (CSD16) Preden gremo na ogled vzgojnega doma mu že tukaj preko interneta pokažem kaj, se že pogovarjamo o kakšnih interesnih dejavnostih, ki bi mu bile všeč in primerne za njega, da bi se krepil na tem področju. Tako ga tudi poskušam pritegniti. (CSD17) Potem se tudi na samem ogledu vzgojnega doma pridruživim njemu in staršem. (CSD18) Tam pripravijo socialna delavka, vodja doma in ravnatelj predstavitev doma, kjer se mu razkaže šola, vzgojni dom, kje bo bival, telovadnico, pisarne, kamor se lahko vedno obrne. (CSD19) Povejo se mu tudi določena pravila doma. (CSD20) Jaz že cel čas delam z njim, poskušam jih tudi razbremeniti v njihovih vprašanjih, dilemah. (CSD21) Mladostnike vključujem v našem odnosu do lestvice 10 – vedno. (CSD22) Vse jim preberem, kar napišem o njih, nikoli jim nič ne olepšujem, iskreno jim odgovorim na vsa vprašanja. (CSD23) Cel čas strnim k sproščenemu odnosu z njimi. (CSD24) Vedno najprej delam na odnosu in potem naprej. (CSD25)

Ste mladostnikom na voljo, ko imajo določena vprašanja, rabijo kakšno pomoč in se soočajo s stiskami?

Ja, vedno jim to poudarjam. Tudi ko so tam jim pravim, da če me potrebujejo ali jih kaj zanima, naj me kontaktirajo. (CSD26)

Kolikokrat mesečno se z mladostnikom dobite tekom bivanja v vzgojnem domu?

Ne vidimo se dosti. (CSD27) *To nekako usmerjajo zavodi - vzgojitelji.* (CSD28) *To meni sicer sploh ni všeč, mi ne ustreza.* (CSD29) *Med vikendi, ko so doma, jih ne moremo obiskati, saj tudi nismo v delovnem času.* (CSD30) *Vsekakor jih obiščemo med počitnicami, med prazniki jim damo tudi darila, tudi pošljemo, uredimo kar potrebujejo. Urejam tudi botrstvo.* (CSD31)

Kakšne metode dela uporabljate pri delu in odnosu z mladostnikom? Uporabljate tudi metode socialnega dela? (vzpostavljanje delovnega odnosa, perspektiva moči, ...)

Kljub temu, da po izobrazbi nisem socialna delavka, se pri svojem delu poslužujem vseh metod socialnega dela. (CSD32) *S konceptom vzpostavljane delovnega odnosa vedno začnem, to je osnova mojega dela in s tem tudi krepim naše sodelovanje potem naprej.* (CSD33) *Tudi perspektiva moči je veliko prisotna, saj skupaj z otroci in mladostniki, pa tudi v sodelovanju s starši, vedno krepim njihovo moč, krepim njihove dobre lastnosti in zmožnosti.* (CSD34) *Omogočam jim tudi celostno vključenost v pogovor, v sodelovanje, skupaj soustvarjamo in iščemo rešitve, ki so najboljše za njih.* (CSD35) *Najbolj pogosta metoda je pogovor, tako z mladostnikom, kot tudi s starši.* (CSD36)

Ste prisotni tudi pri svetovanju mladostnikom glede nadaljnjega šolanja po odhodu iz zavoda? Kdo gre z mladostnikom na informativne dneve za srednjo šolo? Imajo možnost izbire, na katero šolo bodo šli na informativne?

Smo prisotni pri timskih sestankih. (CSD37) *Na timskih sestankih se pogovarjamo in dogovorimo določene stvari.* (CSD38) *Drugače pa vodi svetovanje predvsem socialna delavka v vzgojnem domu in psihologinja.* (CSD39) *Z mladostnikom na informativne dneve gredo večinoma starši, v primeru kjer je to nemogoče pa tudi kakšen vzgojitelj ali soc. delavka.* (CSD40) *Drugače nismo seznanjeni o tem veliko, to kar zvemo se pozanimamo pri starših ali socialni delavki.* (CSD41)

Glede na to, da ste prva oseba za mladostnika pri namestitvi v zavod, ste tudi pristojni za pripravo mladostnika na odhod iz zavoda?

Zdi se mi, da bi lahko mi iz centrov za socialno delo bili več prisotni v vzgojnem domu, na splošno že v vseh zavodih. (CSD42) *Velikokrat tudi kaj sploh ne vemo ko se kaj zgodi, ker ostane to v samem zavodu, razen če gre za kakšne hujše težave, pa še o teh včasih komaj po določenem času, ko je že vse mimo.* (CSD43) *To zelo pogrešam, večjo udeležbo pri obveščanju.* (CSD44) *Jaz sama se poskušam res vključevati, vsak mesec tudi vsaj enkrat pokličem ali po elektronski pošti vprašam, kako je z mojimi varovanci, da zvem kako jim gre, kaj se z njimi dogaja.* (CSD45) *Ko me prosijo iz vzgojnega doma da malo pogledamo situacijo doma pri določenih mladostnikih, to tudi izvedemo in uredimo zadeve.* (CSD46) *Menim, da imam precej dobro sodelovanje, ampak bi pa lahko bila še več v stiku s samim mladostnikom, to pa res.* (CSD47) *Z njimi samimi po namestitvi, razen na določenih prireditvah, delavnicah, timskih sestankih, nimam stika.* (CSD48) *Bolj sem v stiku z njihovimi starši. S starši delamo vsaj enkrat mesečno, saj delamo z njimi na odnosu.* (CSD49) *So pa res s strani zavodov očitki, da zelo malo delamo oz. premalo delamo s starši.* (CSD50)

Ste prisotni pri programih za pripravo mladostnika na odhod iz zavoda v domače okolje? Kakšni so ti programi? Nudijo mladostniku dovolj podpore in pomoči na tem prehodu? Kako vi gledate na te priprave mladostnika?

Zdaj v tem primeru vzgojnega doma so mladostniki vsi mlajši od 18 let, saj odhajajo iz osnovne šole. V primeru 18 letnikov pa večinoma nočejo pomoči po odhodu iz zavodov. Razen v primerih, ko imaš res pristen odnos, se obračajo še pozneje na mene. Mi na centrih za socialno delo nismo seznanjeni o tem, kako sam vzgojni dom pripravlja mladostnike na odhod iz institucije. (CSD51) *Mi delamo predvsem na starših.* (CSD52) *Z njimi se dogovarjamo in pripravljamo načrt kaj vse je potrebno spremeniti do takrat, ko se otrok ali mladostnik vrne domov.* (CSD53) *Lahko gre za primer bivanjskih razmer, v tem primeru se urejajo te razmere, pomaga se jim urediti vse potrebno, spodbujamo jih, da so vključeni, da se trudijo in poskrbijo za vse kar se zmenimo.* (CSD54) *Če gre za zakonske težave staršev, za vzgojo, delamo tudi na tem.* (CSD55) *Pomagamo jim tudi pri urejanju denarne pomoči, če so opravičeni do nje.* (CSD56) *V bistvu mi bolj pripravljamo starše na prihod otroka ali mladostnika nazaj v domače okolje.* (CSD57) *Je pa to sodelovanje zelo odvisno od samih staršev, koliko so pripravljeni.* (CSD58) *Je pa od vsakega primera različno, nekateri*

ne grejo v domače okolje ampak ostanejo pri rejnikih, nekateri se vključijo naprej v kakšen zavod ali mladinski dom, kjer potem nadaljujejo šolanje. V teh primerih se potem urejajo te namestitve. (CSD59)

Katere strokovne osebe so vključene v pripravo mladostnika na odhod iz zavoda? Vključite v te priprave tudi starše, mogočečasne rejnike mladostnikov, mladostnikove sorodnike, če nimajo staršev?

Mi imamo vključene starše, saj delamo z njimi. (CSD60) Tudi rejniki, druge institucije, če gre za takšen primer. (CSD61) O tem kakšne priprave imajo v vzgojnem domu, pa nismo obveščeni. (CSD62) Pred tem, ko mladostnik zapusti vzgojni dom, se edino dobimo na tiskem sestanku, kjer se pogovarjamo o tem kako naprej, kaj bi bilo najboljše. Kje bo nadaljeval šolanje, določijo se cilji, ipd. (CSD63) V določenih primerih, kjer sodišče določi namestitev v vzgojni zavod, pa zavod sporoči sodišču, da je mladostnik zaključil šolanje in da naj uredi naprej. (CSD64) V tem primeru mi podamo svoje mnenje, ostalo je v rokah sodišča. (CSD65)

Menite, da vzgojno izobraževalni zavod Veržej, s svojimi programi, že vseskozi bivanja otrok in mladostnikov v zavodu, le te kakovostno pripravlja na življenje po odhodu iz zavoda? Ali so potrebne kakšne spremembe na tem področju?

Mi mladostnika ne pripravljamo, ker nimamo toliko stika z njim. (CSD66) Menim, da bi tukaj morali imeti vzpostavljene programe, da bi se zadnje leto šolanja, mladostnika intenzivno pripravljalo na odhod iz zavoda. (CSD67) Namreč te priprave na odhod se mi zdijo najpomembnejše. (CSD68) V instituciji ti lahko funkcioniraš, so pravila, ki se jih v teh letih priučijo, ampak pridejo domov, tam teh pravil več ni, ni nikogar, ki bi te spremljal, ki bi ti bil na voljo za pogovor, za podporo, ki bi jo v določenem trenutku potreboval. (CSD69) Mi s starši delamo, razen če starši ne želijo sodelovati, takrat pa pač ne moremo siliti nekoga v sodelovanje. (CSD70) Menim, da bi tudi tukaj v Pomurju morali vzpostaviti stanovanjske skupine – prehodne stanovanjske skupine, kjer bi še vsaj leto dni imel dodatno pomoč in podporo. (CSD71)

Kakšno je vaše mnenje glede mladostnikov po odhodu iz zavoda? Bi se vam zdelo smiselno in uporabno organizirati program, ki bi bil v pomoč mladostnikom po odhodu iz zavoda, če bi naleteli na morebitne stiske in težave? Seveda če bi si pomoč želeli dobiti v samem zavodu, kjer so se izobraževali in bivali, v času osnovne šole? Kakšni so vaši predlogi? Obstajajo takšni programi?

Na sistemski ravni bi bilo potrebno vzpostaviti programe, ki bi bili namenjeni za pripravo mladostnika za odhod iz institucij. (CSD72) Te otroke in mladostnike bomo mi spremljali vsaj do 18 leta, tudi njihovo družino, saj bodo odšli večinoma nazaj v svoje domače okolje. (CSD73) Mi nudimo storitev »pomoč družini za dom«, zato če vsaj malo sodelujejo pomagamo in jim nudimo naše storitve, jih spremljamo. (CSD74) V primeru vzgojnega doma pa bi bilo dobro urediti program, da bi vsaj ena strokovna oseba bila zadolžena za sodelovanje z družino in mladostnikom, mogoče socialna delavka ali pa matični vzgojitelj posameznega mladostnika. (CSD75) Da bi bilo urejeno še vsaj tisto leto dni po odhodu, da bi imeli možnost se obrniti po pomoč, da bi ta strokovna oseba imela možnost se še vključiti in sodelovati naprej z njimi in jim nuditi mogoče samo pomoč pri učenju mladostnika v srednji šoli, mogoče pri vzgoji mladostnika, če bi starši naleteli na težave ipd. . (CSD76) Nekaj takšnega bi bilo res smiselno vzpostaviti. Bi pa vsekakor morali biti tudi mi nekako povezani s temi programi, da bi se vzpostavilo celostno obravnavanje kjer bi bili prisotni mi centri za socialno delo, vzgojitelj in otrok oz. mladostnik. (CSD77)

ODPRTO KODIRANJE INTERVJUJA S STROKOVNO OSEBO S CENTRA ZA SOCIALNO DELO

CSD1 - Različni centri za socialno delo imajo različno prakso glede tega, kako sploh pride do odločitve, da se bo določenega otroka ali mladostnika namestilo v zavod.	VLOGA STROKOVNE OSEBE PRI NAMEŠČANJU V VZGOJNI DOM VERŽEJ
CSD2 - Ker to je skrajni ukrep – izločitev iz okolja.	VLOGA STROKOVNE OSEBE PRI NAMEŠČANJU V VZGOJNI DOM VERŽEJ
CSD3 - Najprej poskušamo z vsemi svetovalnimi storitvami in šele potem pride do te odločitve.	VLOGA STROKOVNE OSEBE PRI NAMEŠČANJU V VZGOJNI DOM VERŽEJ
CSD4 - Potem imamo na centru za socialno delo tiskim sestankom, kjer naredimo oceno ogroženosti.	VLOGA STROKOVNE OSEBE PRI NAMEŠČANJU V VZGOJNI DOM VERŽEJ

CSD5 - Če je ocena za ogroženost visoka, se odločimo za namestitev v zavod. Tukaj ga potem jaz dobim.	VLOGA STROKOVNE OSEBE PRI NAMEŠČANJU V VZGOJNI DOM VERŽEJ
CSD6 - Pred odločitvijo preverim že če je v zavodu prosto, napišem vlogo za sprejem in dam predlog direktorici centra za socialno delo, katera pa skliče strokovno komisijo.	VLOGA STROKOVNE OSEBE PRI NAMEŠČANJU V VZGOJNI DOM VERŽEJ
CSD7 - V postopku odločitve zberemo tudi vso dokumentacijo, ki lahko vpliva na odločitev – pedo-psihiatri, psiholog, šola, da imajo potem v zavodu tudi boljšo predstavo.	VLOGA STROKOVNE OSEBE PRI NAMEŠČANJU V VZGOJNI DOM VERŽEJ
CSD8 - Če je otrok opredeljen že s strani Zavoda za šolstvo, kot otrok z vedenjskimi in čustvenimi težavami, mora dati mnenje tudi ta zavod.	DRUGE POMEMBNE OSEBE/INSTITUCIJE
CSD9 - V takšnem primeru tudi Zavod za šolstvo mora izdati odločbo o namestitvi v zavod.	DRUGE POMEMBNE OSEBE/INSTITUCIJE
CSD10 - Po izdani odločbi se otroka ali mladostnika namesti v zavod.	VLOGA STROKOVNE OSEBE PRI NAMEŠČANJU V VZGOJNI DOM VERŽEJ
CSD11 - Jaz se v bistvu z otrokom ali mladostnikom ukvarjam in srečujem že prej, pred samim timskim sestankom, gremo že prej tudi na ogled vzgojnega doma.	ODNOS Z MLADOSTNIKOM
CSD12 - Krepimo njegovo moč.	VLOGA STROKOVNE OSEBE PRI NAMEŠČANJU V VZGOJNI DOM VERŽEJ
CSD13 - Želimo si, da se sam odloči, da si želi tja oz. imamo tudi njegovo soglasje.	ODNOS Z MLADOSTNIKOM
CSD14 - Za namestitev potrebujemo tudi soglasje staršev otroka.	DRUGE POMEMBNE OSEBE/INSTITUCIJE
CSD15 - Večinoma imamo soglasje vseh, saj je tako namestitev in bivanje tam še najbolj uspešna in koristna.	VLOGA STROKOVNE OSEBE PRI NAMEŠČANJU V VZGOJNI DOM VERŽEJ
CSD16 - Razgovor z otrokom ali mladostnikom opravi vsekakor tudi psihologinja.	DRUGE POMEMBNE OSEBE/INSTITUCIJE
CSD17 - Preden gremo na ogled vzgojnega doma mu že tukaj preko interneta pokažem kaj, se že pogovarjamo o kakšnih interesnih dejavnostih, ki bi mu bile všeč in primerne za njega, da bi se krepil na tem področju. Tako ga tudi poskušam pritegniti.	VLOGA STROKOVNE OSEBE PRI NAMEŠČANJU V VZGOJNI DOM VERŽEJ
CSD18 - Potem se tudi na samem ogledu vzgojnega doma pridružim njemu in staršem.	VLOGA STROKOVNE OSEBE PRI NAMEŠČANJU V VZGOJNI DOM VERŽEJ
CSD19 - Tam pripravijo socialna delavka, vodja doma in ravnatelj predstavitev doma, kjer se mu razkaže šola, vzgojni dom, kje bo bival, telovadnico, pisarne, kamor se lahko vedno obrne.	DRUGE POMEMBNE OSEBE/INSTITUCIJE
CSD20 - Povejo se mu tudi določena pravila doma.	VLOGA STROKOVNE OSEBE PRI NAMEŠČANJU V VZGOJNI DOM VERŽEJ
CSD21 - Jaz že cel čas delam z njim, poskušam jih tudi razbremeniti v njihovih vprašanjih, dilemah.	VLOGA STROKOVNE OSEBE PRI NAMEŠČANJU V VZGOJNI DOM VERŽEJ
CSD22 - Mladostnike vključujem v našem odnosu do lestvice 10 – vedno.	ODNOS Z MLADOSTNIKOM
CSD23 - Vse jim preberem, kar napišem o njih, nikoli jim nič ne olupšujem, iskreno jim odgovorim na vsa vprašanja.	ODNOS Z MLADOSTNIKOM

CSD24 - Cel čas strnim k sproščenemu odnosu z njimi.	ODNOS Z MLADOSTNIKOM
CSD25 - Vedno najprej delam na odnosu in potem naprej.	ODNOS Z MLADOSTNIKOM
CSD26 - Tudi ko so tam jim pravim, da če me potrebujejo ali jih kaj zanima, naj me kontaktirajo.	ODNOS Z MLADOSTNIKOM
CSD27 - Ne vidimo se dosti.	STIK Z MLADOSTNIKOM MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
CSD28 - To nekako usmerjajo zavodi - vzgojitelji.	STIK Z MLADOSTNIKOM MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
CSD29 - To meni sicer sploh ni všeč, mi ne ustreza.	STIK Z MLADOSTNIKOM MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
CSD30 - Med vikendi, ko so doma, jih ne moremo obiskati, saj tudi nismo v delovnem času.	STIK Z MLADOSTNIKOM MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
CSD31 - Vsekakor jih obiščemo med počitnicami, med prazniki jim damo tudi darila, tudi pošljemo, uredimo kar potrebujejo. Urejamo tudi botrstvo.	STIK Z MLADOSTNIKOM MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
CSD32 - Kljub temu, da po izobrazbi nisem socialna delavka, se pri svojem delu poslužujem vseh metod socialnega dela.	METODE DELA
CSD33 - S konceptom vzpostavljanje delovnega odnosa vedno začnem, to je osnova mojega dela in s tem tudi krepim naše sodelovanje potem naprej.	METODE DELA
CSD34 - Tudi perspektiva moči je veliko prisotna, saj skupaj z otroci in mladostniki, pa tudi v sodelovanju s starši, vedno krepim njihovo moč, krepim njihove dobre lastnosti in zmožnosti.	METODE DELA
CSD35 - Omogočam jim tudi celostno vključenost v pogovor, v sodelovanje, skupaj soustvarjamo in iščemo rešitve, ki so najboljše za njih.	METODE DELA
CSD36 - Najbolj pogosta metoda je pogovor, tako z mladostnikom, kot tudi s starši.	METODE DELA
CSD37 - Smo prisotni pri timskih sestankih.	PRISOTNOST PRI PRIPRAVAH MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
CSD38 - Na timskih sestankih se pogovarjamo in dogovorimo določene stvari.	PRISOTNOST PRI PRIPRAVAH MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
CSD39 - Drugače pa vodi svetovanje predvsem socialna delavka v vzgojnem domu in psihologinja.	PRISOTNOST PRI PRIPRAVAH MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
CSD40 - Z mladostnikom na informativne dneve gredo večinoma starši, v primeru kjer je to nemogoče pa tudi kakšen vzgojitelj ali soc. delavka.	PRISOTNOST PRI PRIPRAVAH MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
CSD41 - Drugače nismo seznanjeni o tem veliko, to kar zvemo se pozanimamo pri starših ali socialni delavki.	PRISOTNOST PRI PRIPRAVAH MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
CSD42 - Zdi se mi, da bi lahko mi iz centrov za socialno delo bili več prisotni v vzgojnem domu, na splošno že v vseh zavodih.	PRISOTNOST PRI PRIPRAVAH MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA

CSD43 - Velikokrat tudi kaj sploh ne vemo ko se kaj zgodi, ker ostane to v samem zavodu, razen če gre za kakšne hujše težave, pa še o teh včasih komaj po določenem času, ko je že vse mimo.	PRISOTNOST PRI PRIPRAVAH MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
CSD44 - To zelo pogrešam, večjo udeležbo pri obveščanju.	PRISOTNOST PRI PRIPRAVAH MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
CSD45 - Jaz sama se poskušam res vključevati, vsak mesec tudi vsaj enkrat pokličem ali po elektronski pošti vprašam, kako je z mojimi varovanci, da zvem kako jim gre, kaj se z njimi dogaja.	STIK Z MLADOSTNIKOM MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
CSD46 - Ko me prosijo iz vzgojnega doma da malo pogledamo situacijo doma pri določenih mladostnikih, to tudi izvedemo in uredimo zadeve.	PRISOTNOST PRI PRIPRAVAH MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
CSD47 - Menim, da imam precej dobro sodelovanje, ampak bi pa lahko bila še več v stiku s samim mladostnikom, to pa res.	STIK Z MLADOSTNIKOM MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
CSD48 - Z njimi samimi po namestitvi, razen na določenih prireditvah, delavnicah, timskih sestankih, nimam stika.	STIK Z MLADOSTNIKOM MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
CSD49 - Bolj sem v stiku z njihovimi starši. S starši delamo vsaj enkrat mesečno, saj delamo z njimi na odnosu.	STIK Z MLADOSTNIKOM MED BIVANJEM V VZGOJNEM DOMU
CSD50 - So pa res s strani zavodov očitki, da zelo malo delamo oz. premalo delamo s starši.	PRISOTNOST PRI PRIPRAVAH MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
CSD51 - Mi na centrih za socialno delo nismo seznanjeni o tem, kako sam vzgojni dom pripravlja mladostnike na odhod iz institucije.	PRISOTNOST PRI PRIPRAVAH MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
CSD52 - Mi delamo predvsem na starših.	PRISOTNOST PRI PRIPRAVAH MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
CSD53 - Z njimi se dogovarjamo in pripravljamo načrt kaj vse je potrebno spremeniti do takrat, ko se otrok ali mladostnik vrne domov.	PRISOTNOST PRI PRIPRAVAH MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
CSD54 - Lahko gre za primer bivanjskih razmer, v tem primeru se urejajo te razmere, pomaga se jim urediti vse potrebno, spodbujamo jih, da so vključeni, da se trudijo in poskrbijo za vse kar se zmenimo.	PRISOTNOST PRI PRIPRAVAH MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
CSD55 - Če gre za zakonske težave staršev, za vzgojo, delamo tudi na tem.	PRISOTNOST PRI PRIPRAVAH MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
CSD56 - Pomagamo jim tudi pri urejanju denarne pomoči, če so opravičeni do nje.	PRISOTNOST PRI PRIPRAVAH MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
CSD57 - V bistvu mi bolj pripravljamo starše na prihod otroka ali mladostnika nazaj v domače okolje.	PRISOTNOST PRI PRIPRAVAH MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
CSD58 - Je pa to sodelovanje zelo odvisno od samih staršev, koliko so pripravljeni.	PRISOTNOST PRI PRIPRAVAH MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
CSD59 - Je pa od vsakega primera različno, nekateri ne grejo v domače okolje ampak ostanejo pri rejnikih, nekateri se vključijo naprej v kakšen zavod ali mladinski dom, kjer potem	PRISOTNOST PRI PRIPRAVAH MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA

nadaljujejo šolanje. V teh primerih se potem urejajo te namestitve.	
CSD60 - Mi imamo vključene starše, saj delamo z njimi.	PRISOTNOST PRI PRIPRAVAH MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
CSD61 - Tudi rejniki, druge institucije, če gre za takšen primer	PRISOTNOST PRI PRIPRAVAH MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
CSD62 - O tem kakšne priprave imajo v vzgojnem domu, pa nismo obveščeni.	PRISOTNOST PRI PRIPRAVAH MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
CSD63 - Pred tem, ko mladostnik zapusti vzgojni dom, se edino dobimo na timskem sestanku, kjer se pogovarjamo o tem kako naprej, kaj bi bilo najboljše. Kje bo nadaljeval šolanje, določijo se cilji, ipd.	PRISOTNOST PRI PRIPRAVAH MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
CSD64 - V določenih primerih, kjer sodišče določeni namestitev v vzgojni zavod, pa zavod sporoči sodišču, da je mladostnik zaključil šolanje in da naj uredi naprej.	DRUGE POMEMBNE OSEBE/INSTITUCIJE
CSD65 - V tem primeru mi podamo svoje mnenje, ostalo je v rokah sodišča.	PRISOTNOST PRI PRIPRAVAH MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
CSD66 - Mi mladostnika ne pripravljamo, ker nimamo toliko stika z njim.	PRISOTNOST PRI PRIPRAVAH MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
CSD67 - Menim, da bi tukaj morali imeti vzpostavljene programe, da bi se zadnje leto šolanja, mladostnika intenzivno pripravljalo na odhod iz zavoda.	PROGRAMI NA PREHODU MLADOSTNIKOV
CSD68 - Namreč te priprave na odhod se mi zdijo najpomembnejše.	PROGRAMI NA PREHODU MLADOSTNIKOV
CSD69 - V instituciji ti lahko funkcioniraš, so pravila, ki se jih v teh letih priučijo, ampak pridejo domov, tam teh pravil več ni, ni nikogar, ki bi te spremljal, ki bi ti bil na voljo za pogovor, za podporo, ki bi jo v določenem trenutku potreboval.	PROGRAMI NA PREHODU MLADOSTNIKOV
CSD70 - Mi s starši delamo, razen če starši ne želijo sodelovati, takrat pa pač ne moremo siliti nekoga v sodelovanje.	PRISOTNOST PRI PRIPRAVAH MLADOSTNIKA NA ODHOD IZ VZGOJNEGA DOMA
CSD71 - Menim, da bi tudi tukaj v Pomurju morali vzpostaviti stanovanjske skupine – prehodne stanovanjske skupine, kjer bi še vsaj leto dni imel dodatno pomoč in podporo.	PROGRAMI NA PREHODU MLADOSTNIKOV
CSD72 - Na sistemski ravni bi bilo potrebno vzpostaviti programe, ki bi bili namenjeni za pripravo mladostnika za odhod iz institucij.	PROGRAMI NA PREHODU MLADOSTNIKOV
CSD73 - Te otroke in mladostnike bomo mi spremljali vsaj do 18 leta, tudi njihovo družino, saj bodo odšli večinoma nazaj v svoje domače okolje.	PROGRAMI NA PREHODU MLADOSTNIKOV
CSD74 - Mi nudimo storitev »pomoč družini za dom«, zato če vsaj malo sodelujejo pomagamo in jim nudimo naše storitve, jih spremljamo.	PROGRAMI NA PREHODU MLADOSTNIKOV
CSD75 - V primeru vzgojnega doma pa bi bilo dobro urediti program, da bi vsaj ena strokovna oseba bila zadolžena za sodelovanje z družino in mladostnikom, mogoče socialna delavka ali pa matični vzgojitelj posameznega mladostnika.	PROGRAMI NA PREHODU MLADOSTNIKOV

CSD76 - Da bi bilo urejeno še vsaj tisto leto dni po odhodu, da bi imeli možnost se obrniti po pomoč, da bi ta strokovna oseba imela možnost se še vključiti in sodelovati naprej z njimi in jim nuditi mogoče samo pomoč pri učenju mladostnika v srednji šoli, mogoče pri vzgoji mladostnika, če bi starši naleteli na težave ipd. .	PROGRAMI NA PREHODU MLADOSTNIKOV
CSD77 - Bi pa vsekakor morali biti tudi mi nekako povezani s temi programi, da bi se vzpostavilo celostno obravnavanje kjer bi bili prisotni mi centri za socialno delo, vzgojitelj in otrok oz. mladostnik.	PROGRAMI NA PREHODU MLADOSTNIKOV

KODIRANJE ZNOTRAJ KOD (TEM) – INTERVJU S STROKOVNO OSEBO S CENTRA ZA SOCIALNO DELO

Vloga strokovne osebe pri nameščanju v Vzgojni dom Veržej

CSD1 - Različni centri za socialno delo imajo različno prakso glede tega, kako sploh pride do odločitve, da se bo določenega otroka ali mladostnika namestilo v zavod.	Ukrep namestitve v vzgojni dom
CSD2 - Ker to je skrajni ukrep – izločitev iz okolja.	Ukrep namestitve v vzgojni dom
CSD3 - Najprej poskušamo z vsemi svetovalnimi storitvami in šele potem pride do te odločitve.	Delo z mladostnikom in družino
CSD4 - Potem imamo na centru za socialno delo timski sestanek, kjer naredimo oceno ogroženosti.	Ukrep namestitve v vzgojni dom
CSD5 - Če je ocena za ogroženost visoka, se odločimo za namestitev v zavod. Tukaj ga potem jaz dobim.	Ukrep namestitve v vzgojni dom
CSD6 - Pred odločitvijo preverim že če je v zavodu prosto, napišem vlogo za sprejem in dam predlog direktorici centra za socialno delo, katera pa skliče strokovno komisijo.	Ukrep namestitve v vzgojni dom
CSD7 - V postopku odločitve zberemo tudi vso dokumentacijo, ki lahko vpliva na odločitev – pedo-psihiatri, psiholog, šola, da imajo potem v zavodu tudi boljšo predstavo.	Ukrep namestitve v vzgojni dom
CSD10 - Po izdani odločbi se otroka ali mladostnika namesti v zavod.	Ukrep namestitve v vzgojni dom
CSD12 - Krepimo njegovo moč.	Delo z mladostnikom in družino
CSD15 - Večinoma imamo soglasje vseh, saj je tako namestitev in bivanje tam še najbolj uspešna in koristna.	Delo z mladostnikom in družino
CSD17 - Preden gremo na ogled vzgojnega doma mu že tukaj preko interneta pokažem kaj, se že pogovarjamo o kakšnih interesnih dejavnostih, ki bi mu bile všeč in primerne za njega, da bi se krepil na tem področju. Tako ga tudi poskušam pritegniti.	Delo z mladostnikom in družino
CSD18 - Potem se tudi na samem ogledu vzgojnega doma pridružim njemu in staršem.	Ukrep namestitve v vzgojni dom
CSD20 - Povejo se mu tudi določena pravila doma.	Ukrep namestitve v vzgojni dom

CSD21 - Jaz že cel čas delam z njim, poskušam jih tudi razbremeniti v njihovih vprašanjih, dilemah.	Delo z mladostnikom in družino
---	--------------------------------

Druge pomembne osebe/institucije

CSD8 - Če je otrok opredeljen že s strani Zavoda za šolstvo, kot otrok z vedenjskimi in čustvenimi težavami, mora dati mnenje tudi ta zavod.	Zavod za šolstvo
CSD9 - V takšnem primeru tudi Zavod za šolstvo mora izdati odločbo o namestitvi v zavod.	Zavod za šolstvo
CSD14 - Za namestitev potrebujemo tudi soglasje staršev otroka.	Starši otroka/mladostnika
CSD16 - Razgovor z otrokom ali mladostnikom opravi vsekakor tudi psihologinja.	Psihologinja
CSD19 - Tam pripravijo socialna delavka, vodja doma in ravnatelj predstavitev doma, kjer se mu razkaže šolo, vzgojni dom, kje bo bival, telovadnico, pisarne, kamor se lahko vedno obrne.	Zaposleni v vzgojnem domu
CSD64 - V določenih primerih, kjer sodišče določeni namestitev v vzgojni zavod, pa zavod sporoči sodišču, da je mladostnik zaključil šolanje in da naj uredi naprej.	Sodišče

Odnos z mladostnikom

CSD13 - Želimo si, da se sam odloči, da si želi tja oz. imamo tudi njegovo soglasje.	Vključevanje mladostnika
CSD22 - Mladostnike vključujem v našem odnosu do lestvice 10 – vedno.	Vključevanje mladostnika
CSD23 - Vse jim preberem, kar napišem o njih, nikoli jim nič ne olepšujem, iskreno jim odgovorim na vsa vprašanja.	Vključevanje mladostnika
CSD24 - Cel čas strnim k sproščenemu odnosu z njimi.	Delo na odnosu
CSD25 - Vedno najprej delam na odnosu in potem naprej.	Delo na odnosu
CSD26 - Tudi ko so tam jim pravim, da če me potrebujejo ali jih kaj zanima, naj me kontaktirajo.	Podpora mladostniku

Stik z mladostnikom med bivanjem v vzgojnem domu

CSD27 - Ne vidimo se dosti.	Ni veliko stikov z mladostnikom
CSD28 - To nekako usmerjajo zavodi - vzgojitelji.	Vpliv drugih oseb na stike z mladostnikom
CSD29 - To meni sicer sploh ni všeč, mi ne ustreza.	Vpliv drugih oseb na stike z mladostnikom
CSD30 - Med vikendi, ko so doma, jih ne moremo obiskati, saj tudi nismo v delovnem času.	Ni veliko stikov z mladostnikom
CSD31 - Vsekakor jih obiščemo med počitnicami, med prazniki jim damo tudi darila, tudi pošljemo, uredimo kar potrebujejo. Urejamo tudi botrstvo.	Ni veliko stikov z mladostnikom

CSD45 - Jaz sama se poskušam res vključevati, vsak mesec tudi vsaj enkrat pokličem ali po elektronski pošti vprašam, kako je z mojimi varovanci, da zvem kako jim gre, kaj se z njimi dogaja.	Obveščnost preko zaposlenih v vzgojnem domu
CSD47 - Menim, da imam precej dobro sodelovanje, ampak bi pa lahko bila še več v stiku s samim mladostnikom, to pa res.	Ni veliko stikov z mladostnikom
CSD48 - Z njimi samimi po namestitvi, razen na določenih prireditvah, delavnicah, timskih sestankih, nimam stika.	Ni veliko stikov z mladostnikom
CSD49 - Bolj sem v stiku z njihovimi starši. S starši delamo vsaj enkrat mesečno, saj delamo z njimi na odnosu.	Stik s starši mladostnikov

Metode dela

CSD32 - Kljub temu, da po izobrazbi nisem socialna delavka, se pri svojem delu poslužujem vseh metod socialnega dela.	Metode socialnega dela
CSD33 - S konceptom vzpostavljanje delovnega odnosa vedno začnem, to je osnova mojega dela in s tem tudi krepim naše sodelovanje potem naprej.	Metode socialnega dela
CSD34 - Tudi perspektiva moči je veliko prisotna, saj skupaj z otroci in mladostniki, pa tudi v sodelovanju s starši, vedno krepim njihovo moč, krepim njihove dobre lastnosti in zmožnosti.	Metode socialnega dela
CSD35 - Omogočam jim tudi celostno vključenost v pogovor, v sodelovanje, skupaj soustvarjamo in iščemo rešitve, ki so najboljše za njih.	Metode socialnega dela
CSD36 - Najbolj pogosta metoda je pogovor, tako z mladostnikom, kot tudi s starši.	Metode socialnega dela

Prisotnost pri pripravah mladostnika na odhod iz vzgojnega doma

CSD37 - Smo prisotni pri timskih sestankih.	Timski sestanki
CSD38 - Na timskih sestankih se pogovarjamo in dogovorimo določene stvari.	Timski sestanki
CSD39 - Drugače pa vodi svetovanje predvsem socialna delavka v vzgojnem domu in psihologinja.	Zaposleni v vzgojnem domu
CSD40 - Z mladostnikom na informativne dneve gredo večinoma starši, v primeru kjer je to nemogoče pa tudi kakšen vzgojitelj ali soc. delavka.	Informativni dnevi
CSD41 - Drugače nismo seznanjeni o tem veliko, to kar zvemo se pozanimamo pri starših ali socialni delavki.	Udeležba pri obveščanju
CSD42 - Zdi se mi, da bi lahko mi iz centrov za socialno delo bili več prisotni v vzgojnem domu, na splošno že v vseh zavodih.	Želja po večji prisotnosti
CSD43 - Velikokrat tudi kaj sploh ne vemo ko se kaj zgodi, ker ostane to v samem zavodu, razen če gre za kakšne hujše težave, pa še o teh	Udeležba pri obveščanju

včasih komaj po določenem času, ko je že vse mimo.	
CSD44 - To zelo pogrešam, večjo udeležbo pri obveščanju.	Udeležba pri obveščanju
CSD46 - Ko me prosijo iz vzgojnega doma da malo pogledamo situacijo doma pri določenih mladostnikih, to tudi izvedemo in uredimo zadeve.	Udeležba pri obveščanju
CSD50 - So pa res s strani zavodov očitki, da zelo malo delamo oz. premalo delamo s starši.	Očitki s strani vzgojnega doma
CSD51 - Mi na centrih za socialno delo nismo seznanjeni o tem, kako sam vzgojni dom pripravlja mladostnike na odhod iz institucije.	Ni informacij o pripravah mladostnika
CSD52 - Mi delamo predvsem na starših.	Delo s starši, rejniki in drugimi institucijami
CSD53 - Z njimi se dogovarjamo in pripravljamo načrt kaj vse je potrebno spremeniti do takrat, ko se otrok ali mladostnik vrne domov.	Delo s starši, rejniki in drugimi institucijami
CSD54 - Lahko gre za primer bivanjskih razmer, v tem primeru se urejajo te razmere, pomaga se jim urediti vse potrebno, spodbujamo jih, da so vključeni, da se trudijo in poskrbijo za vse kar se zmenimo.	Delo s starši, rejniki in drugimi institucijami
CSD55 - Če gre za zakonske težave staršev, za vzgojo, delamo tudi na tem.	Delo s starši, rejniki in drugimi institucijami
CSD56 - Pomagamo jim tudi pri urejanju denarne pomoči, če so opravičeni do nje.	Delo s starši, rejniki in drugimi institucijami
CSD57 - V bistvu mi bolj pripravljamo starše na prihod otroka ali mladostnika nazaj v domače okolje.	Delo s starši, rejniki in drugimi institucijami
CSD58 - Je pa to sodelovanje zelo odvisno od samih staršev, koliko so pripravljeni.	Delo s starši, rejniki in drugimi institucijami
CSD59 - Je pa od vsakega primera različno, nekateri ne grejo v domače okolje ampak ostanejo pri rejnikih, nekateri se vključijo naprej v kakšen zavod ali mladinski dom, kjer potem nadaljujejo šolanje. V teh primerih se potem urejajo te namestitve.	Delo s starši, rejniki in drugimi institucijami
CSD60 - Mi imamo vključene starše, saj delamo z njimi.	Delo s starši, rejniki in drugimi institucijami
CSD61 - Tudi rejniki, druge institucije, če gre za takšen primer.	Delo s starši, rejniki in drugimi institucijami
CSD62 - O tem kakšne priprave imajo v vzgojnem domu, pa nismo obveščeni.	Ni informacij o pripravah mladostnika
CSD63 - Pred tem, ko mladostnik zapusti vzgojni dom, se edino dobimo na timskem sestanku, kjer se pogovarjamo o tem kako naprej, kaj bi bilo najboljše. Kje bo nadaljeval šolanje, določijo se cilji, ipd.	Timski sestanki
CSD65 - V tem primeru mi podamo svoje mnenje, ostalo je v rokah sodišča.	Mnenje CSD
CSD66 - Mi mladostnika ne pripravljamo, ker nimamo toliko stika z njim.	Ni priprav mladostnika s strani CSD
CSD70 - Mi s starši delamo, razen če starši ne želijo sodelovati, takrat pa pač ne moremo siliti nekoga v sodelovanje.	Delo s starši, rejniki in drugimi institucijami

Programi na prehodu mladostnikov

CSD67 - Menim, da bi tukaj morali imeti vzpostavljene programe, da bi se zadnje leto šolanja, mladostnika intenzivno pripravljalo na odhod iz zavoda.	Spremembe na prehodu
CSD68 - Namreč te priprave na odhod se mi zdijo najpomembnejše.	Pomembnost priprav na odhod
CSD69 - V instituciji ti lahko funkcioniraš, so pravila, ki se jih v teh letih priučijo, ampak pridejo domov, tam teh pravil več ni, ni nikogar, ki bi te spremljal, ki bi ti bil na voljo za pogovor, za podporo, ki bi jo v določenem trenutku potreboval.	Spremembe na prehodu
CSD71 - Menim, da bi tudi tukaj v Pomurju morali vzpostaviti stanovanjske skupine – prehodne stanovanjske skupine, kjer bi še vsaj leto dni imel dodatno pomoč in podporo.	Spremembe na prehodu
CSD72 - Na sistemski ravni bi bilo potrebno vzpostaviti programe, ki bi bili namenjeni za pripravo mladostnika za odhod iz institucij.	Spremembe na prehodu
CSD73 - Te otroke in mladostnike bomo mi spremljali vsaj do 18 leta, tudi njihovo družino, saj bodo odšli večinoma nazaj v svoje domače okolje.	Spremljanje mladostnikov s strani CSD
CSD74 - Mi nudimo storitev »pomoč družini za dom«, zato če vsaj malo sodelujejo pomagamo in jim nudimo naše storitve, jih spremljamo.	Spremljanje mladostnikov s strani CSD
CSD75 - V primeru vzgojnega doma pa bi bilo dobro urediti program, da bi vsaj ena strokovna oseba bila zadolžena za sodelovanje z družino in mladostnikom, mogoče socialna delavka ali pa matični vzgojitelj posameznega mladostnika.	Spremembe na prehodu
CSD76 - Da bi bilo urejeno še vsaj tisto leto dni po odhodu, da bi imeli možnost se obrniti po pomoč, da bi ta strokovna oseba imela možnost se še vključiti in sodelovati naprej z njimi in jim nuditi mogoče samo pomoč pri učenju mladostnika v srednji šoli, mogoče pri vzgoji mladostnika, če bi starši naleteli na težave ipd. .	Spremembe na prehodu
CSD77 - Bi pa vsekakor morali biti tudi mi nekako povezani s temi programi, da bi se vzpostavilo celostno obravnavanje kjer bi bili prisotni mi centri za socialno delo, vzgojitelj in otrok oz. mladostnik.	Spremembe na prehodu

OSNO KODIRANJE INTERVJUJA S STROKOVNO OSEBO S CENTRA ZA SOCIALNO DELO

Vloga strokovne osebe pri nameščanju v Vzgojni dom Veržej

Ukrep namestitve v vzgojni dom

- a) Splošno
 - CSD1 - Različni centri za socialno delo imajo različno prakso glede tega, kako sploh pride do odločitve, da se bo določenega otroka ali mladostnika namestilo v zavod.
 - CSD2 - Ker to je skrajni ukrep – izločitev iz okolja.

- b) Ocena ogroženosti
 - CSD4 - Potem imamo na centru za socialno delo timski sestanek, kjer naredimo oceno ogroženosti.
 - CSD5 - Če je ocena za ogroženost visoka, se odločimo za namestitev v zavod. Tukaj ga potem jaz dobim.
- c) Vpliv drugih oseb/institucij
 - CSD7 - V postopku odločitve zberemo tudi vso dokumentacijo, ki lahko vpliva na odločitev – pedo-psihiatr, psiholog, šola, da imajo potem v zavodu tudi boljšo predstavbo.
- d) Vloga za sprejem v vzgojni dom
 - CSD6 - Pred odločitvijo preverim že če je v zavodu prosto, napišem vlogo za sprejem in dam predlog direktorici centra za socialno delo, katera pa skliče strokovno komisijo.
- e) Ogled vzgojnega doma z mladostnikom in starši
 - CSD18 - Potem se tudi na samem ogledu vzgojnega doma pridružim njemu in staršem.
 - CSD20 - Povejo se mu tudi določena pravila doma.
- f) Namestitev mladostnika v vzgojni dom
 - CSD10 - Po izdani odločbi se otroka ali mladostnika namesti v zavod.

Delo z mladostnikom in družino

- a) Svetovalne storitve pred odločitvijo za namestitev v vzgojni dom
 - CSD3 - Najprej poskušamo z vsemi svetovalnimi storitvami in šele potem pride do te odločitve.
- b) Krepitev moči mladostnika
 - CSD12 - Krepimo njegovo moč.
 - CSD17 - Preden gremo na ogled vzgojnega doma mu že tukaj preko interneta pokažem kaj, se že pogovarjamo o kakšnih interesnih dejavnostih, ki bi mu bile všeč in primerne za njega, da bi se krepil na tem področju. Tako ga tudi poskušam pritegniti.
 - CSD21 - Jaz že cel čas delam z njim, poskušam jih tudi razbremeniti v njihovih vprašanjih, dilemah.
- c) Pridobitev soglasja
 - CSD15 - Večinoma imamo soglasje vseh, saj je tako namestitev in bivanje tam še najbolj uspešna in koristna.

Druge pomembne osebe/institucije

Zavod za šolstvo

- a) Odločba o namestitvi
 - CSD8 - Če je otrok opredeljen že s strani Zavoda za šolstvo, kot otrok z vedenjskimi in čustvenimi težavami, mora dati mnenje tudi ta zavod.
 - CSD9 - V takšnem primeru tudi Zavod za šolstvo mora izdati odločbo o namestitvi v zavod.

Starši otroka/mladostnika

- a) Soglasje staršev za namestitev otroka/mladostnika
 - CSD14 - Za namestitev potrebujemo tudi soglasje staršev otroka.

Psihologinja

- a) Pogovor z mladostnikom pred namestitvijo v vzgojni dom
 - CSD16 - Razgovor z otrokom ali mladostnikom opravi vsekakor tudi psihologinja.

Sodišče

- a) Sklep sodišča
 - CSD64 - V določenih primerih, kjer sodišče določi namestitev v vzgojni zavod, pa zavod sporoči sodišču, da je mladostnik zaključil šolanje in da naj uredi naprej.

Zaposleni v vzgojnem domu Veržej

- a) Ogled vzgojnega doma

- CSD19 - Tam pripravijo socialna delavka, vodja doma in ravnatelj predstavitev doma, kjer se mu razkaže šolo, vzgojni dom, kje bo bival, telovadnico, pisarne, kamor se lahko vedno obrne.

Odnos z mladostnikom

Vključevanje mladostnika

- a) Pridobitev soglasja s strani mladostnika
 - CSD13 - Želimo si, da se sam odloči, da si želi tja oz. imamo tudi njegovo soglasje.
- b) Lestvica vključevanja mladostnika
 - CSD22 - Mladostnike vključujem v našem odnosu do lestvice 10 – vedno.
 - CSD23 - Vse jim preberem, kar napišem o njih, nikoli jim nič ne olepšujem, iskreno jim odgovorim na vsa vprašanja.

Delo na odnosu

- a) Splošno
 - CSD25 - Vedno najprej delam na odnosu in potem naprej.
- b) Sproščen odnos z mladostnikom
 - CSD24 - Cel čas strnim k sproščenemu odnosu z njimi.

Podpora mladostniku

- a) Mladostnik se lahko vedno obrne na strokovno delavko s centra za socialno delo
 - CSD26 - Tudi ko so tam jim pravim, da če me potrebujejo ali jih kaj zanima, naj me kontaktirajo.

Stik z mladostnikom med bivanjem v vzgojnem domu

Ni veliko stikov z mladostnikom

- a) Splošno
 - CSD27 - Ne vidimo se dosti.
- b) Med vikendi ni obiskov, ker niso v delovnem razmerju
 - CSD30 - Med vikendi, ko so doma, jih ne moremo obiskati, saj tudi nismo v delovnem času.
- c) Zavedanje, da bi lahko bilo več stikov s samim mladostnikom
 - CSD47 - Menim, da imam precej dobro sodelovanje, ampak bi pa lahko bila še več v stiku s samim mladostnikom, to pa res.
- d) Obiski med prazniki in prireditvami v vzgojnem domu
 - CSD31 - Vsekakor jih obiščemo med počitnicami, med prazniki jim damo tudi darila, tudi pošljemo, uredimo kar potrebujejo. Urejam tudi botrstvo.
 - CSD48 - Z njimi samimi po namestitvi, razen na določenih prireditvah, delavnicah, timskih sestankih, nimam stika.

Stik s starši mladostnika

- CSD49 - Bolj sem v stiku z njihovimi starši. S starši delamo vsaj enkrat mesečno, saj delamo z njimi na odnosu.

Obveščenost preko zaposlenih v vzgojnem domu

- CSD45 - Jaz sama se poskušam res vključevati, vsak mesec tudi vsaj enkrat pokličem ali po elektronski pošti vprašam, kako je z mojimi varovanci, da zvem kako jim gre, kaj se z njimi dogaja.

Vpliv drugih oseb na stike z mladostnikom

- a) Stike usmerja vzgojni dom – vzgojitelji
 - CSD28 - To nekako usmerjajo zavodi - vzgojitelji.

- b) Nestrinjanje z ureditvijo stikov
 - CSD29 - To meni sicer sploh ni všeč, mi ne ustreza.

Metode dela

Metode socialnega dela

- a) Splošno
 - CSD32 - Kljub temu, da po izobrazbi nisem socialna delavka, se pri svojem delu poslužujem vseh metod socialnega dela.
- b) Vzpostavljanje delovnega odnosa z mladostnikom
 - CSD33 - S konceptom vzpostavljanje delovnega odnosa vedno začnem, to je osnova mojega dela in s tem tudi krepim naše sodelovanje potem naprej.
- c) Perspektiva moči
 - CSD34 - Tudi perspektiva moči je veliko prisotna, saj skupaj z otroci in mladostniki, pa tudi v sodelovanju s starši, vedno krepim njihovo moč, krepim njihove dobre lastnosti in zmožnosti.
- d) Etika udeležnosti
 - CSD35 - Omogočam jim tudi celostno vključenost v pogovor, v sodelovanje, skupaj soustvarjamo in iščemo rešitve, ki so najboljše za njih.
- e) Pogovor z mladostnikom in starši
 - CSD36 - Najbolj pogosta metoda je pogovor, tako z mladostnikom, kot tudi s starši.

Prisotnost pri pripravi mladostnika na odhod iz vzgojnega doma

Ni priprav mladostnika s strani CSD

- a) Ni veliko stikov z mladostnikom
 - CSD66 - Mi mladostnika ne pripravljamo, ker nimamo toliko stika z njim.

Želja po večji prisotnosti pri pripravi mladostnika

- a) Splošno
 - CSD42 - Zdi se mi, da bi lahko mi iz centrov za socialno delo bili več prisotni v vzgojnem domu, na splošno že v vseh zavodih.

Timski sestanki

- a) Udeležba na timskem sestanku v vzgojnem domu
 - CSD37 - Smo prisotni pri timskih sestankih.
 - CSD38 - Na timskih sestankih se pogovarjamo in dogovorimo določene stvari.
 - CSD63 - Pred tem, ko mladostnik zapusti vzgojni dom, se edino dobimo na timskem sestanku, kjer se pogovarjamo o tem kako naprej, kaj bi bilo najboljše. Kje bo nadaljeval šolanje, določijo se cilji, ipd.

Mnenje CSD

- a) V primeru ukrepa sodišča, da CSD samo mnenje
 - CSD65 - V tem primeru mi podamo svoje mnenje, ostalo je v rokah sodišča.

Delo s starši mladostnika, rejniki in drugimi institucijami

- a) Splošno
 - CSD52 - Mi delamo predvsem na starših.
 - CSD59 - Je pa od vsakega primera različno, nekateri ne grejo v domače okolje ampak ostanejo pri rejnikih, nekateri se vključijo naprej v kakšen zavod ali mladinski dom, kjer potem nadaljujejo šolanje. V teh primerih se potem urejajo te namestitve.
 - CSD60 - Mi imamo vključene starše, saj delamo z njimi.
 - CSD61 - Tudi rejniki, druge institucije, če gre za takšen primer.

- b) Delo s starši
 - CSD53 - Z njimi se dogovarjamo in pripravljamo načrt kaj vse je potrebno spremeniti do takrat, ko se otrok ali mladostnik vrne domov.
 - CSD54 - Lahko gre za primer bivanjskih razmer, v tem primeru se urejajo te razmere, pomaga se jim urediti vse potrebno, spodbujamo jih, da so vključeni, da se trudijo in poskrbijo za vse kar se zmenimo.
 - CSD55 - Če gre za zakonske težave staršev, za vzgojo, delamo tudi na tem.
 - CSD56 - Pomagamo jim tudi pri urejanju denarne pomoči, če so opravičeni do nje.
 - CSD57 - V bistvu mi bolj pripravljamo starše na prihod otroka ali mladostnika nazaj v domače okolje.
- c) Sodelovanje staršev je odvisna od njih samih
 - CSD58 - Je pa to sodelovanje zelo odvisno od samih staršev, koliko so pripravljeni.
 - CSD70 - Mi s starši delamo, razen če starši ne želijo sodelovati, takrat pa pač ne moremo siliti nekoga v sodelovanje.

Udeležba pri obveščanju

- a) Želja po večji obveščenosti s strani vzgojnega doma
 - CSD43 - Velikokrat tudi kaj sploh ne vemo ko se kaj zgodi, ker ostane to v samem zavodu, razen če gre za kakšne hujše težave, pa še o teh včasih komaj po določenem času, ko je že vse mimo.
 - CSD44 - To zelo pogrešam, večjo udeležbo pri obveščanju.
- b) Informacije pridobi s strani staršev in socialne delavke v vzgojnem domu
 - CSD41 - Drugače nismo seznanjeni o tem veliko, to kar zvemo se pozanimamo pri starših ali socialni delavki.
- c) Urejanje družinskih razmer na željo vzgojnega doma
 - CSD46 - Ko me prosijo iz vzgojnega doma da malo pogledamo situacijo doma pri določenih mladostnikih, to tudi izvedemo in uredimo zadeve.

Zaposleni v vzgojnem domu

- a) Priprave vodijo socialna delavka in psihologinja v vzgojnem domu
 - CSD39 - Drugače pa vodi svetovanje predvsem socialna delavka v vzgojnem domu in psihologinja.

Informativni dnevi

- a) Na informativnih dnevih so z mladostniki starši ali vzgojitelji/socialna delavka
 - CSD40 - Z mladostnikom na informativne dneve gredo večinoma starši, v primeru kjer je to nemogoče pa tudi kakšen vzgojitelj ali soc. delavka.

Ni informacij o pripravah mladostnika

- a) Splošno
 - CSD51 - Mi na centrih za socialno delo nismo seznanjeni o tem, kako sam vzgojni dom pripravlja mladostnike na odhod iz institucije.
 - CSD62 - O tem kakšne priprave imajo v vzgojnem domu, pa nismo obveščeni.

Očitki s strani vzgojnega doma

- a) Ni dovolj dela s starši
 - CSD50 - So pa res s strani zavodov očitki, da zelo malo delamo oz. premalo delamo s starši.

Programi na prehodu mladostnikov

Pomembnost priprav na odhod

- a) Splošno
 - CSD68 - Namreč te priprave na odhod se mi zdijo najpomembnejše.

Spremljanje mladostnikov s strani CSD

- a) Spremljanje mladostnikov in pomoč družini po odhodu iz vzgojnega doma
 - CSD73 - Te otroke in mladostnike bomo mi spremljali vsaj do 18 leta, tudi njihovo družino, saj bodo odšli večinoma nazaj v svoje domače okolje.
 - CSD74 - Mi nudimo storitev »pomoč družini za dom«, zato če vsaj malo sodelujejo pomagamo in jim nudimo naše storitve, jih spremljamo.

Spremembe na prehodu

- a) Splošno
 - CSD69 - V instituciji ti lahko funkcioniraš, so pravila, ki se jih v teh letih priučijo, ampak pridejo domov, tam teh pravil več ni, ni nikogar, ki bi te spremljal, ki bi ti bil na voljo za pogovor, za podporo, ki bi jo v določenem trenutku potreboval.
- b) Vzpostavitev intenzivnih programov za pripravo mladostnikov
 - CSD67 - Menim, da bi tukaj morali imeti vzpostavljene programe, da bi se zadnje leto šolanja, mladostnika intenzivno pripravljalo na odhod iz zavoda.
 - CSD72 - Na sistemski ravni bi bilo potrebno vzpostaviti programe, ki bi bili namenjeni za pripravo mladostnika za odhod iz institucij.
- c) Vzpostavitev programa v vzgojnem domu (za pomoč po odhodu mladostnika)
 - CSD75 - V primeru vzgojnega doma pa bi bilo dobro urediti program, da bi vsaj ena strokovna oseba bila zadolžena za sodelovanje z družino in mladostnikom, mogoče socialna delavka ali pa matični vzgojitelj posameznega mladostnika.
 - CSD76 - Da bi bilo urejeno še vsaj tisto leto dni po odhodu, da bi imeli možnost se obrniti po pomoč, da bi ta strokovna oseba imela možnost se še vključiti in sodelovati naprej z njimi in jim nuditi mogoče samo pomoč pri učenju mladostnika v srednji šoli, mogoče pri vzgoji mladostnika, če bi starši naleteli na težave ipd..
- d) Vzpostavitev prehodnih stanovanjskih skupin
 - CSD71 - Menim, da bi tudi tukaj v Pomurju morali vzpostaviti stanovanjske skupine – prehodne stanovanjske skupine, kjer bi še vsaj leto dni imel dodatno pomoč in podporo.
- e) Vzpostavitev celostnega programa - sodelovanje med institucijami
 - CSD77 - Bi pa vsekakor morali biti tudi mi nekako povezani s temi programi, da bi se vzpostavilo celostno obravnavanje kjer bi bili prisotni mi centri za socialno delo, vzgojitelj in otrok oz. mladostnik.